

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

GRAMMATICA
LATINA

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1974

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

19276

C_v

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΩΡΕΑΝ

Τὸ παρὸν βιβλίον δέον νὰ διαφυλαχθῆ καὶ διὰ τὰς Ε' & ΣΤ' τά-
ξεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπίσης θὰ χρησιμοποιοῦνθῃ.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1. Γράμματα και ὀνόματα αὐτῶν. — Τὰ γράμματα (littērae) τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι, ὅπως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, 24, τὰ ἐξῆς :

Γράμματα *	Ὄνόματα	Γράμματα	Ὄνόματα
Aa	ἄ	Nn	έν
Bb	μπέ	Oo	ὀ
Cc	κά (ἡ τσέ)	Pp	πέ
Dd	ντέ	Qq	κού
Ee	έ	Rr	έρ
Ff	έφ	Ss	ές
Gg	γκέ	Tt	τέ
Hh	χά	Uu	οῦ
Ii	ί	Vv	βέ
(Jj	γιώτ)	Xx	ξξ
Ll	έλ	Yy	ὕ γκραιίκουμ **
Mm	έμ	Zz	ζήτα

Ἐκ τούτων α') ἐξ εἶναι φωνήεντα (vocāles) : a, e, i, o, u, y β') δέκα ἐπτὰ εἶναι σύμφωνα (consonantes) : b, c, d, f, g, (j), l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z, καὶ γ') έν, τὸ h, εἶναι κυρίως πνεῦμα δασύ (spirītus asper), προφέρεται δὲ ὡς έν λεπτόν χ : historia (πρόφ. χιστόρια).

* Τὰ κεφαλαῖα γράμματα λατινιστὶ λέγονται littērae maiuscūlae, τὰ δὲ μικρὰ littērae minuscūlae.

** Λέγεται y graecum, ἦτοι ὁ Ἑλληνικόν, διότι παριστάνει τὸ υ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς pygāmis, syllāba, κλπ.

Σημείωσις. Εἰς λέξεις ελλημμένες ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Λατινικὴν τὸ θ ἀποδίδεται διὰ τοῦ th, τὸ φ διὰ τοῦ ph καὶ τὸ χ διὰ τοῦ ch : Athēnae. Ἐθῆναι, philoſōphus φιλόσοφος, Chios Χίος.

2. Προφορά. — 1) Τὰ φωνήεντα a, e, i, o καὶ y προφέρονται ὡς τὰ Ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ u προφέρεται ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ δίφθογγος ου: aliēnus (προφ. ἀλιένους) ἀλλότριος, operīo (πρόφ. ὀπέριο) καλύπτω, syllāba (πρόφ. σύλλαμπα) συλλαβή.

Σημείωσις. Τὰ γράμματα i καὶ u χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ἀρχικὴν λατινικὴν γραφὴν καὶ πρὸς παράστασιν συμφωνικῶν φθόγγων, ἦτοι τὸ μὲν i καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου γj (j), τὸ δὲ u καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου β (-v). Τὸ γράμμα j (γιώτ), ἐν ἀχρηστία νῦν, εἶναι νεωτερικὸν ἐπιπόνημα πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως. Προφέρονται δὲ τὸ i ὡς γι καὶ τὸ u ὡς β, ὅταν συνεχέφωρονται μὲ ἀκολουθοῦν εὐθὺς κατόπιν αὐτῶν φωνῆεν, ὡς ianūa (γιάνουα, πρβλ. γιατρὸς) θύρα, iecur (γιέκουρ) ἥπαρ, aio (ἄγιο) λέγω, ius (γιούς) δίκαιον, uos (= vos, βός) σεῖς, uiuo (= vivo, βίβο) ζῶ. ἀλλά : iens (πρόφ. ἴενς) πορευόμενος, pariō (πρόφ. πάρι-ο) γεννῶ, suos (πρόφ. σοούς) ἰδικούς του, miñō (πρόφ. μίνου-ο) ἐλαττῶ.

2) Ἐκ τῶν συμφώνων :

τὸ b προφέρεται ὅπως τὸ μπ εἰς τὴν λέξιν π.χ. μπαμπᾶς, : barba (μπάρμπα) πώγων.

τὸ d προφέρεται ὅπως τὸ ντ εἰς τὴν λέξιν π.χ. ντάμα : domīnus (ντόμινους) κύριος.

τὸ g προφέρεται ὅπως τὸ γκ εἰς τὴν λέξιν π.χ. γκάφα : genu (γκένου) γόνυ.

τὸ q παρακολουθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ u, μετὰ τούτου δὲ προφέρεται περίπου ὡς κβ : quies (κβίεσις) ἡσυχία, aqua (ἄκβα) ὕδωρ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ g καὶ τὸ u, ἦτοι τὸ σύμπλεγμα gu, ὅταν μετὰ ἐπομένου φωνήεντος ἀποτελῇ μίαν συλλαβὴν, προφέρεται ὡς γκβ : lingua (λίνγκβα) γλώσσα, sanguis (σάνγκβις) αἷμα. Ἄλλὰ ar-gū-o (ἄρ-γκου-ο) ἐλέγχω.

τὸ v προφέρεται ὅπως τὸ β : vas (βάς) σκεῦος.

τὸ z προφέρεται ὅπως τὸ τζ εἰς τὴν λέξιν π.χ. Τζώρτζης : maza (μάτζα) μᾶτζα.

τὰ λοιπὰ σύμφωνα c, f, l, m, n, p, r, s, t, x προφέρονται ὅπως τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κ, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ. ζ.

Σημείωσις. Συνήθως κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν λατινικοῦ κειμένου προφέρονται (οὐχὶ ὀρθῶς) :

α') τὸ σύμφωνον ε πρὸ τοῦ ε καὶ τοῦ *i* ἢ τοῦ *y*, καθὼς καὶ πρὸ τῶν διφθόγων *ae*, *oe* καὶ *eu* ὡς τὸ *ta* εἰς τὴν λέξιν π.χ. **τσαπί** : *cecīdi* (τσέτσιτι, ἀντὶ **κέκι-ντι**) ἔπασον, *cynīcus* (τσύνικους, ἀντὶ **κύνικους**) κυνικός, *caedo* (τσαίντο, ἀντὶ **καίντο**) κόπτω, *coepi* (τσέπι, ἀντὶ **κέπι**) ἤρχισα, *ceu* (τσέου, ἀντὶ **κέου**) ἤ-

β') τὸ *s* ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων ὡς τὸ *z* : *rosa* (ρόζα, ἀντὶ **ρόσα**) ρόδον, *asīnus* (ἄζινους, ἀντὶ **ἄσινους**) ὄνος.

γ') τὴν συλλαβὴν *ti* ἐντὸς λέξεως πρὸ φωνήεντος (ἂν δὲν προηγῆται αὐτῆς *s* ἢ *x*) ὡς **τσι** : *consecutio* (κονσεκούτσιο, ἀντὶ **κονσεκούτιο**) ἀκολουθία, *tertius* (τέρτσιους, ἀντὶ **τέρτιους**) τρίτος.

3. Δίφθογγοι (*diphthongi*).—Διφθόγγους ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει 4, τὰς ἐξῆς : *ae*, *au*, *eu*, *oe*. Ἐκ τούτων :

ἡ **ae** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δίφθογγον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης **αι** καὶ προφέρεται ὁμοίως : *Aenēas* (Αἰνέας) Αἰνείας, *caecus* (καίκους) τυφλός·

ἡ **au** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν **αυ**, προφέρεται δὲ ὡς τὸ **αου** (μονοσυλλάβως) : *nauta* (νάου-τα) ναύτης, *laudo* (λάου-ντο) ἐπαινώ·

ἡ **eu** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν **ευ**, προφέρεται δὲ ὡς τὸ **εου** (μονοσυλλάβως) : *Eurōpa* (Ἐου-ρώπα) Εὐρώπη, *Leucas* (Λέου-κας) Λευκάς·

ἡ **oe** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς διφθόγγους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης **οι** καὶ **ω**, προφέρεται δὲ ὡς ἡ γαλλικὴ δίφθογγος **eu** (ἦτοι ὡς τι μεταξὺ τοῦ **ο** καὶ τοῦ **ε**) : *Boeotia* (Μπευότια) Βοιωτία, *comoedia* (κομειντία) κωμῳδία.

Σημείωσις. Τὸ *ae*, *au*, *eu* καὶ *oe* δὲν εἶναι πάντοτε διφθόγοι. Τὰ ἀποτελοῦντα τὰ συμπλέγματα ταῦτα φωνήεντα εἰς ὠρισμένας λέξεις προφέρονται χωριστά· π.χ. *aer* (ἄερ) ἀήρ, *aenēus* (ἀένεους) χαλκοῦς, *Laudicēa* (Λα-ου-ντι-κέα) Λαοδίκεια, *eunt* (ἔουντ) πορεύονται, *cōrceō* (κόερκεο) συνείργω, συνέχω.

4. Διαίσεις τῶν συμφώνων.—1) Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς :

α') ἐπτὰ ἄφωνα (*mutae*) : *b*, *c*, *d*, *g*, *p*, *q*, *t*·

β') δύο ὑγρά (*liquidae*) : *l*, *r*·

γ') δύο ἔρρινα (*nasales*) : *m*, *n*·

δ') τέσσαρα συριστικὰ (*sibilantes* ἢ *spirantes*) : *j*, *f*, *s*, *v*·

ε') δύο διπλᾶ (*duplices*) : *x* καὶ *z* (ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν *x* προέρχεται συνήθως ἐξ ἐνώσεως τοῦ *c* ἢ τοῦ *g* μετὰ τοῦ *s*, τὸ δὲ *z*, χρησιμοποιοῦμενον εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἢ ἐξ ἄλλων γλωσσῶν, περιέχει τοὺς φθόγγους *ds*· (πρβλ. τὰ διπλᾶ *z* καὶ *ξ* τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης).

2) Τὰ ἄφωνα ὑποδιαίρουνται εἰς :

α') τρία οὐρανικά (gutturales) : c, g, q'

β') δύο χειλικὰ (labiales) : b, p'

γ') δύο ὀδοντικά (dentales) : d, t.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν συμφώνων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ληκτικά λέξεων εἶναι α') ἐκ τῶν ἀφώνων τὸ c καὶ τὸ t : lac γάλα, caput κεφαλή· β') τὰ ὑγρά καὶ τὰ ἔνρινα l, r, m, n : consul ὑπατος, cor καρδιά, bellum πόλεμος, nomen ὄνομα· καὶ γ') τὸ συριστικὸν s καὶ τὸ διπλοῦν x, καθὼς καὶ τὰ συμφωνικά συμπλέγματα bs, ns, ms, ps, rs, rbs, rps, lx (=lcs) καὶ rx (=rcs) : mos ἦθος, dux ἡγεμών, trabs δοκός, dens ὀδούς, hiems χειμὼν, princeps ἄρχων, πρῶτος, ars τέχνη, urbs πόλις, stirps ρίζα, falx δρέπανον, arx ἀκρόπολις.

*Αν εἰς τὸ τέλος λέξεως εὐρεθῆ ἄλλο τι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ληκτικῶν συμφώνων, ἀποβάλλεται, ὅπως ἀποβάλλεται καὶ τὸ ἕτερον ἐκ δύο συμφώνων, τῶν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα εὐρεθοῦν εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως. Οὕτω lac (ἐκ τοῦ lact —), cor (ἐκ τοῦ cord —), mel (ἐκ τοῦ mell-), os (ἐκ τοῦ oss —).

*Αν δέ εἰς τὸ τέλος λέξεως εὐρεθῆ τὸ συμφωνικὸν σύμπλεγμα ds ἢ ts ἢ nts, τότε τὸ ὀδοντικὸν (d ἢ t) πρὸς τοῦ s ἀποβάλλεται : (laud - s) laus ἔπαινος, (salut - s) salus σωτηρία, (dent - s) dens ὀδούς, (noct - s) nox νύξ. (Πρβλ. τὰ Ἑλληνικά ἐλπὶς ἐκ τοῦ ἐλπίδ-ς, τάπης ἐκ τοῦ τάπητ-ς, ἐλέφανς ἐκ τοῦ ἐλέφαντ-ς, νύξ ἐκ τοῦ νύκτ-ς).

5. Ὁ συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων, ἦτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν : a-gī-te, Ae-nē-as, si-sto, ve-strum, li-ber-tas, ex-ter-nus, val-lum, ad-sto, κλπ.

6. Ποσότης φωνηέντων καὶ συλλαβῶν.—1) Τὰ φωνήεντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι πάντα δίχρονα, ἦτοι ταῦτα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρὰ (longae) ā, ē, ī, ō, ū, ŷ, ἄλλοτε δὲ βραχεῖα (breves) ä, ě, ĭ, ŏ, ũ, ŷ.

Αἱ δίφθογοι εἶναι πάντοτε μακραί.

Σημείωσις. Κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ φωνῆν πρὸ φωνηέντος βραχύνεται (vocalis ante vocalem corripitur).

2) Συλλαβὴ τις λατινικῆς λέξεως εἶναι, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν :

α') φύσει βραχεῖα (syllaba natūra brevis), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνηέντος ἢ πρὸ ἀπλοῦ συμφώνου, ἢ ἂν ἡ συλλαβὴ αὐτῇ, ἢ ἔχουσα τὸ βραχὺ φωνῆεν, εὐρίσκεται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως : äeris (τοῦ ἀέρος), lëgĭtë (ἀναγνώσατε)·

β') **φύσει μακρά** (syllāba natūra longa), ἂν ἔχη μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον: *amate* (ἄγαπᾶτε), *aulae* (αὐλαί)·

γ') **θέσει μακρά** (syllāba positīōne longa), ἂν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ πρὸ δύο ἢ τριῶν συμφώνων ἢ πρὸ ἑνὸς διπλοῦ: *ter-gum*, (νῶτον), *si-sto* (ἴστημι), *val-lum* (χαράκωμα), *a-xis* (ἄξων)·

Σημείωσις. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν, λέγεται **κοινὴ ἢ ἀδιάφορος** (syllaba anceps) καὶ δύναται αὕτη εἰς τοὺς ποιητὰς νὰ λαμβάνηται, κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέτρου, καὶ ὡς μακρά: *volūcres* (volūcres), *tenēbrae* (tenēbrae)·

7. Τονισμός.— Σημεῖα τόνων δὲν ἔχει ἡ λατινικὴ γραφὴ, ὁ δὲ τονισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας:

1) Πᾶσα δισύλλαβος λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (penultīma): *māter* (μάτερ) μήτηρ, *laurus* (λάου-ρους) δάφνη, *lēgo* (λέ-γκω) ἀναγιγνώσκω·

2) Πολυσύλλαβος τις λέξις τονίζεται ἀναλόγως τῆς **ποσότητος** τῆς παραληγοῦσης αὐτῆς:

α') εἰς τὴν **παραλήγουσαν**, ἂν αὕτη εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά: *Eurōpa* (Ἐου-ρώπα) Εὐρώπη, *puella* (πουέλλα) κόρη, *libertas* (λιμπέρτας) ἐλευθερία·

β') εἰς τὴν **προπαραλήγουσαν** (antepenultīma), ἂν ἡ παραλήγουσα αὐτῆς εἶναι βραχεῖα: *anīma* (ἄνιμα) ψυχὴ, *popūlus* (πόπου-λους) λαός·

8. Ἐγκλισις τόνου.— Συνήθεις ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τρεῖς, τὸ *que* (τε, καί), τὸ *ve* (ἦ) καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον) *ne* (ἦ, ἄρά γε). Αὗται προσαρτῶνται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐκάστοτε προηγουμένης λέξεως, ὁ δὲ **τόνος** αὐτῶν:

1) ἂν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (§ 7, 1 καὶ 2, α') καὶ ἔχη τὴν λήγουσαν αὐτῆς βραχεῖαν, **ἀποβάλλεται**: *mensaque* (μένσακβε) καὶ ἡ τράπεζα, *meliorave* (μελιόραβε) ἢ τὰ κρείττω·

2) ἂν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β') ἢ τονίζεται μὲν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχη ὅμως τὴν λήγουσαν αὐτῆς μακράν, **ἀναβιβάζεται** εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἥτις οὕτως ἔχει δύο τόνους: *filīusque* (φί-λιούσκβε)

καὶ ὁ υἱός, multōsque (μούλτόσκιβε) καὶ πολλούς, aliāve (ἀλιάβε) ἢ ἄλλα, amicosne (ἀμικόσνε) ἄρά γε τοὺς φίλους ;

9. Σημεῖα στίξεως.— Ἐκ τῶν σημείων τῆς στίξεως εἰς τὴν Λατινικὴν γραφὴν τὸ κόμμα (, virgūla), ἡ τελεία (. punctum) καὶ τὸ ἐπιφωνηματικὸν (! signum exclamationis) εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς.

Διάφορα σημεῖα στίξεως εἶναι τρία, ἦτοι :

α') τὸ κῶλον (: colon)·

β') τὸ ἡμίκωλον (; semicōlon ἢ punctum et comma), τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν μέσην ἢ ἄνω στιγμὴν τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς (·), καὶ

γ') τὸ ἐρωτηματικὸν (? signum interrogationis).

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

10. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν εἶναι ἑννέα :

1) πέντε κλιτὰ (declinabilia), ἤτοι α΄) ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantivum), β΄) ὄνομα ἐπίθετον (nomen adiectivum), γ΄) ἀντωνυμία (pronomen), δ΄) μετοχή (participium), ε΄) ῥῆμα (verbum)· καὶ

2) τέσσαρα ἄκλιτα (indeclinabilia ἢ particulae = μόρια), ἤτοι α΄) ἐπίρρημα (adverbium), β΄) πρόθεσις (praepositio), γ΄) σύνδεσμος (coniunctio), δ΄) ἐπιφώνημα (interiectio).

Ἔρῳ ἢ Λατινικῇ γλῶσσαι δὲν ἔχει, ἐκ τῆς κοινῆς δὲ τῶν διαλεγόμενων ἀντιλήψεως ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων κατανοεῖται, ἂν ὄνομά τι λαμβάνεται εἰς τὸν λόγον ὡς γνωστὸν καὶ ὠρισμένον ἢ ὡς ἄγνωστον καὶ ἀόριστον : miles venit (= ὁ στρατιώτης ἔρχεται - ἢ - εἷς στρατιώτης ἔρχεται).

11. Τὰ οὐσιαστικά διακρίνονται καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ εἰς ἀφρημένα (abstracta), τὰ δὲ συγκεκριμένα πάλιν διακρίνονται εἰς κύρια (propria) καὶ εἰς προσηγορικά (appellativa).

12. Τὰ παρεπόμενα τῶν ὀνομάτων καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι τέσσαρα, ἤτοι γένος (genus), ἀριθμὸς (numerus), πτώσις (casus) καὶ κλίσις (declinatio).

1) Γένη καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει τρία, ἀρσενικὸν (masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum) : vir ἀνὴρ, femina γυνή, malum μῆλον.

Σημείωσις. Διὰ τὴν ἑλλειψίν ἄρθρου εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, τὸ γένος ὀνόματός τις δύναται νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ τις μόνον ἐκ τῆς καταλήξεως, ἢ, ἂν τὸ ὄνομα δηλοῖ **πρόσωπον**, ἐκ τοῦ σημαυνομένου ὑπ' αὐτοῦ. Οὕτως ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν δηλούντων **πρόσωπα**, ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν, ἄρσενικοῦ μὲν γένους εἶναι τὰ δηλοῦντα ἄρρενα πρόσωπα (ὡς *vir* ἀνὴρ, *miles* στρατιώτης), θηλυκοῦ δὲ γένους εἶναι τὰ δηλοῦντα θηλυκὰ πρόσωπα (ὡς *mulier* γυνή, *virgo* παρθένος). Ἐκ τῶν ἄλλων ὀνομάτων, τῶν δηλούντων δηλαδὴ **πράγματα**, **ἐνεργείας**, **ἀφηρημένην τινὰ ἔννοιαν** κλπ., πολλὰ μὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους μὲ τὰ ἀντιστοιχοῦντα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ὡς *collis* ἄρσ., λόφος ἄρσ. - *mensa* θηλ., τράπεζα θηλ. - *donum* οὐδ., δῶρον οὐδ.), πολλὰ ὅμως εἶναι διαφόρου γένους (ὡς *vinum* οὐδ., ὁ οἶνος ἄρσ. - *mare* οὐδ., ἡ θάλασσα θηλ. - *ara* θηλ., ὁ βωμὸς ἄρσ. - *silva* θηλ., τὸ δάσος οὐδ.).

Ἄξιον ἰδιαίτερας σημειώσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὴν Λατινικὴν τὰ ὀνόματα τῶν **μετάλλων** γενικῶς εἶναι γένους οὐδετέρου : *aurum* ὁ χρυσός, *argentum* ὁ ἄργυρος, *ferrum* ὁ σίδηρος, *aes* ὁ χαλκός.

2) Ἄριθμοὺς ἡ Λατινικὴ ἔχει δύο (ὅπως καὶ ἡ νέα Ἑλληνικὴ), ἤτοι ἐνικὸν (*singularis*) καὶ πληθυντικὸν (*pluralis*).

3) Πτώσεις ἡ Λατινικὴ ἔχει ἕξ : τὴν ὀνομαστικὴν (*nominativus*), τὴν γενικὴν (*genetivus*), τὴν δοτικὴν (*dativus*), τὴν αἰτιατικὴν (*accusativus*), τὴν κλητικὴν (*vocativus*) καὶ προσέτι τὴν ἀφαιρετικὴν (*ablativus*), περὶ τῆς ὁποίας ἰδὲ εἰς τὸ Συνακτικόν.

4) Κλίσεις ἡ Λατινικὴ ἔχει πέντε.

13. Εἰς πᾶσαν κλίσιν :

1) ἡ κλητικὴ τοῦ τε ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ, πλην τῆς ἐνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς - *us* δευτεροκλίτων ὀνομάτων (ληγούσης εἰς - *e*)· βλ. καὶ § 19, 1.

2) ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν δοτικὴν αὐτοῦ.

3) τὰ οὐδέτερα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν).

4) τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος εὐρίσκεται ἐκ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς, ἀφαιρουμένης τῆς (ἀρχικῆς) καταλήξεως αὐτῆς - *rum* ἢ - *um*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima).

14. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον (ὅπως ἡ πρώτη κλίσις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

Τὰ ὀνόματα ταῦτα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς - ἄ (γεν. - ae)· χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος a (§ 13, 4).

Π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α

(mensa τράπεζα, θ. mensa-)

	Singularis		Pluralis	
Nominativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - ae	τράπεζαι
Genetivus	mens - ae	τραπέζης	mens - ārum	τραπέζων
Dativus	mens - ae	τραπέζῃ	mens - īs	τραπέζαις
Accusativus	mens - ām	τράπεζαν	mens - ās	τραπέζας
Vocativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - ae	τράπεζαι
Ablativus	mens - ā	(§ 12, 3)	mens - īs	(§ 13, 2)

Ὅμοίως κλίνονται καὶ τὰ ὀνόματα terra γῆ, χώρα, insula νῆσος, statua ἀνδριάς, pugna μάχη, κλπ., καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικά ὀνόματα nauta ναύτης, agricola γεωργός, pŕeta ποιητής, Sequana Σηκουάνας, κλπ. (βλ. § 12, 1, σημ.).

15. Ἄνωμαλῖαι πρωτοκλίτων ὀνομάτων.—1) Τὰ θηλυκὰ ὀνόματα dea (θεά) καὶ filia (θυγάτηρ) τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (deis, filiis) τὴν σχηματίζουν κανονικῶς εἰς - abus, ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ διάκρισις ἀπὸ τὰς ὁμοίας ἀντιστοίχους πτώσεις τῶν ἀρσενικῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων deus θεός καὶ filius υἱός. Οὕτω λέγεται deis et deabus ἢ dis deabusque (τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς), filiis et filiabus ἢ filii filiabusque (τοῖς υἱοῖς καὶ τὰς θυγατέρας).

2) Τὸ ὄνομα familia (οἰκογένεια) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατὰ λῆξιν κανονικῶς - ae, ἀλλὰ καὶ - as (ἀρχαϊκῶς, ὁμοίως μὲ τὴν

Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) εἰς τὰς φράσεις *pater familias* (οἰκοδεσπότης), *mater familias* (οἰκοδέσποινα), κ.ἄ.τ.

Ἄλλη ἀρχαῖα κατάληξις, μὲ τὴν ὁποῖαν σχηματίζουν πρωτόκλιτα ὀνόματα τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ (ἰδίως εἰς τοὺς παλαιότερους ποιητάς), εἶναι - *āi* (κατὰ τὴν β' κλίσιν) : *aulāi* (= *aulae*, τῆς αὐλῆς), *terrāi* (= *terrae*, τῆς γῆς).

Τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἡ κατάληξις - *arum* εἰς τινὰ ὀνόματα συγκόπτεται εἰς - *um* : *drachmum* = *drachmarum*. (Οὕτω καὶ ἐπὶ δευτεροκλίτων *talentum* = *talentorum*, *Argivum* = *Argivorum*).

16. Ἑλληνικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, ἰδίως κύρια, μετενηνεγμένα εἰς τὴν Λατινικὴν, σχηματίζουν συνήθως ἐν αὐτῇ πτώσεις τινὰς τοῦ ἐνικοῦ παρομοίως, ὅπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ : (Αἰνείας) *nom. Aeneas*, *acc. Aenean*· (Ἀγχίσις) *nom. Anchises*, *acc. Anchisen*, *voc. Anchise*· (Πηνελόπη) *nom. (Penelōpa καὶ) Penelope*, *gen. Penelopae καὶ Penelopes*, *acc. Penelopen*, *voc. Penelope*.

Πολλὰ δὲ εἰς -ης (ὡς Ἀλκιβιάδης, Ἀριστείδης κ.τ.τ.) σχηματίζονται ἐν τῇ Λατινικῇ ὡς τριτόκλιτα : *Alcibiādes*, *gen. Alcibiadis* κλπ., κλητικὴ *Alcibiadē* κατὰ τὴν πρώτην Ἑλληνικὴν κλίσιν.

2. Δευτέρα κλίσις (*Declinatio secunda*).

17. Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς - *us* ἢ εἰς - *er* (γεν. - *i*) καὶ οὐδέτερα εἰς - *um* (γεν. - *i*)· χαρακτῆρ τοῦ θέματος ο (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ἰ γ μ α τ α

(*domīnus* κύριος, θ. *domino* -, *puer* παῖς, θ. *puero*-, *ager* ἀγρός, θ. *agro* -, *donum* δῶρον, θ. *dono*-).

Singularis

Nom.	<i>domin-ūs</i>	<i>puer</i>	<i>ager</i>	<i>dōn-ūm</i>
Gen.	<i>domin-ī</i>	<i>puēr-i</i>	<i>agr-i</i>	<i>don-ī</i>
Dat.	<i>domin-ō</i>	<i>puer-o</i>	<i>agr-o</i>	<i>don-ō</i>
Acc.	<i>domin-ūm</i>	<i>puer-um</i>	<i>agr-um</i>	<i>don-ūm</i>
Voc.	<i>domin-ē</i>	<i>puer</i>	<i>ager</i>	<i>don-ūm</i>
Abl.	<i>domin-ō</i>	<i>puer-o</i>	<i>agr-o</i>	<i>don-ō</i>

Pluralis

Nom.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ǎ
Gen.	domin-ōrūm	puer-orum	agr-orum	don-ōrūm
Dat.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs
Acc.	domin-ōs	puer-os	agr-os	don-ǎ
Voc.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ǎ
Abl.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs

Κατὰ τὸ **dominus** κλίνονται καὶ τὰ pŕŕŭlus λαός, numĕrus ἀριθμός, nuntius ἄγγελος, κ.ἄ. Ἐπίσης τὰ **θηλυκά** δευτερόκλιτα εἰς -us· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν **δένδρων**, ὡς malus μηλέα, ficus συκῆ, pirus ἀπιδέα, pŕŕŭlus λεύκη, κλπ., τὰ ὀνόματα alvus κοιλία, humus γῆ, vannus λικμός σίτου, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκά ὀνόματα, ὡς methŏdus μέθοδος, Aegyptus Αἴγυπτος, κ.ἄ.τ.

Κατὰ τὸ **puer** κλίνονται τὸ gener γαμβρός, socer πενθερός, vesper ἑσπέρα, libĕri τὰ τέκνα (πληθυντικοῦ μόνον) καὶ τὸ μοναδικὸν εἰς -ir ὄνομα vir ἀνὴρ.

Κατὰ τὸ **ager** κλίνονται τὰ liber βιβλίον, caper τράγος, culter μάχαιρα, faber σιδηρουργός, κ.ἄ.τ.

Κατὰ τὸ **donum** κλίνονται τὰ bellum πόλεμος, proelium μάχη, scutum ἀσπίς, pericŭlum κίνδυνος, oppĭdum πόλις, templum ναός, κ.ἄ.τ., προσέτι δὲ τρία οὐδέτερα ὀνόματα λήγοντα εἰς -us, ἦτοι τὸ vulgus ἢ volgus ὄχλος (τὸ ὁποῖον σπανιώτατα ἔχει καὶ ἀρσενικοῦ γένους αἰτιατικὴν volgum), τὸ virus δηλητήριο καὶ τὸ pelāgus πέλαγος. Ἐκ τούτων τὰ μὲν volgus καὶ virus ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, τοῦ δὲ pelagus ὁ πληθυντικὸς εἶναι pelagē (πρβλ. πελάγη). (Βλ. καὶ § 13, 3).

18. Ἄρκετὰ εἶναι τὰ ἀρσενικά ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς -er, ὡς puer, ager, κλπ. Ἀρχῆθεν εἶχον καὶ ταῦτα τὴν κατάληξιν -us (puer-us, ὅπως numer-us, agr-us, κλπ.), ἀλλ' ἀπέβαλον αὐτήν, καθὼς καὶ τὴν κατάληξιν -e τῆς ἐνικῆς κλητικῆς.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ r τοῦ θέματος σύμφωνον (ὡς agr-, libr-, κλπ.), ταῦτα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῶν καταλήξεων -us καὶ -e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r ἐν e βραχύ. (Οὕτω προῆλθεν

ἐκ τοῦ agr - τὸ ager, ἐκ τοῦ libr - τὸ liber, κ.λπ.) Εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις τὰ εἰς -er κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ εἰς -us.

Σημείωσις. Ὅμοιαν μεταβολὴν πάσχουν κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν, μεταφερόμενα εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, καὶ τὰ ὑπερδισύλλαβα Ἑλληνικὰ δευτερόκλιτα κύρια ὀνόματα, ὅσα λήγουν εἰς -ρος, π.χ. Alexander Ἀλέξανδρος (ἀντὶ Alexandr - us), Antipāter Ἀντίπατρος (ἀντὶ Antipatr - us). Ἀλλὰ Codrus Κόδρος. Μερικὰ ἐκ τούτων διφοροῦνται, ὡς Cassandrus καὶ Cassander Κάσσανδρος, Euandrus καὶ Euander Εὐάνδρος.

19. Ἀνωμαλίας δευτεροκλίτων τινῶν ὀνομάτων. 1) — Τὸ ὄνομα deus θεός : α') δὲν ἔχει εὐχρηστον τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ (dee)· ὡς τοιαύτην οἱ ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὴν κλητικὴν τοῦ ὀνόματος divus (= θεός) -dive, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Λατῖνοι αὐτὴν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν deus (= ὦ θεέ) · β') εἰς ἐκάστην πτῶσιν τοῦ πληθυντικοῦ, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἔχει διπλοῦς ἢ καὶ τριπλοῦς τύπους καὶ σχηματίζεται οὕτω : dei (dii), di -deorum (deum) -deis (diis), dis -deos -dei (dii), di -deis (diis), dis.

2) Τὰ εἰς -ius καὶ -ium ὑπερδισύλλαβα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ πολλάκις συναιροῦσι τὸ τελικὸν ii εἰς i, τονίζονται δὲ τότε, μετὰ τὴν συναίρεσιν, εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔστω καὶ ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα (παρὰ τὸν κανόνα, § 7, 2, β') : Vergilius Βεργίλιος, gen. Vergilii καὶ Vergili, officium ὑπηρεσία, καθήκον, gen. officii καὶ officii, κλπ.

3) Τὰ εἰς -ius κύρια ὀνόματα, τὰ γνησίως Λατινικά, ὡς Vergilius, Manius, Tullius κ.τ.τ., καὶ τὸ προσηγορικὸν ὄνομα filius (υἱός) τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς i ἀντὶ εἰς ie (κατὰ συναίρεσιν τοῦ ie εἰς i) : Tulli = Τύλλιε, fili = υἱέ, mi fili = υἱέ μου.

Σημείωσις. Βλ. ἀνωτέρω εἰς § 15, 2.

3. Τρίτη κλίσις (Declinatio tertia).

20. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις. Ταῦτα :

1) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν λήγουν εἰς ἓν τῶν φωνηέντων (a), e, o ἢ εἰς ἓν τῶν ληκτικῶν συμφώνων (ἢ τῶν ληκτικῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων, § 4, 2, σημ.) :

2) εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν ἔχουν πάντα κατάληξιν -is : urb-s πόλις, gen. urb-is· mare (οὐδ.) θάλασσα, gen. mar-is.

21. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

1) κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν (§ 13, 4) εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τὰ τριτόκλιτα) :

α') **φωνηεντόληκτα**· ταῦτα πάντα ἔχουν χαρακτῆρα *i*, ἐκτὸς δύο ὀνομάτων, τοῦ *grus* (γέρανος) καὶ τοῦ *sus* (ὕς), τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα *u* (gen. *gru-is*, *su-is*)·

β') **συμφωνόληκτα** μὲ χαρακτῆρα ἄφωνον (*b*, *p* -*c*, *g* -*d*, *t*), ὕφρον ἢ ἔρρινον (*l*, *r* -*m*, *n*) ἢ συριστικὸν (*s* ἢ *v*) : *trabs* δοκὸς (gen. *trab - is*), *bos* βοῦς (gen. *bov-is*), *nix* χιών (gen. *niv-is*) κλπ. (Βλ. § 4, 2, σημ.)·

2) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα (ἐκτὸς τοῦ *grus* καὶ τοῦ *sus*) εἶναι πάντα **ἰσοσύλλαβα** : *civis* πολίτης (gen. *civ-is*), *sedes* ἔδρα gen. *sed-is*), τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἶναι πάντα **περιττοσύλλαβα** : *rex* βασιλεὺς (gen. *reg-is*), *lapis* λίθος (gen. *lapid-is*) .

Σημείωσις. Κυρίως καὶ τὰ φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα ἀρχῆθεν εἶναι περιττοσύλλαβα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χαρακτῆρ τοῦ θέματος αὐτῶν *i* συνεχωνεύθη μὲ τὸ ἐπόμενον *i* καὶ *e* τῶν καταλήξεων, παρουσιάζονται ὡς ἰσοσύλλαβα.

22. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων.

1) τὰ **ἀρσενικά** καὶ τὰ **θηλυκά** ἔχουν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις· καὶ ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι **καταληκτικά**, ἧτοι εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν ἔχουν τὴν κατάληξιν *s*, ἄλλα δὲ εἶναι **ἀκατάληκτα**, ἧτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : *dux* ἡγεμῶν (ἐκ τοῦ *duc-s*), gen. *duc-is*, *puppi-s* πρύμνα gen. *puppis*, *consul* ὕπατος, gen. *consul-is*, *orator* ῥήτωρ, gen. *orator-is*, κλπ.

2) τὰ **οὐδέτερα** ἔχουν τὰς αὐτὰς μὲ τὰ ἀρσενικά καὶ τὰ θηλυκά καταλήξεις μόνον εἰς τὴν γενικὴν, τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ), εἶναι δὲ πάντα **ἀκατάληκτα**, ἧτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : *animal* ζῷον, gen. *animāl-is*, *mare* θάλασσα, gen. *mar-is*, κλπ. (Βλ. § 13, 3).

23. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων.

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἧτοι σχηματίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἐξ ἑνὸς θέματος : *dux* (ἐκ τοῦ *duc-s*), gen. *duc-is* κλπ., *lapis* (ἐκ τοῦ *lapid-s*), gen. *lapid-is* κλπ., *orator* ῥήτωρ, gen. *orator-is* κλπ.

2) άλλα δὲ εἶναι **διπλόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐξ ἑνὸς εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν καὶ ἐξ ἑτέρου εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις : miles στρατιώτης (ἐκ τοῦ milet-s), gen. milī-tis κλπ., homo ἄνθρωπος, gen. homīn-is κλπ., corpus σῶμα, gen. corpōr-is, κλπ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς -s, εἰς δὲ τὴν γενικὴν εἰς -is, πολλὰ φαινομενικῶς μόνον εἶναι διπλόθεμα, κυρίως δὲ ταῦτα εἶναι μονόθεμα σιγμόληκτα. Εἰς ταῦτα δηλαδὴ ὁ χαρακτήρ s μεταξύ φωνηέντων ἐτράπη παλαιόθεν εἰς r. Τοιαῦτα εἶναι π.χ. τὸ mus μῦς, gen. mur-is (ἀρχῆθεν mus - is· πρβλ. μῦς, μυ-ός, ἐκ τοῦ mus-ός)· corpus σῶμα, gen. corpōr-is (ἀρχῆθεν corpōs-is), κ.ἄ.

24. Παραδείγματα τρίτης κλίσεως.

Α'. Ἀρσενικά καὶ θηλυκά.

1. Συμφωνόληκτα ἢ περιττοσύλλαβα.

(Καταληκτικά ἢ ἀκατάληκτα, μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(dux ἡγεμών, θ. duc-, pastor βοσκός, θ. pastor-, homo ἄνθρωπος, θ. homo- καὶ homin-, urbs πόλις, θ. urb-)

Singularis

Nom.	dux(duc-s)	pastor	homo	urbs
Gen.	duc-īs	pastōr-is	homīn-is	urb-is
Dat.	duc-ī	pastōr-i	homīn-i	urb-i
Acc.	duc-ēm	pastōr-em	homīn-em	urb-em
Voc*	dux	pastor	homo	urbs
Abl.	duc-ē	pastōr-e	homīn-e	urb-e

Pluralis

Nom.	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Gen.	duc-um	pastōr-um	homīn-um	urb-īum
Dat.	duc-ībus	pastor-ībus	homin-ībus	urb-ībus
Acc.	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Voc.*	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Abl.*	duc-ībus	pastor-ībus	homin-ībus	urb-ībus

* Βλ. § 13, 1 - 2

Ὁμοίως κλίνονται τὰ: lux (luc-is, θηλ.) φῶς, rex (reg-is) βασιλεύς, lex (leg-is, θηλ.) νόμος, iudex (iudīc-is) δικαστής, lapis (lapīd-is) λίθος, pes (ped-is) πούς, civitas (civit-ātis) πολιτεία, virtus (virtūt-is) ἀρετή, miles (milīt-is) στρατιώτης, princeps (princīp-is) ἀρχων, πρῶτος, orātor (oratōr-is) ῥήτωρ, uxor (uxōr-is) ἡ σύζυγος, arbor (arbōr-is, θηλ.) δένδρον, mos (mor-is, ἄρσ.) ἥθος, flos (flor-is ἄρσ.) ἄνθος, tellus (tellūr-is) γῆ, lepus (lepōr-is) λαγῶς, mulier (muliēr-is) γυνή, pulvis (pulvēr-is) κόνις, sermo (sermōn-is) λόγος, praedo (praedōn-is) ληστής, virgo (virgīn-is) παρθένος, ordo (ordīn-is ἄρσ.) τάξις, flamen (flamīn-is) ἱερεύς, tibicen (tibicīn-is) αὐλητής — (κατὰ τὸ urbs), stirps (stirp-is) ῥίζα, arx (arc-is) ἀκρόπολις, gens (gent-is, θηλ.) ἔθνος, mors (mort-is, θηλ.) θάνατος, pons (pont-is, ἄρσ.) γέφυρα κ.ἄ. (ἐν οἷς καὶ τὸ nix, niv-is, χιῶν, plur. gen. niv-ium· ἀρχικόν θέμα ningui- [πρβλ. ningui-t χιονίζει]).

Σημείωσις. Μερικὰ ἀκατάληκτα συμφωνόληκτα εἰς -er εἰς τὰς ἄλλας πλὴν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ (κλητικῆς) πτώσεις **συγκόπτουν** τὸ e, τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηριστῆρος r. Τοιαῦτα εἶναι : α') τὰ συγγενικά ὀνόματα pater (patr-is) πατήρ, mater (matr-is) μήτηρ καὶ frater (fratr-is) ἀδελφός, β') τὰ ὀνόματα imber (imbr-is) ὄμβρος, uter (utr-is) ἄσκος, venter (ventr-is, ἄρσ.) γαστήρ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τεσσάρων μηνῶν September (Septembr-is), Octōber, November καὶ December (πρβλ. τὰ ἑλληνικά συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, π.χ. πατήρ, πατρ-ός, πατέρ-α.).

2. Φωνηεντόληκτα ἢ ἰσοσύλλαβα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(civis πολίτης, θ. civi -, nubes νεφέλη, θ. nube - καὶ nubi -)

	Singularis		Pluralis	
Nom.	civīs	nūbēs	civēs	nūbēs
Gen.	civīs	nubīs	civī-ūm	nubī-ūm
Dat.	civī	nubī	civībus	nubībus
Acc.	civēm	nubēm	civēs (ἢ civ-is)	nubēs (ἢ nub-is)
Voc.	civīs	nubēs	civēs	nubēs
Abl.	civē	nubē	civībus	nubībus

Ὅμοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **civis** τά : avis (θηλ.) πτηνόν, navis ναῦς, collis λόφος, fascis (ἄρσ.) δέσμη, hostis πολέμιος, orbis κύκλος, mensis μῆν, unguis ὄνυξ, piscis ἰχθύς, vallis κοιλάς, κ. ἄ.

β') κατὰ τὸ **nubes** τά : aedes (aed-is, θηλ.) ναός, sēdes (sed-is) ἔδρα (βλ. § 26, 4, Α', σημ.), fames (fam-is) πείνα, rupes (rup-is, θηλ.) βράχος (ἀπόκρημος), κ. ἄ. (βλ. καὶ § 16).

Β. Ὀυδέτερα, συμφωνόληκτα ἢ φωνηεντόληκτα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(aequor πέλαγος, θ. aequor-, nomen ὄνομα, θ. nomen- καὶ nominus, θ. opus- καὶ oper-, mare θάλασσα, θ. mare- καὶ mari -)

Singularis

Nom.	aequor	nomen	opus	mārē
Gen.	aequōr-īs	nomīn-is	opēr-is	mar-īs
Dat.	aequōr-ī	nomīn-i	opēr-i	mar-ī
Acc.	aequor	nomen	opus	mare
Voc.	aequor	nomen	opus	mare
Abl.	aequōr-ē	nomīn-e	opēr-e	mar-ī

Pluralis

Nom.	aequōr-ā	nomīn-a	opēr-a	mar-īā
Gen.	aequōr-um	nomīn-um	opēr-um	mar-īūm
Dat.	aequor-ībus	nomin-ībus	oper-ībus	mar-ībus
Acc.	aequōr-ā	nomīn-a	opēr-a	mar-īā
Voc.	aequōr-ā	nomīn-a	opēr-a	mar-īā
Abl.	aequor-ībus	nomīn-ibus	oper-ībus	mar-ībus

Ὅμοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **aequor** τά : marmor (marmōr-is) μάρμαρον, fulgur (fulgūr-is) ἀστραπή, uber (ubēr-is) μαστός, ōs (or - is) στόμα, aes (aer-is) χαλκός, ius (iur-is) τὸ δίκαιον, κ. ἄ.

β') κατὰ τὸ **nomen** τά : flumen (flumīn-is) ποταμός, certāmen (certamīn-is) ἀγών, caput (capīt-is) κεφαλή, κ. ἄ.

γ') κατὰ τὸ **opus** τά : onus (onēr-is) φορτίον, corpus (corpōr-is) σῶμα, robur (robōr-is) ξύλον δρύινον, κ. ἄ.

δ') κατὰ τὸ mare τὰ : animal (animāl-is) ζῷον, exemplar (exemplār-is) παράδειγμα, par (par-is) ζευγος, κ. ἄ.

25. Καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως.

	Singularis			Pluralis		
	'Αρσ. και θηλ.	Οὐδ.		'Αρσ. και θηλ.	Οὐδ.	
Nom.	-s ἦ —	—		-es	-a (ἦ -ia)	
Gen.	-is	-is		-um (ἦ -ium)	-um (ἦ -ium)	
Dat.	-i	-i		-ibus	-ibus	
Acc.	-em (ἦ -im)	—		-es (ἦ -is)	-a (ἦ -ia)	
Voc.	-s ἦ —	—		-es	-a (ἦ -ia)	
Abl.	-e (ἦ -i)	-e ἦ -i		-ibus	-ibus	

26. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεων τινων τῶν τριτοκλίτων.— Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) Ἔχουν τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -im (ἀντὶ εἰς -em)

α') τὰ ἐξῆς ἰσοσύλλαβα προσηγορικά ὀνόματα, ἥτοι τὸ febris πυρετός, puppis πρύμνα, sitis δίψα, turris πύργος, tussis βήξ και securis πέλεκυς, πάντα γένους θηλυκοῦ (sing. acc. febrim, puppim, sitim, turrim, tussim, securim) :

β') τὰ εἰς -is ἰσοσύλλαβα ποταμῶν και πόλεων, ὡς Albis Ἀλβις, Tibēris Τίβερις, Neapōlis Νεάπολις (sing. acc. Albim, Tiberim, Neapolim) :

2) Ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i (ἀντὶ εἰς -e) :

α') ὅσα ὀνόματα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς -im (βλ. ἀνωτέρω 1 α' και β') : febris - febrī, puppis - puppī, Albi - Albi, κλπ. :

Σημείωσις. Κατάληξιν -i ἀντὶ -e εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πολλάκις και τὰ ὀνόματα civis πολίτης, ignis (ἀρσ.) πῦρ, navis ναῦς και imber ὄμβρος, (civi, igni, navī, imbri). Τοῦ ignis ὁ τύπος τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς igni εἶναι ὁ κανονικὸς εἰς τὰς φράσεις ferro et igni (διὰ σιδήρου και πυρός), aqua et igni interdicere (ἀπαγορεύειν τὴν παροχὴν ὕδατος και πυρός) :

β') τὰ εἰς -is ἢ -er ὀνόματα μηνῶν, ὡς Aprilis, November κλπ., και τὰ -is προσηγορικά ὀνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, ὡς aequalis ὀμηλιξ, annālis (ἐνν. liber) τὸ χρονικόν, natālis (ἐνν. dies) ἢ γενέ-

θλιος, Atheniensis Ἀθηναῖος, κλπ. (sing. abl. Aprili, Novembri, aequali, annali, natali, Atheniensi)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς . Ἀντιθέτως, τὰ κύρια ὀνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν κανονικῶς εἰς -e : Juvenālis, Celer, Felix, sing. abl. Juvenale, Celere, Felice.

γ') τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα εἰς -e, -al (-al, -is) καὶ -ar (-ar, -is), ὡς mare, animal, calcar (περρινιστήριον) (sing. abl. mari, animāli, calcāri)·

3) Ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ia τὰ ἐκ τῶν οὐδετέρων τριτοκλίτων λήγοντα εἰς -e, -al καὶ -ar (βλ. ἀνωτέρω 2, γ'): mare, mar-ia — animal, animal-ia — cal-car, calcar-ia.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς . Ὁ εἰς -ia σχηματισμὸς τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς (αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς) τῶν οὐδετέρων τούτων εἶναι κανονικός, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα αὐτῶν ἔχει τὸν χαρακτήρα -i (βλ. § 21, 2, σημ.)

4) Ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium (ἀντὶ εἰς -um) : Α') τὰ ἰσοσύλλαβα (ἢ φωνηεντόληκτα μὲ χαρακτήρα i, § 21, 1 α'), ὡς civis - civium, collis-collium, navis-navium, aedes-aedium, nubes-nubium, κλπ. (βλ. § 24, Α' 2)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς . Ἐξαιροῦνται τὸ canis κύων, iuvenis νεανίας καὶ sedes ἔδρα (plur. gen. canum, iuvenum, sedum)·

Β') ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων (ἢ συμφωνολήκτων, § 21, 1 β' καὶ 2) : α') τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα, ὡς urbs (θ. urb-), strips (θ. strip-), arx (θ. arc-), pons (θ. pont-), nox (θ. noct-), os (oss-is ὀστοῦν, θ. oss-), imber (θ. imbr-) : plur. gen. urb-ium, stirp-ium, arc-ium, pont-ium, noct-ium, oss-ium, imbr-ium (βλ. § 24 Α' 1)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς . Ἐξαιροῦνται τὰ τρία συγγενικά ὀνόματα pater, mater καὶ frater (θ. patr-, matr- fratr-) : plur. gen. patr-um, matr-um, fra-trum (βλ. § 24, Α', 1 σημ. καὶ ἀνωτέρω Α', σημ.)·

β') τὰ ὀνόματα dos (dot-is) προίξ, fauces (πληθ. μόνον) ὁ λάρυξ, fraus (fraud-is) ἀπάτη, lis (lit-is) ἔρις, mus (mur-is) μῦς, nix (niv-is) χιών, vires (πληθ.) δύναμις, τὰ ἔθνικα τὰ λήγοντα εἰς -as (-ātis) ἢ -is (-ītis), ὡς Arpinas-Arpinates οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀρπίνου, Samnis-Samnites οἱ Σαμνῖται, καθὼς καὶ τὰ ὀνόματα nostras

ἡμεδαπός, vestras ὑμεδαπός, optimātes (πληθ.) οἱ ἀριστεῖς καὶ penātes (πληθ.) οἱ ἔρκειοι θεοί : plur. gen. doti-um, fauc-ium, fraud-ium, lit-ium, mur-ium, niv-ium, vir-ium, Arpinat-ium, Samnit-ium, nostrat-ium, vestrat-ium, optimat-ium·

Γ') τὰ οὐδέτερα εἰς -e, -al, καὶ -ar: mare-marium, animal-animalium, calcar-calcarium· (βλ. § 24, Β' καὶ ἀνωτέρω 2, γ' καὶ 3).

Σημείωσις. Τὰ ἰσοσύλλαβα ἢ φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -ium, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα τῶν ἔχει τὸν χαρακτῆρα i (§ 21, 1. α') civis (θ. civi-) civi-um, aedes (θ. aedi-) aedi-um, κλπ. Ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων ἢ φωνηεντολήκτων τινὰ μὲν κανονικῶς σχηματίζουν καὶ ταῦτα τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -ium, διότι καὶ ταῦτα ἦσαν ἀρχῆθεν φωνηεντόληκτα (μὲ χαρακτῆρα i), π.χ. τὸ ars τέχνη, pars μέρος, mors θάνατος, gens ἔθνος κ.ἄ. (ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἦτο ἀρχῆθεν arti-s parti-s mortis-genti-s). Τὰ ἄλλα συμφωνόληκτα, τὰ σχηματίζοντα τὴν πτώσιν ταύτην εἰς -ium, τὴν σχηματίζουν οὕτω κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ προηγούμενα : arx—arc-ium,, urbs—urb-ium, pons—pont-ium, imber—imbr-ium, fraus—fraud-ium, κλπ. (ὅπως aedi-um, arti-um κλπ.) (βλ. ἀνωτέρω 4, Β', α' καὶ β').

5) "Ὅσα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -ium, σχηματίζουν συνήθως καὶ τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν εἰς -is (ἀντὶ εἰς -es) : civis-civis (= πολίτας), hostis-hostis (= πολεμίους), pars-partis (= μερίδας).

27. Ἀνώμαλα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως.

1) Bos βοῦς, bov-is, bov-i, bov-em, bos, bov-e. Plur. boves, bo-um, bubus (ἢ bobus) κλπ. (θ. bo- καὶ bov-).

2) caro (θηλ.) κρέας, carn-is κλπ. Plur. carn-es carn-ium, κλπ. (θ. caro- καὶ carn-)·

3) iter (οὐδ.) πορεία, itinēr-is, itiner-i, iter, itiner-e. Plur. itiner-a, itiner-um, κλπ. (θ. iter- καὶ itiner-)·

4) Juppiter Ζεὺς, Jov-is, Jov-i, Jov-em, Juppiter, Jov-e·

5) senex γέρων, sen-is, sen-i, κλπ. Plur. sen-es, sen-um, senibus, κλπ. (θ. senec- καὶ sen-)·

6) vis δύναμις (γεν. καὶ δοτ. ἐλλείπουν) acc. vim, abl. vi. Plur. vir-es, vir-ium, vir-ibus. κλπ. (26, 4, Β', β').

28. Τριτόκλιτα τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐκ τριτοκλίτων τῆς Ἑλληνικῆς.— Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων (κυρίων ἢ προσηγορι-

κῶν), τῶν προερχομένων ἐξ Ἑλληνικῶν τριτοκλίτων, τινὰ μὲν κλίνονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης· π. χ. Plato Πλάτων, Platōn-is, Platon-i, Platon-em κλπ. (ὡς sermo, sermōn-is, κλπ., § 24, Α' 1).

Ἄρκετὰ ὅμως τοιαῦτα ὀνόματα εἰς τινὰς πτώσεις σχηματίζουν τύπους παρομοίους μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῆς Ἑλληνικῆς. Οὕτω π.χ. aer ἀήρ, aether αἰθήρ, Marāthon Μαραθῶν — acc. aer-**a**, aethēr-**a**, Marathon-**a**, κλπ. Cyclops Κύκλωψ, acc. Cyclōpa Κύκλωπα, Cyclōpes Κύκλωπες, acc. Cyclōp-**as**.

4. Τετάρτη κλίσις (Declinatio quarta).

29. Ἡ τετάρτη κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ εἰς -us (γεν. -us) καὶ οὐδέτερα εἰς -u (γεν. -us)· χαρακτηριστὸ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος -u (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ἰ γ μ α τ α

(fructus καρπός, θ. fructu-, cornu κέρασ, θ. cornu-)

	Singularis		Pluralis	
Nom.	fruct- ūs	corn- ū	fruct- ūs	corn- ūā
Gen.	fruct- ūs	corn- ūs	fruct- ūm	corn- ūm
Dat.	fruct- ūī	corn- ū	fruct- ibus	corn- ibus
Acc.	fruct- ūm	corn- ū	fruct- ūs	corn- ūā
Voc.	fruct- ūs	corn- ū	fruct- ūs	corn- ūā
Abl.	fruct- ū	corn- ū	fruct- ibus	corn- ibus

Ὅμοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **fructus** τὰ : sensus αἴσθησις, senātus γερουσία, exercitus στρατός, equitātus ἵππικόν, peditātus πεζικόν, impētus ἔφοδος, κλπ., (τὰ θηλυκὰ) acus βελόνη, manus χεὶρ, κλπ.

β') κατὰ τὸ **cornu** τὰ : genu γόνυ, veru ὀβελός, κλπ.

30. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεών τινων. — Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως :

1) τὴν **δοτικὴν** τοῦ **ἐνικοῦ** τὴν σχηματίζουν ἐνίοτε καὶ τὰ εἰς -us (διὰ συναίρεσέως τοῦ -ui εἰς -u), ὅπως τὰ οὐδέτερα, senatu (senatui)·

2) τὴν **δοτικὴν** (καὶ ἀφαιρετικὴν) τοῦ **πληθυντικοῦ** τὴν σχηματίζουσαν εἰς -ubus (ἀντὶ εἰς -ibus) τὰ ὀνόματα artus ἄρθρον (πληθ. artus, τὰ μέλη τοῦ σώματος) καὶ tribus τριτῆς: artūbus, tribūbus· τὰ δὲ ὀνόματα lacus λίμνη καὶ portus λιμὴν εἰς τὴν πτώσει ταύτην διαφοροῦνται: lacibus καὶ lacubus, portibus καὶ portubus·

3) τὸ ὄνομα domus (οἶκος) ἔχει καὶ τινὰς τύπους κατὰ τὴν δευτέραν κλίσειν (κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ): Sing. domus-domus, domui, domum, domus, **domo** Plur. domus, domuum (καὶ **domorum**), domibus, **domos**, domus, domibus.

Σημείωσις. Ὑπάρχει καὶ τύπος (τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ὡς τοπικῆς) domi, πάντοτε ὡς ἐπίρρημα (=οἶκοι).

31. Ἐκ τῶν εἰς -us ληγόντων ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως **θηλυκά** εἶναι **μόνον** τὰ acus βελόνη, domus οἶκος, idus (-uum, πληθυντικοῦ **μόνον**) αἱ εἰδοί, manus χεῖρ, porticus στοὰ καὶ tribus τριτῆς.

5. Πέμπτη κλίσις (Declinatio quinta).

32. Ἡ πέμπτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά **μόνον**, λήγοντα εἰς -es (γεν. εἰ ἢ εἶ)· χαρακτηρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος e- (§ 13, 4).

Παράδειγματα

(dies ἡμέρα, θ. die-, res πράγμα, θ. re-, species ὄψις, θ. specie-)

	Singularis			Pluralis		
Nom.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Gen.	diēī	rēī	speciēī	diērum	rērum	—
Dat.	diēī	rēī	speciēī	diēbus	rēbus	—
Acc.	diēm	rēm	speciēm	diēs	rēs	speciēs
Voc.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Abl.	diē	rē	speciē	diēbus	rēbus	—

Σημείωσις. Τὸ e τῆς παραληγοῦσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἶναι μακρὸν μὲν, ἂν προηγῆται αὐτοῦ φωνῆν (diēī, speciēī) παρὰ τὸν κανόνα (§ 6, 1, Σημ.), βραχὺ δέ, ἂν προηγῆται αὐτοῦ σύμφωνον (rēī, fidēī).

33. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως

1) τὸν **πληθυντικὸν ἀριθμὸν πλήρη** τὸν σχηματίζουσαν **μόνον**

τὸ dies ἡμέρα καὶ τὸ res πρᾶγμα. Τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν μόνον ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἢ δὲν ἔχουν καθόλου πληθυντικὸν ἀριθμὸν·

2) **ἀρσενικοῦ γένους** εἶναι μόνον τὸ dies ἡμέρα (συνήθως) καὶ τὸ meridies μεσημβρία (πάντοτε). Τὸ dies εἶναι θηλυκοῦ γένους, ἰδίως ὅταν σημαίνῃ **χρόνον ἢ προθεσμίαν** : longa dies μακρὸς χρόνος, certa dies ὠρισμένη προθεσμία.

6. Ἀνώμαλα ὀνόματα.

34. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὅπως τῆς Ἑλληνικῆς, πολλὰ ὀνόματα εἶναι ἀνώμαλα, ἤτοι :

1) **ἑτερογενῆ** (heterogenēa)· τοιαῦτα εἶναι
 frenum-i χαλινὸς Plur. frena καὶ freni (ἀρσ.)
 iocus-i παιδιὰ (παιχνίδι) » ioci καὶ ioca (οὐδ.)
 locus-i τόπος » loci καὶ loca (οὐδ.)
 (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ δεσμὸς - οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, κλπ.)·

2) **ἑτερόκλητα** (heteroclīta)· τοιαῦτα εἶναι :
 iugerum-i πλῆθρον, Plur. iuger-a, -um, -ibus, κατὰ τὴν γ' κλίσειν·
 vas, vas-is ἀγγεῖον, Plur. vas-a, -orum, -is, κατὰ τὴν β' κλίσειν·
 requies -ētis ἡσυχία, Sing. acc. καὶ requiem, abl. requie, κατὰ τὴν ε' κλίσειν·

Σημείωσις. Τὰ ficus, -i συκῆ καὶ laurus, -i δάφνη (τῆς β' κλίσεως, § 17) ἔχουν ἐκ τῆς δ' κλίσεως τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς -us καὶ -u.

3) **ἀφθονοῦντα** (abundantia), ἤτοι ὀνόματα κλινόμενα

α') κατὰ δύο διάφορα γένη, ὡς
 baculum -i καὶ baculus -i βακτηρία
 callum -i καὶ callus -i τύλος (ὁ κάλος)
 clipeus -i καὶ clipeum -i ἀσπίς
 pileus -i καὶ pileum -i πῖλος

(πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, κλπ.)·

β') κατὰ δύο διαφόρους κλίσεις, ὡς
 materia -ae καὶ materies -ei ὕλη
 elephans -antis καὶ elephantus -i ἐλέφας
 plēbs, plēbis καὶ plēbes -bēi ὁ λαὸς (οἱ πληβεῖοι)·

γ') κατὰ διάφορον γένος ἄμα καὶ κλίσιν, ὡς
 alimonia -ae καὶ alimonium -i τροφή
 tapētum -i καὶ tapes -ētis τάπητες
 conātum -i καὶ conātus -us ἀπόπειρα
 penum -i καὶ penus -ōris (οὐδ.) καὶ penus - us (θηλ.)
 τροφή·

4) ἔλλειπτικά (defectiva)· ταῦτα εἶναι :

A') ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν (defectiva numero), ἦτοι

α') μόνον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ (singularia tantum)· τοιαῦτα εἶναι, κανονικῶς, τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, οἷον πόλεων, ποταμῶν, ὁρέων κ.τ.τ., ὡς Sulla Σύλλας, Roma Ῥώμη, Carthāgo Καρχηδών, Tiberis Τίβερις, Aetna Αἴτνα κλπ., τὰ ὀνόματα ἀφηρημένων ἐννοιῶν, ὡς iustitia δικαιοσύνη, pietas εὐσέβεια κλπ., τὰ ὀνόματα τῶν φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων, ὡς sol ἥλιος, luna σελήνη, hiems χειμῶν, ver ἔαρ κλπ., τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων, ὡς aurum χρυσός, argentum ἄργυρος, aes χαλκός, κλπ.

β') μόνον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (pluralia tantum)· τοιαῦτα κανονικῶς εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν ἢ ἔθνων, ὡς Sabīni οἱ Σαβῖνοι, Aedūi οἱ Αἴδουοι, Galli οἱ Γαλάται κλπ., συγκροτημάτων νήσων ἢ ὁρέων, ὡς Baleāres αἱ Βαλεαρίδες (νῆσοι), Alpes αἱ Ἄλπεις κλπ., πόλεων τινων, ὡς Athēnae Ἀθῆναι, Puteōli οἱ Ποτίοιοι (πόλις) κλπ., ἑορτῶν, ὡς Bacchanalia τὰ Διονύσια, Saturnalia τὰ Κρόνια, κλπ.

Pluralia tantum, ἦτοι εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, εἶναι, ἐκτὸς ἄλλων, τὰ ἐξῆς συνηθέστατα ὀνόματα :

arma -orum ὄπλα	supēri -orum οἱ ἄνω θεοὶ
moenia -ium τείχη	infēri -orum οἱ κάτω θεοὶ
insidiae -arum ἐνέδρα	manes -ium αἱ ψυχαὶ (τῶν νεκρῶν)
spolia -orum λάφυρα	divitiae -arum ὁ πλοῦτος
indutiae-arum ἀνακωχή	tenēbrae -arum τὸ σκότος
idus -uum αἱ εἰδοὶ (§31)	fauces -ium ὁ λάρυξ (26,4,B',β')
libēri -orum τὰ τέκνα (§17)	viscēra -um τὰ σπλάγχνα
postēri -orum οἱ ἀπόγονοι	nuptiae -arum ὁ γάμος
maiōres -um οἱ πρόγονοι	exsequiae-arum ἡ ἐκφορά.

Σημείωσις. Ὀνόματά τινα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν μεταβάλλου σημασίαν, ὡς

Ἐνικὸς

aedes, -is ναὸς
 aqua, -ae ὕδωρ
 auxilium, -i βοήθεια
 castrum, -i (ἡ μάλλον castellum, -i)
 φρούριον
 copia, -ae ἀφθονία
 impedimentum, -i κώλυμα
 littera, -ae (γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου)
 opēra, -ae κόπος
 rostrum, -i ῥάμφος ἢ ἔμβολον

Πληθυντικὸς

aedes, -ium οἶκος
 aquae, -arum ἱαματικά ὕδατα.
 auxilia, -orum ἐπικουρικὸν στράτευμα
 castra, -orum στρατόπεδον
 copiae, -arum στρατεύματα
 impedimenta, -orum ἀποσκευαί
 litterae, -arum ἐπιστολή, συγγράμ-
 ματα κλπ.
 opērae, -arum ἐργάται
 rostra, -orum τὸ δημόσιον βῆμα (ἐν
 τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀγορᾷ).

B') ἔλλειπτικά **κατὰ πτώσιν** (defectiva casibus)· τοιαῦτα συνήθη εἶναι τὰ ἐξῆς :

dicis (γεν. ἐνικ.), εὐχρηστον εἰς τὰς φράσεις *dicis causā* καὶ *dicis gratia* νόμου χάριν (= γιὰ τὸν τύπο).

fas ὄσιον καὶ **nefas** ἀνόσιον, εὐχρηστον μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ·

fors τύχη, εὐχρηστον προσέτι εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν *forte* κατὰ τύχην·

infitias (αἰτ. πληθ.), εὐχρηστον εἰς τὴν φράσιν *infitias ire* ἀρνεῖσθαι·

pondo (ἀφαιρετ. ἐνικ.) τὸ βάρος, εὐχρηστον εἰς φράσεις οἷαι αἱ ἐξῆς : *uncia pondo* μία οὐγγία (τὸ βάρος), *corōna aurea pondo ducentum* (§ 15, 2) *librarum*, στέφανος χρυσοῦς (τὸ βάρος) διακοσίων λιτρῶν·

sponde (ἀφαιρ. ἐνικ. τοῦ ἀχρήστου ὀνόματος *spons*, θηλ.), εὐχρηστον ἰδίᾳ εἰς τὰς φράσεις *meā*, (*tuā, suā*) *sponde* τῇ ἡμῇ (τῇ σῆ, τῇ αὐτοῦ) βουλήσει·

vicis (γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἀχρήστου *vix* ἢ *vicis* ἐναλλαγῆ), εὐχρηστοι προσέτι ἢ αἰτιατικὴ *vicem*, ἢ ἀφαιρετικὴ *vices* καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἢ ὀνομαστικὴ καὶ ἢ αἰτιατικὴ *vices* καὶ ἢ ἀφαιρετικὴ *vicibus* (βλ. καὶ § 27, 6 [*vis*]).

5) **Ἄκλιτα** (*indeclinabilia*)· τοιαῦτα εἶναι τὸ *instar* (οὐδ. ὀνομ. καὶ αἰτ. ἐνικ.) εἶδος-μορφῆ, *mane* (οὐδ. ὀνομ. αἰτ. καὶ ἀφαιρ. ἐνικ.) πρῶτα καὶ *secus* (οὐδ. ὀνομ. καὶ αἰτ.) γένος-φῦλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

35. Τὰ ἐπίθετα (adiectīva) καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι :

1) τρικατάληκτα, ὡς alt-us, alt-a, alt-um ὑψηλός, -ή, -όν·
celer, celēr-is, celēr-e ταχύς, -εῖα, -ύ·

2) δικατάληκτα, ὡς fort-is, fort-is, fort-e δυνατός, -ή, -όν·

3) μονοκατάληκτα, ὡς felix εὐτυχής, -ής, -ές.

36. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) Τὰ **τρικατάληκτα** εἶναι :

α') **δευτερόκλιτα**, ἤτοι ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα κλίνονται εἰς μὲν τὸ ἄρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν β' κλίσειν, εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν κατὰ τὴν α', ὡς long-us, long-a, long-um μακρός, -ά, -όν· liber, libēra, libēr-um ἐλεύθερος, -α, -ον·

β') **τριτόκλιτα**, ἤτοι ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα κλίνονται καὶ εἰς τὰ τρία γένη κατὰ τὴν γ' κλίσειν, ὡς celer, celēr-is, celēr-e ταχύς, -εῖα, -ύ, acer, acr-is, acr-e ὀξύς, -εῖα, -ύ.

2) Τὰ **δικατάληκτα** καὶ τὰ **μονοκατάληκτα** ἐπίθετα εἶναι πάντα τριτόκλιτα, ὡς facil-is (ἄρσ. καὶ θηλ.), facil-e (οὐδ.) εὐκόλος, -ον, felix (ἄρσ. θηλ. καὶ οὐδ.) εὐτυχής, -ές.

Δικατάληκτα εἶναι πάντα τὰ ἐπίθετα συγκριτικοῦ βαθμοῦ, ὡς altī-or (ἄρσ. καὶ θηλ.), alt-īus (οὐδ.) ὑψηλότερος.

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα.

37. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

1) εἰς - us, -a -um : bon-us, bon-a, bon-um ἀγαθός, -ή, -όν·

2) εἰς -er, -(er)a, -(er) um : liber, libēr-a, libēr-um, ἐλεύθερος, -α, -ον, niger, nigr-a, nigr-um μέλας, -αινα, -αν.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Μοναδικόν, λήγον εἰς -ur -ura -urum, εἶναι τὸ satur, satūra, satūrum πλήρης, -ες.

38. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἐπιθέτων

α') bonus ἄγαθος

	Singularis				Pluralis	
Nom.	bōn-ūs	bon-ā	bōn-ūm	bōn-ī	bon-ae	bon-a
Gen.	bon-ī	bon-ae	bon-ī	bon-ōrum	bon-ārum	bon-ōrum
Dat.	bon-ō	bon-ae	bon-ō		bon-īs	
Acc.	bon-ūm	bon-ām	bon-ūm	bon-ōs	bon-ās	bon-ā
Voc.	bon-ě	bon-ā	bon-ūm	bon-ī	bon-ae	bon-ā
Abl.	bon-ō	bon-ā	bon-ō		bon-īs	

β') liber ἐλεύθερος

	Singularis				Pluralis	
Nom.	liber	liběr-ā	liběr-ūm	liběr-ī	liběr-ae	liběr-ā
Gen.	liber-ī	liber-ae	liber-ī	liber-ōrum	liber-ārum	liber-ōrum
Dat.	liber-ō	liber-ae	liber-ō		liber-īs	
Acc.	liber-ūm	liber-ām	liber-ūm	liber-ōs	liber-ās	liběr-ā
Voc.	liber	liber-ā	liber-ūm	liber-ī	liber-ae	liber-ā
Abl.	liber-ō	liber-ā	liber-ō		liber-īs	

γ') niger μέλας

	Singularis				Pluralis	
Nom.	nigěr	nigr-ā	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ā
Gen.	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ī	nigr-ōrum	nigr-ārum	nigr-ōrum
Dat.	nigr-ō	nigr-ae	nigr-ō		nigr-īs	
Acc.	nigr-ūm	nigr-ām	nigr-ūm	nigr-ōs	nigr-ās	nigr-ā
Voc.	niger	nigr-ā	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ā
Abl.	nigr-ō	nigr-ā	nigr-ō		nigr-īs	

Κατὰ τὸ **bonus**, **-a**, **-um** κλίνονται καὶ τὰ **malus**, **-a**, **-um** κακός, **magnus**, **-a**, **-um** μέγας, **parvus**, **-a** **-um** μικρός κ. ἄ.

Κατὰ τὸ **liber** κλίνονται τὰ ἐπίθετα **asper** (**-ěra**, **-ěrum**) τραχύς, **miser** ἄθλιος, **tener** τρυφερός, τὰ σύνθετα τὰ λήγοντα εἰς **-fer** ἢ **-ger**, ὡς **frugifer** (**fěra**, **-fěrum**) καρποφόρος, **romifer** ὀπωροφόρος, **armiger** ὀπλοφόρος κλπ. καὶ τὸ μοναδικὸν **satur**, **satūra**, **satūrum** πλήρης. Ταῦτα εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (**-us** καὶ **-e**). Οὕτως ἐκ τοῦ **liber-us** προῆλθε τὸ **liber**, ἐκ τοῦ **miser-us** τὸ **miser** κλπ. (βλ. § 17 **puer** καὶ § 18).

Κατὰ τὸ **niger** κλίνονται τὰ ἐπίθετα **aeger** (-gra, -grum) ἄρρωστος, **creber** (-bra, -brum) πυκνός, **pulcher** (-chra, -chrum) ὠραῖος, **ruber** (-bra, -brum) ἐρυθρός, **sacer** (-cra, -crum) ἱερός κ.ἄ. Καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάσει τὴν κατάληξιν (-us, -e), μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως εἰς τὰς πτώσεις ταύτας ἀνέπτυσαν ἐν ε βραχὺ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος **Γ**. Οὕτω ἐκ τοῦ **nigr-us** προῆλθε τὸ **nigr-** καὶ εἶτα **nig-e-r**, ἐκ τοῦ **sacr-us** τὸ **sacr-** καὶ εἶτα **sac-e-r** κλπ. (βλ. § 17 **ager** καὶ § 18).

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα.

39. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

1) τὰ τρικατάληκτα εἰς -er, -(e)ris, -(e)re

2) τὰ δικατάληκτα εἰς -is, -e, τὰ δὲ συγκριτικὰ εἰς -ior, ius

3) τὰ μονοκατάληκτα, πολλὰ μὲν εἰς **x**, ὡς **audax** τολμηρός, **rapax** ἄρπακτικός, **felix** εὐτυχής κλπ., ἄλλα δὲ εἰς -l, -r, -es, -us, -ns, κλπ., ὡς **vigil** (-gīlis) ἄγρυπνος, **pauper** (-pēris) πέννης, **dives** (-vītis) πλούσιος, **vetus** (-tēris) παλαιός, **prudens** (-entis) συνετός κλπ.

Σημείωσις. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι κυρίως ἢ δικατάληκτα ἢ μονοκατάληκτα, ὅσα δὲ ἐξ αὐτῶν ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα (ἦτοι τὰ εἰς **er**), ἦσαν καὶ ταῦτα δικατάληκτα (**celer-is** ἄρσ. καὶ θηλ., **celer-e** οὐδ., **acr-is** ἄρσ. καὶ θηλ. **acr-e** οὐδ.), ἀλλ' ἀπέβαλον κατόπιν τὴν κατάληξιν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς (-is), καὶ ὅσα πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος **Γ** εἶχον ἄλλο σύμφωνον, ἀνέπτυσαν πρὸ τοῦ **Γ** ἐν ε βραχὺ. Οὕτως ἐκ τοῦ **acr-is** προῆλθε τὸ **acr-** καὶ εἶτα **ac-e-r**. (Πρβλ. § 38, **liber** καὶ **niger**).

40. Παραδείγματα τριτοκλίτων ἐπιθέτων.

A'. Τρικατάληκτα.

(**celer** ταχύς, **acer** ὀξύς)

Singularis

Nom.	celer	celēris	celēre	acer	acris	acre
Gen.		celeris			acris	
Dat.		celeri			acri	
Acc.	celerem	celerem	celere	acrem	acrem	acre
Voc.	celer	celeris	celere	acer	acris	acre
Abl.		celeri			acri	

Pluralis

Nom.	celēres	celēres	celeria	acres	acres	acria
Gen.		celerium			acrium	
Dat.		celeribus			acribus	
Acc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	acria
Voc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	acria
Abl.		celeribus			acribus	

Κατὰ τὸ **acer** κλίνονται τὸ celēber (-bris, -bre) ὀνομαστός, salūber ὑγιεινός, equēster (-stris, -stre) ἵππικός, pedester πεζικός κ. ἄ. Τὸ celer εἶναι μοναδικὸν (§ 39, 3, Σημ.).

B'. Δικατάληκτα.

(facilis εὐκολός, altior ὑψηλότερος)

Singularis

	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
Nom.	facilis	facile	altior	altius
Gen.	facilis		altiōris	
Dat.	facili		altiōri	
Acc.	facilem	facile	altiōrem	altius
Voc.	facilis	facile	altior	altius
Abl.	facili		altiōr-e	

Pluralis

Nom.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Gen.	facilium		altiōr-um	
Dat.	facilibus		altior-ibus	
Acc.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Voc.	faciles	facilia	altiōres	altiōra
Abl.	facilibus		altior-ibus	

Κατὰ τὸ **facilis** κλίνονται τὰ : difficilis δύσκολος, similis ὅμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, fertilis εὐφορός, fortis ἰσχυρός, gravis βαρὺς κ. ἄ.

Κατὰ τὸ **altior, -us** κλίνονται πάντα τὰ συγκριτικὰ (περὶ τῶν ὁποίων βλ. κατωτέρω).

Γ'. Μονοκατάληκτα.

(felix εὐτυχής, prudens συνετός)

Singularis

	Ἄρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.	Ἄρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.
Nom.	fēlix		prūdēns	
Gen.	felīcīs		prudētis	
Dat.	felīci		prudētī	
Acc.	felīcēm	felix	prudētēm	prudens
Voc.	felix	felix	prudens	prudens
Abl.	felīci		prudētī	

Pluralis

Nom.	felīcēs	feliciā	prudētēs	prudentiā
Gen.	feliciūm		prudentiūm	
Dat.	feliciibus		prudentiibus	
Acc.	felīcēs	feliciā	prudētēs	prudentiā
Voc.	felīcēs	feliciā	prudētēs	prudentiā
Abl.	feliciibus		prudentiibus	

Κατὰ τὸ **felix** κλίνονται τὰ : atrox (atrōcis) σκληρός, ferox ἄγριος, audax (audācis) τολμηρός, rapax ἀρπακτικός κ.ἄ.

Κατὰ δὲ τὸ **prudens** κλίνονται τὰ : ingens ὑπερμεγέθης, vehēmens σφοδρός, sapiens σοφός, elēgans κομψός κ. ἄ.

41. Παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα.—Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **-i**, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς **-ium** καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς **-ia** : celer-celeri-celerium-celeria, gravis-gravi-gravium-gravia, felix-felici-felicium-felicia (βλ. § 26, 2, β' καὶ γ' καὶ Σημ.).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) ἔχουν κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **-e**, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς **-um** καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς **-a** :

α) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα, ὡς altior, altius-altiore, altiorum, altiora.

Σημειώσεις. Τὰ ἀνώμαλα παραθετικά plūres (πλείονες) καὶ com-
plūres (πᾶμπολλοὶ) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium : (plures, plura)
plurium, (complures , complura) complurium.

β) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα compos (-ōtis) ἐγκρατής, dives
(-vītis) πλούσιος, particeps (-cīpis) μέτοχος, pauper (-pēris) πέ-
νης, princeps (-cīpis) πρῶτος, superstes (-stītis) ἐπιζῶν καὶ ve-
tus (-teris) παλαιός : divitē-divitum, - veterē-veterum-vetera.
(Ἐκ τῶν προηγουμένων ἐπτὰ μονοκατάληκτων ἐπιθέτων μόνον τὸ
vetus σχηματίζει πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου vetera, καὶ τὸ dives,
κατὰ ἀπλολογίαν, ditia ἀντὶ divitia).

2) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um (καίτοι ἔχουν
τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i) τὰ ἐπίθετα inops (-ōpis) ἐνδεής
καὶ memor (-ōris) μνήμων : (inōpi) inōrium, (memori) memōrium

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

42. Ἐκ τῶν ἀνωμάτων ἐπιθέτων ἄξια σημειώσεως εἶναι :

1) μερικὰ ἔλλειπτικά ἢ ἄκλιτα (πρβλ. § 34, 4 καὶ 5)· καὶ τοιαῦτα
συνήθη εἶναι :

(ceterus), cetēra, cetērum ὁ ἕτερος, ὁ λοιπός. Τὴν ἄχρηστον
ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἀναπληροῦ ἢ ὀνομαστικὴ τοῦ reli-
quus, ὁ λοιπός·

frugi συνετός, ἄκλιτον. (Κυρίως ἐνικὴ δοτικὴ τοῦ ὀνόματος
frux καρπός)·

nequam οὐτιδανός, ἄκλιτον·

potis ἢ pote δυνατός (ὡς ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ παντός γένους)·
(sons), sontis ἔνοχος. Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ ἄχρηστος·

2) μερικὰ abundantia (§ 34, 3, β'), ὡς

inanīmus, -a, -um καὶ inanīmis, -e ἄψυχος

inērmus, -a, -um καὶ inērmis, -e ἄοπλος

opulentus, -a, -um καὶ opūlens, (-ntis) πλούσιος

4. Αἰ μετοχαί.

43. Αἰ μετοχαί (participia) λήγουν :

1) εἰς -us, -a, -um αἰ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ αἰ τοῦ πα-
θητικοῦ παρακειμένου (ἢ ἀορίστου) : amatūr-us, amatūr-a, amatūr-

-um ἀγαπήσων,-ουσα,-ον amāt-us, amāt-a, amāt-um ἡγαπημέ-
νος,-η,ον, (ἢ ἀγαπηθείς,-εῖσα,-έν).

Αὗται κλίνονται ὅπως τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, bonūs).

2) εἰς -ans (-antis) ἢ -ens (-entis) αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνε-
στῶτος : amans (amant-is) ἀγαπῶν,-ῶσα,-ῶν, delens (delent-is)
καταστρέφων,-ουσα,-ον κλπ.

Αὗται κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσειν, ὡς τὰ μονοκατάκλιτα ἐπίθε-
τα εἰς -ns (§ 40 γ', prudens), ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν λή-
γουν (ὄχι εἰς -i ἀλλὰ) εἰς -e : Tarquinio regnante τοῦ Ταρκυνίου
βασιλεύοντος, praesente medico παρόντος τοῦ ἱατροῦ.

Λήγουν ὅμως καὶ αἱ μετοχαὶ αὗται εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν
εἰς -i, ὅταν λαμβάνονται ὡς ἐπίθετα : in praesenti tempore ἐν τῷ
παρόντι χρόνῳ.

5. Τὰ παραθετικά.

44. Τῶν ἐπιθέτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης (ὅπως καὶ τῶν τῆς
'Ἑλληνικῆς) διακρίνονται τρεῖς βαθμοὶ (gradus), ἧτοι

1) ὁ θετικὸς (gradus positīvus) : altus,-a,-um ὑψηλός,-ή,-όν

2) ὁ συγκριτικὸς (gradus comparatīvus) : altior, altius (§ 40,
β') ὑψηλότερος,-α,-ον.

3) ὁ ὑπερθετικὸς (gradus superlatīvus) : altissimus, altissi-
ma, altissimum ὑψηλότατος,-η,-ον.

45. Αἱ καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι :

1) τοῦ συγκριτικοῦ -ior (ἄρσ. καὶ θηλ.), -ius (οὐδ.) καὶ

2) τοῦ ὑπερθετικοῦ -issimus, -issima, -issimum.

Αἱ καταλήξεις αὗται προστίθενται εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ ἐπι-
θέτου (ἢ τῆς ἐπιθετικῆς μετοχῆς), τὸ ὁποῖον εὐρίσκομεν ἀφαιροῦντες
ἀπὸ τὴν ἐνικὴν γενικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ τὴν κατάληξιν -i ἢ -is π. χ.
altus (γεν. alt-i) ὑψηλός —alt-ior, alt - ius, alt - issimus,
-a,-um (§ 40 β') :

longus (γεν. long-i) μακρὸς —long-ior, long-ius, long-issimus,
-a,-um :

brevis (γεν. brev-is) βραχύς —brev-ior, brev-ius, brev-issimus,
-a,-um (§ 40, β') :

felix (γεν. felic-is) εὐτυχής —felic-ior, felic-ius, felic-issimus,
-a,-um (§ 40, γ') :

prudens (γεν. prudent-is) συνετὸς — prudent - ior, prudent-ius, prudent-issimus, -a, -um.

46. Ἐκ τῶν παραθετικῶν :

1) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα εἶναι δικατάληκτα τριτόκλιτα (βλ. § 40, β')·

2) τὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (βλ. § 38, bonus).

47. Διάφορος σχηματισμὸς παραθετικῶν.—1) Ἐξ ἐπίθετα εἰς -ilis, ἤτοι τὰ facilis εὐκόλος, difficilis δύσκολος, similis ὅμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humilis ταπεινὸς καὶ gracilis ραδινός, σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ὅχι τῆς καταλήξεως -issimus, ἀλλὰ) τῆς καταλήξεως -ilimus, ὡς

facilis (γεν. facil-is) —facil-ior, facil-ius, facil-limus,
-a,-um·

similis (γεν. simil-is) —simil-ior, simil-ius, simil-limus,
-a,-um·

humilis (γεν. humil-is)—humil-ior, humil-ius humil-limus,
-a,-um·

gracilis (γεν. gracil-is)—gracili-ior, gracil-ius, gracil-limus,
-a,-um·

(ἀλλὰ nobilis εὐγενής —nobilior, nobilissimus κλπ.).

2.) Τὰ εἰς -er (εἴτε δευτερόκλιτα εἴτε τριτόκλιτα) ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως -rimus εἰς αὐτὴν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ :

pulcher (γεν. pulchr-i) ὠραῖος —pulchr-ior, pulchr-ius,
pulcher-rimus,-a,-um

acer (γεν. acr-is) ὄξύς —acr-ior, acr-ius,
acer-rimus,-a,-um

pauper (γεν. pauper-is) πένης —pauper-ior, pauper-ius,
pauper-rimus,-a,-um.

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἐπίθετον vetus παλαιός (γεν. veter-is) σχηματίζει ὑπερθετικὸν εἰς -rimus : veter-rimus. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου maturus ὠριμος, ὑπερθετικὸν εἶναι maturissimus καὶ maturrimus.

48. Τὰ ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς -dicus, -volus, -ficus (ἤτοι τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεῦτερον συνθετικὸν ἐν τῶν ρημάτων dico λέγω,

facio ποιῶ, volo θέλω) σχηματίζουν τὰ παραθετικά των εἰς -entior, -entissimus, ὡς

maledīcus (γεν. maledic-i) κακολόγος,

maledic - entior, -entius, maledic - entissimus, -a, -um

magnificus (γεν. magnific-i) μεγαλοπρεπής,

magnific - entior, -entius, magnific - entissimus, -a, -um

benevōlus (γεν. benevol-i) εὐμενής,

benevol - entior, -entius, benevol - entissimus, -a -um.

Σημείωσις. Ὅμοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικά καὶ τοῦ ἐπιθέτου providus (γεν. provid-i) προορατικός (provid - entior, provid - entissimus). Ὁ δὲ τοιοῦτος σχηματισμὸς τῶν ἀνωτέρω παραθετικῶν εἶναι κανονικός, διότι θετικά αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦσαν maledīcens, magnificens, benevōlens, providens. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου dives πλούσιος (τοῦ ὁποίου ἡ γενική εἶναι divit - is, ἀλλὰ καὶ dit - is, κατὰ συγκοπὴν) παραθετικά εἶναι divit - ior καὶ dit - ior, divit - issimus καὶ dit - issimus.

49. Ἀνώμαλα παραθετικά.

bonus ἀγαθός — mēliōr, - ius ἀμείνων — optīm - us - a, - um ἄριστος

malus κακός — peior, peius χείρων — pessim - us, - a, - um χείριστος

magnus μέγας — maior, maius μείζων — maxim - us, - a, - um μέγιστος

parvus μικρός — minor, minus ἐλάσσων — minim - us, - a, - um ἐλάχιστος

multi, -ae, -a, πολλοί — plures, plura πλείονες — plurim - i, -ae, -a πλεῖστοι (§41, 1, α', Σημ.)

multum πολὺ — plus πλεῖον — plurimum πλεῖστον.

Σημείωσις. Τῶν ἀκλίτων ἐπιθέτων frugi συνετὸς καὶ nequam οὐτιδανός (§ 42, 1) παραθετικά εἶναι τοῦ μὲν frugi: frugal - ior, frugal - ius, frugal - issimus, -a, -um, τοῦ δὲ nequam, nequior, nequius, nequissimus, -a, -um.

50. Ἐπίθετα ἔλλειπτικά ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς παραθέσεως (defectiva gradibus).— Στεροῦνται ὅλως παραθετικῶν (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ ὑποία δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βα-

θμούς, ὅπως εἶναι τὰ δηλοῦντα ὕλην, ὡς aureus χρυσοῦς, ferrēus σιδηροῦς, τόπον ἢ χρόνον, ὡς marinus θαλάσσιος, nocturnus νυκτερινός, μέτρον, ὡς bipes δίπους, triennis τριετής, συγγένειαν ἢ καταγωγὴν, ὡς paternus πατρικός, fraternus ἀδελφικός, romānus ῥωμαϊκός, τὰ δηλοῦντα ἀπόλυτόν τι ἢ ἄρνησιν, ὡς mortālis θνητός, omnīpōtens παντοδύναμος, immortalis ἀθάνατος, insōmnis ἄυπνος κλπ.

2) **Στεροῦνται θετικοῦ** προπάντων παραθετικῶν ἐπίθετα γινόμενα ἐκ προθέσεων ἢ ἐπιρρημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) :

(*citra* ἐντεῦθεν, ἐντός) — *citerior* ἐγγύτερος, *citīmus* ἐγγύτατος
 — — — *deterior* χείρων, *deterrīmus* χείριστος
 (*intra* ἔνδον) — *interior* ἐνδότερος *intīmus* ἐνδότατος
 (πρβλ. Ἑλλ. ὠκός) — *ocior* ταχύτερος, *ocissīmus* ταχύτατος
 (*prae* πρό, ἐμπρός) — *prior* πρότερος, *prīmus* πρῶτος
 (*prope* ἐγγύς) — *propior* ἐγγύτερος, *proxīmus* ἐγγύτατος
 (πρβλ. *potis*, § 42) — *potior* κρείσσων, *potissīmus* κράτιστος
 (*ultra* πέραν) — *ulterior* ὀ πέραν, *ultīmus* ἔσχατος

3) **Στεροῦνται** τοῦ ἑτέρου τῶν παραθετικῶν, ἤτοι

α') τοῦ **συγκριτικοῦ**, τὰ ἐπίθετα

<i>falsus</i> ψευδής		<i>falsissimus</i> ψευδέστατος
<i>novus</i> νέος	(<i>recentior</i> ἐκ τοῦ <i>recens</i> , πρόσφατος)	<i>novissimus</i> ἔσχατος
<i>sacer</i> ἱερός	(<i>sanctior</i> ἐκ τοῦ <i>sanctus</i>)	<i>sacerrimus</i> ἱερώτατος
<i>vetus</i> παλαιός	(<i>vetustior</i> ἐκ τοῦ <i>vetus-</i> <i>tus</i>)	<i>veterrimus</i> παλαιότατος

καὶ ἄλλα τινά·

β') τοῦ **ὑπερθετικοῦ**, τὰ ἐπίθετα

<i>alācer</i> εὐθυμος	— <i>alacrior</i> εὐθυμότερος
<i>iuvēnis</i> νέος	— <i>iunior</i> νεώτερος
<i>senex</i> γέρον	— <i>senior</i> πρεσβύτερος

καὶ ἄλλα τινά.

51. Τέσσαρα ἐπίθετα, ἤτοι τὸ *extērus* ὁ ἔξω, *infērus* ὁ κάτω, *supērus* ὁ ἄνω καὶ *postērus* ὁ ἐπόμενος, ἔχουν δύο τύπους ὑπερθετικοῦ, ἤτοι ταῦτα εἶναι *abundantia* ὡς πρὸς τὸν ὑπερθετικὸν (πρβλ. § 42, 2) :

exterus exterior ἐξώτερος, extrēmus καὶ extīmus ἐξώτατος
 inferus inferior κατώτερος, infīmus καὶ īmus κατώτατος
 superus superior ὑπέρτερος, suprēmus καὶ summus ὑπατος,
 ὕψιστος
 posterus posterior μεταγενέστερος, postrēmus καὶ postūmus
 τελευταῖος.

52. Παραθετικά περιφραστικά.— Τὰ εἰς -us λήγοντα ἐπίθετα, ὅσα ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ -us, σχηματίζουν κανονικῶς τὰ παραθετικά των περιφραστικῶς, ἤτοι τὸν μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ magis (μᾶλλον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸν δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ maxime (μάλιστα) καὶ τοῦ θετικοῦ, ὡς

idone-us ἐπιτήδειος, —magis idoneus, maxime idoneus

dubi -us ἀμφίβολος, —magis dubius, maxime dubius

vacu -us κενός, —magis vacuus, maxime vacuus

(Πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά : φίλος, μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος κλπ.).

Σημείωσις. Τὰ λήγοντα εἰς -quus σχηματίζουν τὰ παραθετικά των κανονικῶς, ὡς antiquus ἀρχαῖος, antiquior, antiquissimus.

53. Παραθετικά ἐπιρρημάτων.— Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν) ἐπιρρήματα σχηματίζοντα παραθετικά εἶναι προπάντων τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα, καθὼς καὶ τινὰ ἔχοντα τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

Τῶν ἐξ ἐπιθέτων γινομένων ἐπιρρημάτων κανονικῶς συγκριτικὸν εἶναι ἡ ἐνική αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν των σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου μὲ τὴν κατάληξιν -e, ὡς

(rectus) rectē ὀρθῶς —rectius ὀρθότερον, rectissim -ē
 ὀρθότατα

(miser) miserē ἀθλιῶς —miserius ἀθλιώτερον, miserim -ē
 ἀθλιώτατα

(celer) celeriter ταχέως —celerius θᾶσσον, celerrim -ē
 τάχιστα

(acer) acriter ὀξέως —acrius ὀξύτερον, acerrim -ē
 ὀξύτατα

(gravis)	graviter	βαρέως	—gravius βαρύτερον,	gravissim-ē
(facilis)	facilē	εύκόλως	—facilius εύκολώτερον,	facillim-ē
				εύκολώτατα
(prudens)	prudenter	συνετῶς	—prudētius συνετώτερον,	pru-
			dentissim-ē συνετώτατα (§ 48)	
(bonus)	bēnē	εὖ	—melius ἄμεινον, optim-ē	ἄριστα
(malus)	mālē	κακῶς	—peius χεῖρον, pessim-ē	χειρίστα
non multum ἢ paulum	ὀλίγον	—minus ἥσσον, minim-ē	ἥμισα	
prope ἐγγύς (§ 50)		—propius ἐγγύτερον,	proxīme	
			ἐγγύτατα	
diu ἐπὶ πολὺν χρόνον		—diutius πλείονα χρόνον,	diutis-	
		sime πλεῖστον χρόνον		
saepe πολλάκις		—saepius πλεονάκις,	saepissime	
			πλειστάκις.	

54. Ἄνωμαλα παραθετικά ἐπιρρημάτων

multum πολὺ,	plus	πλέον,	plurimum	πλεῖστον
magnopere (ἢ	magno	opere)		
μεγάλως,	magis	μᾶλλον,	maxime	μάλιστα
—	deterius	χεῖρον,	deterime	χειρίστα
—	ocius	θᾶσσον,	ocissime	τάχιστα
—	potius	μᾶλλον,	potissimum	μάλιστα
(πρβλ. § 50, 2)	prius	πρότερον,	primum ἢ primō	πρῶτον
merito ἀξίως,			meritissimo	μάλιστα ἀξίως
nuper νεωστί,	(πρβλ. § 50, 3 α')		nuperrime	μόλις πρὸ ὀλίγου
satis ἀρκούντως,	satius	κρεῖσσον,		
secus ἄλλως (nihilō)	secius ἢ	setius οὐδὲν ἤττον	(πρβλ. § 50, 3, β')	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ (PRONOMINA)

55. Ἀντωνυμίας ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει :

- 1) προσωπικὰς (pronomina personalia),
- 2) κτητικὰς (pronomina possessiva),
- 3) δεικτικὰς (pronomina demonstrativa),
- 4) ὀριστικὰς (pronomina determinativa),
- 5) ἀναφορικὰς (pronomina relativa),
- 6) ἐρωτηματικὰς (pronomina interrogativa),
- 7) ἀορίστους (pronomina indefinita).

Σημείωσις. Αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα. Τίνων δὲ ἀντωνυμιῶν καὶ ἄλλων λεκτικῶν μέσων γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ πρὸς ἔκφρασιν αὐτοπαθείας ἢ ἀλληλοπαθείας, θὰ ἴδωμεν ἐν τῷ Συντακτικῷ.

56. Προσωπικαὶ ἀντωνυμιαὶ (§ 55, 1) εἶναι ἡ ego ἐγώ, tu σύ, sui (γενικῆς) οὗ, ἑαυτοῦ. Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

Singularis

	(persona prima)	(persona secunda)	(persona tertia)
Nom.	egō	ἐγώ	tū σύ
Gen.	mēi	ἐμοῦ, μοῦ	tūi σου, σου sūi οὗ, ἑαυτοῦ
Dat.	mihī	ἐμοί, μοι	tibi σοί, σοι sibi οἱ, ἑαυτῷ
Acc.	mē	ἐμέ, με	tē σέ, σε sē ἔ, ἑαυτὸν
Abl.	a mē =	ὑπ' ἐμοῦ	ā tē = ὑπὸ σου ā sē = ὑφ' ἑαυτοῦ

Pluralis

Nom.	nōs	ἡμεῖς	vōs	ὑμεῖς	
Gen.	nōstri		vēstri,		
	nōstrum	ἡμῶν	vēstrum	ὑμῶν	sūi σφῶν, ἑαυτῶν
Dat.	nōbis	ἡμῖν	vōbis	ὑμῖν	sibi σφίσι, ἑαυτοῖς
Acc.	nōs	ἡμᾶς	vōs	ὑμᾶς	sē σφᾶς, ἑαυτοῦς
Abl.	ā nōbis =	ὑφ' ἡμῶν	ā vōbis =	ὑφ' ὑμῶν	ā sē = ὑφ' ἑαυτῶν

1) Ἡ ἐλλείπουσα ὀνομαστική τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (ὅπως εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν) ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὀνομαστικῆς μιᾶς, τῆς καταλλήλου ἐκάστοτε, τῶν δεικτικῶν ἢ ὀριστικῶν ἀντωνυμιῶν hic, ille, is, κλπ.

2) Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου (nostri, nostrum — vestri, vestrum) τοῦ μὲν λήγοντος εἰς -i τύπου χρῆσις γίνεται, ὅταν ἡ γενικὴ αὕτη εἶναι ἀντικειμενικὴ ἢ κτητικὴ, τοῦ δὲ λήγοντος εἰς -um, ὅταν ἡ γενικὴ αὕτη εἶναι διαιρετικὴ: amici memores **nostri** (vestri) sunt οἱ φίλοι μνήμονες ἡμῶν (ὑμῶν) εἰσιν· melior pars **nostri** immortalis est τὸ κρεῖττον ἡμῶν μέρος ἀθάνατόν ἐστι· ἀλλά: multi **nostrum** πολλοὶ (ἐξ) ἡμῶν, quis **vestrum**, τίς (ἐξ) ὑμῶν.

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, πλὴν τοῦ τύπου tu καὶ τῶν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου, ἐνισχύονται, ὅταν ὑπάρχη ἔμφασις ἢ ἀντιδιαστολή, διὰ τοῦ προσφύματος met: ego - met ἔγωγε, nōsmet ἡμεῖς γε-ἡμᾶς γε. tēmet σέ γε, sēmet ἑαυτόν γε. Ὁ δὲ τύπος tu ἐνισχύεται διὰ τοῦ προσφύματος tē: tūte σὺγε. Τέλος οἱ τύποι me, te, se ἐνισχύονται διὰ διπλασιασμοῦ: mēmē ἐμέγε, tētē σέγε, sēsē ἑαυτόν γε.

57. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 2) εἶναι αἱ ἐξῆς :

mēus,	mēa	mē-um	ἐμός, ἐμή, ἐμόν
nostēr,	nostrā	nostrum	ἡμέτερος, -α, -ον
tū-us,	tūa,	tū-um	σός, σή, σόν
vestēr,	vestrā,	vestrum	ὑμέτερος, -α, -ον
sū-us,	sū-a,	sū-um	ὁ, ἡ, τὸ ἑαυτοῦ, -ῆς, -οῦ, (ὁ ἰδικός του κλπ.) ὁ, ἡ, τὸ ἑαυτῶν, (ὁ ἰδικός των κλπ.).

Κλίνονται δὲ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (βλ. § 38, α' bonus καὶ γ' niger). Τοῦ ἀρσενικοῦ ὅμως meus κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι mi (ἢ meus), ἥτοι ὁμοίᾳ μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὅποτε καὶ τὸ συνοδεῦον τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην ὄνομα λαμβάνεται κατ' ὀνομαστικὴν: mi fili υἱέ μου (§ 19, 3), meus oculus ὀφθαλμέ μου.

Σημείωσις. 1. Καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν οἱ τύποι ἐνισχύονται διὰ τοῦ προσφύματος -met ἢ τοῦ -pte: meāmet facta τὰ ἐμάγε κατορθώματα, suāpte manu διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός.

Σημείωσις. 2. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν noster καὶ vester παράγονται τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα nostras (-alis) ἡμεδαπός, vestras (-atis) ὑμεδαπός (βλ. § 26, 4, Β', β').

58. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 3) εἶναι αἱ ἑξῆς :

1) hīc, haec, hōc (σχετικὴ μετὸ ἀ' πρόσωπον) ὅδε, ἦδε, τόδε, οὗτος, αὕτη τοῦτο·

2) istē, istā, istūd (σχετικὴ μετὸ β' πρόσωπον) οὗτος, αὕτη, τοῦτο (αὐτός, αὐτή, αὐτό)·

3) ille, illa, illūd (σχετικὴ μετὸ γ' πρόσωπον) ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο·

4) tālis, tale τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον (τριτόκλιτος δικατάληκτος, § 40 β')·

5) tantus, tanta, tantum τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο—τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο· (δευτερόκλιτος τρικατάληκτος, § 38, α')·

6) tōt (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα·

7) tōt-īdem (ἐκ τοῦ toti = tot καὶ τοῦ dem· ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον), ἕτεροι τοσοῦτοι κλπ. (ἄλλοι τόσοι κλπ.).

Αἱ τρεῖς πρώται κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Singularis

Nom.	hic	haec	hōc	istē	istā	istūd
Gen.		hūiūs	(προφ. hujus)		istīus	
Dat.		hūic		—	istī	
Acc.	hunc	hanc	hōc	istum	istam	istūd
Abl.	hōc	hāc	hōc	istō	istā	istō

Pluralis

Nom.	hī	hae	haec	istī	istae	istā
Gen.	hōrum	hārum	hōrum	istōrum	istārum	istōrum
Dat.		hīs			istīs	
Acc.	hōs	hās	haec	istōs	istās	istā
Abl.		hīs			istīs	

Singularis

Pluralis

Nom.	illē	illā	illūd	illī	illae	illā
Gen.		illīus		illōrum	illārum	illōrum
Dat.		illī			illis	
Acc.	illum	illam	illūd	illōs	illās	illā
Abl.	illō	illā	illō		illis	

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οἱ τύποι οἱ λήγοντες εἰς s ἐνισχύονται προστιθεμένου εἰς αὐτοὺς τοῦ προσφύματος ce: huiusce, hısce, hosce κλπ. (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. οὔτοσί, τουτοῦ κλπ.).

59. Ὅριστικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 4) εἶναι αἱ ἐξῆς :

1) *is, ěä, id* οὗτος, αὕτη, τοῦτο—αὐτός, αὕτή, αὐτό (σχετικὴ μὲ τὸ τρίτον πρόσωπον βλ. καὶ § 56, 1).

2) *ipsě, ipsä, ipsüm* αὐτός, αὕτή, αὐτό
(ὁ ἴδιος ἢ ἴδια, τὸ ἴδιον)

3) *idem, ěädem, ĩdem* ὁ αὐτός, ἡ αὕτή, τὸ αὐτό
(ὁ ἴδιος, ἡ ἴδια, τὸ ἴδιον)

4) *alter, altěra, altěrum* ὁ ἕτερος, ἡ ἑτέρα, τὸ ἕτερον
(ὁ ἄλλος, ἡ ἄλλη, τὸ ἄλλο).

Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

Singularis

Nom.	<i>is</i>	<i>ěä</i>	<i>id</i>	<i>ipsě</i>	<i>ipsä</i>	<i>ipsüm</i>
Gen.		<i>ěius</i> (πρφ. <i>eius</i>)			<i>ipsĭus</i>	
Dat.		<i>ěi</i>			<i>ipsĭ</i>	
Acc.	<i>eum</i>	<i>eam</i>	<i>id</i>	<i>ipsum</i>	<i>ipsam</i>	<i>ipsum</i>
Abl.	<i>eō</i>	<i>eā</i>	<i>eō</i>	<i>ipsō</i>	<i>ipsā</i>	<i>ipsō</i>

Pluralis

Nom.	(<i>ěi</i>) <i>iĭ</i>	<i>eae</i>	<i>ěä</i>	<i>ipsĭ</i>	<i>ipsae</i>	<i>ipsä</i>
Gen.	<i>ěōrum</i>	<i>eārum</i>	<i>eōrum</i>	<i>ipsōrum</i>	<i>ipsārum</i>	<i>ipsōrum</i>
Dat.		(<i>ěis</i>) <i>ĭis</i>			<i>ipsĭs</i>	
Acc.	<i>ěōs</i>	<i>ěās</i>	<i>ěä</i>	<i>ipsōs</i>	<i>ipsās</i>	<i>ipsä</i>
Abl.		(<i>ěis</i>) <i>ĭis</i>			<i>ipsĭs</i>	

Singularis

Pluralis

Nom.	<i>idem</i>	<i>ěädem</i>	<i>ĭdem</i>	<i>ěidem</i>	<i>ěaedem</i>	<i>ěädem</i>
				<i>ĭidem</i>		
Gen.		<i>ěiüsdem</i>		<i>eōrundem</i>	<i>eārundem</i>	<i>eōrundem</i>
Dat.		<i>eĭdem</i>		<i>eĭsdem</i>	(<i>iĭsdem</i>) <i>iĭsdem</i>	<i>iĭsdem</i>
Acc.	<i>eundem</i>	<i>eandem</i>	<i>ĭdem</i>	<i>eōsdem</i>	<i>eāsdem</i>	<i>eädem</i>
Abl.	<i>eōdem</i>	<i>eādem</i>	<i>eōdem</i>	<i>eĭsdem</i>	(<i>iĭsdem</i>) <i>iĭsdem</i>	<i>iĭsdem</i>

	Singularis			Pluralis	
Nom.	alter	altēra	altērūm	alterī	alterae alterā
Gen.		alterīus		alterōrum	alterārum alterōrum
Dat.		alterī			alterīs
Acc.	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās alterā
Abl.	alterō	alterā	alterō		alterīs

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία idem, eadem, idem προῆλθεν ἐκ τῆς is, ea, id μετὰ τοῦ προσφύματος -dem, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. ὁ-δε, ἡ-δε, τό-δε).

Κατὰ τὴν κλίσιν τὸ τελικὸν m πρὸ τοῦ dem τρέπεται εἰς n: eundem, eorundem κλπ. (ἀντὶ eundem, eorundem κλπ.).

60. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 5) εἶναι αἱ ἐξῆς :

- 1) quī, quae, quōd ὅς, ἥ, ὅ (ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)
- 2) quālis, quāle οἷος, οἷα, οἷον (ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον), τριτόκλιτος δίκατάληκτος (§ 40, β', facilis)
- 3) quāntus, quanta, quantum ὅσος, ὅση, ὅσον, (ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον)· δευτερόκλιτος τρικατάληκτος (§ 38, α', bonus)
- 4) quōt (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) ὅσοι, ὅσαι, ὅσα· (πρβλ. § 58, 6, tot)
- 5) ūter, utra, utrum ὁπότερος, ὁποτέρη, ὁπότερον.

Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία κλίνονται ὡς ἐξῆς :

	Singularis			Pluralis	
Nom.	quī	quae	quōd	quī	quae quae
Gen.		cūiūs (πρόφ. cuius)		quōrum	quārum quōrum
Dat.		cuī (πρόφ. μονοσυλλάβως)			quībus
Acc.	quēm	quām	quōd	quōs	quās quae
Abl.	quō	quā	quō		quībus

	Singularis			Pluralis	
Nom.	utēr	ŭtra	utrūm	utrī	utrae utrā
Gen.		utrīus		utrōrum	utrārum utrōrum
Dat.		utrī			utrīs
Acc.	utrum	utram	utrum	utrōs	utrās utrā
Abl.	utrō	utrā	utrō		utrīs (§ 38, γ)

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας qui, quae, quod ὑπάρχει καὶ τύπος qui (= quo), εὐχερῆστος ἰδίᾳ εἰς τὴν φράσιν quicum (= μεθ' οὗ, μεθ' ἧς, μεθ' οὗ).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ἡ (ἄκλιτος) ἀναφορικὴ ἀντωνυμία quot διπλασιαζομένη καθίσταται ἄοριστολογικὴ (quotquot = ὅσοιδήποτε). Ἄοριστολογικαὶ δὲ ἀντωνυμιαὶ (pronomina relativa indefinita) καθίστανται πᾶσαι αἰ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ προστιθεμένου εἰς αὐτάς τοῦ μορίου — cumque (τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον) :

1) quicumque, quaecumque, quodcumque ὅσοιδήποτε (gen. cuiuscumque, dat. cuicumque κλπ.).

2) quālicumque, quālecumque οἴσοιδήποτε, ὅποιοιδήποτε.

3) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque ὅσοιδήποτε.

4) quotcumque ὅσοιδήποτε.

5) utercumque, utracumque, utrumcumque ὅποτεροσδήποτε (gen. utriuscumque, dat. utricumque κλπ.).

61. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμιαὶ (§ 55, 6) εἶναι αἰ ἐξῆς :

1) quis, quid? (οὐσιαστικῆ) τίς, τί;

2) qui, quae, quod? (ἐπιθετικῆ) ποῖος, ποία, ποῖον; (πρβλ. § 60, 1)

3) ūter, ūtra, ūtrum? πότερος, -α, -ον, ποῖος ἐκ τῶν δύο; (πρβλ. § 60, 5)

4) quālis, quāle? ποῖός τις: τί λογῆς; (πρβλ. § 60, 2).

5) quantus, quanta, quantum? πόσος, -η, -ον; πηλίκος; (πρβλ. § 60, 3)

6) quot? (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) πόσοι; (πρβλ. § 58, 6, tot).

Ἐκτὸς τῆς quis, quid, αἰ λοιπαὶ (κλιταὶ) ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμιαὶ κλίνονται ὅπως καὶ αἰ ἀντίστοιχοι ἀναφορικαὶ (§ 60).

Ἡ quis, quid κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Singularis

	Ἄρσενικὸν καὶ θηλυκὸν		Οὐδέτερον	
Nom.	quis	τίς ;	quid	τί ;
Gen.	cuius	τίνος ;		
Dat.	cui	τίνι ;		
Acc.	quem	τίνα ;	quid	τί ;
Abl.	quo			

Pluralis

Nom.	quī	τίνες ;	quae τίνες ;	quae τίνα ;
Gen.	quōrum	τίνων ;	quārum τίνων ;	quōrum τίνων ;
Dat.			quībus τίσι ;	
Acc.	quōs	τίνας ;	quās τίνας ;	quae τίνα ;
Abl.			quībus	(πρβλ. § 60, 1).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας quis, quid ὑπάρχει καὶ τύπος qui (=quo), (πρβλ. § 60, Σημ. 1).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Εἰς τὰς δύο πρώτας ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας προστίθεται πολλάκις τὸ ἀπορηματικὸν μόριον nam (δῆ, λοιπόν), τὸ ὅποιον κατὰ τὴν κλίσην αὐτῶν μένει ἀμετάβλητον : quisnam ? quidnam ? τίς λοιπόν ; τί λοιπόν ; quinam ? quaenam ? quodnam ? ποῖος λοιπόν ; κλπ. gen. cuiusnam, dat. cuinam κλπ. (πρβλ. § 60, Σημ. 2).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 3. Ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς cuius (τίνος ;) παράγεται καὶ μία ἄλλη (τρικατάληκτος δευτερόκλιτος) ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία, ἡ cuiūs, cuiā, cuiūm, ἔχουσα σημασίαν κτητικὴν : cuiā vox ? τίνος φωνή ; Ἐκ δὲ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης παράγεται τὸ ἐρωτηματικὸν μονοκατάληκτον ἐπίθετον cuius (γεν. cuiātis κλπ. = ποδαπός ;), εἰς τὸ ὅποιον ἀποδίδονται ὡς ἀπάντησις τὸ nostras ἡμεδαπός καὶ vestras ὑμεδαπός (§ 26, 4, Β', β').

62. Ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι (§ 55, 7) εἶναι αἱ ἐξῆς :

Οὐσιαστικαὶ

Ἐπιθετικαὶ

1) quis, (quae ἢ **qua**), quid τίς, τί, 1) qui, quae ἢ **qua**, quod τίς, τί·
Gen. cuius, Dat. cui κλπ. (§ 60 καὶ § 61)·

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ ὀνομαστικῆ καὶ αἰτιατικῆ συνήθως qua καὶ σπανιώτερον quae (τινά)·

2) aliquis, (**aliqua** ἢ aliquae), 2) aliqui, aliquā, aliquod τίς, τί·
aliquid τίς, τί·

Gen. alicuius, Dat. alicui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικῆ ὀνομ. καὶ αἰτ. συνήθως aliquā (τινά).

3) quispiam, (quaeipiam) ἢ quid- 3) quispiam, quaeipiam, quod-
piam τίς, τί·
piam τίς, τί·

Gen. cuiuspiam, Dat. cuipiam κλπ.

4) quisquam, quidquam ἢ quic- 4) ullus, ulla, ullum τίς, τί·
quam τίς, τί·

Gen. cuiusquam, Dat. cuiquam Gen. ullius, Dat. ulli, Acc.
κλπ. ullum, ullam, ullum κλπ.

Ἄο πληθυντικός κοινός ἀμφοτέρων

ulli, ullae, ulla κλπ. (§ 38, α')

5) quīdam, quaedam, quiddam 5) quīdam, quaedam, quod-
τίς, τί· dam τίς, τί·

Gen. cuiūsdam, Dat. cuidam, Acc. quendam, quandam
Plur. Gen. quorundam, quarundam (προβλ. § 59, Σημ. idem).

6) 6) aliquot (ἀκλιτός) τινές (§ 60, 4).

7) quilibet, quaelibet, quidlibet 7) quilibet, quaelibet, quodlibet
ὅστισδήποτε· ὅστισδήποτε·

Gen. cuiuslibet, Dat. cuilibet κλπ.

8) quivis, quaevis, quidvis ὅσ- 8) quivis, quaevis, quodvis
τισδήποτε· (ὅποιος θέλεις) ὅστισδήποτε (ὅποιος θέλεις)·

Gen. cuiusvis, Dat. cuivis κλπ.

9) quisque, (quaeque), quidque 9) quisque, quaeque, quodque
τίς, ἕκαστος, ἕκαστη, ἕκαστον· ἕκαστος, -η-ον·

Gen. cuique Dat. cuivis κλπ.

10) unusquisque, unumquidque 10) unusquique, unaquaeque
εἷς ἕκαστος, πᾶς· unumquodque εἷς ἕκαστος, πᾶς·

Gen. uniuscuiusque, Dat. unicuique, Acc. unumquemque,
κλπ. (ἦτοι τὸ unus καὶ τὸ quis ἢ qui κλίνονται χωριστά)·

11) nemo (ἐκ τοῦ ne + hemo, ἦτοι 11) nullus, nulla, nullum οὐδεὶς
homo) οὐδεὶς — Gen. nullius Gen. nullius, Dat. nulli,

Dat. nemini, Acc. neminem Acc. nullum, nullam, nul-
lum κλπ. (βλ. ἀνωτέρω, 4, ullus)·

12) nihil (οὐδέτερον οὐσιαστικόν, ἐνικοῦ ὀνομ. καὶ αἰτιατ. μόνον)

οὐδὲν πρᾶγμα (τίποτε). Τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ
nulla res (Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nulla re, § 32)·

13) alter, altera, alterum ἕτερος (βλ. § 59)·

14) neuter, neutra, neutrum οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον — Gen.

neutrius, Dat. neutri, Acc. neutrum, neutram, neutrum, κλπ. (§ 60, uter)

15) ambo, ambae, ambo, ἄμφω, ἀμφοτέροι, -αι, -α (κλίνονται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo)

16) alius, alia, aliud, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο—Gen. alius, Dat. aliī, Acc. alium, aliam, aliud κλπ. (ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον)

17) aliquantus, -a, -um, ποσός, -η, -όν (κάμποσος).

Σημείωσις. Σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν γενικὴν καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ius καὶ τὴν δοτικὴν εἰς -ī, ἐκτὸς τῶν ἀντωνυμιῶν iste, ille (§ 58), ipse, alter (§ 59), ullus, nullus, uter καὶ neuter, τὸ ἀριθμητικὸν unus, -a, -um (εἷς) καὶ τὰ ἐπίθετα solus, -a, -um (μόνος) καὶ totus, -a, -um (ὅλος, ὁλόκληρος), τὰ ὅποια εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, α'): unus, -a -um, Gen. unius, Dat. unī, Acc. unum, unam, unum κλπ.—solus, -a, -um Gen. solius, Dat. solī, Acc. solum, solam, solum, κλπ.—totus, -a, um, Gen., totius, Dat. totī, Acc. totum, totam, totum κλπ.

Τὸ -ius τῆς ἐνικῆς γενικῆς τῶν ἀνωτέρω ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων τὸ i, τὸ ὅποιον παρὰ τὸν κανόνα (§ 6 Σημ.) εἶναι συνήθως μακρόν, λαμβάνεται καὶ ὡς βραχύ, ἰδίως εἰς τοὺς ποιητάς: alterius καὶ alterius κλπ. ἀλλὰ πάντοτε (alius) γεν. alius.

63. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι (pronomina correlātiva).

Ἑρωτηματικαὶ (§ 61)	Δεικτικαὶ καὶ ὀρι- στικαὶ (§ 58 - 59)	Ἀναφορικαὶ (§ 60)	Ἀόριστοι (§ 62)
quis ?	hic, iste ille, is κλπ.	qui quicumque	aliquis κλπ.
qualis ?	talis	qualis qualiscumque	—
quantus ?	tantus	quantus quantuscum- que	aliquantus
quot ?	tot	quot quocumque	aliquot

64. Συσχετικά άντωνυμικά έπιρρήματα
(adverbia pronominalia correlativa)

α') Τοπικά

Έρωτηματικά	Δεικτικά	Άναφορικά	Άόριστα
ubi ? ποῦ;	hic ένθάδε istic αύτοῦ illic έκει — ibi ένταῦθα idīdem έν τῷ αὐτῷ τόπῳ	ubi οὔ, ὅπου ubicumque ὅπουδήποτε	alīcūbi ποῦ (κάπου) usquam ποῦ ubīque πανταχοῦ nusquam οὐδαμοῦ — alībi ἄλλοθι
quo ? ποῖ; (εις ποῖον μέ- ρος ;)	huc δεῦρο (έδῶ) īsta, istuc αύτόσε illo, illuc έκεισε — eo αύτόσε, εις τοῦτον τὸν τόπον eodem εις τὸν αὐτὸν τόπον	quo οἶ, ὅποι, ένθα quocumque ὀποιδήποτε	aliquo ποί, εις τινα τόπον — alio ἄλλοσε, εις ἄλλον τόπον
unde? πόθεν;	hinc ένθένδε istinc αύτόθεν illinc έκειθεν — inde έντεῦθεν indidem εκ τοῦ αὐτοῦ τόπου utrimque ἀμφο- τέρωθεν	unde ὅθεν undecumque ὀθενδήποτε	alicunde ποθεν undique πανταχόθεν — aliunde ἄλλοθεν
quā? πῆ ; (διὰ τίνος τό- που ;)	hāc τῆδε (διὰ τοῦδε τοῦ τόπου) eā ταύτη (διὰ τούτου τοῦ τόπου)	quā ἦ (δι' οὔ τόπου)	—

Ταῦτα εἶναι κυρίως ἀφαιρετικά τῶν ἀντιστοίχων ἀντωνυμιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐννοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ νῖα (τοῦ ὀνόματος νῖα ὁδός).

β') Χρονικά

quando ? πότε; tum τότε—quondam ποτέ, olim ποτέ, πάλαι, umquam ποτέ, πώποτε—aliquando ἐνίοτε—numquam οὐδέποτε—alias ἄλλοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (NUMERALIA)

65. Ἀριθμητικά ἢ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει μόνον ἐπίθετα (numeralia adiectiva) καὶ ἐπιρρήματα (numeralia adverbia), οὐσιαστικά δὲ οὐχί.

Εἶναι δὲ τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα τῆς Λατινικῆς :

1) ἀπόλυτα (numeralia cardinalia)·

2) τακτικά (numeralia ordinalia)·

3) πολλαπλασιαστικά (numeralia multiplicatīva)·

4) ἀναλογικά (numeralia proportionalia), ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· ἀλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ

5.) διανεμητικά (numeralia distributīva),

ἧτοι ἀριθμητικά ἐπίθετα, διὰ τῶν ὁποίων δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν (quoteni?) ἀνὰ πόσους; κατὰ πόσους; π.χ. bīnī ἀνὰ δύο, ternī ἀνὰ τρεῖς κλπ.

Σημείωσις. Χρονικά ἀριθμητικά (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά δευτεταῖος, τριταῖος κλπ.) δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα.

→

66. α') Πέντε των αριθμητικών.

Αραβικά ψηφία	Ρωμαϊκά σημεία	Ἀπόλυτα quot ? πόσοι ;	Τακτικά quotus ? πόστος ;	Διαμετρικά quoteni ? ἀνά πόσους ;	Ἐπιρρήματα quotiens ? πόσάκις ;
1	I	ūnus, -a, -um εἷς, μία, ἓν	primus, -a, -um πρῶτος, πρώτη, πρῶτον	singuli, -ae, -a ἀνά ἕνα	sēmēl ἕναξ
2	II	dūo, duae, duo δύο	secundus, -a, -um ἡ alter, -a, -um δεύτερος, -α, -ον	bīni, -ae, -a ἀνά δύο	bis δὶς
3	III	tres, tria τρεις, τρία	tertius, -a, -um τρίτος, -η, -ον	terni (trini), -ae, -a ἀνά τρεῖς	tēr τρεῖς
4	IV	quattuor	quartus, -a, -um	quaterni	quatēr
5	V	quinque	quintus	quinī	quinquies
6	VI	sex	sextus	sēni	sexiēs
7	VII	septem	septimus	septēni	septiēs
8	VIII	octō	octāvus	octōni	octiēs
9	IX	nōvem	nonus	novēni	noviēs
10	X	dēcem	decimus	dēni	decies
11	XI	undecim	undecimus	undeni	undecies

12	XII	duodecim	duodecim	duodeni	duodecies
13	XIII	tredecim	tertius decimus	terni deni	ter decies
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus	quaterni deni	quater decies
15	XV	quindecim	quintus decimus	quini deni	quinquies decies
16	XVI	sedecim	sextus decimus	seni deni	sexies decies
17	XVII	septendecim	septimus decimus	septeni deni	septies decies
18	XVIII	duodeviginti	duodevicesimus	octoni deni ῥ	octies decies ῥ
19	XIX	undeviginti	undevicesimus	duodevicensi	duodevicies
20	XX	viginti	vicesimus	noveni deni	novies decies ῥ
				ῥ undevicensi	undevicies
				vīcēni	vicies

21	XXI	unus et viginti ῥ viginti unus	unus (primus) et vi- cesimus ῥ vicesimus primus	vicensi singuli	semel et vices (ῥ vices et semel)
22	XXII	viginti duo	vicesimus secundus ῥ vicesimus alter	vicensi bini	vices et bis (ῥ bis et vices)
28	XXVIII	duodetriginta	duodetricesimus ῥ vi- cesimus octavus	duodetricensi	duodetrices
29	XXIX	undetriginta	undetricesimus	undetricensi	undetrices
30	XXX	triginta	tricesimus	trīcēni	trices

'Αραβικά ψηφία	'Ρωμαϊκά σημεία	'Απόλυτα quot ? πόσοι ;	Ταχτικά quotus ? πόστος ;	Διαμελητικά quoteni ? ἀνά πόσους ;	'Επιρρήματα quotiens? ποσάκις;
40	XXXX ἢ XL	quadraginta	quadragessimus	quadragēni	quadragies
50	L	quinquaginta	quinquagesimus	quinquagēni	quinquagies
60	LX	sexaginta	sexagesimus	sexageni	sexagies
70	LXX	septuaginta	septuagesimus	septuageni	septuagies
80	LXXX	octoginta	octogesimus	octogeni	octogies
90	LXXXX ἢ XC	nonaginta	nonagesimus	nonageni	nonagies
100	C	centum	centesimus	centeni	centies
101	CI	centum et unus	centesimus pri- mus	centeni singuli	centies semel
110	CX	centum decem	centesimus deci- mus	centeni deni	centies decies
120	CXX	centum viginti	centesimus vice- simus	centeni viceni	centies vicies
200	CC	ducenti, -ae, -a	ducentesimus	ducenti	ducenties
300	CCC	trecenti	trecentesimus	trecenti	trecenties
400	CCCC	quadringenti	quadringentesimus	quadringeni	quadringenties
500	ID ἢ D	quingenti	quingentesimus	quingeni	quingenties

600 IDC ᾗ DC
 700 IDCC ᾗ DCC
 800 DCCC
 900 DCCCC
 1000 M ᾗ CIO

sescenti
 septingenti
 octingenti
 nongenti
 mille

sescentesimus
 septingentesimus
 octingentesimus
 nongentesimus
 millesimus

sescenti
 septingeni
 octingeni
 nongeni
 singula milia

sescenties
 septingenties
 octingenties
 nongenties
 millies

2000 MM
 3000 MMM
 5000 IDO

duo milia
 tria milia
 quinque milia

bis millesimus
 ter millesimus
 quinquies millesi-
 mus

bis millies
 ter millies
 quinquies mil-
 lies

10000 CCICCO
 50000 ICDO

decem milia
 quinquaginta
 milia

decies millesimus
 quinquagies mil-
 lesimus

decies millies
 quinquagies mil-
 lies

100000 CCCICCO
 1000000 CCCICCOO

centum milia
 decies centum
 milia

centies millesimus
 decies centies
 millesimus

centies millies
 decies centies
 millies

na milia

67. β') Πίναξ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν.

Πολλαπλασιαστικά καὶ ἀναλογικά εὐχρηστο εἶναι ὀλίγα, τὰ ἐξῆς :

1	unus	simplex, -plīcis	ἀπλοῦς, -ῆ, -οῦν	simpplus, -a, -um	ἀπλοῦς
2	duo	duplex, -plicis	διπλοῦς, -ῆ, -οῦν	duplus, -a, -um	διπλάσιος
3	tres	triplex	τριπλοῦς	triplus	τριπλάσιος
4	quattuor	quadrūplex	τετραπλοῦς	quadrūplus,	τετραπλάσιος
5	quinque	quincuplex	πενταπλοῦς	—	
7	septem	septemplex	ἐπταπλοῦς	—	
8	octo	—	—	octūplus	ὀκταπλάσιος
10	decem	decemplex	δεκαπλοῦς	—	
100	centum	centūplex	ἐκατονταπλοῦς	—	

Ἐκ τούτων, τὰ μὲν πολλαπλασιαστικά (εἰς -plex, γεν. plīcis) εἶναι μονοκατάληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα (§ 40 γ'), τὰ δὲ ἀναλογικά εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (§ 38, α', bonus).

Σημείωσις. Τὰ σημεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν Λατινικὴν γραφὴν εἶναι ἑπτὰ, ἤτοι I=1, V = 5, X=10, L=50, C=100, D ἢ (μὲ ἠνωμένα τὰ δύο ταῦτα σημεῖα) D=500 καὶ M=1000.

Ἐκαστον τῶν σημείων τούτων γραφόμενον δεξιὰ ἐτέρου παριστάντος τὸν αὐτὸν ἢ ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει πρόσθεσιν, ὡς II (=1+1) duo 2, CC (=100+100) ducenti 200, VI (=5+1) sex ἕξ, XV (=10+5) quindecim 15, LXX (=50+10+10) septuaginta 70, DC ἢ DC (=500+100) sescenti 600 κλπ. Γεγραμμένον δὲ ἀριστερὰ ἐτέρου σημείου παριστάνοντος ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει ἀφαίρεσιν, ὡς IV (=5-1) quattuor 4, IX (=10-1) novem 9, XL (=50-10) quadraginta 40, XXIX (=20+9) undetriginta 29, LXXX (50+10+10+10+10) ἢ XC (=100-10) nonaginta 90 κλπ.

Τὸ σημεῖον C γραφόμενον ἀνεστραμμένον, ἤτοι C εὐθὺς μετὰ τὸ D ἢ τὸ D (=500), ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 (μηδὲν) τῶν ἀραβικῶν ψηφίων, ἤτοι σημαίνει πολλαπλασιασμὸν τοῦ προηγούμενου ἀριθμοῦ ἐπὶ 10, ὡς DC ἢ DC (=500X10=) quinque milia 5000, CDC ἢ DCDC (=500X100=) quinquaginta milia 50.000 κλπ.

Τὸ διπλάσιον τοῦ 500 (ἤτοι τὸ 1000) ἢ τοῦ 5000 (ἤτοι τὸ 10000) κ.τ.τ. παριστάται καὶ γραφομένων ἀριστερὰ, ἤτοι πρὸ τῆς καθέτου γραμμῆς τοῦ D (ἢ τοῦ

D), τοσούτων C, ὅσα εἶναι τὰ μετὰ τὴν κάθετον γραμμὴν ἀνεστραμμένα C. ὡς CIO (bis IO =)mille 1000, CCIOO (bis IOO =) decem milia 10000, CCCIOOO (bis IOOO =) centum milia 100000, MDCCCXXI=1821 κλπ.

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς .

68. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) Τὰ ἀπὸ τοῦ quattuor (4) μέχρι καὶ τοῦ centum (100) καθὼς καὶ τὸ mille (1000) εἶναι ἄκλιτα.

Κλιτὰ εἶναι τὰ τρία πρῶτα, ἕτοι τὸ unus (σχηματίζον μάλιστα καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν), τὸ duo καὶ τὸ tres καὶ τὰ δηλοῦντα ἑκατοντάδας, τὰ ὁποῖα κλίνονται ὡς ἐπίθετα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν) ὡς

ducentī	ducentae	ducentā
ducentōrum	ducentārum	ducentōrum
	ducentis	

κλπ. (§ 38, α').

Κλιτὸν τέλος εἶναι καὶ τὸ milia (ἢ millia), τὸ ὁποῖον εἶναι κυρίως οὐσιαστικὸν (= χιλιάδες, πληθυντικὸς τοῦ ἀκλίτου mille) καὶ κλίνεται ὅπως τὸ tria.

2) Τὰ τρία πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἐξῆς :

	Singularis			Pluralis		
Nom.	unus	una	unum	unī	unae	unā
Gen.		unīus	(§ 62)	unōrum	unārum	unōrum
Dat.		unī			unīs	
Acc.	unum	unam	unum	unōs	unās	unā
Abl.	unō	unā	unō		unīs	
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.		Οὐδ.
Nom.	duō	duae	duo	trēs		trīa
Gen.	duōrum	duārum	duōrum		trium	
Dat.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	
Acc.	duōs (duo)	duās	duo	tres		tria
Abl.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς . Τὸ unus, -a, -um χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν πληθυντικόν, α') ὅταν συνάπτεται μετὰ ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι πληθυντικοῦ μόνον (pluralia tantum), ὡς una castra ἐν στρατόπεδον, unae litterae μία ἐπιστολή

(unum castrum=έν φρούριον, una littera=έν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, § 34, 4, Α', β', Σημ.)

β') ὅταν λαμβάνηται μέ τήν σημασίαν τοῦ **μόνος** ἢ τοῦ **ὀ αὐτός** (ὀ ἴδιος) ὡς **uni Suēbi = μόνοι** οἱ Σουηβοί, Lacedaemonii septingentos annos **unis** moribus vivunt = οἱ Λακεδαιμόνιοι (ἐπί) ἑπτακόσια ἔτη **μέ τὰ αὐτά** ἦθη ζῶσι.

69. Τά τακτικά καί τά διανεμητικά ἐπίθετα κλίνονται ὡς τριατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, τά διανεμητικά κανονικῶς εἰς τόν πληθυντικόν μόνον, τοῦ ὁποίου ὁμῶς τήν γενικήν τήν σχηματίζουν συνήθως εἰς -um ἀντί εἰς -orum-arum (πλὴν τοῦ **singuli**, -ae, -a, τοῦ ὁποίου ἡ γενική σχηματίζεται κανονικῶς) : **bini**, **biniae**, **binia** (ἀνά δύο), Gen. **binum** (= **binorum**, **binarum**)—**seni**, **senae**, **sena** (ἀνά ἔξ), Gen. **senum** (= **senorum**, **senarum**) (πρβλ. § 15, 2).

70. Τά διανεμητικά (πλὴν τοῦ **singuli**, ae, -a) χρησιμοποιοῦνται καί ἀντί τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) Ὄταν συνάπτονται μετὰ ὀνομάτων, τά ὁποῖα εἶναι πληθυντικοῦ μόνον, ὡς **binia** castra (= **duo castra**) δύο στρατόπεδα, **biniae** litterae (= **duae litterae**) δύο ἐπιστολαί (πρβλ. § 68, 2, Σημ. α') .

2) ἐπί πολλαπλασιασμοῦ, ὡς **quater septeni sunt duodetriginta** ($7 \times 4 = 28$), **decies centena milia** δεκάκις ἑκατὸν χιλιάδες ($100.000 \times 10 = 1.000.000$).

71. Εἰς τήν ἐκφορὰν τῶν συνθέτων ἀριθμῶν ἐν γένει παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς :

1) Ἀριθμοὶ σύνθετοι ἐκ δεκάδων καί μονάδων, τῶν ὁποίων αἱ μονάδες εἶναι 8 ἢ 9 (ὡς 18, 19, 28, 29, κ. τ. τ.), ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως τῶν μονάδων **ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος**, (ὡς 18 =) **duodeviginti**, (19 =) **undeviginti**, (28 =) **duodetriginta**, (29 =) **undetriginta** κλπ. (πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά : δυοῖν δέοντα εἴκοσι = 18, ἐνός δέοντα εἴκοσι = 19, καί τὰ νέα Ἑλλην. εἴκοσι **παρὰ** δύο, σαράντα **παρὰ** ἕνα κλπ.).

2) Οἱ ἄλλοι σύνθετοι ἀριθμοὶ

α') **οἱ μικρότεροι τοῦ ἑκατὸν** ἐκφράζονται κατὰ δύο τρόπους, ἥτοι ἢ προτάσσεται ὀ μικρότερος καί ἐπιτάσσεται ὀ μεγαλύτερος μέ τόν σύνδεσμον **et** εἰς τὸ μετὰξῦ (**duo et triginta = 32**) ἢ προτάσσεται ὀ μεγαλύτερος καί ἐπιτάσσεται ὀ μικρότερος μετὰ τοῦ **et** εἰς τὸ μετὰξῦ ἢ ἄνευ αὐτοῦ : **triginta et duo — triginta duo**.

β') οἱ **μεγαλύτεροι τοῦ ἑκατὸν** ἐκφέρονται κανονικῶς προτασσομένου τοῦ ἐκάστοτε μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ ἐκάστοτε μικροτέρου, συνήθως μὲ τὸν et εἰς τὸ μεταξύ, ἂν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν σύνθετον ἀριθμὸν ἀπλοῖ ἀριθμοὶ εἶναι μόνον δύο (ὡς centum et viginti, 120 — mille et ducenti, 1200), ἄνευ δὲ τοῦ et, ἂν εἶναι περισσότεροι, ὡς ducenti triginta quinque, 235 — anno millesimo non-gentesimo tricesimo sexto, ἔτει χιλιοστῷ ἑνακοσιοστῷ τριακοστῷ ἕκτῳ.

72. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τὸν νεοελληνικὸν μᾶλλον τρόπον, ἦτοι ὁ μὲν ἀριθμητῆς ἐκφέρεται δι' ἀπολύτου ἀριθμητικοῦ, ὁ δὲ παρονομαστῆς διὰ τακτικοῦ, παρακολουθεῖ ὁμοίως κανονικῶς ἢ λέξις partes (= μέρη) ὡς quinque octavae partes, ($\frac{\text{quinque}}{\text{octavae}} \text{ partes} = \frac{5}{8}$), tres decimae partes = $\frac{3}{10}$ κλπ., septem et duo nonae partes = 7 καὶ $\frac{2}{9}$.

Ἐὰν ὁ παρονομαστῆς εἶναι μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, συνήθως παραλείπεται, ὡς duo partes (= duo **tertia**e partes) $\frac{2}{3}$, tres partes (= tres **quarta**e partes) $\frac{3}{4}$ (πρβλ. τὰ ἀρχ. Ἑλλ. τὰ πέντε μέρη = $\frac{5}{6}$ · τὰ ἑννέα μέρη = $\frac{9}{10}$).

Ἐὰν δὲ ἀριθμητῆς εἶναι ἢ μονάς, παραλείπεται οὗτος καὶ ἐκφέρεται μόνον ὁ παρονομαστῆς μετὰ τῆς λέξεως pars (= μέρος), ὡς **tertia** pars (= **una** **tertia** pars) $\frac{1}{3}$, **quarta** pars (= **una** **quarta** pars) $\frac{1}{4}$, **decima** pars (**una** **decima** pars) $\frac{1}{10}$ (πρβλ. τὸ δέκατον ἢ τὸ ἕν δέκατον).

Τὸ $\frac{1}{2}$ (ἕν δεῦτερον) λέγεται **dimidia** pars (= τὸ ἡμισυ μέρος).

73. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα (ἐκτὸς τῶν τεσσάρων πρώτων **se**mel, **bis**, **ter**, **quater**) σχηματίζονται μὲ τὴν κατάληξιν **-iēs** (ἢ ἀρχαϊκώτερον **-iens**), ὡς **quinqu-iēs** ἢ **quinqu-iens** πεντάκις, **dec-iēs** ἢ **dec-iens** δεκάκις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΟ ΡΗΜΑ (VERBUM)

74. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ρήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι **διάθεσις, φωνή, συζυγία, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμός, πρόσωπον**, ὅπως καὶ τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς.

1. Αἱ διαθέσεις (*genera verbi*) εἶναι τέσσαρες :

α') ἡ ἐνεργητικὴ (*genus activum*) : laudo ἐπαινῶ·

β') ἡ μέση (*genus medium*) : laavor (= lavo me λούω ἑμαυτόν), λούομαι·

γ') ἡ παθητικὴ (*genus passivum*) : laudor ἐπαινοῦμαι·

δ') ἡ οὐδετέρα (*genus neutrum*) : dormio καθεύδω.

2) Αἱ φωναὶ (*formae verbi*) εἶναι δύο, ἦτοι

α') ἡ ἐνεργητικὴ φωνὴ (*forma activa*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ῥηματικῶν τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - ο, ὡς delē-o (καταστρέφω), dele-s, dele-t κλπ·

β') ἡ μέση ἢ παθητικὴ φωνὴ (*forma passiva*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ρηματικῶν τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - or, ὡς delē-or (καταστρέφομαι), delē-ris, delē-tur κλπ.

3) Αἱ συζυγίαι (*coniugatiōnes*) εἶναι τέσσαρες, ἦτοι

α') ἡ πρώτη συζυγία (*coniugatio prima*), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **a** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος εἰς -āre, ὡς amo (ἐκ τοῦ amao), ἀπρμφ. amāre ἀγαπᾶν·

β') ἡ δευτέρα συζυγία (*coniugatio secunda*), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **e** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος εἰς -ēre, ὡς dele-o, ἀπρμφ. delēre καταστρέφειν·

γ') ἡ τρίτη συζυγία (*coniugatio tertia*), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα σύμφωνον ἢ τὸ φωνῆεν **u** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος εἰς -ēre, ὡς leg-o, ἀπρμφ. legēre ἀναγνώσκειν, tribu-o, ἀπρμφ. tribuēre ἀπονέμειν·

δ') ἡ τετάρτη συζυγία (*coniugatio quarta*), περιλαμβάνουσα τὰ

ρήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **i** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς -ire, ὡς audī-o, ἀπρμφ. audīre ἀκούειν.

4) Αἱ ἐγκλίσεις (modi) εἶναι τρεῖς, ἦτοι

α') ἡ ὀριστικὴ (modus indicatīvus)·

β') ἡ ὑποτακτικὴ (modus coniunctīvus), ἡ ὁποία πολλάκις ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (καὶ τότε λέγεται modus optatīvus) (βλ. καὶ § 168)·

γ') ἡ προστακτικὴ (modus imperatīvus), διακρινομένη εἰς προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς προστακτικὴν τοῦ μέλλοντος.

5) Οἱ χρόνοι (tempora) εἶναι ἕξ, ἦτοι

α') ὁ ἐνεστῶς (tempus praesens ἢ ἀπλῶς praesens)·

β') ὁ παρατατικὸς (imperfectum)·

γ') ὁ μέλλων (futūrum)·

δ') ὁ παρακείμενος (perfectum), διακρινόμενος εἰς κυρίως παρακείμενον (perfectum praesens ἢ logicum) καὶ εἰς ἱστορικὸν παρακείμενον ἢ ἀόριστον (perfectum historicum)·

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum)·

ς') ὁ τετελεσμένος μέλλων (futūrum exactum)·

6) Οἱ ἀριθμοὶ (numeri) εἶναι δύο, ἐνικός (singulāris) καὶ πληθυντικός (plurālis) (πρβλ. § 12, 2)·

7) Τὰ πρόσωπα (personae) εἶναι τρία: πρῶτον (persona prima), δευτέρον (persona secūnda) καὶ τρίτον (persona tertīa) (§56).

75. Ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι οὐχὶ μόνον δύο, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ἀλλὰ πέντε, ἦτοι:

1) τὸ ἀπαρέμφατον (infinitīvus), τὸ ὁποῖον καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἀφηρημένον οὐδετέρου γένους (πρβλ. errāre humānum est = τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινόν ἐστι), καὶ

2) ἡ μετοχὴ (participium), ἡ ὁποία, ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ μόνον ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος, ἐν δὲ τῇ μέσῃ μόνον παρακειμένου (ἢ ἀορίστου).

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ Λατινικοῦ ῥήματος εἶναι προσέτι:

3) τὸ σουπίνον ἢ ὑπτιον (supinum). Τοῦτο εἶναι ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν (δ' κλίσεως, § 29) ἔχον δύο μόνον πτώσεις τοῦ ἐνικού, ἦτοι τὴν αἰτιατικὴν (εἰς -um) καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (εἰς -ū). Καὶ

α') ὁ μὲν εἰς -um τύπος χρησιμοποιεῖται μὲ τὰ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, εἰς δὴλωσιν σκοποῦ: (postulo ζητῶ), venērunt auxilium postulātum (ἤλθον ἐπικουρίαν αἰτήσοντες), ἤλθον ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν, (aquor ὑδρεύομαι) eo aquātum (εἶμι ὑδρευόμενος), ὑπάγω πρὸς ὑδρευσιν·

β') ὁ δὲ εἰς -ū τύπος χρησιμοποιεῖται εἰς δὴλωσιν αναφορᾶς μετὰ τινων ἐπιθέτων (ὡς facilis, difficilis, iucundus, mirabilis κ.ἄ.τ.), ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς φράσεως fas (ἢ nefas) est ὅσιον (ἢ ἀνόσιον) ἐστι: iucundus audītu εὐάρεστος εἰς τὸ ἀκούειν (εἰς τὸ νὰ τὸν ἀκούῃ τις), hoc nefas est dictu τοῦτο οὐχ ὅσιον λέγειν·

4) τὸ γερούνδιον (gerundium). Τοῦτο εἶναι ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν οὐδέτερον δευτερόκλιτον, ἔχον τὰς τέσσαρας μόνον πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ληγοῦσας εἰς -ndi,-ndo,-ndum,-ndo. "Ἐκαστος δὲ τῶν τύπων αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρὸς τινὰ πλαγίαν πτῶσιν συνάρθρου ἀπαρεμφράτου (ἐνεργητικοῦ) ἐνεστῶτος (ἢ σπανίως ἀορίστου). Οὕτω π.χ. ὄν. scribere = γράφειν ἢ τὸ γράφειν, γεν. scribendi = τοῦ γράφειν, δοτ. scribendo = τῷ γράφειν (εἰς τὸ γράφειν), αἰτ. (scribere ἢ ad) scribendum = (πρὸς) τὸ γράφειν, ἀφαιρ. scribendo = διὰ τοῦ γράφειν κλπ. : dicendi peritus ἔμπειρος τοῦ λέγειν, arma pugnando (δοτ.) ἢ ad pugnandum (αἰτ.) ὄπλα εἰς τὸ μάχεσθαι χρήσιμα, hominis mens discendo (ἀφαιρ.) αἰτήτωρ τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς τῷ μαθῆναι (ἢ μαθήμασι) τρέφεται·

5) τὸ γερουνδιακὸν (gerundivum). Τοῦτο κανονικῶς εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, λῆγον εἰς -ndus, -nda, -ndum (§ 38, α'). Καὶ συνήθως μὲν σημαίνει τὸ γερουνδιακὸν ὄντι καὶ τὰ εἰς -τέος, -τέα, -τέον ῥηματικὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, πολλάκις ὅμως σημαίνει καὶ τὸ δυνατόν ἢ ἀξιὸν νὰ γίνῃ: delenda est Carthāgo καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών, legendae sunt litterae ἀναγνωστέα ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ (§ 34, 4, Α', β', Σημ.), faciūsus laudandum ἔργον ἐπαινετέον, ἐπαινετόν, ἀξιέπαινον.

76. Ἀρχετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἤτοι μὲ τὸ ῥῆμα sum (= εἶμι, εἶμαι) ὡς βοηθητικὸν (verbum auxiliāre), ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μὲ τὸ ῥῆμα εἶμι καὶ εἰς τὴν νέαν μὲ τὸ ῥῆμα ἔχω καὶ τὸ εἶμαι.

Οὕτω περιφραστικῶς σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ μὲν τῆς ἐνε-

γητικῆς φωνῆς ὁ μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐκ δὲ τῆς μέσης φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων, εἰς τὴν ὀριστικὴν, τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

77. Τὸ ῥῆμα *sūm* (ἀνώμαλον, ὅπως τὸ **εἶμι** τῆς ἀρχαίας καὶ τὸ **εἶμαι** τῆς νέας Ἑλληνικῆς) κλίνεται ὡς ἐξῆς :

1. Indicatīvus		2. Coniunctīvus	
P r a e s e n s			
('Αρχαιότεροι τύποι)			
<i>sūm</i>	εἶμαι	<i>sīm</i>	νὰ εἶμαι <i>siem</i> ἢ <i>fuam</i>
<i>ēs</i>	εἶσαι	<i>sīs</i>	νὰ εἶσαι <i>sies</i> ἢ <i>fuas</i>
<i>ēst</i>	εἶναι (πρβλ. ἐσ-τι)	<i>sīt</i>	νὰ εἶναι <i>siet</i> ἢ <i>fuat</i>
<i>sūmūs</i>	εἶμεθα	<i>sīmus</i>	νὰ εἶμεθα —
<i>ēstīs</i>	εἶσθε (πρβλ. ἐσ-τέ)	<i>sītis</i>	νὰ εἶσθε —
<i>sunt</i>	εἶναι	<i>sint</i>	νὰ εἶναι <i>sient</i> ἢ <i>fuant</i>
I m p e r f e c t u m			
('Αρχαιότεροι τύποι)			
<i>ērām</i>	ἦμην	<i>essēm</i>	νὰ ἦμην <i>forem</i>
<i>ērās</i>	ἦσο	<i>essēs</i>	νὰ ἦσο <i>fores</i>
<i>ērāt</i>	ἦτο	<i>essēt</i>	νὰ ἦτο <i>foret</i>
<i>ērāmus</i>	ἦμεθα	<i>essēmus</i>	νὰ ἦμεθα —
<i>ērātis</i>	ἦσθε	<i>essētis</i>	νὰ ἦσθε —
<i>ērant</i>	ἦσαν	<i>essent</i>	νὰ ἦσαν <i>forent</i>
F u t u r u m			
<i>ērō</i>	θὰ εἶμαι	<i>futūrus, -a, -um</i>	<i>sim</i>
<i>ērīs</i>	θὰ εἶσαι		<i>sis</i>
<i>ērīt</i>	θὰ εἶναι		<i>sit</i>
<i>ērīmus</i>	θὰ εἶμεθα	<i>futūrī, -ae, -a</i>	<i>simus</i>
<i>ērītis</i>	θὰ εἶσθε		<i>sitis</i>
<i>ērunt</i>	θὰ εἶναι		<i>sint</i>

1. Indicativus		2. Coniunctivus	
P e r f e c t u m			
fuī	ὑπῆρξα ἢ ἔγινα	fuērīm	
fuistī	ὑπῆρξας	fuerīs	
fuīt	ὑπῆρξε	fuerīt	
fuīmus	ὑπῆρξαμεν	fuerīmus	
fuistīs	ὑπῆρξατε	fuerītis	
fuērunt ἢ	fuēre ὑπῆρξαν	fuerint	
P l u s q u a m p e r f e c t u m			
fūērām	εἶχον ὑπάρξει	fuiſſēm	
fuērās	εἶχες ὑπάρξει	fuiſſēs	
fuērāt	εἶχεν ὑπάρξει	fuiſſēt	
fuērāmus	εἶχομεν ὑπάρξει	fuiſſēmus	
fuērātis	εἶχετε ὑπάρξει	fuiſſētis	
fuērant	εἶχον ὑπάρξει	fuiſſent	
F u t u r u m e x a c t u m			
fūērō	θα ἔχω ὑπάρξει		
fuērīs	θα ἔχῃς ὑπάρξει		
fuērīt	θα ἔχῃ ὑπάρξει		
fuērīmus	θα ἔχωμεν ὑπάρξει	ἐλλείπει	
fuerītis	θα ἔχητε ὑπάρξει		
fuērint	θα ἔχουν ὑπάρξει		
3. Imperativus			
P r a e s e n s		F u t u r u m	
Sing. 2.	ēs ἔσο	Sing. 2. estō	ἔσο 3. estō ἔστω
Plur. 2.	este ἔστε	Plur. 2. estōte	3. suntō
		ἔστε	ἔστωσαν

4. Infinitivus		
Praesens esse εἶναι	Perfectum fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι	Futurum ἐνικ. futūrum, - am - um esse ἢ ἀπλῶς fōre πληθ. futūros, - as, - a esse ἢ ἀπλῶς fōre ἕσεσθαι
5. Participium		
Praesens : (sens)	Futurum : futūrus, - a, - um	

Σημείωσις. Τοῦ ἐνεστώτος ἡ μετοχή (sens), ἀχρηστος καθ' ἑαυτήν, εἶναι εὐχρηστος εἰς τὰ δύο μόνον σύνθετα: praesens παρών και absens ἀπών (§ 43, 2).

Γερούνδιον καὶ σουπῖνον δὲν ἔχει τὸ sum.

78. Παραδείγματα ὁμαλῶς κλινομένων ῥημάτων.

(amo ἀγαπῶ, deleo καταστρέφω, lego ἀναγιγνώσκω, audio ἀκούω)

1. Ἑνεργητικὴ φωνὴ

α' συζυγίας β' συζυγίας γ' συζυγίας δ' συζυγίας

1. Indicativus

Praesens	amō (ἐκ τοῦ a- ma-o)	dēlē - ō κατα- στρέφω	lēg-ō ἀνα- γινώσκω	audī-ō ἀκούω
	amā-s	delē-s	leg-ī-s	audī-s
	amā-t	delē-t	leg-ī-t	audī-t
	amā-mūs	delē-mus	leg-ī-mus	audī-mus
	amā-tīs	delē-tis	leg-ī-tis	audī-tis
	ama-nt	dele-nt	leg-u-nt	audi-u-nt

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
I m p e r f e c t u m	āmā-bā-m ἡγά- πων	dēlē-bām κατέ- στρεφον	lēg-ē-bām ἀνεγίνωσκον	audi-ē-bām ἤκουον
	amā-bā-s	delē-bās	leg-e-bās	audi-e-bās
	amā-bā-t	delē-bāt	leg-e-bāt	audi-e-bāt
	amā-bā-mus	delē-bāmus	leg-e-bāmus	audi-e-bāmus
	amā-bā-tis	delē-bātis	leg-e-bātis	audi-e-bātis
	amā-ba-nt	delē-bant	leg-e-bant	audi-e-bant
F u t u r u m	āmā-bō θὰ ἀγα- πήσω	dēlē-bō θὰ κα- ταστρέψω	lēg-ām θὰ ἀναγνώσω	audi-ām θὰ ἀκούσω
	amā-bīs	delē-bīs	leg-ēs	audi-ēs
	amā-bīt	delē-bīt	leg-ēt	audi-ēt
	amā-bīmus	delē-bīmus	leg-ēmus	audi-ēmus
	amā-bītis	delē-bītis	leg-ētis	audi-ētis
	amā-bunt	delē-bunt	leg-ent	audi-ent
P e r f e c t u m	āmā-v-ī ἔχω ἀγα- πήσει ἢ ἡγάπησα	dēlē-v-ī ἔχω κα- ταστρέψει ἢ κατέ- στρεψα	lēg-ī ἔχω ἀνα- γνώσει ἢ ἀνε- γνώσα	audi-v-ī ἔχω ἀ- κούσει ἢ ἤκου- σα
	amav-īstī	delev-īstī	leg-īstī	audi-v-īstī
	amav-īt	delev-īt ψα	leg-īt	audi-v-īt
	amav-īmus	delev-īmus	leg-īmus	audi-v-īmus
	amav-īstis	delev-īstis	leg-īstis	audi-v-īstis
	amav-ērunt ἢ amav-ēre	delev-ērunt ἢ delev-ēre	leg-ērunt ἢ leg-ēre	audi-v-ērunt ἢ audi-v-ēre
P l u s q u a m p e r f e c t u m	āmāv-ērām εἶ- χον ἀγαπήσει	dēlēv-ērām εἶ- χον καταστρέψει	lēg-ērām εἶ- χον ἀναγνώσει	audi-v-ērām εἶχον ἀκούσει
	amav-erās	delev-erās	leg-erās	audi-v-erās
	amav-erāt	delev-erāt	leg-erāt	audi-v-erāt
	amav-erāmus	delev-erāmus	leg-erāmus	audi-v-erāmus
	amav-erātis	delev-erātis	leg-erātis	audi-v-erātis
	amav-ērant	delev-ērant	leg-ērant	audi-v-ērant

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum exactum	āmāv-ērō θά ἔ- χω ἀγαπήσει	dēlev-ērō θά ἔ- χω καταστρέψει	lēg-ērō θά ἔ- χω ἀναγνώσει	audīv-ērō θά ἔχω ἀκούσει
	amav-erīs	delev-erīs	leg-erīs	audiv-erīs
	amav-erīt	delev-erīt	leg-erīt	audiv-erīt
	amav-erīmus	delev-erīmus	leg-erīmus	audiv-erīmus
	amav-erītis	delev-erītis	leg-erītis	audiv-erītis
	amav-ērint	delev-ērint	leg-ērint	audiv-ērint

2. Coniunctivus

Praesens	ām-ēm (ἐκ τοῦ a- ma-em) νὰ ἀγαπῶ	dēle-ām νὰ κα- ταστρέφω	lēg-ām νὰ ἀ- ναγινώσκω	audi-ām νὰ ἀκούω
	am-ēs	dele-ās	leg-ās	audi-ās
	am-ēt	dele-āt	leg-āt	audi-āt
	am-ēmus	dele-āmus	leg-āmus	audi-āmus
	am-ētis	dele-ātis	leg-ātis	audi-ātis
	am-ent	dele-ant	leg-ant	audi-ant

Imperfectum	āmā-rēm νὰ ἡ- γάπων	dēlē-rēm νὰ κα- τέστρεφον	lēg-ē-rēm νὰ ἀνεγί- γνωσκον	audī-rēm νὰ ἤκουον
	ama-rēs	delē-rēs	leg-e-rēs	audi-rēs
	ama-rēt	dele-rēt	leg-e-rēt	audi-rēt
	ama-rēmus	dele-rēmus	leg-e-rēmus	audi-rēmus
	ama-rētis	dele-rētis	leg-e-rētis	audi-rētis
	ama-rent	dele-rent	leg-ē-rent	audī-rent

Futurum	āmātūrus, -a, -um sim	dēletūrus, -a -um sim	lectūrus, -a, -um sim	auditūrus, -a, -um sim
	sis	sis	sis	sis
	sit	sit	sit	sit
	amatūri, -ae, -a simus	deletūri, -ae, -a simus	lectūri, -ae, -a simus	auditūri, -ae -a simus
	sitis	sitis	sitis	sitis
	sint	sint	sint	sint

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
P e r f e c t u m	āmav-ērīm (έάν) ἀγαπήσω	dēlev-ērīm (έάν) καταστρέψω	lēg-ērīm (έάν) ἀναγνώσω (έάν) ἀκούσω	audīv-ērīm
	amav-erīs	delev-erīs	leg-erīs	audiv-erīs
	amav-erīt	delev-erīt	leg-erīt	audiv-erīt
	amav-erīmus	delev-erīmus	leg-erīmus	audiv-erīmus
	amav-erītis	delev-erītis	leg-erītis	audiv-erītis
	amav-ērint	delev-ērint	leg-ērint	audiv-ērint
P l u s q u a m p e r f e c t u m	āmav-issēm (έάν) εἶχον ἀγαπήσει	dēlev-issēm (έάν) εἶχον καταστρέψει	lēg-issēm (έάν) εἶχον ἀναγνώσει	audīv-issēm (έάν) εἶχον ἀκούσει
	amav-issēs	delev-issēs	leg-issēs	audiv-issēs
	amav-issēt	delev-issēt	leg-issēt	audiv-issēt
	amav-issēmus	delev-issēmus	leg-issēmus	audiv-issēmus
	amav-issētis	delev-issētis	leg-issētis	audiv-issētis
	amav-issent	delev-issent	leg-issent	audiv-issent
F u t u r u m e x a c t u m	Ἐ λ λ ε ί π ε ι			
3. I m p e r a t i v u s				
P r a e s e n s	Sing. 2. āmā ἀγάπα	dēlē κατάστρε- ψε	lēg-e ἀναγί- νωσσε	audī ἄκουε
	Plur. 2. amā-te	delē-te	leg-ī-te	audī-te
F u t u r u m	Sing. 2. āmā-tō ἀγάπησαν	dēlē-tō κατά- στρέψον	lēg-ī-tō ἀναγνώσον	audī-to ἄκουσον
	3. amā-tō	delē-tō	leg-ī-tō	audi-tō
	Plur. 2. amā-tōte	delē-tōte	leg-ī-tōte	audi-tōte
	3. amā-ntō	dele-ntō	leg-u-ntō	audi-u-ntō

α' συζυγίας β' συζυγίας γ' συζυγίας δ' συζυγίας

4. Infinitivus

Praesens	āmā-re	dēlē-re	lēg-ē-re	audi-re
	ἀγαπᾶν	καταστρέφειν	ἀναγινώσκειν	ἀκούειν
Futurum	āmātūrum, -am, -um esse	dēletūrum, -am, -um esse	lectūrum, -am, -um esse	audītūrum, -am, -um, esse
	amatūros, -as, -a esse ἀγαπήσειν	deletūros, -as, -a esse καταστρέψειν	lectūros, -as -a esse ἀναγνώσειν	auditūros, -as, -a esse ἀκούσειν
Perfectum	āmav-isse	dēlev-isse	lēg-isse	audiv-isse
	ἀγαπήσαι	καταστρέψαι	ἀναγνώσαι	ἀκοῦσαι

5. Gerundium

Gen. āman-ndi τοῦ ἀγαπᾶν	dēle-ndī τοῦ καταστρέφειν	lēg-e-ndī τοῦ ἀναγινώσκειν	audi-e-ndī τοῦ ἀκούειν
Dat. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō
Acc. ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
Abl. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō

6. Supinum

Acc. āmāt-um	dēlēt-um	lect-um	audīt-um
Abl. amāt-ū	delēt-ū	lēt-ū	audīt-ū

7. Participium

Praesens	amā-ns	delē-ns	leg-ē-ns	audi-ē-ns
	ama-ntis	dele-ntis	leg-e-ntis	audi-e-ntis
	ἀγαπῶν, -ῶσα, -ῶν	καταστρέφων, -ουσα, -ον	ἀναγινώ- σκων, -ουσα, -ον	ἀκούων, -ουσα, -ον

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	amat-ūrus, -ūra, -ūrum ἀγαπήσων, -ουσα, -ον	delet-ūrus, -ūra, -ūrum καταστρέψων, -ουσα, -ον	lectū-rus, -ūra, -ūrum ἀναγνωσόμενος -μένη, -μενον	audit-ūrus -ūra, -ūrum ἀκουσόμενος, -μένη, -μενον

2. Μέση (ἡ παθητική) φωνή

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
1. Indicativus				
Praesens	āmōr (ἐκ τοῦ ama- or) ἀγαπῶμαι	dēle-ōr κατα- στρέφομαι	lēg-ōr ἀνα- γινώσκομαι	audi-ōr ἀκού- ομαι
	amā-ris (ῆ-re)	delē-ris (ῆ-re)	leg-ē-ris (ῆ-re)	audi-ris (ῆ-re)
	amā-tur	delē-tur	leg-ī-tur	audi-tur
	amā-mur	delē-mur	leg-ī-mur	audi-mur
	amā-mīnī	delē-mīnī	leg-ī-minī	audi-mīnī
	ama-ntur	dele-ntur	leg-u-ntur	audi-u-ntur

Imperfectum	āmā-bār ἡγαπῶ- μην	dēlē-bār κατε- στρεφόμην	lēg-ē-bār ἀ- νεγινώσκομην	audi-ē-bār ἠ- κούομην
	ama-bā-ris (ῆ-re)	dele-bā-ris (ῆ-re)	leg-e-bā-ris (ῆ-re)	audi-e-bā-ris (ῆ-re)
	ama-bātur	dele-bātur	leg-e-bātur	audi-e-bātur
	ama-bāmur	dele-bāmur	leg-e-bāmur	audi-e-bāmur
	ama-bāmīnī	dele-bāmīnī	leg-e-bāmīnī	audi-e-bāmīnī
	ama-bantur	dele-bantur	leg-e-bantur	audi-e-bantur

Futurum	āmā-bōr θά ἀγαπηθῶ	dēlē-bōr θά κα- ταστραφῶ	lēg-ār θά ἀνα- γνωσθῶ	audi-ār θά ἀ- κουσθῶ
	ama-bē-ris (ῆ-re)	dele-bē-ris (ῆ-re)	leg-ē-ris (ῆ-re)	audi-ē-ris (ῆ-re)
	ama-bītur	dele-bītur	leg-ētur	audi-ētur
	ama-bīmur	dele-bīmur	leg-ēmur	audi-ēmur
	ama-bimīnī	dele-bimīnī	leg-ēmīnī	audi-ēmīnī
	ama-buntur	dele-buntur	leg-entur	audi-entur

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας	
Perfectum	amātus, -a, -um sum, es, est ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἠγαπήθην	delētus, -a, -um sum, es, est ἔχω καταστραφῆ ἢ κατεστράφη	lēctus, -a, -um sum, es, est ἔχω ἀναγνωσθῆ ἢ ἀνεγνώσθην	audītus, -a, -um sum, es, est ἔχω ἀκουσθῆ ἢ ἠκούσθην	
	amatī, -ae, -a sumus, estis, sunt	delētī, -ae, -a sumus, estis, sunt	lectī, -ae, -a sumus, estis, sunt	audītī, -ae, -a sumus, estis, sunt	
	Plusquamperfectum	amatus, -a, -um eram, eras erat εἶχον ἀγα- πηθῆ	deletus, -a, -um eram, eras, erat εἶχον καταστραφῆ	lectus, -a, -um eram, eras erat εἶχον ἀναγνωσθῆ	auditus, -a, -um eram, eras erat εἶχον ἀκουσθῆ
		amatī, -ae, -a eram, eratis erant	deletī, -ae, -a eram, eratis erant	lectī, -ae, -a eram, era- tis, erant	audītī, -ae, -a eram, era- tis, erant
Futurum exactum	amatus, -a, -um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀγαπηθῆ	deletus, -a, -um ero, eris, erit θὰ ἔχω κατα- στραφῆ	lectus, -a, -um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀνα- γνωσθῆ	auditus, -a, -um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀκου- σθῆ	
	amati, -ae, -a erimus, eritis, erunt	deleti, -ae, -a erimus, eritis, erunt	lecti, -ae, -a erimus, eri- tis, erunt	auditi, -ae, -a erimus, eritis, erunt	

2. Coniunctivus

Praesens	āmēr- (ἔχ τοῦ a- ma-er) νὰ ἀγα- πῶμαι	dēlē-ār νὰ κατα- στρέφωμαι	lēg-ār νὰ ἀνα- γνώσκωμαι	audi-ār νὰ ἀ- κούωμαι
	amē-ris (ἦ-re)	dele-ā-ris (ἦ-re)	leg-ā-ris (ἦ-re)	audi-ā-ris (ἦ-re)
	amē-tur	dele-ā-tur	leg-ā-tur	audi-ā-tur
	amē-mur	dele-ā-mur	leg-ā-mur	audi-ā-mur
	amē-mīnī	dele-amīnī	leg-amīnī	audi-amīnī
ame-ntur	dele-antur	leg-antur	audi-antur	

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
I m p e r f e c t u m	āmā-rēr <i>νὰ ἡγα- πώμην</i>	dēlē-rer <i>νὰ κα- τεστρεφόμην</i>	lēg-ē-rēr <i>νὰ ἀνεγινωσκόμην</i>	audī-rēr <i>νὰ ἡ- κουόμην</i>
	ama-rēris (ἡ-re)	dele-rēris (ἡ-re)	leg-e-rēris (ἡ-re)	audi-rēris (ἡ-re)
	ama-rētur	dele-rētur	leg-e-rētur	audi-rētur
	ama-rēmur	dele-rēmur	leg-e-rēmur	audi-rēmur
	ama-remīnī	dele-remīnī	leg-e-remīnī	audi-remīnī
	ama-rentur	dele-rentur	leg-e-rentur	audi-rentur
P e r f e c t u m	amatus,-a,-um sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἀγαπηθῶ	deletus,-a,-um sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω καταστραφῆ ἢ καταστραφῶ	lectus,-a,-um sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω ἀνα- (ἐάν) γνωσθῆ ἢ ἀνα- γνωσθῶ	auditus,-a,-um sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω ἀ- κουσθῆ ἢ ἀ- κουσθῶ
	amatī, -ae, -a simus, sitis, sint	deletī, -ae, -a simus, sitis, sint	lectī, -ae, -a simus, sitis, sint	auditī, -ae, -a simus, sitis, sint
	P l u s q u a m p e r f e c t u m	amatus,-a,-um, essem, esses, esset (ἐάν) εἶχον ἀγαπηθῆ	deletus,-a,-um essem, esses, esset (ἐάν) εἶχον καταστραφῆ	lectus,-a,-um essem, esses, esset (ἐάν) εἶχον ἀνα- γνωσθῆ
amatī, -ae, -a essemus, esse- tis, essent		deletī, -ae, -a essemus, esse- tis, essent	lectī, -ae, -a essemus, es- setis, essent	auditī, -ae, -a essemus, es- setis, essent
Fu- r u m e x a c t u m			Ἐλλείπει	

3. I m p e r a t i v u s

P r a e s e n s	sing. 2. āmā-re <i>νὰ ἀγαπᾶσαι</i>	dēlē-re <i>νὰ κατα- στρέφεται</i>	lēg-ē-re <i>νὰ ἀναγιγνώσκεισαι</i>	audī-re <i>νὰ ἀκούεσαι</i>
	Plur. 2. āmā-mīnī	dēlē-mīnī	lēg-ī-mīnī	audi-mīnī

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	Sing.2. amā-tor νὰ ἀγαπᾶσαι	delē-tor νὰ κα- ταστρέφεις	leg-ī-tor νὰ ἀναγιγνώσκεις	audī-tor νὰ ἀ- κούεις
	3. ama-tōr	dele-tor	leg-itor	audi-tor
	Plur.3.ama-ntor	dele-ntor	leg-u-ntor	audi-u-ntor

4. Infinitivus

	amā-ri ἀγαπᾶσθαι	delē-rī καταστρέφεισθαι	leg-ī ἀναγι- γνώσκεισθαι	audī-rī ἀκούεισθαι
--	---------------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------------

Futurum	amālum īrī ἀγα- πηθήσεσθαι	deletum īrī κα- ταστροφήσεσθαι	lectum īrī ἀναγ- νωσθή- σεσθαι	auditum īrī ἀκουσθήσε- σθαι
---------	-------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------

Perfectum	amatum -am, -um esse	deletum, -am -um esse	lectum, -am -um esse	auditum, -am, -um esse
	ὅτι ἦ νὰ ἔχη ἀγαπηθῆ	ὅτι ἦ νὰ ἔχη καταστροφῆ	ὅτι ἦ νὰ ἔχη ἀναγνωσθῆ	ὅτι ἦ νὰ ἔχη ἀκουσθῆ
	amatos, -as, -a esse	deletos, -as, -a esse	lectos, -as, -a esse	auditos, -as, -a esse

Futurum exactum	amatum, -am, -um	deletum, -am, -um	lectum, -am, -um	auditum, -am, -um
	fore ὅτι θὰ ἔχη ἀγαπηθῆ	fore ὅτι θὰ ἔχη καταστροφῆ	fore ὅτι θὰ ἔχη ἀναγνωσθῆ	fore ὅτι θὰ ἔχη ἀκουσθῆ
	amatos, -as, -a fore	deletos, -as, -a fore	lectos, -as, -a fore	auditos, -as, -a fore

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
5. Participium				
Perfectum	amātus, amāta amātum	delētus, delēta, delētum	lēctus, lēcta, lēctum	audītus, audī- ta, audītum
	ἡγαπημένος ἡ ἀγαπηθείς	κατεστραμμένος ἡ καταστραφείς	ἀνεγνωσμένος ἡ ἀναγνωσθείς	ἠκουσμένος ἡ ἀκουσθείς

6. Gerundivum				
	ama-ndus	dele-ndus	leg-e-ndus	audi-e-ndus
	ama-nda	dele-nda	leg-e-nda	audi-e-nda
	ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
	ἀγαπητέος, -τέα, -τέον	καταστρεπτέος, -τέα, -τέον	ἀναγνωστέος, -τέα, -τέον	ἀκουστέος, -τέα, -τέον

79. Αἰ κυρίως προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν ῥημάτων

Ἐνεργητικῆς φωνῆς

Μέσης φωνῆς

	Ὀριστικὴ καὶ ὑποτακτ.	Προστακτ.	Ὀριστικὴ καὶ ὑποτακτ.	Προστακτικὴ
Ἐνικός	1. -m ἢ —	-r
	2. -s (ὀριστικὴ πρkm. -sti)	— ἢ -to	-ris (ἢ-re)	-re ἢ -tor
	3. -t	-to	-tur	-tor
Πληθυντικός	1. -mus		-mur	
	2. -tis (ὀριστικὴ πρkm. -stis)	-te ἢ -tote	-mini	-mini
	3. nt (ὀριστικὴ πρkm. -runt ἢ-re)	-nto	-ntur	-ntor

Σημείωσις 1. Τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τῶν μονολεκτικῶς σχηματιζομένων χρόνων τῆς μέσης φωνῆς εὑρίσκεται ἐκ τοῦ α' προσώπου τοῦ ἀντιστοίχου χρόνου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἂν μὲν τοῦτο λήγῃ εἰς ο προστιθεμένου ἐνός γ, ἂν δὲ λήγῃ εἰς m τρεπομένου τοῦ m εἰς r, ὡς amo-amor, amabam-amabar, amabo-amabor, amem-amer, amarem-amarer κλπ.

Σημείωσις 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τῆς μέσης φωνῆς (a-matum iri, deletum iri κλπ.) ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σουπίνου (§ 75, 3) καὶ τοῦ iri, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος eo = πορεύομαι.

Ἀρχαιώτεροι τύποι εἶναι : α') τοῦ παρατατικοῦ τῆς δ' συζυγίας audibam, audibas, κλπ. καὶ τοῦ μέλλοντος audibo, audībis, κλπ. β') τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος amarier, legier κλπ. (= amari, legi) γ') τοῦ γερονδιακοῦ τῆς γ' καὶ τῆς δ' συζυγίας εἰς - undus, ὡς legundus, audiundus, (= legendus, audiendus).

Ἀποθετικά ῥήματα (verba deponentia).

80. Καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει ἀποθετικά ῥήματα ἐνεργητικῆς (ἢ οὐδετέρως) διαθέσεως, ἤτοι ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν, μόνον τὴν μέσην φωνήν (διὸ λέγονται καὶ media tantum § 74, 2, β') ὡς hortor (προτρέπω) - hortātus sum - hortātum - hortāti, vereor (εὐλαβοῦμαι) - veritūsus sum - veritūsus - verēri, loquor (ὁμιλῶ) - locūtus sum - locūtum - loqui, blandior (κολακεύω) - blandītus sum - blandītum - blandīri.

Ταῦτα κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀντίστοιχα ῥήματα μέσης φωνῆς (μέσης ἢ παθητικῆς διαθέσεως, § 78, 2), μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἔχουν ἐκ τῆς μέσης φωνῆς μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐνῶ ἔχουν ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ σουπίνον, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς καὶ τὸ γερούδιον.

F u t u r u m

	hortor πρβλ. amor	vereor πρβλ. deleor	loquor πρβλ. legor	blandior πρβλ. audior
Coniunctivus	hortatūsus,	veritūsus,	loeutūsus,	blanditūsus
	-a, -um	-a, -um	-a, -um	-a, -um
	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
	hortatūsi,	veritūsi,	locutūsi,	blanditūsi,
	-ae, -a	-ae, -a	-ae, -a	-ae, -a
simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,	
sint	sint	sint	sint	

Infinitivus	hortatūrum,	veritūrum,	locutūrum	blanditūrum,
	-am, -um esse	-am, -um esse	-am, -um esse	-am, -um esse
	hortaturos,	verituros,	locuturos,	blandituros
	-as, -a esse	-as, -a esse	-as, -a esse	-as, -a esse

Supinum	hortātum, -tū	veritum, -tū	locūtum, -tū	blanditum, -tū
---------	---------------	--------------	--------------	----------------

Participium

Praesens	hortans (gen.	verens (gen.	loquens (gen.	blandiens (gen.
	hortantis)	verentis)	loquentis)	blandientis)

Futurum	hortatūrus,	veritūrus,	locutūrus,	blanditūrus,
	-a, -um	-a, -um	-a, -um	-a, -um

Gerundium	Gen. hortandi	verendi	loquendi	blandiendi
	Dat. hortando	verendo	loquendo	blandiundo
	Acc. hortandum	verendum	loquendum	blandiendum
	Abl. hortando	verendo	loquendo	blandiundo

81. Ἐκτὸς τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἡ Λατινικὴ ἔχει καὶ τινὰ ἡμιαποθετικὰ ῥήματα (verba semideponentia), ἧτοι ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν

1) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον ἐνεργητικοῦ τύπου, παρακείμενον δὲ μέσου τύπου. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

audeo	τολμῶ	ausus sum	ἐτόλμησα	ausum	audēre
gaudeo	χαίρω	gavisus sum	ἐχάρην	gavisum	gaudēre
soleo	συνηθίζω	solitus sum	συνήθισα	solitum	solēre
fido	πέποιθα	fisus sum	ἔσχον πεποιθήσιν	fisum	fidēre

οὕτω καὶ τὰ σύνθετα confido πέποιθα, diffido δυσπιστῶ κλπ.

2) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον μέσου τύπου, παρακείμενον δὲ ἐνεργητικοῦ. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

devertor καταλύω - *deverti* κατέλυσα - *deversum, deverti*.

revertor ἐπιστρέφω - *reverti* (καὶ *reversus sum*) ἐπέστρεψα - *reversum, reverti*.

adsentior συναινῶ - *adsensi* συνήνεσα - *adsensum, adsentiri* (πρβλ. ἴσταμαι - ἔστηκα, ἔστην — φύομαι - πέφυκα, ἔφυν κ.τ.τ.).

Σημείωσις. Ὅπως τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἐν γένει ἡ μετοχὴ τοῦ (μέσου) παρακειμένου ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἢ ἀορίστου (ὡς *loquor - locutus* = εἰρηκῶς ἢ εἰπών, *hortor - hortatus* = παραινέσας, *audeo - ausus* = τετοληκῶς ἢ τολμήσας), οὕτω καὶ ἄλλων ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἢ ἀορίστου, ὡς (*cenō deipnō*) *cenatus* = δεδειπνηκῶς ἢ δειπνήσας, (*prandeo aristō*) *pransus* = ἡριστηκῶς ἢ ἀριστήσας, (*iuro ἕμνυμι*) *iuratus* = ὀμόσας. Τῶν δὲ ῥημάτων *potāre* (πίνειν) καὶ *lacere* (σιγᾶν) ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν σημασίαν, ὡς *potus* (= *potatus*) = πεπωκῶς ἢ πῖν καὶ ποθεῖς, *tacitus* = σιγήσας (σιγηλός) καὶ σιγηθεῖς. (Πρβλ. νεοελλ. δειπνῶ - δειπνημένος = ὁ δειπνήσας, πίνω - πιωμένος = ὁ πεπωκῶς). Καὶ μὲ παθητικὴν δὲ ἐνεστῶτος σημασίαν λαμβάνεται πολλάκις ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου, ὡς *tutior est certa pax quam sperata victoria* = ἀσφαλεστέρα εἶναι βεβαία εἰρήνη παρά ἐλπιζομένη νίκη.

Αἱ χρήσεις αὗται τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακειμένου εἰς -tus, -ta, -tum ἐξηγοῦνται ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη ἀρχῆθεν οὐδὲν ἄλλο ἦτο παρά ἐπίθετον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ῥηματικά ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς -τος, -τη, -τον, τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, ἐσήμαινον ἀρχῆθεν τὸν ὑποκείμενον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημερινόμενον (ὡς θνητός = ὁ ὑποκείμενος εἰς τὸ θνησκεῖν), ἔπειτα δὲ τὸ δυνατόν γενέσθαι (ὡς βατός = εἰς ὃν δύναται τις νὰ βαδίσῃ, κατὰ τὸ ἀντίθετον ἀβατός), τέλος δὲ ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου ἐνεστῶτος ἢ ἀορίστου ἢ παρακειμένου (ὡς δυνατός = ὁ δυνάμενος, νεοελλ. καυτός = ὁ καίων, ἀστράτευτος = ὁ μὴ στρατευσάμενος, ἀπρακτος = ὁ μὴ πράξας, θαυμαστός = ὁ θαυμαζόμενος, ὁ τεθαυμασμένος, κλπ.). Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ, π. χ. *ignotus* = ὁ ἀγνωστος καὶ ὁ ἀγνωῶν, *occultus* = ὁ κεκρυμμένος καὶ ὁ (κρυπτῶν) ἀσφαλίζων, κ.ἄ.τ.

82. Περιφραστικὴ συζυγία (*Coniugatio periphrastica*).— Ἐκτός τῶν συνήθων περιφραστικῶν τύπων τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν (§ 76), περιφραστικοὶ ῥηματικοὶ τύποι σχηματίζονται προσέτι κατὰ πάντας τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις διὰ τῶν διαφόρων μετῶν τῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ δὲ τῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος (εἰς-ūrus),

και δια του γερουνδιακου (εις -ndus, -nda, -ndum, § 75, 5) μετα του βοηθητικου ρηματος esse π.χ.

1) scripturus sum μελλω γραφειν, scripturus eram εμελλον γραφειν, scripturus ero, scripturus fui, κλπ.

2) docendus sum (διδασκτεος ειμι) πρεπει να διδασθω, docendus eram επρεπε να διδασθω, docendus ero, κλπ.

Μεταβολαι τινες εις ρηματικους τυπους των τεσσαρων συζυγιων.

83. Οι ρηματικοι τυποι οι σχηματιζόμενοι εκ χρονικου θεματος παρακειμενον με χαρακτηρα V πολλακις αποβαλλουν το V τουτο, οταν μετα την συλλαβην ve η vi ακολουθη εις την καταληξιν r η s. Μετα δε την εκπτωση του V τα συναντωμενα φωνηεντα, πλην των i - e, συναιρουνται, ητοι (εις την α' συζυγιαν) το a + i εις u, (εις την β', συζυγιαν) το e + i εις e και (εις την δ' συζυγιαν) το i + i εις i. Δυνανται ομως τα δυο i να μενουν και ασυναιρετα, π.χ.

amo, ama-v-i, amaverunt και amarunt, amavistis και amastis, amavero και amaro, amavisse και amasse, κλπ.

deleo, dele-v-i, deleveram και deleram, delevistis και delistis, κλπ.

audio, audi-v-i, audivisti και audisti η audiisti, audiverunt και audierunt, audiveram και audiëram, κλπ.

Σημειωσις. Των εις -ivi παρακειμενων δυναται να εκπιπη το v και εις το α' και γ' ενικον προσωπον της οριστικης, αλλα τότε δεν συναιρουνται τα δυο i. Ουτω σχηματιζονται κανονικως οι τυποι ουτοι εις τον παρακειμενον των συνθετων του ρηματος eo πορευομαι, ως redeo επανερχομαι - (redivi και) redii - (redi-vit και) rediit, καθως και του ρηματος peto ζητω - petivi και petii - (petivit και) petiit (6, 1, Σημ.).

84. Δεκαπέντε ρήματα της γ' συζυγίας (έξ ων τὰ τρία ἀποθετικά) λήγουν εις -io (ὅπως τὰ τῆς δ' συζυγίας). Ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς :

capio λαμβάνω	cēpi	captum	capere
cupio ἐπιθυμῶ	cupīvi	cupitum	cupere
facio ποιῶ	fēci	factum	facere
fodio ὀρύσσω	fōdi	fossum	fodere
fugio φεύγω	fūgi	(fugitum)	fugere
iacio ρίπτω	iēci	iactum	iacere

lacio	ἔλκω			lacēre
				(ἀρχαϊκὸν εὐχρηστον ἐν συνθέσει, π.χ. elicio ἐξέλκω, elicui, elicītum, elicēre)
pario	γεννῶ	pepēri	partum	parēre
quatio	σείω	(quassi)	quassum	quatēre
rapio	ἄρπάζω	rapui	raptum	rapēre
sapio	ἔχω γεῦσιν, σωφρονῶ	(sapīvi ἢ sapīi)		
specio	θεῶμαι	spexi	spectum	specere
gradior	βλίνω	gressus sum	gressum	gradi
morior	ἀποθνήσκω	mortuus sum	(mortuum)	mōri
patior	πάσχω	passus sum	passum	pati

Τῶν ῥημάτων τούτων ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος ἰ ἀποβάλλεται, ὅπου ἀκολουθεῖ ἄλλο ἰ τῆς καταλήξεως ἢ ἔρ ἢ τελικόν e. Κατὰ τὰ ἄλλα κλίνονται ὅπως τὸ lego - legor (§ 78).

Ἐνεργητικὴ φωνή

Μέση φωνή

1. Indicativus

Praesens

capi-ō		capi-or	
cap-īs	(ἐκ τοῦ capi-is)	cap-ēris	(ἐκ τοῦ capi-eris)
cap-īt	(ἐκ τοῦ capi-it)	cap-ītur	(ἐκ τοῦ capi-itur)
cap-īmus	(ἐκ τοῦ capi-imus)	cap-īmur	(ἐκ τοῦ capi-imur)
cap-ītis	(ἐκ τοῦ capi-itis)	capi-mīni	(ἐκ τοῦ capi-imini)
capi-unt		capi-untur	

Imperfectum :	capi-ēbām,	capi-ebās,	capie-bāt	κλπ.
Futurum :	capi-am,	capi-es,	capi-et	κλπ.

2. Coniunctivus

Praesens :	capi-ām,	capi-ās,	capi-āt	κλπ.
	capi-ār,	capi-āris,	capi-ātur	κλπ.

Imperfectum

cap-ērēm	(ἐκ τοῦ capi-erem)	cap-ērēr	(ἐκ τοῦ capi-erer)
cap-erēs	(ἐκ τοῦ capi-eres)	cap-erēris	(ἐκ τοῦ capi-ereris)

cap-erēt	cap-erētur
cap-erēmus	cap-erēmur
cap-erētis	cap-eremīni
cap-erēt	cap-erentur

3. Imperatīvus

cap-e	(ἐκ τοῦ capi-e)	cap-ĕre	(ἐκ τοῦ capi-ere)
cap-ĭto	(ἐκ τοῦ capi-ito)	cap-ĭtor	(ἐκ τοῦ capi-itor)
cap-ito		cap-itor	
cap-ite		cap-imīni	
cap-itōte			
capi-unto		capi-untor	

4. Infinitīvus

cap-ĕre (ἐκ τοῦ capi-ere)	capi (ἐκ τοῦ capi-i)
-----------------------------	------------------------

Σημείωσις. Τοῦ ῥήματος facio τὸ β' ἑνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἑνεργ. ἑνεστῶτος σχηματίζεται ἄνευ τῆς καταλήξεως e, ἐκ μόνου τοῦ θέματος: fac (ποιεῖ). Ὅμοιως σχηματίζεται τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ τῶν ῥημάτων dico (λέγω), duco (ἄγω), fero (φέρω) : dic, duc, fer.

Τὰ μετὰ προθέσεως ὁμως σύνθετα τοῦ facio (εἰς τὰ ὁποῖα τὸ a τοῦ θέματος τρέπεται εἰς i), σχηματίζουν τὸ πρόσωπον τοῦτο κανονικῶς μετὰ τὴν κατάληξιν e : conficio (κατασκευάζω) -confice, per -ficio (διαπράττω) -per-fice, κλπ.

85. Χρονικά θέματα.— Οἱ διάφοροι τύποι παντὸς ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται ἐκ τριῶν κυρίων θεμάτων, ἧτοι ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἑνεστῶτος, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἑνεργητικοῦ) παρακειμένου καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου.

Διὰ τοῦτο ὁ ἑνεστῶς, ὁ (ἑνεργητικὸς) παρακειμένος καὶ τὸ σουπίνον (μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἑνεστῶτος) λέγονται **ἀρχικοὶ χρόνοι** τοῦ ῥήματος (tempora primitiva), ὧς

amo	amāvi	amātum	amāre
deleo	delēvi	delētum	delēre
lēgo	lēgi	lectum	legēre κλπ.

1) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζονται ὁ ἐνεστώσ καὶ ὁ παρατατικὸς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων τῆς ὀριστικῆς, ἡ προστακτικὴ, τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ γερούδιον.

(θ. ama-) amo, amor (ἐκ τοῦ ama-o, ama-or)—amem, amer (ἐκ τοῦ ama-em, ama - er)—ama-bam, ama - bar, ama - rem, amarer—ama - bo, ama - bor, — ama, ama - to κλπ. — ama - re, ama - ri — ama - ns, ama - ndī, κλπ.

2) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργ.) παρακειμένου σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἤτοι ὁ ἐνεργ. παρακειμένος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστικῆς :

(θ. amav-) amāv-i, amav - ěrim, amav - ěram, amav - issem, amav - isse, amav - ěro, κλπ.

3) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται τὸ σουπῖνον, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (καθὼς καὶ πάντες οἱ περιφραστικοὶ τύποι οἱ σχηματιζόμενοι μὲ τὰς μετοχὰς ταύτας ἢ μὲ τὸ σουπῖνον) :

(θ. amat -) amāt - um, amāt - u — amat - ūrus, - a, - um — amāt - us, - a, - um — amatūrus sim, sis κλπ. — amatus -, a, - um sum, es κλπ., amatum īrī, κλπ.

Παρατηρήσεις εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρονικῶν θεμάτων.

86. α') Χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος. — Θέμα τοῦ ἐνεστώτος πολλῶν ἀπλῶν ῥημάτων εἶναι αὐτὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτῶν, ὡς (ῥ. θ. para -) paro (ἐκ τοῦ para - o) παρασκευάζω, parāvi, parātum, parāre :

(ῥ. θ. dele -) dele - o καταστρέφω, delēvi, delētum, delēre :

(ῥ. θ. lēg -) lēg - o ἀναγινώσκω, lēg - i, lectum, legēre :

(ῥ. θ. parti -) parti - o μερίζω, partīvi, partitum, partīre.

Πλείστον ὅμως ῥημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἐπηυξημένου διὰ προσθήκης προσφύματων ἢ δι' ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὕτω

1) διὰ προσφύματος φωνήεντος δ ἢ θ ἢ i , ὡς

α') (ρ. θ. nec -) neco (ἐκ τοῦ nec-a-o) φονεύω, necāvi, necātum, necāre·

β') (ρ. θ. aug -) aug-e-o αὐξάνω, auxi, auctum, augēre· (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. δοκῶ ἐκ τοῦ δοκ-έ-ω).

γ') (ρ. θ. rap -) rap-i-o ἀρπάζω, rapui, raptum, rapēre (§ 84)·

(ρ. θ. mor -) mor-i-or ἀποθνήσκω, mortuus sum, mortuum, (ἀλλὰ ἡ μετοχή τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος moriturus), mōri (§ 80)·

2) διὰ προσφύματος συμφώνου n ἢ t ἢ se, ὡς

α') (ρ. θ. cer -) cer - n-o κρίνω, crevi, cretum, cernēre, (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. κάμ-ν-ω, ἀόρ. ἔ-καμ-ον).

Εἷς τινὰ ῥήματα τὸ πρόσφυμα n παρεντίθεται μεταξὺ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ὡς (ρ. θ. tag -) ta-n-go ἄπτομαι, tetīgi, tactum, tangēre·

(ρ. θ. fud -) fu-n-do χέω, fūdi, fūsum, fundēre (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. μα-ν-θ-άνω, ἀόρ. ἔ-μαθ-ον)·

β') (ρ. θ. plec -) plect - o πλέκω, plexi (καὶ - xui), plexum, plectēre·

γ') (ρ. θ. pa -) pa-sc-o ποιμαίνω, pāvi, pāstum, pascēre.

Οὕτω σχηματίζεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῶν ἐναρκτικῶν ῥημάτων (verba inchoatīva ἢ inchoatīva), ὡς

(ρ. θ. sene -) sene-sc-o γηρά-σκ-ω, senui, senescēre·

(ρ. θ. cale -) cale-sc-o γίνομαι θερμός, calui, calescēre·

3) δι' ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ὡς

(ρ. θ. gen -) gi-gn-o (ἐκ τοῦ gi-gen-o) γεννῶ, genui, genitum, gignēre (πρβλ. γί-γν-ομαι, ἐκ τοῦ γι-γέν-ομαι).

87. β') Χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ὁμαλῶν ῥημάτων τῆς α', τῆς β' καὶ τῆς δ' συζυγίας σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος v, ὡς amo (ἐκ τοῦ ama-o) amāv-i—dele-o, delēv-i—audi-o, audīv-i, κλπ.

Πλείστων ὁμως ῥημάτων τῆς β' συζυγίας ὁ παρακειμένος (ἀντὶ τὰ λήγη εἰς -evi) λήγει εἰς -ui, ὡς habe-o ἔχω, hab - ui — mone-o παραινῶ, mon-ui, κλπ.

2) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ῥημάτων τῆς γ' συζυγίας σχηματίζεται συνήθως κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι

α') ἐξ αὐτοῦ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **μέ ἕκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος**, ἦτοι τοῦ **ǎ ἤ ἔ** εἰς **ē**, τοῦ **ĩ** εἰς **ī**, τοῦ **ũ** εἰς **ū**, ὡς

(ῥ. θ. **ǎg-**) **ag-o** ἄγω, **ēg-i**, **actum**, **agēre**.

(ῥ. θ. **lēg-**) **leg-o** ἀναγινώσκω, **lēg-i**, **lectum**, **legēre**.

(ῥ. θ. **līqu-**) **linqu-o** καταλείπω, **līqu-i**, (**lictum**), **linquēre**.

(ῥ. θ. **fōd-**) **fodio** ὀρύσσω, **fōd-i**, **fossum**, **fodēre** (§ 84).

(ῥ. θ. **fūg-**) **fugio** φεύγω, **fūg-i**, **fugitum**, **fugēre** (§ 84).

β') δι' ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ με τροπήν συνήθως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ἦτοι τοῦ **ǎ** εἰς **ē ἢ ĩ** τοῦ δὲ **ae** εἰς **ī**, ὡς

(ῥ. θ. **tend-**) **tendo** τείνω, **te-tend-i**, **tentum** (ἢ **tensum**), **tendēre** (πρβλ. **τείνω**, **τέ-τα-κα**, κλπ.).

(ῥ. θ. **pār-**) **pario** γεννῶ, **pe-pēr-i** (ἐκ τοῦ **pe-pār-i**), **partum**, **parēre** (μετοχὴ ἐνεργ. μέλλοντος **paritūrus**).

(ῥ. θ. **cān-**) **cano** ᾄδω, **ce-cīn-i**, **canēre** (σουπῖνον, **cantātum**).

(ῥ. θ. **cād-**) **cado** πίπτω, **ce-cīd-i**, (**cāsum**), **cadēre**.

(ῥ. θ. **caed-**) **caedo** κόπτω, πλήττω, **ce-cīd-i**, **caesum**, **caedēre**.

(ῥ. θ. **posc-**) **posco** ζητῶ μετὰ παρακλήσεων, **po-posc-i** (ἐκ τοῦ **pe-posc-i**), **poscēre**.

(ῥ. θ. **curr-**) **curro** τρέχω, **cu-curr-i**, (ἐκ τοῦ **ce-curr-i**), **cursum**, **currēre**.

Σημείωσις. Ὁ ἀναδιπλασιασμός συνήθως παραλείπεται, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον, ὡς (**tendo**, **te-tendi**), ἀλλὰ **ex-tendo** ἐκτείνω, **extendi**, **extentum** (ἢ **extensum**), **ex-tendēre**.

γ') διὰ προσθήκης εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος **s**, ὡς

(ῥ. θ. **carp-**) **carpo** δρέπω, **carp-s-i**, **carptum**, **carpēre** (πρβλ. **δρέπ-ω**—**ἔδρεψα**, ἐκ τοῦ **ἔδρεπ-σ-α**).

(ῥ. θ. **dic-**) **dico** λέγω, **dixi** (ἐκ τοῦ **dic-s-i**), **dictum**, **dicēre** (§ 84, Σημ.) (πρβλ. **πλέκω**—**ἔπλεξα**, ἐκ τοῦ **ἔπλεκ-σ-α**).

(ῥ. θ. **lud-**) **ludo** παίζω, **lūsi** (ἐκ τοῦ **lud-si**), **lūsum**, **ludēre** (πρβλ. **κομίζω**—**ἐκόμισα**, ἐκ τοῦ **ἐκόμιδ-σ-α**).

88. γ') Χρονικὸν θέμα τοῦ σουπίνου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ σουπίνου κανονικῶς σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος **t**, σπανιώτερον δέ, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων τῆς γ' συζυγίας, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος **s**.

α') (ρ. θ. ama-) amo, amāt-um, (ρ. θ. dele-) deleo, delēt-um, (ρ. θ. leg-) lego, lect-um (ἐκ τοῦ leg-tum· πρβλ. λέγω, λεκτ-ός, ἐκ τοῦ λεγ-τός), (ρ. θ. audi-) audio, audīt-um κλπ.

β') (ρ. θ. scand-) scando βαίνω, scandi, scan-s-um (ἐκ τοῦ scand-s-um), scandēre·

2) Ἐκ τῶν ῥημάτων, τῆς β' συζυγίας, ὅσα ἔχουν παρακείμενον εἰς -ui (§ 87, 1), ταῦτα σχηματίζουν τὸ σουπῖνον εἰς -ītum, ὡς habeo ἔχω, **habui, hab-ītum**, habere· moneo παραινῶ, **monui, monītum**, monere.

89. 1) Μερικὰ ῥήματα σχηματίζουν τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ σουπίνου ἢ τὸ θέμα τοῦ ἑτέρου μόνον ἐκ τούτων ὅχι ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ἐπηυξημένου διὰ προσφύματος (§ 86, 1-2), ὡς

α') (ρ. θ. iug-) iung-o ζευγνύω, iunx-i (ἐκ τοῦ iung-s-i, § 87, 2 γ'), iunctum (ἐκ τοῦ iung-t-um), iungēre·

β') (ρ. θ. pig-) ping-o ζωγραφῶ, pinx-i (ἐκ τοῦ ping-s-i), pictum (ἐκ τοῦ pig-t-um), pingēre·

(ρ. θ. pug-) pung-o κεντῶ, pūpūgi (ἐκ τοῦ pe-pug-i, § 88, 2, β'), punct-um (ἐκ τοῦ pung-t-um), pungēre.

2) Ἀρκετὰ ῥήματα στεροῦνται σουπίνου, τινὰ δὲ καὶ παρακειμένου καὶ σουπίνου, ὡς

α') mico σφαδάζω, λάμπω, micūi, —, micāre·
horreo φρίττω, horruī, —, horrēre·

posco ζητῶ, poscī, —, poscēre (§ 87, 2, β')·
disco μαθάνω, didīcī, —, discēre·

β') ferio πλήττω, —, —, ferīre·
furo μαίνομαι, —, —, furēre·

3) Πολλὰ ῥήματα σχηματίζουν παρακείμενον καὶ σουπῖνον ἢ τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τούτων κατὰ συζυγίαν διάφορον ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὁ ἐνεστώτης καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτῶν, ὡς

domo (δαμάζω), domāre (α' συζυγίας), domui, domītum (β' συζυγίας) (πρβλ. habui, habitum τοῦ ρ. habeo, habēre)·

seco (τέμνω), secāre (α' συζυγίας), secui (β' συζυγίας), sectum (γ' συζυγίας)· (πρβλ. lectum τοῦ ῥήματος lego, legēre)·

augeo (αὐξάνω), augēre (β' συζυγ.) auxili, auctum (γ' συζ.)·
 πρβλ. flixi, flictum, τοῦ ρ. fligo κτυπῶ, fligēre·

rideo (γελῶ), ridēre (β' συζυγ.), risi, risum (γ' συζυγ.)· πρβλ.
 lusi, lusum τοῦ ῥήματος ludo παίζω, ludēre·

strepo (ψοφῶ), strepēre (γ' συζ.), strepui, strepītum (β'
 συζ.)· πρβλ. habui, habitum τοῦ ρ. habeo, habēre·

rudo (μυκῶμαι), rudēre (γ' συζ.)· rudīvi, (rudītum) (δ'
 συζ.)· πρβλ. audīvi, audītum τοῦ ρ. audio, audīre·

venio (ἔρχομαι), venīre (δ' συζ.)· vēni, ventum (γ' συζυγ.)·
 πρβλ. legi, lectum τοῦ ρ. lego, legēre.

4) Ἄρκετὰ ῥήματα σχηματίζουν τὸν παρακείμενον καὶ τὸ σου-
 πῖνον ἢ τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τούτων ἐκ δύο (ἢ καὶ περισσοτέρων)
 θεμάτων, ὡς,

α') implīco ἐμπλέκω, implicui ἢ implicāvi, implicītum ἢ im-
 plicātum, implicāre (βλ. καὶ neco, § 86, 1)·

β') lino ἀλείφω, lēvi, lītum, linēre·

iuvo ὠφελῶ, βοηθῶ, iuvi, iutum (ἢ iuvātum), iuvāre, (μετοχὴ
 τοῦ μέλλοντος iuvatūrus)·

γ') pango πηγνύω, (πεπίγι ἢ) pēgi ἢ panxi, panctum ἢ
 pactum, pangēre·

pinso κοπανίζω, pinsi ἢ pinsui, pinsum ἢ pinsītum ἢ pistum
 ἢ pīsum, pinsēre.

Σ η μ ε ί σ ι ς 1. Τὰ σουπίνα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -atum ἢ -etum ἢ -utum
 ἔχουν τὸ φωνῆεν τῆς παραληγουσῆς (a, e, u) κανονικῶς μακρόν, ὡς

amo (amāre), **amātum**·

deleo (delēre), **delētum**·

tribuo (tribuēre), **tribūtum**. Ἄ λ λ ά :

do (δίδω), dēdi, **dātum**, dāre·

sero (σπείρω), sēvi, **sātum**, serēre·

ruo (καταρρίπτω, καταφέρομαι, ἀνασκαλεύω), rui (**rūtum**), ruēre.

Ἔσσα δὲ σουπίνα λήγουν εἰς - itum, ἔχουν τὸ i τῆς παραληγουσῆς μακρόν
 μὲν, ἂν ὁ παρακείμενος τοῦ ῥήματος λήγη εἰς - iui, βραχὺ δέ, ἂν ὁ παρακείμενος
 λήγη εἰς -ui ἢ - i, ὡς

audio (ἀκούω), audire, audīvi, audītum·

quaero (ζητῶ), quaerēre, quaesīvi, quaesītum. Ἄ λ λ ά :

veto (ἀπαγορεύω), vetāre, vetui, vetītum·

habeo (ἔχω), habēre, habui, habītum·

lambo (λείχω), lambēre, lambi, lambītum·

fugio (φεύγω) fugĕre, fūgi, (fugĭtum).

Πρὸς δὲ τούτους :

cieo (πορεύομαι), cīvi, cĭtum, ciĕre·

eo (πορεύομαι), īvi (ἢ ii, § 83 Σημ.), ĭtum, ĭre·

lino (ἀλείφω), līvi ἢ lēvi, lĭtum, linĕre·

sĭno (ἐῶ, ἀφήνω), sĭvi, sĭtum, sinĕre.

Σημείως 2. Τὸ ῥῆμα do ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος (da, ἦτοι τὸ) a βραχύ, εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν μόνον τῶν τύπων **das** (= δίδεις) καὶ **da** (= δὸς) καὶ **dāns** (γεν. dantis).

Ὅθεν π.χ. τοῦ circumdo (περιβάλλω) οἱ τύποι circumdāmus, circumdātis, circumdāre, circumdābam, circumdārem, circumdātur κλπ. τονιστέοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β').

Τοῦ do (= δίδωμι) εἶναι διάφορον τὸ ἐν συνθέσει μόνον μετὰ μονοσυλλαβῶν προθέσεων εὐχρηστον - do (βλ. Κατάλογον ἀνωμάτων ῥημάτων).

Τὰ κυρίως ἀνώμαλα ῥήματα.

90. Ῥήματά τινα παρουσιάζουν ἀνωμαλίας ὄχι μόνον εἰς τὰ διάφορα χρονικά θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους τύπους αὐτῶν.

(Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. **εἰμί, εἶμι, οἶδα, φημί**, κλπ.). Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι 1) sum (περὶ τοῦ ὁποίου βλ. § 77), 2) possum, 3) edo, 4) eo, 5) queo καὶ nequeo, 6) volo, nolo καὶ malo, 7) fero καὶ 8) fio.

Ταῦτα σχηματίζονται ὡς ἐξῆς :

91. Possum (δύναμαι), potui, posse, (§ 89, 2). Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ pot (pote ἢ potis = δυνατός, § 42, 1) καὶ τοῦ sum, κατὰ τὸ ὁποῖον καὶ σχηματίζονται οἱ περισσότεροι τύποι αὐτοῦ.

	Indicativus	Coniunctivus	Indicativus	Coniunctivus	
P r a e s e n s	pos-sum	pos-sim	I m p e r f e c t u m	pot-ĕram	possem
	pot-es	pos-sis		pot-eras	posses
	pot-est	pos-sit		pot-erat	posset
	pos-sumus	pos-sĭmus		pot-erāmus	possemus
	pot-estis	pos-sĭtis		pot-erātis	possetis
	pos-sunt	pos-sint		pot-ĕrant	possent
F u t u r u m	pot-ero, pot-eris, pot-erit,				
	pot-erimus, pot-eritis, pot-ĕrunt				

	Indicativus	Coniunctivus		Indicativus	Coniunctivus
Perfectum	pot-ui	pot-uērim	Plusquamperfectum	pot-uēram	pot-uissem
	pot-uisti	pot-ueris		pot-ueras	pot-uisses
	pot-uit	pot-uerit		pot-uerat	pot-uisset
	pot-uimus	pot-uerīmus		pot-uerāmus	pot-uissēmus
	pot-uistis	pot-ueritis		pot-ueratis	pot-uissētis
	pot-uērunt	pot-uērint		pot-uerant	pot-uissent
Futurum Exactum	pot-uēro, pot-ueris, pot-uerit, pot-uerīmus, pot-uerītis, pot-uērint				
	Infinitivus		Infinitivus		
	Praesens		Perfectum		
	posse		pot - uisse		

Imperativus ἐλλείπει. Participium : potens (gen. potent-is)
εὐχρηστος μόνον ὡς ἐπίθετον (= δυνατός, § 40, γ' καὶ § 43, 2).

92. edo (ἐσθίω), edī, ēsum, edēre. Τοῦτο κατὰ τὰ ἄλλα κλίνεται ὁμολῶς (κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, § 78, lego), ἀλλὰ εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς, εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς, εἰς τὴν προστακτικὴν καὶ τὸ ἀπρὸς μέρη του ἐνεστώτος ἔχει, ἐκτὸς τῶν κανονικῶν του τύπων, καὶ ἄλλους βραχυτέρους τύπους, οἱ ὅποιοι εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ἀντιστοιχοῦς τύπους τοῦ ῥ. sum (§ 77), μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι τὸ e εἰς τοὺς τύπους τοῦ ῥ. edo εἶναι κανονικῶς μακρόν.

Indicativus, Praesens

Coniunctivus, Imperfectum

edo, edis ἢ ēs, edit ἢ ēst

edērem ἢ ēssem, ederes ἢ ēsses,
ederet ἢ ēsset

edīmus, edītis ἢ ēstis, edunt

ederemus ἢ ēssemus, ederetis ἢ
ēssetis, ederent ἢ ēssent

Imperativus

ede ἢ ēs, edīte ἢ ēste — edito ἢ ēsto, editōte ἢ estōte
 Infinitivus, Praesens : edēre ἢ ēsse

Ἐκ τοῦ παθητικοῦ (edor, esus sum, edi) ἔχουν καὶ δεῦτερον τύπον μόνον τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς: edītur καὶ estur, ederētur καὶ essētur.

Ὅμοιως σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα com-ēdo κατεσθίω, ex-ēdo καταβιβρώσκω, per-ēdo διαβιβρώσκω.

93. εἶμι, πορεύομαι), (ἰνὶ καὶ) Ἰί, Ἰtum, ἰρε, (Βλ. § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1). Τοῦτο ἔχει δύο ῥηματικὰ θέματα, ἥτοι πρὸ τῶν φωνηέντων α, ο, υ ἔχει θέμα ε, πρὸ συμφώνου δὲ ἢ ἰ ἔχει θέμα ἰ. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. εἶμι, ἕμεν, κλπ.). Κλίνεται κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν (§ 78, audio), ἀλλὰ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς εἶναι ibam καὶ ὁ μέλλων ibo (Βλ. § 79, Σημ. 2).

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	<p>εἶο, ἰς, ἴτ ἰmus, ἰtis, εὔντ</p>	<p>εἶαμ, εἶās, eat εἶāmus, εἶātis, eant</p>
Imperfectum	<p>ἰβām, ἰβās, ἰβāt ἰβāmus, ἰβātis, ἰbant</p>	<p>ἰrem, ἰrēs, iret ἰrēmus, ἰrētis, irent</p>
Futurum	<p>ἰβō, ἰbis, ἰbit ἰβīmus, ἰβītis, ibunt</p>	<p>ἰtūrus, -a, -um sim, sis, sit ἰturī, -ae, -a simus, sitis, sint</p>
Perfectum	<p>(ἰνὶ) Ἰί, ἰstī, ἰit Ἰīmus, ἰstis, ἰērunt ἢ ἰēre</p>	<p>ἰērim, ieris, ierit ἰērimus, ieritis, ierint</p>

Plusquam-
perfectum

ĭeram, ĭeras κλπ.

ĭssēm, ĭssēs κλπ.

Futurum
exactum

ĭĕro, ĭĕris, ĭerit κλπ.

Imperativus : ĭ, ĭte — ĭto, ĭto — ĭtōte, euntō

Infinitivus

Praesens : ĭre

Perfectum : isse

Futurum : itūrum, ituram, iturum esse κλπ.

Partic-
ipium

Praesens : ĭēns, gen. ĕuntis, dat. eunti κλπ.

Futurum : ĭtūrus, ĭtūra, iturum

Supinum : itum, itū (§ 89, 4, Σημ. 1)

Gerundium : eundi, eundo, eundum, eundo.

Τοῦ ῥήματος εο (ἀπλοῦ) εἶναι εὐχρηστον καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον παντὸς χρόνου ἀπροσώπως : ĭtur (= πορεία γίνεται, πορεύονται), ĭbātur, ĭbĭtur, itum est κλπ., καὶ ἀπαρέμφατον ĭrĭ, (Βλ. § 79, Σημ. 2).

Σ η μ ε ῖ σ ι ς. Ὅμοίως κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα τοῦ εο, ὡς ab - εο ἀπέρχομαι, ad - εο προσέρχομαι, ex - εο ἐξέρχομαι κλπ., ἀλλ' ἐκ τούτων, ὅσα λαμβάνονται μὲ ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν, σχηματίζουν πλήρες τὸ παθητικόν, ὡς adeo προσβάλλω - adeor (προσβάλλομαι), adiris, adĭtur, adimur, adimini, adeuntur. Perf. adĭbar, adibāris κλπ. Fut. adĭbor, adibēris, adibitur κλπ.

Ἐν ὁμοίᾳ ἐκ τῶν συνθέτων τοῦ εο, ἦτοι τὸ ambio (ἐκ τοῦ ambi-εο=περιέρχομαι, κυκλῶ), ambĭvĭ, ambĭtum, ambĭre, κλίνεται κατὰ πάντας τοὺς τύπους αὐτοῦ κανονικῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν (ἀκριβῶς ὅπως τὸ audio, § 79).

94. quĕo (δύναμαι) (quĭvi καὶ quĭi, quĭtum), quĭre — nequeo (οὐ δύναμαι), nequĭvĭ, nequĭre (§ 89, 2). Ταῦτα σχηματίζονται ὅπως

τὸ εο (§ 93), ἀλλὰ μόνον ὀλίγοι τύποι αὐτῶν εἶναι εὐχρηστοί, ὡς queo, queunt—nequeunt, queam, queant κλπ.—nequibant, nequirem κλπ. Καὶ κεχωρισμένως non queo, non queunt, non quiviv κλπ.

95. volo (βούλομαι, θέλω), volui, velle — nolo, ἐκ τοῦ ne — volo, non volo (οὐ βούλομαι), nolui, nolle — mālo, ἐκ τοῦ magis volo) μάλλον βούλομαι, προτιμῶ), malui, malle (§ 89, 2).

Ταῦτα κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Indicativus			Coniunctivus		
P r a e s e n s					
vōlō	nōlō	malō	vēlim	nōlim	mālim
vīs	nōn vis	māvis	velīs	nōlīs	malīs
vult	nōn vult	māvult	velit	nōlit	malit
volūmus	nolūmus	mālūmus	velīmus	nōlīmus	malīmus
vultis	nōn vultis	māvultis	velītis	nōlītis	malītis
volunt	nōlunt	mālunt	velint	nōlint	malint
I m p e r f e c t u m					
vōlēbam	nōlēbam	mālēbam	vēllem	nōllem	māllem
vōlēbās	nōlēbās	mālēbās	velles	nolles	malles
vōlēbat	nōlēbat	mālēbat	vellet	nollet	mallet
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.
F u t u r u m					
vōlām	nōlām	mālām			
vōlēs	nōlēs	mālēs		Ἐλλείπει	
volēt	nolēt	malēt			
κλπ.	κλπ.	κλπ.			
P e r f e c t u m					
vōlūī	nōlūī	mālūī	vōluērim	nōluērim	māluērim
voluisti	noluisti	maluisti	volueris	nolueris	malueris
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.

Plusquamperfectum

völuĉram nöluĉram māluĉram völuissem nöluissem māluissem
κλπ. κλπ.

Futūrum exactum

völuĉrō nöluĉrō māluĉrō κλπ. ἔλλείπει

Imperatīvus τοῦ nolo : nōlī, nōlīte - nōlītō, nōlītō, nōlītōte, nōlunto (τοῦ volo καὶ malo δὲν ὑπάρχει).

Infinitivus, Praesens : vĕlle, nōlle, mälle.

Perfectum : voluisse, noluisse, maluisse.

Participium, Praesens : (volens), (nolens), (τοῦ malo ἔλλείπει)

Ἄλλ' ἀντὶ τοῦ volens λέγεται συνήθως cupĭĕns (§ 84) καὶ ἀντὶ τοῦ nolens λέγεται invĭtus (= ἄκων).

Ἄλλοι τύποι τῶν ῥημάτων αὐτῶν δὲν εἶναι εὐχρηστοί.

Σημείωσις. Ἄντὶ τοῦ visne ? (= ἦ βούλει;) θέλεις; λέγεται vin ? Καὶ παρενθετικῶς ἀντὶ τοῦ si vis (= εἰ βούλει) λέγεται sis καὶ ἀντὶ τοῦ si vultis (= εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis.

96. fĕro (φέρω), tŭl - i, lāt - um, ferre. Τοῦ ῥήματος τούτου

1) ὁ παρακείμενος καὶ τὸ σουπίνον σχηματίζονται ἐκ θέματος διαφόρου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἔνεστῶτος :

2) οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἔνεστῶτος (fer -) σχηματιζόμενοι τύποι πάσχουν συγκοπὴν α') τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος i πρὸ τοῦ s καὶ τοῦ t τῶν καταλήξεων, καὶ β') τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ĕ, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ r.

Activum

Passivum

Indicativus

Praesens

fĕrō, fers, fert

feror, ferris, fertur

fĕrĭmus, fĕrtis, fĕrunt

ferĭmur κλπ.

Coniunctivus

Praesens	fērām, ferās κλπ.	ferar, ferāris, κλπ.
	ferrem, ferrēs, ferret ferremus κλπ.	ferrer, ferrēris, ferretur ferrēmur κλπ.

Imperativus

fēr, fērtē (§ 84 Σημ.)	ferre, ferimini
fertō, fertō - fertote, feruntō	fertor, fertor - feruntor

Infinitivus

ferre	ferrī
-------	-------

Πάντες οι άλλοι τύποι σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (fērēbam, fērēbar, fēram, feres, κλπ., ferar, ferēris, κλπ.).

97. fīo (γίγνομαι), factus sum, fiēri. Ἡ μετοχή του factus, μετὰ τὴν ὁποίαν σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τοῦ ῥήματος τούτου ὁμαλῶς (factus sum, factus eram, factus ero, § 85, 3), εἶναι τοῦ ῥήματος facior (ποιοῦμαι), ἀντὶ τοῦ ὁποίου λαμβάνεται καὶ τὸ fīo ὡς παθητικὸν τοῦ facio (§ 84).

Οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος (fi -) γινόμενοι τύποι σχηματίζονται ἐν γένει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	fīō, fīs, fīt (fīmus, fītis), fīunt	fiām, fiās, fiat fiāmus κλπ., ὁμαλῶς

Imperfectum	fīēbam, fiēbas κλπ., ὁμκλῶς	fiērem, fiēres, fieret
		fieremus, fieretis, fierent
Futurum	fiam, fiēs, fiet	Ἐλλείπει
	fiemus κλπ., ὁμκλῶς	

Imperativus : fī, fīte.

Infinitivus, Praesens : fiēri, Futurum : factum iri.

Gerundivum : faciendus, facienda, faciendum.

Σημείωσις. Τὸ i τοῦ θέματος fi - εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους εἶναι μακρόν, ἐκτός τοῦ τύπου fit, τοῦ ἀπαρεμφάτου fiēri καὶ τῶν τύπων τοῦ παρατακικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς fierem, fieres, κλπ.

Ἑλλειπτικά ῥήματα.

98. Ἑλλειπτικά ῥήματα (verba defectiva) εἶναι :

1) τὰ ῥήματα memīni (μέμνημαι, ἐνθυμοῦμαι), ođi (μισῶ) καὶ coepi (ἤρξάμην, ἤρχισα), παρακειμένοι ἄνευ ἐνεστῶτος. Ἐκ τούτων αἱ δύο πρῶτοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν ἔχει σημασίαν παρατακικοῦ (meminēram ἐνεθυμούμην, odēram ἐμίσουν), ὁ δὲ τετελεσμένος μέλλων σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος (meminēro θὰ ἐνθυμοῦμαι ἢ θὰ ἐνθυμηθῶ, odēro θὰ μισῶ ἢ θὰ μισήσω).

Κλίνονται ὁμκλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (§ 78, γ', lēgi) εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου, τοῦ ὑπερσυντέλικου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀλλὰ τὸ μὲν memini ἔχει καὶ δύο τύπους προστακτικῆς, τὸ δὲ odi καὶ coepi καὶ ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν ἐνεργ. μέλλοντος, ἐκτός δὲ τούτων τὸ coepi καὶ μετοχὴν παθ. παρακειμένου.

Imperativus : mementō (μέμνησο)
mementōte (μέμνησθε)

Infinitivus

Perf. meminisse, odisse coepisse
Fut. — osūrum,-am,-um esse coeptūrum,-am,-um esse

Participium

Fut.	—	osurus, -a, -um	coepturus, -a, -um
Perf. Pass.	—	—	coeptus, -a, -um

Σημείωσις. Τοῦ β. coepi οἱ ἐλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιστοιχῶν χρόνων τοῦ β. incipio ἄρχομαι (incipi, inceptum) incipere.

Τῆς μετοχῆς coeptus, -a, -um (μετὰ τοῦ sum, eram, ero, κλπ.) χρήσις γίνεται ἀντὶ τοῦ coepi, coeperam, coepero, κλπ., ἔταν ἀκολουθῆ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος τούτου παθητικῶν ἀπαρέμφατον παθητικῆς διαθέσεως, ὡς aedes **aedificāri** coepta est (ὁ ναὸς ἤρξατο οἰκοδομοῦμενος)· ἀλλά: mons **monēri** coepit.

Μετοχὴ παθητ. παρακειμένου, ἀλλὰ μὲ ἐνεργητικὴν συνήθως σημασίαν, ἔχει καὶ τὸ β. odi (osus), εὐχρηστον ἰδίᾳ εἰς τὰ σύνθετα exōsus, perōsus (= σφόδρα μισῶν, § 81, 2, Σημ.).

2) τὰ ῥήματα, āio, inquam, quaeso, (for) fāri.

α) Τὸ āio (λέγω, ἀρχ. Ἑλλ. γν. ἡμί) εἶναι εὐχρηστον εἰς τοὺς ἐξῆς τύπους:

Praesens	Indicativus		Coniunctivus			
	aiō	ais	āit	—	aias	aiat
	—	—	āiunt	—	—	aiant

Imperfectum: aiēbam, aiēbas, κλπ. ὁμαλῶς καὶ ἀρχ. aiābam, aiābas, κλπ.

Perfectum: (γ' ἐν. μόνον) ait.

Imperativus: (āi).

Participium: aiens.

Σημείωσις. Συνήθως λέγεται ain? ἀντὶ ais - ne? (λέγεις; νομίζεις;). Πρβλ. § 95, Σημ.

β') τὸ inquam (φημί, λέγω) εἶναι εὐχρηστον εἰς τοὺς ἐξῆς τύπους:

Indicativus, Praesens: inquam, inquis, inquit, (inquīmus, inquītis), inquiunt. Imperfectum: inquiēbat. Futurum: inquiēs, inquiet. Perfectum: (inqui), inquisti, inquit, (inquimus).

Imperativus: (inque, inquīto). Participium: inquiens.

Σημείωσις. Πάντων τῶν ἀνωτέρω τύπων χρήσις γίνεται μόνον παρενθετικῶς ἐντὸς εὐθέως λόγου, ὡς Tum ille « Pater, **inquit**, precor ut... » Τότε ἐκεῖνος « Πάτερ, λέγει, παρακαλῶ νά... » (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. γν. φημί καὶ ἡμί).

γ') Τοῦ *quaeso* (παρακαλῶ) εὐχρηστος εἶναι προσέτι ὁ τύπος *quaesumus* (παρακαλοῦμεν). Χρῆσις τούτων συνήθως γίνεται παρενθετικῶς, μετὰ προστακτικῆν, πρὸς μετριασμὸν τῆς ἐννοίας τῆς προσταγῆς : *dic mihi, quaeso, εἰπέ μοι, παρακαλῶ*. (πρβλ. Κάθισε, παρακαλῶ, ἐδῶ).

δ') *for* (φημί, λέγω), *fātus sum, fāri* (ἀποθετικόν, § 80). Τοῦ ῥήματος τούτου εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς εἶναι εὐχρηστος μόνον ὁ τύπος *fando* ἐκ τοῦ γερουνδίου (εἰς τὴν φράσιν *fando audire* = ἀκούω λεγόμενον, γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς) καὶ ὁ τύπος *fanda* ἐκ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς τὴν φράσιν *fanda atque nefanda* = ῥητὰ καὶ ἀπόρητα, § 75, 4 καὶ 5). Εἰς τοὺς ποιητὰς ὅμως εἶναι εὐχρηστοὶ καὶ ἄλλοι τύποι τοῦ ῥήματος τούτου, ἰδίᾳ τῶν συνθέτων αὐτοῦ (ὡς *adfari* προσαγορεύειν, *praefari* προλέγειν, κλπ.), ἥτοι πάντες οἱ τύποι τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (*fabor, fabēris, fabītur*, κλπ.), τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς (*fatus sum, fatus sim, fatus eram, fatus essem*), καὶ ἐκτὸς τούτων οἱ ἐξῆς τύποι :

Indic., Praes. fatur, fantur. Indic., Imperf. fabar, fabantur. Coniunct., Imperf. (prae) fārer, farēris, κλπ. Imperativus : fare. Infinitivus : fari (καὶ farier, § 79, Σημ. 2). Supinum : fatu. Participium : fans. Gerundium : fando. Gerundivum : fandus, -a, -um.

3) μερικοὶ τύποι προστακτικῆς ἐγκλίσεως καὶ ἀπαρεμφάτου
āvē (ἢ *have*) *χαῖρε, avēto - avēte, ἀπρφ. avēre*
salve χαῖρε, ὑγίαινε, salvēto - salvēte, ἀπρφ. salvēre
cēdo δός, εἰπέ, πληθ. cette (πρβλ. *νά - νάτε*).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς τὰ ἔλλειπτικά ῥήματα ἀνήκουν καὶ οἱ τύποι *forem, fores, foret - forent, ἀπρφ. fore, λαμβανόμενοι ἀντὶ ὠρισμένων τύπων τοῦ ῥ. esse* (§ 77).

Ἐπίσημα ῥήματα (*Verba impersonalia*).

99. Ἐπίσημα ῥήματα, ἥτοι ῥήματα εὐχρηστα μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον (καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) παντὸς χρόνου, χωρὶς ὑποκειμένου, εἶναι

1) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ῥήματα σημαίνοντα φυσικὸν τι φαινόμενον, ὡς *dilucēscit, illucēscit* ὑποφαίνει, ὑποφώσκει ἢ ἡμέρα. (φέγγει), *fulget* καὶ *fulgurat* ἀστράπτει, *rorat* πίπτει δρόσος, *tonat* βροντᾷ κλπ.

Σημείωσις. Ῥήματα οἷα τὰ ἀνωτέρω, ὅταν ἐπικρατῆ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἢ θρησκευτικῆ ἀντίληψις, ἐκφέρονται μὲ ὑποκείμενον τὸ ὄνομα θεοῦ τινὸς προσώπου, ὡς Jupiter tonat ὁ Ζεὺς βροντᾷ. Χρησιμοποιοῦνται δὲ οὕτω τότε καὶ εἰς τὴν μετοχὴν : Jove fulgurante τοῦ Διὸς ἀστράπτοντος.

2) ἀρκετὰ ῥήματα τῆς β' συζυγίας (κυρίως ἀπρόσωπα), ὡς *dēcet* πρέπει, *decuit* - *decēre*.

libet ἀρέσκει, *libuit* καὶ *libitum est*, *libēre*.

licet ἔξεστι (ἐπιτρέπεται), *licuit* καὶ *licitum est*, *licēre*.

oportet δεῖ, χρῆ, *oportuit*, *oportēre*.

puet (*me*) αἰδοῦμαι, *puuit* καὶ *puitum est*, *puēre*.

Τὰ ῥήματα ταῦτα στεροῦνται προστακτικῆς, σουπίνου καὶ μετοχῆς. Ἡ προστακτικὴ των ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς των, ὡς *pudeat te* αἰδέσθητι (ἐντράπου), μόνον δὲ τοῦ ῥήματος *licere* ὑπάρχει εἰς νόμους ὁ τύπος τῆς προστακτικῆς *licēto* (ἐξέστω).

Ἐπάρχει ἐπίσης ἡ μετοχὴ τινῶν ἐκ τῶν ἀπροσώπων τούτων ῥημάτων, ἀλλ' αὕτη λαμβάνεται ὡς ἐπίθετον, ὡς *licens* ἐλεύθερος, ἀκώλυτος, *puens* αἰδήμων, κλπ. (§ 40, γ').

100. Ἀπροσώπως λαμβάνεται εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν προσέτι

1) τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς παθητικῆς φωνῆς (καθὼς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) ῥημάτων οὐδετέρων (§ 74, 1, δ') ἢ ἐνεργητικῶν μὲν, ἀλλ' ἀμεταβάτων, ὡς

(*vino* ζῶ), *vinitur* ζῆ τις, ζῶσι, ἀπρμφ. *vini*.

(*curro* τρέχω), *curritur* δρόμος γίνεταί, τρέχουσι, ἀπρμφ. *curri* (βλ. καὶ *eo*, *itur*, *itum est*, *iri*, § 93).

(*canto* ᾄδω), *cantatur* ᾄσμα ᾄδεταί, ᾄδουσι.

2) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον διαφορῶν προσωπικῶν ῥημάτων, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται μὲ ἰδιαίτεράν τινά σημασίαν, ὡς

(*ac - cido* προσπίπτω, - *cidi*, - *cidere*), *accidit* συμβαίνει.

(*con - sto* συνίσταμαι, - *stīti*, - *āre*), *constat* ὁμολογεῖται.

(*exped - io* ἀπολύω, ἀπαλλάττω, - *ivi*, - *itum*, *ire*), *expedit* ὠφελεῖ, συμφέρει.

(*inter - sum* μεταξὺ κεῖμαι, - *fui*, - *esse*), *intērest* (ἐν)διαφέρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

ΑΚΑΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (PARTICULAE, § 10, 2)

1. Ἐπιρρήματα (Adverbia).

101. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς)

1) **τοπικά**, ὡς hīc, istīc, illīc, ībī (βλ. § 64, α')

2) **χρονικά**, ὡς nunc νῦν, tum τότε, nuper νεωστί, mox μετ' ὀλίγον, cras αὔριον, diu πολὺν χρόνον, saepe πολλάκις κλπ., (βλ. καὶ § 64, β').

3) **τροπικά**, ὡς sic, itā οὕτω, bene καλῶς, male κακῶς, libenter ἀσμένως, celeriter ταχέως, κλπ.

4) **ποσοτικά**, ὡς sat ἢ satis ἱκανῶς, nimis ἄγαν, λίαν, tam τόσον, semel ἅπαξ, bis δις κλπ. (βλ. § 66)

5) **βεβαιωτικά ἢ ἀρνητικά**, ὡς nae ναί, haud ἢ haut (ἢ hau) οὐ, ergo οὖν, κλπ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις

α') τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν), ὡς partim κατὰ μέρος, ἐν μέρει (βλ. § 26, 1), gratis δωρεάν (ἐκ τοῦ gratiis, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ gratia), multum πολὺ, paulum ὀλίγον, facile εὐκόλως, subito αἰφνης (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. subītus), raro σπανίως (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. rarus) κλπ. —

β') συνεχφοραὶ λέξεων, ὡς

antea πρότερον (ἐκ τοῦ ante ea), extemplo (ἢ ex templo) εὐθύς, incassum (ἢ in cassum) μάτην, imprimis, (ἢ in primis) ἐν πρώτοις, κατ' ἐξοχὴν, magnopere (ἢ magno opere) μεγάλως, dumtaxat (ἢ dum taxat) μόνον, forsitan (ἢ for sit an) ἴσως, κλπ.

Οὕτω καὶ denūo (ἐκ τοῦ de novo ἐκ νέου) πάλιν, hodiē (ἐκ τοῦ hoc die) σήμερον, scilicet (ἐκ τοῦ scire licet) δηλονότι, δηλαδῆ, κλπ. (βλ. καὶ § 53 - 54).

2. Προθέσεις (Praepositiones).

102. Προθέσεις ἢ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει πολὺ περισσοτέρας τῆς Ἑλληνικῆς, συντάσσονται δὲ αἱ μὲν πλεῖσται ἐξ αὐτῶν μετὰ αἰτιατι-

κῆς, ὀλίγαι δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς οὐδεμία (κυρία) πρόθεσις τῆς Λατινικῆς γλώσσης συντάσσεται.

1) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' αἰτιατικῆς εἶναι αἱ ἑξῆς :

ad πρὸς, adversus κατὰ, ante πρό, apud παρὰ — circa, circum περί, cis, citra ἐπὶ τάδε, ἐντός, contrā κατὰ (ἐναντίον) — erga πρὸς, extrā ἔξω, ἐκτός — infra ὑπό, inter μεταξύ, intra ἔσω, ἐντός — ob πρὸς, πρό, διὰ — penes παρὰ, ἐπί, per διὰ, ἀνά, post μετά, praeter παρὰ, ὑπέρ, πλήν, prope παρὰ, ἐγγύς, propter παρὰ, ἔνεκα — secundum κατὰ, supra ὑπὲρ — trans πέραν — ultra ὑπὲρ — versus πρὸς.

2) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι αἱ ἑξῆς :

ab, abs, a ἀπό, ὑπό — coram ἐνώπιον, cum σύν, μετά, πρὸς — de ἐκ, ἀπό, περί — ex, e ἐκ — prae πρό, ἐνώπιον, pro πρό, ὑπέρ, κατὰ — sine ἄνευ — tenuis μέχρι.

Σημείωσις. Ἡ **ab** τίθεται κανονικῶς πρὸ τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆν ἢ ἀπὸ d, i (= j), l, n, r, s, ἢ **abs** πρὸ τῆς ἀντωνυμίας te (§ 56), καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c ἢ τοῦ t (ὡς abs - condo ἀποκρύπτω, abs - tineo ἀπέχω), ἢ δὲ **a** πρὸ συμφώνου ἐκτός τοῦ h (ὡς a Sicilia ἀπὸ τῆς Σικελίας· ἀλλὰ : ab hoste ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ).

Ἡ **ex** τίθεται καὶ πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου (ex auro ἐκ χρυσοῦ, ex consuetudine κατὰ τὸ ἔθος), ἢ ἑ μόνον πρὸ συμφώνου (e caelo ἐκ τοῦ οὐρανοῦ).

3) Προθέσεις συντασσόμεναι ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς (εἰς δῆλωσιν κινήσεως) καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς (εἰς δῆλωσιν στάσεως) εἶναι αἱ ἑξῆς :

in (μετ' αἰτιατ.) εἰς, πρὸς — in (μετ' ἀφαιρ.) ἐν, ἐπὶ
sub (μετ' αἰτιατ.) ὑπό, πρὸ — sub (μετ' ἀφαιρ.) ὑπὸ
(ἐν συνθέσει καὶ sus, ἐκ τοῦ subs - sups)

super (μετ' αἰτιατ.) ὑπὲρ — super (μετ' ἀφαιρ.) ὑπέρ, περί.

103. Ὡς προθέσεις (καταχρηστικαί) λαμβάνονται καὶ τινες πτώσεις ὀνομάτων, ὡς causā, gratiā, ergō (ἀφαιρετικά), καθὼς καὶ ἡ ἄκλιτος λέξις instar. Αὗται συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π.χ.

hominis causa τιμῆς ἔνεκεν·

Ciceronis gratia χάριν τοῦ Κικέρωνος·

virtūtis ergo
instar castrorum

δι' ἀρετήν.
δίκην στρατοπέδου, ὡς στρατόπεδον.

104. Θέσις τῆς προθέσεως. — Κανονικῶς αἱ προθέσεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τίθενται πρὸ τῶν λέξεων, μετὰ τῶν ὁποίων συντάσσονται, ὡς *ad populum* πρὸς τὸν λαόν, *trans Tibērim* πέραν τοῦ Τιβέρεως, *in urbe* ἐν τῇ πόλει, κλπ. Ἀλλὰ

1) αἱ προθέσεις *causa, gratia, ergo* καὶ μάλιστα ἡ *tenus* τίθενται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὴν λέξιν, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται (βλ. § 103)·

2) ἡ πρόθεσις *cum* συναπτομένη μετ' ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπιτάσσεται πάντοτε (ἐγκλινομένη, § 8), ὡς *mēcum, tēcum, sēcum, nobīscum, vobīscum* (ἀντὶ *cum me, cum te*, κλπ. § 56)· οὕτω δὲ πολλάκις καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς *quōcum, quācum, quībuscum* (= *cum quo*, κλπ., βλ. καὶ § 60, Σημ. 1)·

3) ὅταν τὸ οὐσιαστικόν, μετὰ τοῦ ὁποίου συνάπτεται ἡ πρόθεσις, συνοδεύεται ὑπὸ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, συνηθέστατα ἡ πρόθεσις παρεμβάλλεται μετὰ τοῦ ἐπιθέτου (προτασσομένου) καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς *paucos post annos* μετ' ὀλίγα ἔτη, *magno eum metu* μετὰ μεγάλου φόβου, κλπ.

Οὕτω καὶ μετὰ ἀντωνυμιῶν, ὡς *quam ob rem* δι' ὃ (πρᾶγμα), *qua de causa* δι' ἣν αἰτίαν, κλπ.

Σημείωσις. Καὶ μετ' ἀναφορικῆς (ἢ σπανιώτερον δεικτικῆς) ἀντωνυμίας συναπτόμεναι ἐπιτάσσονται συνήθως αἱ προθέσεις *contra, inter, propter* καὶ σπανιώτερον αἱ προθέσεις *adversus, ante, circa, penes, sine, ultra*, καθὼς καὶ ἡ πρόθεσις *de* εἰς τὴν τυπικὴν φράσιν *illud quo de agitur* (τὸ περὶ οὗ πρόκειται, τὸ συζητούμενον)·

3. Σύνδεσμοι (Coniunctiōnes).

105. α') Σύνδεσμοι κατὰ παράταξιν εἶναι

1) **συμπλεκτικοὶ** (*coni. copulatiuae*) : *et, que, atque* (ἢ *ac*), *etiam, quoque* καὶ — *neque* (ἢ *nec*) οὔτε — *et non* καὶ οὐ·

Σημείωσις. Ὅπως ὁ *que* (§ 8), οὕτω καὶ ὁ *quoque* πάντοτε ἐπιτάσσεται : *philosophi quoque* καὶ οἱ φιλόσοφοι. Ὁ δὲ σύνδεσμος *ac* οὐδέποτε τίθεται πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος ἢ ἀπὸ *c* ἢ *g* ἢ *h* ἢ *q*.

2) **διαζευκτικοί** (coni. disiunctivae) : aut, vel, ve (§ 8) ἢ —sive (ἢ seu) εἴτε·

3) **ἀντιθετικοί** (coni. adversativae) : sed, verum, (eeterum), at ἀλλὰ — vero, autem δὲ — tamen μήν, ὅμως — attāmen, verumtāmen, at qui ἀλλ' ὅμως—non solum (ἢ non modo ἢ non tantum)... sed etiam οὐ μόνον... ἀλλὰ καί·

Σημείωσις. Οἱ σύνδεσμοι αὐτεῖν καὶ vero τίθενται μετὰ μίαν ἢ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

4) **αἰτιολογικοί** (coni. causales) : nam, enim γάρ, (διότι) — namque, etēnim καὶ γάρ, (διότι)·

Σημείωσις. Ὁ σύνδεσμος enim τίθεται πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (πρβλ. γάρ).

5) **συλλογιστικοί** (coni. conclusivae) : itaque ὅθεν — igitur οὖν (λοιπὸν) — ergo ἄρα — proinde διὸ — quare, quamobrem, quapropter, quocirca οὗ ἕνεκα, διό.

Σημείωσις. Ὁ σύνδεσμος igitur συνήθως τίθεται μετὰ μίαν ἢ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

106. β') Σύνδεσμοι συνδέοντες **καθ' ὑπόταξιν** εἶναι

1) **εἰδικοί** (coni. declarativae) : quod, quin ὅτι — quasi ὅτι τάχα·

2) **αἰτιολογικοί** (πρβλ. § 105, 4) : quod ὅτι, διότι — quia διότι, ἐπειδὴ — cum (ἢ quum ἢ quom), quoniam, quando, (quandoquidem) ἐπειδὴ, ἀφοῦ — non quo ἢ non quod ὅχι διότι·

3) **τελικοί** (coni. finales) : ut ἵνα — quo (= ut eo) ἵνα οὕτω, ὅπως — ut non, ne, quomīnus ἵνα μή, μή — neve (= et ne) καὶ μή, μηδέ·

Σημείωσις. Τοῦ τελικοῦ συνδέσμου quo χρῆσις γίνεται πρὸ ἐπιθέτου συγκριτικοῦ βαθμοῦ : legem brevem esse oportet, **quo facillius** ab imperitis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος, ἵνα (οὕτως) εὐκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν ἐν τῇ μνήμῃ διατηρηῆται.

4) **συμπερασματικοί** ἢ **ἀποτελεσματικοί** (coni. consecutivae) : ut ὥστε — ut non, quin ὥστε (νὰ) μή·

Σημείωσις. Τοῦ quin χρῆσις γίνεται μετὰ πρότασιν ἀρνητικὴν : **nunquam** tam male est Siculis, **quin** (= ut non) aliquid facēte et commōde dicant οὐδέποτε εἰς τόσον κακὴν διάθεσιν εὐρίσκονται οἱ Σικελοί, ὥστε νὰ μὴ λέγωσι τι ἀστείως καὶ πρὸνόντως.

5) **βουλευτικοί** (coni. voluntatīvae) : ut νά (μὴ δέν, § 189, 2) — ut non νά μὴ — ne νά μή, μή, (νά) — ne non μὴ δέν — quin (§ 194, 3), quomīnus νά μή, (νά) :

Σημείωσις. Τοιοῦτοι σύνδεσμοι δέν ὑπάρχουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ περὶ **βουλευτικῶν προτάσεων**).

6) **ὑποθετικοί** (coni. conditionāles) : si, εἰ, ἐάν — sin εἰ δέ, ἐάν ὁμως — sinon εἰ μὴ, ἂν μὴ, ἂν δέν — nisi (ni) εἰ μὴ, ἂν μὴ, ἂν δέν, ἐκτὸς ἐάν — si modo, dum, dummodo, modo ἐάν μόνον — dum ne, dum modo ne ἐάν μόνον μὴ.

Σημείωσις. Διὰ τοῦ **nisi** συνήθως ἀντιτίθεται ὁλόκληρος πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν : parvi sunt foris arma, **nisi** est consilium domi ὀλίγον ἀξιζοῦν (τὰ ὄπλα =) αἱ στρατιαὶ ἔξω (τῆς πόλεως), ἂν μὴ ὑπάρχῃ εὐβουλία ἐντὸς τῆς πόλεως. Διὰ δὲ τοῦ **si non** ἀντιτίθεται μὲν καὶ πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν, συνθέστερον ὁμως ἀντιτίθεται μέλος προτάσεως πρὸς ἕτερον μέλος αὐτῆς : cum spe **si non bona, at aliqua tamen vivimus** μετ' ἐλπίδος ἂν μὴ ἀγαθῆς, ἀλλ' ὁμως μετ' ἐλπίδος τινὸς ζῶμεν.

7) **ἐναντιωματικοί ἢ παραχωρητικοί** (coni. concessivae) : etsi, tametsi, quamquam εἰ καί, καίτοι, μολονότι — etiam si εἰ καὶ καὶ εἰ, ἂν καὶ — καὶ ἂν — licet, quamvis, ut, cum εἰ καί, καὶ ἂν, καίτοι, μολονότι :

Σημείωσις. Ὁ σύνδεσμος licet δύναται καὶ νὰ ἐπιτάσσεται : **iremant omnes licet, dicam quod sentio** καὶ ἂν πάντες γογγύζωσιν, ἐγὼ θὰ εἶπω ὅτι αἰσιόνομαι.

8) **παραβολικοί ἢ συγκριτικοί** (coni. comparativae) : ut, uti, uti si ὡς, ὡσεὶ — sicut, sicuti, velut, velutī, velutīsi, quasi, tamquam, tamquam si (aeque ἢ perinde ἢ proinde ἢ non secus) ac si ὡσπερ, ὡσπερεῖ, ὡσεῖ, ὡσπερανεῖ — quomodo, quemadmodum ὡς, ὡσπερ, ὄν τρόπον — quam ὅσον, ἢ :

9) **χρονικοί** (coni. temporales) : cum ὅτε, ὁπότε, ὁσάκις — ἐπεὶ, ἀφοῦ, ἀφότου — dum ἐνῶ, καθ' ὄν χρόνον, μέχρις οὗ, ἐφ' ὅσον — ἕως, ἕως ὅτου — donec, quoad, quandiu, quatēnus ἕως, μέχρι οὗ, ἕως ὅτου — quando, (quandoquidem), ubi, postquam, ut ὅτε, ἐπεὶ, ἀφοῦ — cum primum, ubi primum, simulac, simulatque (ἐπεὶ τάχιστα), εὐθύς ὡς — ex quo (ἐξ οὗ), ἀφ' ὅτου — quotiens (quotienscumque) ὁσάκις — antequam, priusquam πρὶν, πρὶν ἢ :

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. 'Ο cum λαμβάνεται εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ προτεροχρόνου, οἱ δὲ σύνδεσμοι dum καὶ quoad εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ σύγχρονου καὶ τοῦ ὑστεροχρόνου. (Βλ. παραδείγματα ἐν τῷ Συντακτικῷ) :

10) **ἐρωτηματικοὶ** (coni. interrogatīvae) : ne ? (§ 8) ἤ ; ἄρα ; — nonne ? ἤ οὐ ; ἄρ' οὐ ; — num ? ἤ μή ; ἄρα μή ; μή ; — utrum - an ? πότερον - ἤ ; — si, an εἰ, ἂν — quin ὅτι δέν, νὰ μή, νά.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. 'Ἐκ τῶν τριῶν πρώτων ἐρωτηματικῶν μορίων (ne, nonne καὶ num) ἡχοσημοποιουμένων καὶ εἰς ἐξηρημένους καὶ εἰς ἀνεξαρτήτους ἐρωτήσεις, τοῦ μὲν ne χρῆσις γίνεται εἰς **πραγματικὰς ἐρωτήσεις**, ἧτοι εἰς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ζητεῖ τις νὰ πληροφορηθῇ τι, τὸ ὅποιον ἀγνοεῖ (ὡς dixistine hoc ? εἶπες τοῦτο ;), τοῦ δὲ nonne καὶ τοῦ num εἰς ῥητορικὰς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἀπλῶς ὁ λόγος καθίσταται ζῶηρος καὶ ἔντονος. Καὶ εἰς μὲν τὰς διὰ τοῦ nonne εἰσαγομένους τοιαύτας ἐρωτήσεις ἀναμένει ὁ ἐρωτῶν καταφατικὴν ἀπάντησιν, εἰς δὲ τὰς εἰσαγομένους διὰ τοῦ num ἀρνητικὴν : **nonne dixisti hoc ?** ἄρ' οὐκ εἶπες τοῦτο ; ('Αναμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ : etiam ἢ sane = **ναι**) — **num dixisti hoc ?** μή εἶπες τοῦτο ; ('Αναμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ : non — **οχι**.)

4. 'Επιφωνήματα (Interiectiones).

107. 'Επιφωνήματα εἶναι

- 1) χαρᾶς : io ἰώ, ἰού — ha ἄ, κλπ.
- 2) λύπης : vae οὐαί, οἴμοι — heu, eheu φεῦ — pro, (proh) φεῦ, ὦ, κλπ.
- 3) ἀποστροφῆς ἢ ἀηδίας : pfui, fū pū.
- 4) θαυμασμοῦ ἢ ἐκπλήξεως : o ὦ — ecce ἰδοῦ, ἦν, ἦνί — hem, hui, aha, attat, parae ἄ, ἔα, ἄ, ὦ, ἄ, ἄτταταί, παπαί, κλπ.
- 5) ἐπευφημίας : eia, eūge εἶα, εὔγε, κλπ.
- 6) κλητικᾶ : o ὦ — heus, eho ἰώ, ὦτάν, κλπ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. 'Ὡς ἐπιφωνήματα λαμβάνονται προσέτι (ὅπως καὶ εἰς τὴν 'Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) διάφοροι λέξεις, ἰδίᾳ δὲ ὀνόματα θεῶν ἢ ἥρώων (συνήθως συντεταγμένα), ὡς pax σιωπή ! indignum αἰσχος ! — arāge ἄπαγε ! hercūles, hercule, hercle ἢ mehercules, mehercle (ὦ) 'Ἡράκλεις—pol (ἔκ τοῦ Pollux) ἢ edēpol μὰ τὸν Πολουδεύην, νῆ τὸν Δία, κ.ἄ.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

Α'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ (DERIVATIO)

108. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης αἱ ἀπλαῖ λέξεις (vocabūla simplicia) εἶναι

1) **πρωτότυποι** (vocabūla primitiva), ὡς rex (ἐκ τοῦ reg - s) βασιλεύς, lux (ἐκ τοῦ luc - s) φῶς, do (ἐκ τοῦ da - o) δίδω.

2) **παράγωγοι** (vocabūla derivata), ὡς rex (reg - is) reg - ius καὶ reg - ālis βασιλικός, (lux, luc - is) luc - e - o φέγγω καὶ luc - ūdus φωτεινός, (do, θ. da -) da - tor δότης (πρβλ. ἀρχαίαν Ἑλληνικήν).

Σημείωσις. Ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς τινὰ σειρὰν συγγενῶν ἐτυμολογικῶς λέξεων ἐκάστη τῶν λέξεων τούτων, ἐκτὸς τῆς πρώτης (τῆς κυρίως πρωτοτύπου), εἶναι παράγωγος μὲν ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην, πρωτότυπος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην, ὡς os (or - is) στόμα, (ἐκ ταύτης) oro (ora - re) λέγω, (ἐκ ταύτης) ora - tio λόγος καὶ ora - tor (orator - is) ῥήτωρ, (ἐκ ταύτης) orator - ius ῥητορικός, κλπ.

109. Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν γλώσσαν αἱ διάφοροι παραγωγικαὶ καταλήξεις κανονικῶς προστίθενται εἰς τὸ θέμα τῶν πρωτοτύπων, ὡς (leg - o) lec - tor (ἐκ τοῦ leg - tor) ἀναγνώστης, salus (salut - is) salut - āris σωτήριος, (laus, laud - is) laud - o (ἐκ τοῦ laud - a - o) ἐπαινῶ, κλπ.

Πολλάκις ὅμως (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν) κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παραγωγῆς λέξεως ἀποβάλλεται εἰς ἣ καὶ περισσώτεροι φθόγγοι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ θέματος τῆς πρωτοτύπου ἢ παρεντίθεται φωνῆν τι μεταξὺ τοῦ θέματος αὐτῆς καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως, ὡς

* Ἡ παραγωγή καὶ ἡ σύνθεσις λέξεων εἰς τὴν Λατινικὴν γλώσσαν γενικῶς δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη ὅσον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν.

(navi - s)	nav - ālis ναυτικός
(aestas, aestat - is)	aest - īvus θερινός, κλπ.
(pons, pont - is)	pont - i - cūlus γεφυρίδιον
(caput, capit - is)	capit - ū - lum κεφάλαιον, κλπ.

110. α') **Παράγωγα ῥήματα (verba derivata)**. Ταῦτα σχηματίζονται :

1) 'Εξ **ὀνομάτων** (verba denominatīva) κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν δ' συζυγίαν, ὡς

(arma, § 34, 4, Α', Β'), armare ὀπλιζέιν, (laus, laud - is) lau-dare ἐπαινεῖν, (levis) levare κουφίζέιν, (flos, flor - is) florēre ἀνθεῖν, (lux, luc - is) lucēre φέγγειν, (finis) finire ὀρίζέιν, (lenis) lenire πραῦνειν, (sitis) sitire διψᾶν, (saevus) saevire μαίνεσθαι.

Κατὰ τὴν γ' συζυγίαν μόνον ἐν α ρ κ τ ι κ ᾶ, ὡς (durus) durescēre σκληροῦσθαι, (maturus) maturescēre πεπαίνεσθαι (§ 86, 2, γ').

2) 'Εξ **ἄλλων ῥημάτων** (verba verbalia).

α') 'Εν α ρ κ τ ι κ ᾶ (verba inchoatīva), κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ὡς (senēre) senescere γηράσκειν, (florēre) florescere ἐξανθεῖν, (obdormire) obdormiscere ἀποκοιμᾶσθαι. (Βλ. καὶ ἀμέσως προηγούμενα).

β') Θ α μ ι σ τ ι κ ᾶ ἢ ἐ π ι τ α τ ι κ ᾶ (verba frequentatīva ἢ intensīva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - **um** εἰς - **are**, ὡς (cano, cant - um) cant - are ᾄδειν, (curro, curs - um) curs - are περιτρέχειν, (dormio, dormit - um) dormit - are ὑπνώττειν, νυστάζειν, κλπ.

'Εκ σουπίνων εἰς - atum (ἤτοι ἐκ ῥημάτων τῆς α' συζυγίας) παράγονται κανονικῶς θαμιστικὰ ῥήματα οὐχὶ εἰς - atāre, ἀλλ' εἰς - itāre, ὡς (rogo, rog - atum) rog - itare διερωτᾶν, (volo, vol - atum) volitare περιπέτεσθαι. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ (haereo, haesi, haes - um, haerere) haes - itāre ὀκνεῖν, (ag - o, § 87, 2, α'), ag - itare ἐλαύνειν.

γ') 'Ε φ ε τ ι κ ᾶ (verba desideratīva), κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - **um** εἰς - **urire**, ὡς (edo, es - um, § 92) esurire (ἐπιθυμεῖν φαγεῖν), πεινᾶν, (pario, par - tum, § 87, 2, β') part - urire ὠδίνειν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. τυραννῶ, τυραννήσ - ω, τυραννησ - εἶω).

δ') Ὑ π ο κ ο ρ ι σ τ ι κ ᾶ (verba deminutīva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, λήγουν δὲ κανονικῶς εἰς - illo, ὡς (canto) can - illo ὑπάδω,

τερετίζω, (sorbeo) sorb - illo ὑποπίνω, ροφῶ. (Πρβλ. νεοελλην. κουτσοπίνω, κουτσοδουλεύω, κττ.).

111. Παράγωγα οὐσιαστικά (substantīva derivāta). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐκ ῥημάτων (substantīva verbalia).

α') Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου (§ 88) μὲ κατάληξιν - or εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου, ὡς (amare, amat - um) amat - or ἔραστῆς, (currere, curs - um) curs - or δρομεύς, (pingere, pict - um) pict - or γραφεύς (ζωγράφος). (Πρβλ. πράττω—πράκτωρ, κλπ.).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Πολλὰ τῶν εἰς -tor σχηματίζουν θηλυκὸν εἰς -trix (γεν. tricis), ὡς (vincēre, vict - um) victor νικητής, victrix νικήτρια. (Πρβλ. § 40, γ').

β') Ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - or, - us, - ium, -ēla εἰς δῆλωσιν ἐνεργείας ἢ καταστάσεως, ὡς (am - are) am - or ἔρω, (dolēre) dol - or λύπη, (fur - ěre) fur - or μανία, (dec - ere) dec - us καλλωπισμός, (gaud - ěre) gaud - ium χαρά, (od - i, § 98,1) od - ium μῖσος, (quer - i, § 80) quer - ēla μέμφις, (tut - ari, § 81) tut - ela ἐπιστάσια.

γ') Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου μὲ κατάληξιν - io, - us (δ' κλίσεως), - ūra εἰς δῆλωσιν ἐνεργείας ἢ τοῦ ἀποτελέσματος ἐνεργείας τινός, ὡς (agere, act - um) act - io πρᾶξις, (venare, venat - um) venat - io θήρα, (movēre, mot - um) mot - us κίνησις, (currere, curs - um) curs - us δρόμος (τρέξιμο), (sepelire, sepult - um) sepult - ūra ταφή, (colere, cult - um) cul - tūra θεραπεία, περιποίησης, (accusare, accusatum) accusat - io κατηγορία, (orare, orat - um) orat - io λόγος, (frui, fruct - um, § 80) fruct - us καρπός, (scribere, script - um) script - ūra γραφή, (nasci, nat - um, § 80) nat - ūra φύσις.

δ') Ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - men, - mentum, - ūlum, - būlum, - cūlum, - crum, - trum εἰς δῆλωσιν μέσου τινός ἢ ὀργάνου ἢ τόπου ἐνεργείας τινός, ὡς (volv - ere) volu - men εἴλημα, (al - ere) ali - mentum τροφή, (vinc - ire) vinc - ūlum δεσμός, (pa - scere) pa - būlum χόρτος, βοσκή, (vocare) voca - būlum λέξις, (orare) ora - culum μαντεῖον, χρησμός, (sepelire) sepul - crum τάφος, (arare) arā - trum ἄροτρον.

2) Ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν (substantīva denominatīva).

α') Μὲ κατάληξιν - tor, - ĩtor εἰς δῆλωσιν τοῦ προσώπου τοῦ

έχοντος σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ὡς (via) viātor ὁδίτης, ὄδοιπόρος, (ianua) ian - ītor θυρωρός, (funda) fund - ītor σφενδονήτης. (Πρβλ. § 111, 1; α').

β') Μὲ κατάληξιν - arium, - ētum, - īle, εἰς δήλωσιν τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν ἢ διαμένουν πολλὰ ὁμοειδῆ ὄντα, ὡς (co - lumba) columb - arium περιστερέων, (oliva) oliv - ētum ἐλαιῶν, (bos, bov - is) bov - īle βουστάσιον.

γ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ina (- trina), εἰς δήλωσιν ἐπιτηδεύματος ἢ τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀσκεῖται τὸ ἐπιτήδευμα, ὡς (medicus) medic - īna ἰατρική, (doctor) doctr - ina διδασκαλία, (opifex, opific - is) offic - ina (ἐκ τοῦ opific - ina) ἐργαστήριον, (tonsor) tons - trina κουρεῖον.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ium (- itium), εἰς δήλωσιν καταστάσεως ἢ συνόλου τινὸς προσώπων ὁμοίας καταστάσεως, ὡς (sacerdos) sacerdot - ium ἱερατεία, (collēga) colle - gium ἑταιρεία, (servus) serv - itium δουλεία, οἱ δοῦλοι.

ε') Μὲ τὰς καταλήξεις - lus, - la, - lum, (- ūlus - ūla, - ūlum, - ōlus, - ōla, ōlum, - cūlus, cūla, - cūlum καὶ σπανιώτερον - illus, - illa, - illum) ὑποκοριστικά. Ταῦτα διατηροῦν συνήθως τὸ γένος τοῦ πρωτοτύπου, ὡς (liber) libel - lus (ἐκ τοῦ liber - lus) βιβλιάριον, (lapis) lapil - lus (ἐκ τοῦ lapid - lus) λιθάριον, (puer) puer - ūlus παιδάριον, καὶ puella (ἐκ τοῦ puer - la) παιδίσκη, κοράσιον, (sacrum) sacel - lum (ἐκ τοῦ sacer - lum) μικρὸν τέμενος, (silva) silv - ūla μικρὸς δρυμῶν, (filius) fili - ōlus υἱόσκος (ἀγοράκι), (filia) fili - ōla θυγάτριον (κοριτσάκι), (mus) mus - cūlus μυτιδιον, (opus) opus - culum μικρὸν ἔργον, (codex) codic - illus συγγραμμάτιον, κωδίκελλος, (signum) sig - illum ἀγαλμάτιον.

Σημείωσις. Καὶ ἐξ ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται ἄλλα ὑποκοριστικά, ὡς cista κίστη—cist - ūla μικρὰ κίστη—cistel - la, cistell - ula κιστίδιον. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλήν. πίναξ—πίνακ - is—πίνακ - ίδιον, καὶ νεοελλην. σάκκος — σακκ - οὔλι — σακκουλ - άκι).

ς') Ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων π α τ ρ ω ν υ μ ι κ ἄ μὲ τὰς (ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένας) κατάληξεις - ides ἢ - ides, - ādes, - iades, (ἀρσενικά) καὶ -as, -is, -ēis (θηλυκά), ὡς (Priamus) Priamī - des Πριαμίδης, (Atreus) Atr - īdes Ἀτρείδης, (Aeneas) Aene - ādes Αἰνεϊάδης, (Telamon) Telamon - iādes Τελαμωνιάδης, (Tantalus)

Tantāl - is Τανταλῖς, (Thesti - us) Thesti - as Θεοσιάς, (Nerēus) Ner-ēis Νηρηῖς. (Βλ. § 16 καὶ § 28). Οὕτως ἔπειτα καὶ ἐκ γησιῶν Ῥωμαϊκῶν ὀνομάτων, ὡς (Romulus) Romul - īdes Ῥωμυλίδης, (Scipio) Scipi - ādes Σκιπιιάδης.

3) Ἐξ ἐπιθέτων ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ εἰς δῆλωσιν σχετικῆς ιδιότητος. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τούτων -ia, -itia, ἡ -ties (ε' κλίσεως), -tas, -itas, -tūdo, -itūdo καὶ σπανίως -monia, ὡς (gratus) grat - ia χάρις, εὖνοια, (īsanus) insan -ia μανία, (malus) mal - itia κακία, (segnis) segn - itia καὶ segn - īties νωθρότης, (liber) liber - tas ἐλευθερία, (levis) levī - tas ἐλαφρότης, (probus) probī - tas χρηστότης, (fortis) forti - tūdo ἰσχύς, (longus) long - itūdo μακρότης, (acer) acr - i - monia δριμύτης, (castis) cast - i - monia ἀγνότης.

112. γ') Παράγωγα ἐπίθετα (adverbia derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐκ ῥημάτων (adiectīva verbalia) ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος (πρβλ. § 111, 1, β' καὶ δ') :

α') Μὲ κατάληξιν - īdus, καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα σχετικὴν μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνομενον ιδιότητα, ὡς (valēre) val - īdus εὐρωστος, (calere) cal - īdus θερμός.

β') Μὲ κατάληξιν - īlis, - hīlis, καὶ δηλοῦν τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνομενον, ὡς (docere) doc - īlis εὐδίδακτος, (placare) placa - hīlis εὐεξίλαστος, (movere) mo - hīlis κινήτος, εὐκίνητος.

γ') Μὲ κατάληξιν - ax, - ūlus, καὶ δηλοῦν συνήθως τὸν ἔχοντα σχετικὸν τι μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνομενον ἐλάττωμα, ὡς (audēre) aud - ax τολμητίας, (loqui) loqu - ax λάλος, (credere) cred - ūlus εὐπίστος, (queri) quer - ūlus μεμφίμοιρος.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - bundus, - cundus, καὶ δηλοῦν μετ' ἐπιτάσεως ὅ,τι ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος, ὡς (venerari) venera - bundus λίαν σεβόμενος, εὐσεβής, (furēre) furi - bundus λίαν μαινόμενος, ἐκμανής, (irasci) ira - cundus ὀργίλος, εὐόργητος.

2) Ἐξ οὐσιαστικῶν (adiectīva denominatīva) :

α') Μὲ κατάληξιν - icus, - ius, - icius, - ālis, - īlis, - āris, - arius, - nus (- ānus, - īnus), - ensis, - īvus, καὶ δηλοῦν τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαίνομενον ἢ ἔχοντα σχέσιν μὲ αὐτό, ὡς (bel -

lum) bell - īcus πολεμικός, (orator) orator - ius ῥητορικός, (pater) patr - ius πατρικός, (tribunus) tribun - icus δημαρχικός, (navis) nav - ālis ναυτικός, (vir) vir - īlis ἀνδρικός, (populus) popul - āris δημοτικός, (legio) legion - arius τῆς λεγεῶνος, (mater) mater - nus μητρικός, (urbs) urb - ānus ἀστικός, (equus) equ - īnus ἵππειος, (forum) for - ensis ἀγοραῖος, (tempestas) tempest - īnus ἔγκαιρος, (§ 109). Οὕτω καὶ ἐξ ἔθνικῶν ὀνομάτων (μετὰ τὰς καταλήξεις - īcus, - ius), ὡς (Gallus) Gall - īcus, (Thrax) Thrac - ius, ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων (μετὰ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - īnus, - iānus), ὡς (Sulla) Sullānus, (Tullius) Tulli - ānus, (Verres) Verr - īnus, (Caesar) Caesar - iānus, καὶ ἐκ τοπωνυμίων ἢ ὀνομάτων χωρῶν, νήσων, ἡπείρων, μετὰ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - īnus, - ensis καὶ προσέτι - as, γεν. - atis, ὡς (Roma) Rom - ānus, (Africa) Afric - ānus, (Tusculum) Tuscul - ānus, (Ameria) Amer - īnus, (Cannae) Cannensis, (Sicilia) Sicili - ensis, (Arpinum) Arpīn - as (26, 4, Β', Β').

β') Μετὰ κατάληξιν - tus (- ātus, - ītus, - ūtus), καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα ἢ φέροντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαίνον, ὡς (ala) alā - tus πτερωτός, (hasta) hastā - tus λογχόφορος, (clavus) clāv - ātus ἡλωτός, (auris) aur - ītus ὠτόεις, (cornu) cornū - tus κερασφόρος. (Πρβλ. νεοελλ. σπαθᾶτος, σπιρουᾶτος, κ.τ.τ.).

γ') Μετὰ κατάληξιν - ōsus, - entus, - lentus, καὶ δηλοῦν πλησμονήν, ὡς (aqua) aqu - ōsus ὑδρώδης, (periculum) pericul - ōsus κινδυνώδης, (turbula) turbul - entus θορυβώδης, (fraus) fraud - u - lentus ἀπατηλός.

δ') Μετὰ κατάληξιν - ōsus, καὶ δηλοῦν τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ἐποίας εἶναι τι, ὡς (lana) lan - ōsus ἔρεοῦς, (argentum) argent - eus ἀργυροῦς, (ferrum) ferr - eus σιδηροῦς.

3) Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικὰ (adiectīva deminutīva) καὶ σχηματίζονται μετὰ τὰς καταλήξεις - lus, - ūlus, - ōlus, - cūlus, ὡς (miser) misel - lus (ἐκ τοῦ miser - lus) τάλαιπωρος, (parva) parv - ūlus μικέλιος (μικρούλης, μικρούταικος), (aureus) aure - ōlus ἐπίχρυσος, (pauper) pauper - culus πενιχρός (φτωχούλης, φτωχούταικος). (Πρβλ. § 111, 2, ε').

4) Ἐξ ἐπιρρημάτων (adiectīva adverbialia) :

α') Τοπικῶν, μετὰ κατάληξιν - īcus, ὡς (ante) ant - īcus πρόσθιος, (post) post - īcus ὀπίσθιος.

β') Χρονικῶν, με κατάληξιν, -īnus, -tīnus, (ἢ -tīnus), -ernus, -ternus, -iternus, ὡς (repente) repent-īnus αἰφνίδιος, (cras) cras-tīnus αὐριανός, (prius) pris-tīnus ἢ pris-tīnus πρότερος, (hodie) hodi-ernus σημερινός, (heri ἀρχῆθεν, hesi πρβλ. § 23, 2, Σημ.) hes - ternus χθесινός, (semper) semp - iternus αἰώνιος.

113. δ') Παράγωγα ἐπιρρήματα (adverbia derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) **τοπικά** ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων με τὴν κατάληξιν -ītus, εἰς δῆλωσιν τοῦ π ὀ θ ε ν ; ἢ τοῦ ἀ π ὀ π ὄ τ ε ; (caelum) cael - ĩtus οὐρανόθεν, (fundus) fund - ĩtus θεμελιόθεν, (radex, -dicens) radic - ĩtus ριζόθεν, (divinus) divin - ĩtus θεόθεν, (antiquus) antiqu-itus ἀρχαιόθεν.

2) **τροπικά α')** ἐξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν δευτεροκλίτων (§ 37 καὶ § 43, 1) με κατάληξιν -ē, ὡς (iucundus) iucund-ē ἡδέως, (pulcher) pulchr-ē εὐπρεπῶς, (doctus) doct-ē σοφῶς, (accuratus) accurat-ē ἐπιμελῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν εἰς -e τροπικῶν ἐπιρρημάτων τὸ (ἐκ τοῦ bonus, ἀρχῆθεν bonus) benē καλῶς καὶ τὸ (ἐκ τοῦ malus) malē κακῶς ἔχουν τὸ καταληκτικὸν e βραχύ.

β') ἐξ ἐπιθέτων (ἢ μετοχῶν) τριτοκλίτων, με κατάληξιν -er, -ter, -īter, ὡς (prudens, prudent -is) prudent -er συνेतῶς, (audax, audacis) audac-ter τολμηρῶς, (fortis) fortī-ter ἰσχυρῶς, (felix, felic-is) felic-īter εὐτυχῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν ἐσχηματίσθησαν κατόπιν τροπικά ἐπιρρήματα εἰς -ē ἐκ τριτοκλίτων ἐπιθέτων, καὶ εἰς -īter ἐκ δευτεροκλίτων, ὡς (impun - is) impun - e ἀτιμωρητί, (largus) larg - e καὶ largiter δαψιλῶς, (humanus) human - e καὶ humaniter ἀνθρωπίνως.

γ') ἐκ ῥημάτων, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπίτιου, με κατάληξιν -im, ὡς (nominare, nominat-um) nominātīm ὀνομασί, (rapere, raptum) rapt-īm ἀρπακτικῶς, (currere, curs-um) curs-īm δρομαίως. Κατὰ ταῦτα ἔπειτα καὶ ἐξ ὀνομάτων, ὡς (gradus) grad-ātīm βαθμηδόν, (grex, gregis) greg-ātīm ἀγεληδόν, (vir) virī-tīm κατ' ἄνδρα, (tribus) tribū-tīm κατὰ φυλάς.

Β'. ΣΥΝΘΕΣΙΣ (COMPOSITIO)

114. Ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν

1) ἑκάτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν συνθέτου λέξεως εἶναι εἴτε κλιτὸν εἴτε ἄκλιτον μέρος λόγου, ὡς (*romum, fero*) *romifer* ὀπωροφόρος, (*per, multus*) *per-multus* πάμπολος, (*de, mitto*) *de-mitto* καταπέμπω, (*per saepe*) *per-saepe* συχνότατα·

2) πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου τινὸς λέξεως δύναται νὰ εἶναι καὶ ἀχώριστον μόριον (πρβλ. Ἑλλ. ἄ- ἢ ἄν-, δυσ-, κλπ.). Ἀχώριστα δὲ μόρια (*praepositivōnes inseparabīles*) τῆς Λατινικῆς εἶναι :

α') τὸ *ambi-* (*amb-, am-, an-* = ἀμφί, περί) : *ambi-farius* ἀμφιλογος, *amb-ēdo* περιτρώγω, *am-plector* περιβάλλω, *an-ceps* ἀμφικέφαλος·

β') τὸ *dis-* (= *διά* ἢ *ἀ-*, *ἀν-*) : *dis-iungo* διαζευγνύω, *dis-solvo* διαλύω, *dis-par* ἄνισος, *dis-simīlis* ἀνόμοιος·

γ') τὸ *in-* (*im-*), *ne-*, *ve-* (= *ἀ-*, *ἀν-*) : *in-utīlis* ἀνωφελής, *im-pius* ἀσεβής, *ne-fas* ἀνόσιος, *ne-scio* ἀγνοῶ, *ve-cors* ἄφρων, *ve-sānus* ἄφρων·

δ') τὸ *por-* (= *πρὸ*) : *por-tendo* προσημαίνω·

ε') τὸ *red-*, *re-* (= *ὀπίσω*, *πάλιν*, *ἀνά*) : *red-do* ἀποδίδωμι (*δί-δω πίσω*), *red-eo* ἐπανερχομαι, *re-mitto* ἀναπέμπω (*πέμπω πάλιν*), *refēro* ἀνακομίζω·

ς') τὸ *sed-*, *se-* (= *ἄνευ*, *διά*, *ἀπό*) : *sed-itio* διάστασις, *διχο-στασία*, *se-cūrus* (= *sine cura*) ἄφροντις, *se-cerno* διακρίνω, *secēdo* ἀποχωρῶ (πρβλ. ἀνωτέρω *dis-*)·

3) μερικαὶ κλιταὶ σύνθετοι λέξεις προέρχονται ἐξ ἀπλῆς παραθέσεως δύο λέξεων, ὡς *respublīca* πολιτεία (ἐκ τοῦ *res-publica*), *iusiurandum* ὄρκος (ἐκ τοῦ *ius-iurandum*), *decemvīri* οἱ δέκαρχοι (ἐκ τοῦ *decem-viri*), *benedīco* ἐπαινῶ (ἐκ τοῦ *bene-dico*), *benefacio* εὐεργετῶ (ἐκ τοῦ *bene-facio*). Πρβλ. *νεά-πολις*, *νεώσ-οικος*, *πασί-γνωστος*, κ.τ.τ.

Σημείωσις. Τῶν λέξεων *respublica* καὶ *iusiurandum* τὰ δύο συνθετικὰ μέρη κλίνονται κατὰ πάσας τὰς πτώσεις χωριστά : *respublica*, *reipublicae*, κλπ. (§ 32 καὶ § 38) — *iusiurandum*, *iurisiurandi*, κλπ. (§ 24, 2 καὶ § 38). Πρβλ. καὶ § 95.

115. Ἐκ τῶν φθογικῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι συμβαίνουν μετὰ τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων λέξεων, ἄξια σημειώσεως εἶναι αἱ ἐξῆς : 1) Ἡ πρόθεσις cum (§ 102, 2) ἐν συνθέσει παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς, ἦτοι com- (πρὸ χειλικῶν συμφώνων καὶ πρὸ τοῦ m (§ 4), con- (πρὸ παντὸς ἄλλου συμφώνου) καὶ co- (πρὸς φωνήεντος ἢ τοῦ h), ὡς (cum, bibo) com-bībo συμπίνω, (cum, pono) com-pōno συντίθημι, (cum, mitto) com-mitto συμβάλλω, (cum, clamo) con-clāmo συμβοῶ, (cum, trāho) con-trāho συσπῶ, (cum, ēo) co-ēo συνέρχομαι, (cum, haereo) co-haereo ἔχομαι (τινος). Ἄλλά : com-ēdo κατεσθίω (§ 92).

Ἐπομένου ἢ ἢ r, τὸ n τῆς con- ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά, ὡς (con, loquor) col-lōquor συνδιαλέγομαι, (con, rumpo) cor-rumpo φθείρω. (Πρβλ. συλ-λέγω, συρ-ρέω).

2) Ἐκ τῶν προθέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων (§ 114, 2) ὡς πρώτων συνθετικῶν συνήθως :

α') τῆς ad τὸ d ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, g τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ad, cedo) ac-cēdo προσχωρῶ, (ad, fero) affero, προσφέρω, (ad, gradior) ag-gredior προσέρχομαι.

β') τῆς ob (§ 102, 1) καὶ τῆς sub (§ 102, 3) τὸ b ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, p τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ob, capio) occipio ἄρχομαι, (sub, cedo) suc - cedo ὑπέρχομαι, (ob, facio) officio βλάπτω, (sub, facio) suf-ficio ὑποτίθημι, (ob, premo) opprīmo καταπιέζω, (sub, peto) sup - pēto ὑποπίπτω.

Ἐν συνθέσει δὲ μὲ τὸ ῥῆμα mitto τῆς μὲν ob τὸ b ἀποβάλλεται, τῆς δὲ sub ἡ μένει ἢ ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἐπόμενον m. Οὕτω o-mitto ἀφίνω, ἀλλὰ sub-mitto ἢ sum-mitto ὑποβάλλω.

Εἷς τινα δὲ σύνθετα (ἰδίως πρὸ τοῦ ci, τοῦ ti καὶ τοῦ pe) ἢ sub παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφήν sus-, ὡς (sub, capio) sus-cīpio ὑποδέχομαι, (sub, teneo) sus-tīneo βαστάζω, (sub, pendo) sus-pendo ἀναρτῶ. Οὕτω καὶ surrīdeo μειδιῶ (ἐκ τοῦ sus-rideo),.

Σημείωσις. Τὸ sus - τοῦτο προέρχεται ἐξ ἑτέρας μορφῆς τῆς προθέσεως sub, ἦτοι ἐκ τοῦ subs (πρβλ. ab καὶ abs, § 102, 2). Καὶ τῆς ob ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἕτερος τύπος obs, ὅθεν ostendo δευκνύω (ἐκ τοῦ obs - tendo).

γ') τῆς προθέσεως in καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου in - τὸ n ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν l, m, r, τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (in, ludo) il-lūdo ἐμπαίζω, (in, licitus) il-licītus ἀθέμιτος, (in, mitto) im-

mitto εισδέχομαι (in, memor), im-mēmōr ἀμνήμων, (in, rideo, ir-rīdeo σκώπτω, (in, revocatus) ir-revocatus ἀμετάκλητος.

Εἰς m τρέπεται τὸ n τούτων καὶ πρὸ χειλικοῦ συμφώνου, ὡς (in, bibo) im-bībo ἐμπίνω, (in, bellum) im-bellis ἀπόλεμος, (in, pono) im-pōno ἐντίθημι, (in, potens) im-pōtens ἀδύνατος. (Πρβλ. ἀνωτέρω con-).

δ') τοῦ ἀχωρίστου μορίου dis- τὸ s ἀφομοιοῦται μόνον μὲ τὸ ἀρχτικὸν f τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (dis, fero) dif-fēro διασπῶ (dis, facilis.) dif-ficilis δύσκολος· ἀποβάλλεται δὲ πρὸ τοῦ d, g, l, m, r, v, καθὼς καὶ πρὸ τοῦ s, ὅταν ἀμέσως κατόπιν τούτου ὑπάρχη καὶ ἕτερον σύμφωνον, ὡς (dis, duco) di-dūco διέλκω, (dis, gero) di-gēro διασπείρω, (dis, labor) di-lābor διαρρέω (dis, moveo) di-mōveo χωρίζω, (dis, rapio) di-rīpio διαρπάζω, (dis, verto) di-vertō διαφέρω, (dis, spargo) di-sprego διασπείρω, (dis, sto) di-sto διέχω. Ἄλλὰ (dis, sentio) dis-sentio διαφωνῶ.

3) Τὸ ρίζικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος τῶν ῥημάτων συντιθεμένων μετὰ προθέσεως συνήθως μεταβάλλεται. Οὕτω :

α') τὸ ἄ καὶ τὸ ἔ τρέπονται εἰς ἱ' ἂν δὲ μετ' αὐτὰ ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἢ προηγῆται ἢ ἔπεται μετ' αὐτὰ ἔρρινον ἢ ὕγρον, τότε συνήθως τὸ μὲν ἄ τρέπεται εἰς ἔ, τὸ δὲ ἔ μένει, ὡς (facio, § 84) perfīcio (διαπράττω), -fēci, -fectum, -ficere — (rapio, § 84) di-rīpio (διαρπάζω), -ripui, -reptum, -ripēre — (emo) red-īmo (ἀνταγοράζω), -ēmi, -emptum, -imēre — (statuo) in-stituo (ἰδρῶ), -stitui, -stitūtum, -stituēre — (teneo) distīneo (χωρίζω), -tinui, -tentum, tinēre. Οὕτω καὶ : (frango) con- (fringo τρίβω), -frēgi, -fractum, -fringēre — (pango, § 89, 4) com-pingo (συμπήγνυμι), -pēgi, -pactum, -pingēre — (tango) con-tingo (ἄπτομαι), -tīgi, -tactum, -tingēre — καὶ : - (premo) com-prīmo (καταπιέζω), -pressi, -pressum, -primēre.

Ἄλλὰ : (sacro) ob-sēcro (ἱετεύω) — (scando) descendo (καταβαίνω), -scendi, -scensum, -scendēre — (spargo) di-spergo (διασπείρω), -spersi, -spersum, spergēre — (crepo) dis-crēpo (διαφωνῶ), -crepui, -crepare — (mergo) sub-mergo (καταδύω), -mersi, -mersum, -mergēre.

β') τὸ ae τρέπεται εἰς ī καὶ τὸ au εἰς ū, ὡς (ob, caedo) oc-cīdo (ἀποκτείνω), oc-cīdi, oc-cīsum, oc-cidēre — (re, quero) re-

quīro (ἀναζητῶ), re-quisivi, re-quisitum, re-quirēre, (inclaūdo)
in-clūdo (ἐγκλείω), in-clusi, in-clusum, in-cludēre.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Ἄρκετὰ ῥήματα καίπερ συντιθεμένα μετὰ προθέσεως διατηροῦν τὸ ῥιζικὸν βραχὺ *ā* ἢ *ē*, ὡς τὰ ῥήματα *cāneo*, *māneo*, *trāho*, τὸ *āgo* ἐν συνθέσει μετὰ τῶν προθέσεων *circum* καὶ *per* καὶ τὸ *cāpio* ἐν συνθέσει μετὰ τῆς προθέσεως *ante*, ὡς *prae-caveo* προφυλάττομαι, *re-maneo* ἀναμένω, *con-trāho* συστέλλω, *circum-āgo* περιάγω, *per-āgo* ἐπιτελῶ, (ἐνῶ *ex-īgo* ἐξάγω, *ex-ēgi*, *ex-actum*, *ex-igere*), *ante-cāpio* προλαμβάνω (*ante-cēpi*, *ante-captum*, *ante-capere*). Ἐπίσης τὰ ῥήματα *ēdo* (§ 92), *fēro* (§ 96), *gēro* φορῶ, *mēto* θερίζω, *pēto* ὀρμῶ, *sēro* συνείρω, *tēgo* καλύπτω, *tēro* τρίβω καὶ *vēho* κομίζω. Ἐπίσης διατηροῦν τὴν διφθογγὸν τὰ ῥήματα *aequo* ἰσῶ, *caeco* τυφλῶ, *haereo* ἔχομαι τινος, καὶ τὸ ἀπρόσωπον *taedet* (*pertaedet me* συχχαινομαι, *pertaesum est*).

Τὸ δὲ ῥήμα *lēgo* εἰς ἄλλα μὲν σύνθετα τρέπει τὸ *ē* εἰς *ī*, εἰς ἄλλα δὲ τὸ φυλάττει, ὡς *col-īgo* συλλέγω, *de-īgo* ἐκλέγω· ἀλλὰ *neg-lēgo* ἀμελῶ, *per-lēgo* δια-γινώσκω.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τροπαὶ τοῦ φωνήεντος τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς, ὁποῖαι αἰ ἀνωτέρω, συμβαίνουν καὶ εἰς ὀνόματα, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς δεύτερα συνθετικά, ὡς (*fācilis*) *dif-fīcilis*, (*arma*) *in-ermis* ἄοπλος, (*aequus*) *inīquus* ἀνίσκος, κλπ.

116. Τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ ἕτερον τοῦλάχιστον τῶν συνθετικῶν μερῶν εἶναι μέρος τοῦ λόγου κλιτὸν, εἶναι ἢ ῥήματα ἢ οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα. Ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τούτων ἄξια σημειώσεως εἶναι τὰ ἑξῆς :

117. α') **Σύνθετα ῥήματα (verba composita).** 1) ῥήματα σύνθετα μὲ *α'* συνθετικὸν ῥήμα σχηματίζονται μόνον μὲ τὸ ῥήμα *facio* ὡς *β'* συνθετικόν, τὸ ὁποῖον τότε μένει ἀμετάβλητον, ὡς (*adsuescēre*, *facio*), *adsuefacio* ἐθίζω, *adsue-feci*, *adsue-factum*, *adsue-facere*, (*calēre*, *facio*) *cale-facio* θερμαίνω, (*patēre*, *facio*) *pate-facio* ἀνοίγω, κλπ. (Βλ. § 114, 3 καὶ § 115, 3, *α'*).

2) Τὸ ῥήμα *facio* ὡς *β'* συνθετικὸν ῥημάτων ἐχόντων *α'* συνθετικὸν ὄνομα (οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον) μεταβάλλεται εἰς *-fīco* (κατὰ τὴν *α'* συζυγίαν), ὡς (*aedes*, *facio*) *aedi-fīco* οἰκοδομῶ, *aedifi-cāvi*, κλπ., (*amplus*, *facio*) *ampli-fīco* μεγαλύνω, (*testis*, *facio*) *testifīcor* μαρτυρῶ (§ 80).

118. β') **Σύνθετα ουσιαστικά (substantīva composīta).** Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -a, -s, -r, ὡς (ager, θ. agr-, colo) agri-cōla γεωργός, (θ. par, cae-do) par-i-cīda πατροκτόνος, (ars, artis-facio) artīfex (ἐκ τοῦ arti-fecis) τεχνίτης, (arma, gero) arm-ī-ger ὄπλοφόρος·

2) ἐκ δύο ὀνομάτων ἢ ἐξ ἀριθμητικοῦ καὶ ὀνόματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -ium, ὡς (sol, stat-us) sol-sti-tium ἡλιοστάσιον, (tres, θ. tri-, annus) tri-enn-ium τριετία·

3) ἐκ προθέσεως καὶ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ὡς (cum, nomen, ἀρχ. gnomen) co-gnōmen ἐπώνυμον, (de, decus) de-dēcus ἀπρέπεια, (pro, consul) pro-consul ἀνθύπατος.

119. γ') **Σύνθετα ἐπίθετα (adiectīva composīta).** Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ἐπιθέτου (ἢ ἀριθμητικοῦ) καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐκ ῥήματος καὶ οὐσιαστικοῦ, ὡς (magnus animus) magn-anīmus μεγαλόψυχος, (tres θ. tri-, lingua) tri-linguis τρίγλωσσος, (misereo cors) misericors ἐλεήμων·

2) ἐκ προθέσεως ἢ ἀχωρίστου μορίου καὶ ὀνόματος

α) οὐσιαστικοῦ. Τοῦτο ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ λαμβάνει ἐπιθετικὴν κατάληξιν, ὡς (ad, finis) af-fīnis γειτονικός, (cum, cors) con-cors ὁμόφρων, (in-ars) in-ers ἄτεχνος, (se-cura) secūr-us ἄφροντις, (in-arma) in-erm-is ἄοπλος.

Στέρησιν εἰς τὰ τοιαῦτα σύνθετα δηλοῦν καὶ αἱ προθέσεις a, de, ex, ὡς a-mens, de-mens ἄφρων, (ex, pars) ex-pers ἄμοιρος.

β) ἐπιθέτου. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν τότε λαμβάνεται συνήθως τὸ στερητικὸν in-, αἱ προθέσεις per, prae εἰς δῆλωσιν ἐπιτάσεως, καὶ ἡ πρόθεσις sub εἰς δῆλωσιν ἐλαττώσεως, ὡς in-dīgnus ἀνάξιος, per-lēvis πάνυ εὐτελής, prae-clārus πάνυ διαυγής, sub-crūdus ὠμός πως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

120. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ab-do ἀποκρούπτω. Βλ. do.

ab-icio (πρόφ. ab-jicio) ἀπορρίπτω, (ab + iacio, § 115, 3, α').
Βλ. iacio.

ab-oleo ἀφανίζω, -olēvi, -olītum, -olēre. Ἐκ τούτου abolesco ἀφανίζομαι, -lēvi, lescēre, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α' (ρίζ. ol-, πρβλ. ἀπ-όλ-λυμι).

ac-cendo ἀνάπτω, -cendi, -censum, -cendēre (ρίζ. cand-, βλ. candeo, § 115, 3, α').

ac-cerso. Βλ. ar-cesso.

ac-cīdo προσπίπτω, -cīdi, -cīdēre, § 89, 2 καὶ § 100, 2 (ad + cado, § 115, 3, α'). Βλ. cado.

ac-cīdo ἐπιτέμνω. (ad + caedo, § 115, 3, β'). Βλ. caedo.

ac-cio προσκαλῶ, -cire (κατὰ τὴν δ' συζυγίαν). Βλ. cicio, § 89, 4, Σημ. 1.

ac-cumbo κατακλίνομαι, -cubui, -cubītum, -cumbēre (ad + cubo, δ ἄχρηστον ρίζ. cub-, βλ. cubo § 96, 2, α').

aceo δξίζω, -cui, -cēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου acesco δξέωδης γίγνομαι, -cui, -cescēre, § 110, 2, α'.

aceo δξύνω. Ὡς τὸ tribuo.

ad-eo, § 93, Σημ.

ad-īmo ἀφαιρῶ (ad + emo, § 115, 3, α').

ad-īpīscor καταπράττω, -ēptus sum, -ipisci, § 80.

ad-oleo θυμιῶ, -olui, -olēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου adolesco ἀναφλέγομαι, -lescēre, § 110, 2, α'.

ad-olesco καὶ **ad-ulesco** ἀξάνομαι, -olēvi, (-ultum), -olescere (ρίζ. ol-, ἐκ τῆς al-, βλ. alo).

ad-orior προσβάλλω, -ortus sum, -orīri, § 80 (Κατὰ τὸ audior).
Βλ. καὶ orior.

ad-sentior. Βλ. assentior, § 81, 2.

a-gnosco ἀναγνωρίζω, -gnōvi, -gnītum, -gnoscēre. Βλ. nosco.

ago, § 87, 2, α'. Βλ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

aio, § 98, 2, α'.

- algeo** ῥιγῶ, alsi (ἐκ τοῦ alg-si), algere, § 89, 2. Ἐκ τούτου algesco ψύχομαι, alsi, algescēre, § 110, 2, α'.
- al-licio** ἐφέλλω, δελεάζω, -lēxi, -lectum, -licēre (ad + lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- alo** τρέφω, αὔξανω, alui, alītum καὶ altum, alēre. Παθ. μτχ. altus καὶ alītus.
- ambio** (ambi + eo), § 93, Σημ.
- amb-ūro** περιφλέγω, § 114, 2, α'. Βλ. uro.
- amicio** περιβάλλω, (amicui καὶ amixi), amictum, amicīre (ἐκ τοῦ ambi + iacio, § 114, 2, α' καὶ § 115, 3, α').
- am-plector** περιβάλλω, -plēxus sum, -plexum, -plecti, § 80 (ambi + plector, § 114, 2, α').
- ango** ἄγχω, angēre, § 89, 2.
- animadverto** προσέχω, κατανοῶ. Βλ. verto.
- apērio** ἀνοίγω, -rui, -rtum, -rire.
- apiscor** ἐπιτυγχάνω, aptus sum, aptum, apisci, § 80. (Ἐν συνθέσει -ipiscor, -eptus sum, κλπ., § 115, 3, α').
- ap-pello** προσπελάζω, -pūli, -pulsum, -pellēre. Βλ. pello. (Διακριτέον apel-lo, āvi, ātum, āre καλῶ).
- arceo** εἴργω, ἀρκέω, arcui, arcēre. Ἐν συνθέσει -erceo, -ercui, (-ercitum), -ercēre, § 115, 3, α'.
- ar-cesso** καὶ ac-cesso προσκαλῶ -cessīvi, cessītum, -cessēre, 89, 3.
- ardeo** καίομαι, arsi, (arsum), ardēre, § 90, 3. Μτχ. μέλλ. arsūrus. Ἐκ τούτου ardesco ἀναλάμπω, arsi, ardescēre, § 110, 2, α'.
- arguo** ἐλέγχω. Ὡς τὸ tribuo. Μτχ. μελ. arguitūrus.
- aspicio** προσβλέπω. Βλ. specio.
- assentior** ὁμολογῶ, -sensus sum, -sentīri, § 80 καὶ 81, 2.
- audeo**, § 81, 1.
- audio**, § 78.
- au-fero** ἀποκομίζω, abs-tūli, ab-lātum, au-ferre, § 96 καὶ § 102, 2.
- au-fugio** ἀποφεύγω, fūgi, -fugēre, § 84 καὶ 89, 2.
- augeo**, § 86, 1 καὶ § 89, 3.
- avere**, § 98, 3.
- bibo** πίνω, bibi, bibēre, (σουπῖνον potum ἢ haustum ἐκ τοῦ hau-rire), § 89, 3, α'.

cado πίπτω, § 87, 2 β' και § 100, 2. Μτχ. μέλλ. *cāsūrus*.

caedo κόπτω, § 87, 2, β' και § 115, 3, β'.

caleo θερμός είμι, -lui, -lēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου *calesco*, § 86, 2 γ'

calleo έχω τύλους, -llēre, § 89, 2.

candeo λευκός είμι, -ndui, -ndēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου *candescō*
λευκαίνομαι, -ndui, -ndescēre, § 110, 2, α'.

caneo πολιός είμι, -nui, -nēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου *canescō* πολιός
γίγνομαι, -nui, -nescēre, § 110, 2, α'.

cano άδω, § 87, 2, β'. 'Εν συνθέσει -cīno, -cīnui, (-centum), -cī-
nēre, ως *con-cīno*, *prae-cīno* προλέγω, § 115, 3, α'.

capesso δράττομαι, άρπάζω, -pessīvi, -pessītum, -pessēre, § 89, 3.

capio λαμβάνω, § 84. 'Εν συνθέσει -cipio, -cēpi, -ceptum, -cipēre,
§ 115, 3, α' και Σημ. 1.

careo ούκ έχω, *carui*, (*caritum*), *carēre*. Μτχ. μέλλ. *caritūrus*.

carpo δρέπω, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει -cerpo, § 115, 3, α'.

caveo φυλάττομαι, *cavi*, *cautum*, *cavēre*, § 115, 3, Σημ. 1.

cēdo βαδίζω, *cessi*, *cessum*, *cedēre*.

censeo τιμῶμαι, νομίζω, *censui*, *censum*, *censēre*.

cerno κρίνω, § 86, 2.

cieo κινῶ, § 89, 4. Σημ. 1 (και *cio*, *cire*, § 89, 2). Τὸ σουπῆνον και
ἡ μετοχή τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἰς τὸ σύνθετον *acci(e)o*
έχουν τὸ *i* μακρόν: *accēitum*, *accēitus*. Εἰς τὰ ἄλλα σύνθετα τὸ *i*
τοῦτο διαφορεῖται, ὡς *ex-cītus* και *ex-cītus*, *con-cītus* και *con-*
cītus, *in-cītus*.

cingo ζώννυμι, *cinxi*, *cinctum*, *cingēre*.

circum-do περιβάλλω, -dēdi, -dātum, -dāre, § 89, 4, Σημ. 1
και 2.

circum-sisto περικυκλῶ, -stēti, -sistēre. Βλ. *sisto*.

circum-sto περιίσταμαι, -stēti, -stare. Βλ. *sto*.

clareo φανερός είμι, -rui, -rēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου *claresco* αναφαί-
νομαι, -rui, *rescēre*, § 110, 2, α'.

claudo κλείω, *clausi*, *clausum*, *claudēre*, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει
-clūdo, § 115, 3, β'.

coalesco συναυξάνομαι, -alui, (-alītum), -alescēre. Παθ. μτχ.
coalītus. ('Εκ τοῦ άχρήστου *alesco*, ἃ ἐκ τοῦ *alo*).

co-ēmo συναγοράζω. Βλ. *emo* και § 115, 1.

co-eo συνέρχομαι. Βλ. eo, § 93 και § 115, 1.

coepi ἤρξάμην, § 98, 1 και Σημ.

co-erceo περιείργω, κολάζω, -ercui, -ercitum, -ercēre. Βλ. arceo.

co-gnosco γιγνώσκω, -gnōvi, -gnitum, -gnosċere. Βλ. nosco και πρβλ. γι-γνώσκω.

cogo συνάγω, cōēgi, cōāctum, cōgēre (cum + ago, co + ago, § 115, 1).

co-hibeo συνέχω, (cum + habeo, § 115, 1 και 3, α').

col-līdo συνθλίβω, (cum + laedo, § 115, 1 και 3, β').

col-līgo συλλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1.

colo θεραπεύω, colui, cultum, colēre.

comb-ūro κατακαίω. (Έκ τοῦ co + amburo, § 115, 1). Βλ. uro.

com-ēdo, § 92 και 115, 1. Βλ. edo.

com-miniscor ἐπινοῶ, -mentus sum (-mentum), -minisci, § 80, (ρίζ. men-, πρβλ. memini, § 98, 1).

como καλλωπίζω, compsi, comptum, comēre.

com-pello συνωθῶ, -pūli, -pulsum, -pellēre. Βλ. pello.

com-perio καταμαθάνω, -pēri, -pertum, -perire, § 89, 3, (ρίζ. per-, πρβλ. πεῖρα, ἐκ τοῦ περ-ja).

com-pingo συμπήγνυμι, -pēgi, -pactum, -pingēre, § 89, 4 γ' και § 115, 1 και 3, α'. Βλ. pango.

com-pingo καταγράφω, -pinxi, -pictum, -pingēre. Βλ. pingo και § 115, 1.

complector περιπλέκομαι, -plexus sum, -plexum, -pīecti, § 80.

com-pleo πληρῶ, -plēvi, -plētum, -plēre. Πρβλ. deleo.

con-eīdo συμπίπτω. Βλ. ac-eīdō (cado).

con-eīdo κατακόπτω. Βλ. ac-eīdo (caedo).

con-clūdō κατακλείω. Βλ. claudio.

con-cupiseo ὀρέγομαι, -cupīvi, -cupītum, -cupiscēre. (Έκ τοῦ cupio, § 84 και § 110, 2, α').

con-cutio διασεύω, -cussi, -cussum, -cutēre. Βλ. quatio.

con-dolesco ἀλγῶ, -dolui, -dolescēre. Έκ τοῦ con - doleo.

con-fīteor καθομολογῶ, -fessus sum, -fessum, -fitēri, § 80 (cum + fateor, § 115, 3, α').

con-gruo συμπίπτω, συμφωνῶ, -grui, -gruēre, § 89, 2. Βλ. ruo.

con-icio (πρόφ. con-jicio) συμβάλλω (cum + iacio, § 115, 1 και 3, α').

- con-niveo** συμμύω, -nīxī και -nīvi, -nivēre, § 89, 2.
- con-quīro** ἀναζητώ. Βλ. quaero, § 115, 3, β'.
- con-sciseo** κοινῇ ψηφίζομαι, -scīvi, -scītum, -sciscēre. ('Εκ τοῦ scio, § 110, 2, α').
- con-sisto** ἵσταμαι, ἔγκειμαι, -stīti, -sistēre. Βλ. sisto.
- con-spicio** καθορῶ. Βλ. specio.
- con-sto** συνίσταμαι, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. constatūrus, § 110, 2. Βλ. και sto.
- con-sūlo** βουλευόμαι, -sūlui, -sultum, -sulēre.
- con-temno** καταφρονῶ, -temp̄si, -temptum, -temnēre.
- con-ticeseo** ἢ con-ticisco κατασιωπῶ, -ticui, -ticescēre, § 89, 2. 'Εκ τοῦ taceo, § 115, 1 και § 110, 2, α'.
- con-tingo** ἄπτομαι. Βλ. tango, 115, 1, και 3, α'.
- coquo** μαγειρεύω, coxi, coctum, coquēre.
- crebresco** (σύνθετον per-crebresco λαμβάνω ἐπίδοσιν), -brui, -bre-scēre. ('Εκ τοῦ ἐπιθ. creber, § 110, 1).
- credo** πιστεύω -dīdi, -dītum, -dēre. Πρβλ. do.
- crepo** κροτῶ, -pui, -pītum, pāre, § 115, 3, α'.
- creso** αὐξάνομαι, crēvi, (crētum), crescēre. ('Εκ τοῦ creo, § 110, 2, α').
- cubo** κατάκειμαι, cubui, cubītum, cubāre, § 89, 3 και 4.
- cupio**, § 84.
- curro**, § 87, 2, β' και § 100, 1.
- debeo** ὀφείλω. 'Ως τὸ habeo. ('Εκ τοῦ de + habeo, § 115, 2, α').
- decet**, § 99, 2.
- de-cīdo** καταπίπτω. Βλ. ac-cīdo, (cado).
- de-cīdo** ἀποκόπτω. Βλ. caedo.
- de-fendo** ἀποκρούω, -fendi, -fensum, -fendēre.
- de-fetiscor** καταπονοῦμαι, -fessus -sum, -fessum, -fetisci, § 80. Βλ. fatisco.
- dēgo** διάγω, (dēgi), degēre, § 89, 2. ('Εκ τοῦ de + ago' πρβλ. cogo).
- de-icio** (πρόφ. de-jicio), καταρρίπτω. Βλ. conicio.
- deleo**, § 78.
- de-līgo** ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1.

de-litescō καὶ **delitiscō** ἀποκρύπτομαι, -litui, -litescēre, § 89, 2.

Βλ. lateo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 2, α'.

demō ἀφαιρῶ, dempsi, demptum, demēre. (Ἐκ τοῦ de + ēmo, πρβλ. como).

de-scendo καταβαίνω, § 115, 3, α'. Βλ. scando.

de-sipio μωραίνω, (-sipui), -sipēre, § 89, 2, (de + sapio, § 84 καὶ 115, 3, α').

de-sisto καθίστημι, -stīti, -sistēre. Βλ. sisto.

de-spicio καταφρονῶ. Βλ. specio.

de-vertor, § 81, 2.

dico, § 87, 2, γ' καὶ § 84, Σημ. Σύνθετα **ēdīco** προκηρύσσω, **interdīco** ἀπαγορεύω.

dif-fēro διασκεδάννυμι, dis-tūli, di-lātum, dif-ferre, § 115, 2, δ'.

di-līgo ἀγαπῶ, -lēxi, -lectum, -ligēre (dis + lego, § 115, 2, δ' καὶ 3, γ' Σημ. 1).

di-lucescit ὑποφώσκει ἡμέρα, -lūxit, -lucescēre.

di-rīho διαχωρίζω. Ὡς τὸ habeo. (Ἐκ τοῦ dis + habeo, § 115, 2, δ καὶ 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).

di-rīgo διευθύνω, -rēxi, rectum, -rigēre (dis + rego, 115, 3, α').

di-rīmo χωρίζω, -rēmi, -remptum, -rimēre (dis + emo, § 115, 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).

disco, § 89, 2.

dis-plīceo ἀπαρέσχω (dis + placeo, § 115, 3, α').

distinguo διακρίνω. Βλ. stinguo.

di-sto διέχω, ἀπέχω, -stāre, § 89, 2. Βλ. sto.

di-vīdo διαιρῶ, -vīsi, -vīsum, -vidēre.

do δίδωμι, § 89, 4, 1 καὶ 2 (ῥίζ. dov-, dā-, dā-).

do, dīdi, dītum, dēre (ῥίζ. de-). Εὐχρηστον μόνον ἐν συνθέσει μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων, ὡς ab-do ἀποκρύπτω, ad-do προσθέτω, con-do κτίζω, κλπ. Εἰς τινὰ τοιαῦτα σύνθετα, ὡς τὸ red-do (ἀποδίδωμι), ὑπάρχει καὶ τοῦ προηγούμενου do (= δίδωμι) ἡ ἔννοια, § 89, 4, Σημ. 2.

doceo διδάσκω, docui, doctum, docēre.

doleo ἀλγῶ, dolui, (dolitum), dolēre.

domo, § 89, 3.

duco ἄγω, duxi, ductum, ducēre, § 84 Σημ. καὶ 87, 2, γ'.

edo, § 92.

edūco ἐξάγω, dūxi, κλπ. Βλ. dūco. (Διακριτέον, edūco, -āvi, -ātum, -āre, παιδεύω, ἀνατρέφω).

egēo ἐνδέομαι, egui, egēre, § 89, 2.,

eicio (πρόφ. ejicio, e + iacio), § 115, 3, α'.

e-licio ἐξέλκω, ἐξάγω, § 84 και § 115, 3, α'. Βλ. lacio.

e-līdo ἐκθλίβω (e + laedo, § 115, 3, β').

e-līgo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1. Βλ. lego.

emineo ἐξέχω, -nui, -nēre, § 89, 2.

emo ἀγοράζω, ēmi, emptum, emēre. (Σύνθετα co-emo, ἀλλὰ red-īmo ἐξαγοράζω, adīmo ἀφαιρῶ, interīmo ἀποκτείνω), § 115, 3 α'.

e-mungo ἀπομύττω, (-munxi, -munctum), -mungēre (ρίζ. mug-, § 86, 2, α' και § 89, 1).

eo, § 93 και 89, 4, Σημ. 1.

ex-cello ἐξέχω, προέχω, -cellere, (παθητ. μτχ. ex-celsus), § 89, 2.

ex-elūdo ἀποκλείω, § 115, 3, β'. Βλ. claudo.

ex-cudo ἐκτρίβω, (-cūdi, -cūsum), -cudēre.

ex-cutio (ex + quatio, πρβλ. § 115, 3, β').

ex-erceo ἐξασκῶ. Βλ. arceo και cōerceo.

ex-īgo ἀπαιτῶ, ἐκτελῶ, -ēgi, -actum, -igēre (ex + ago, § 115, 3, α').

ex-īmo ἐξαίρω, ἐξάγω (ex + emo, § 115, 3, α').

ex-olesco ἐπαυξάνομαι. Εὐχρηστος μόνον ἢ μετοχή exolētus, ὡς ἐπίθετον (= ἀδρὸς, τέλειος). Πρβλ. adolesco.

ex-olesco φθίνω, -lēvi, (-lētum), -lescēre. Πρβλ. ad-olesco.

ex-pergiscor ἐξεγείρομαι, -perrectus sum, -perrectum, -pergisci, § 80. Βλ. pergo και § 110, 2, α'.

ex-perior πεῖραν λαμβάνω, -pertus sum, -pertum, -perīri, § 80. Βλ. comperio.

ex-sisto ἐξάνισταμαι. Βλ. consisto.

ex-sto ἐξέχω, ὑπάρχω, exstāre. Μετ. μέλλ. exstātūrus.

ex-timesco ἐκφοβοῦμαι, -timui, -timescēre, § 89, 2. Βλ. timeo και § 110, 2, α'.

ex-uo ἀποδύω. Ὡς τὸ tribuo.

facesso πράττω, -cessīvi, -cessītum, -cessēre.

- facio**, § 84 και Σημ. Παθητικὸν τοῦ τὸ fio, § 97. Ἐν συνθέσει : -ficiō, -fēci, -fectum, -ficēre, § 115, 3, α' και § 117.
- fallo** σφάλω, fefelli, fallēre, § 87, 2, β'. (Ἐκ τοῦ falso, § 86, 2).
Σουπῖνον deceptum, ἐκ τοῦ decipēre.
- farcio** σάττω, farsi, fartum, farcīre, § 89, 3. Ἐν συνθέσει -farcio, -fersi, -fertum, fercīre, § 115, 3, α'.
- fateor** ὁμολογῶ, (fassus sum), fatēri, § 80. Ἐν συνθέσει -fiteor, § 115, 3, α'.
- fatisco** σχίζομαι, καταπονοῦμαι, fatiscēre, § 89, 2 και fatiscor, fatisci, § 80.
- faveo** εὖνοῶ, favi, fautum, favēre.
- ferio**, § 89, 2.
- fero**, § 96, § 84, Σημ. και 115, 3, Σημ. 1.
- ferveo** ζέω, ferbui, fervēre, (και ποιητ. fervo, fervi, fervēre).
Πρβλ. § 89, 3.
- fido**, § 81, 1.
- figo** πηγνύω, fixi, fīxum, figēre.
- findo** σχίζω, χωρίζω, fidi, fissum, findēre, (ρ. fid-, § 86, 2, α').
- tingo** πλάττω, finxi, fictum, tingēre, (ρ. fig-, § 86, 2, α').
- fio**, § 97. Βλ. και facio.
- flecto** κάμπτω, flexi, flexum, flectēre (ρ. flect-, § 86, 2, β').
- fleo** κλαίω, flēvi, flētum, flēre, Πρβλ. deleo.
- fligo** κτυπῶ, flixi, flictum, fligēre, (ρ. flig-, § 87, 2, γ'). Συνήθως σύνθετον : affligo καταβάλλω, confligo συγκρούομαι.
- floreo** ἀνθῶ, -rui, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου florescō (ἐξανθῶ), -scēre, § 110, 2, α'.
- fluo** ῥέω, fluxi, fluxum, fluēre, (ρ. flu- και flug-).
- fodio**, § 84 και § 87, 2, α'.
- for**, § 98, 2, δ'.
- fōre**, § 98, 3, Σημ.
- foveo** θάλλω, fōvi, fōtum, foveēre.
- frango** κατάγνυμι, frēgi, fractum, frangēre, (ρ. frag-, § 86, 2, α', § 87, 2, α', και § 115, 3, α').
- fremo** γογγύζω, fremui, (fremītum), fremēre (§ 89, 3).
- frendo** συντριβω, βρύχω, fresum (και frēssum), frendēre.
- frico** ψήχω, τρίβω, fricui, frictum και fricātum, fricāre, § 89, 3.

frigeo ψυχρός είμι, frigēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου frigesco, -scēre, § 110, 2, α'.

fruor καρποῦμαι, frui. Μτχ. μέλλ. fruitūrus. Οἱ ἐλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ ῥ. utor ἢ τῆς φράσεως fructum capere, § 80 (ῥ. fru- καὶ frug-).

fugio, § 84, § 87, 2, α' καὶ § 89, 4. Σημ. 1. Μτχ. μέλλ. fūgīturus.

fulcio ἐρείδω, fulsi, fultum, fulcīre, § 89, 3.

fulgeo ἀστράπτω, fulsi, fulgēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου fulgesco ἀναλάμπω, -scēre, § 110, 2, α'.

fundo, § 86, 2, α'.

fungor ἐπιτελῶ, functus sum, functum, fungi, § 80.

furo, § 89, 2.

gaudeo, § 81, 1.

gemo στενάζω, -mui, (-mītum), -mēre.

gero φέρω, gessi, gestum, gerēre, (ῥ. ges-, πρβλ. § 23, 2, Σημ.).

gestio γαυριῶ, ἀφίεμαι, gestīre, § 89, 2.

gigno, § 86, 3.

gradior βαδίζω, § 80 καὶ 84. Τὸ σουπῆνον gressum ἀντὶ grassuīn, κατὰ τὰ σύνθετα. Βλ. § 115, 3, α'.

habeo ἔχω, -bui, -hītum, -bēre, § 87, 1, § 88, 2 καὶ 89, 4, Σημ.

Ἐν συνθέσει -hibeo, ὡς adhibeo προσφέρω, prohibeo κωλύω, § 115, 3, α'.

haereo ἔχομαι τινος, haesi, (haesum), haerēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. haesurus.

haurio ἀντλῶ, hausi, haustum, haurire, § 89, 3, (ῥ. haus-, - πρβ. § 23, 2, Σημ.).

hisco χάσκω, hiscēre, § 89, 2. Ἐκ τοῦ hio, § 110, 2, α'.

horreo φρίττω, § 89, 2. Ἐκ τούτου ἠorresco, horruī, horrescēre, § 110, 2, α'.

(ieiō ἢ) **iceo** πλήττω, ici, (ictum), icēre. Μτχ. μέλλ. icturus. Παθητ. μτχ. ictus .

- i-gnosco** συγγινώσκω, -gnōvi, -gnōtum, -gnosċere. Πρβλ. *co-gnosco*.
- il-licio** δειλάζω, -lexi, -lectum, -licċere, (*in + lacio*, § 84 και § 115, 3, α').
- im-buo** ἐμβάπτω. Ὡς τὸ *tribuo*.
- im-mīneo** ἐπίκειμαι, *im-minċere*, § 89, 2.
- im-pingo** (*in + pango*). Βλ. *com-pingo*.
- im-plīco**, § 89, 4, α'.
- in-cendo** ἀνάπτω. Πρβλ. *ac-cendo*.
- in-cīdo** ἐμπίπτω. Πρβλ. *ac-cīdo*. Βλ. *cado*.
- in-cīdo** ἐντέμνω. Πρβλ. *ac-cīdo*. Βλ. *caedo*.
- in-clūdo** ἐργλείω. Βλ. *con-clūdo* και *claudio*.
- in-cumbo** κατακλίνομαι, -cubui, -cubūtum, -cumbċere. Βλ. *ac-cumbo*.
- in-cutic** ἐνσειώ. Βλ. *con-cutio* και *quatio*.
- in-dīco** κηρύττω. -dīxi, κλπ. Βλ. *dīco*. (Διακριτέον *indīco*, -āvi, -ātum, -āre δηλῶ).
- in-digeo** ἐνδέομαι, -gui, -gċere, § 89, 2. Βλ. *egeo*.
- in-dulgeo** χαρίζομαι, -lsi, -lgċere, § 89, 3.
- in-duō** ἐνδύω. Βλ. *ex-uo*.
- in-fringo** κατάγνυμαι. Βλ. *frango*, § 115, 3, α'.
- in-gemisco** ἐπιστένω, -mūi, -miscċere, § 89, 2. Βλ. *gemo*.
- in-gruo** ἐνσκήπτω. Βλ. *con-gruo*.
- in-icio** (προφ. *in-jicio*) ἐμβάλλω. Βλ. *conicio*.
- in-quam**, § 98, 2, β'.
- in-sculpo** ἐγγλύφω. Βλ. *scalpo*.
- in-sto** ἐπίκειμαι, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. *instāturus*.
- intel-lċgo** κατανοῶ, -lexi, -lectum, -legċere, § 115, 3, Σημ. 1.
- in-tueor** προσβλέπω, -tuċri. Πρκμ. *aspċxi*, ἐκ τοῦ *aspicio*.
- irascor** ὀργίζομαι, *irasci*, § 80. Πρκμ. *suscensui*, ἐκ τοῦ *suscenseo*.
- jaceo** κεῖμαι, *jacui*, (*jacūtum*), *jacċere*. Μτχ. μέλλ. *jaciturus*.
- jacio**, § 84. Ἐν συνθέσει, -jicio (ἢ -icio), -jċci, -jectum, -jicċere, ὡς *abicio* (προφ. *abjicio*), *con-icċio* (προφ. *conjicio*) κλπ., § 115, 3, α'.
- jubeo** κελεύω, *jussi*, *jussum*, *jubċere*.

jungo, § 89, 1.

juvo, § 89, 4.

labor ὀλισθαίνω, lapsus sum, lapsum, labi, § 80.

laesso ἐρεθίζω, -ssīvi, -ssītum, -ssēre, § 89, 3.

laicio, § 84. Ἐν ἀντιθέσει -licio, § 115, 3, α'. Βλ. al-licio, e-licio καὶ il-licio.

laedo λυμαίνομαι, laesi, laesum, laedēre, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει -lido, § 115, 3, β'.

lambo λείγω, -bi, -bītum, -bēre.

langueo ἄτονῶ, -guēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου languesco ἄτονος γίγνομαι, -gui, -guescēre, § 110, 2, α'.

lateo λανθάνω, -ui, -tēre, § 89, 2.

lavo λούω, πλύνω, lāvi, latum καὶ lavātum, lavāre καὶ lavēre. Πρβλ. § 86, 4. Μέσον lavar, lautus sum, lavāri.

lego, § 78, § 89, § 87, 2, §§ 88 καὶ 115, 3, Σημ. 1.

libet, § 99, 2.

liceo παλωμαι ἐν δημοπρασίᾳ, -cui, -cītum, -cēre, § 89, 2.

liceor ἀγοράζω ἐν δημοπρασίᾳ, -cītus sum, -cēri, § 80.

licet, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. liciturus.

lineo λείγω, -nxi, -ngēre.

lino § 89, 4 καὶ Σημ. 1.

linguo, § 87, 2, α'.

liveo πελιδνός εἰμι, livēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου livesco πελιδνοῦμαι, -scēre, § 110, α'.

loquor, § 80.

luceo φέγγω, luxi, lucēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου lucesco ἐπιλάμπω, -scere, § 110, 2, α'.

ludo, § 87, 2, γ'.

lugeo πενθῶ, luxi, lugēre, § 89, 3.

luo ἀποτίνω, lui, luēre. Μτχ. μέλλ. luīturus.

luo λούω, luēre. (Πρβλ. lavar, lavēre). Εὐχρηστον εἰς τὰ σύνθετα ab-luo ἀποκλύζω, καθαίρω, (-lūi, -lūtum, -luēre), diluo διαβρέχω, κλπ.

- madeo** ὑγρός εἰμι, -dui, -dēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου *madescō* βρέχομαι, -dui, -descēre, § 110, 2, α'.
- maereo** εἶμαι τεθλιμμένος, -rēre, § 89, 2.
- malo**, § 95.
- mando** μασῶμαι, -ndi, -nsum, -ndēre.
- maneo** μένω, -nsi, (-nsum), -nēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. *mansurus*.
- mansuesco** τιθασσεύομαι. Βλ. *suesco*.
- marceo** μεμάραμμαι, -cēre, § 89, 2.
- medeor** ἰῶμαι, -dēri, § 80 καὶ 89, 2. Πρσμ. *sanāvi*, ἐκ τοῦ *sanare*.
- memini**, § 98, 1.
- mereo** ἄξιός τινός εἰμι, -rui, -rītum, -rēre καὶ *mereor*, -rītus sum, -rēri, § 80.
- mergo** βυθίζω, -rsi, -rsum, -rgēre.
- metior** μετρῶ, *mensus sum*, *mensum*, *metīri*, § 80 καὶ § 89, 3.
- meto** θερίζω (*messum*), *metēre*, § 89, 2.
- metuo** φοβοῦμαι, -tui, -tuēre.
- mico**, § 89, 2. Σύνθετον *e-mīco* ἐκπηδῶ. Μτχ. μέλλ. *emicaturus*.
- mingo** οὐρῶ, *minxi*, *minctum* καὶ *mictum*, *mingēre* (ῥ. *mig-*, § 89, 1· πρβλ. ὀ - μιχ - εἶν).
- minuo** ἐλαττῶ. Ὡς τὸ *tribuo*.
- miscero** μείγνυμι, *miscui*, *mixtum* καὶ *mistum*, *miscēre* (ῥ. *mig-*, Ἑλλ. μείγ-νυμι καὶ μίσγω.).
- misereor** οἰκτίρω, -rītus sum, -rēri, § 80 καὶ ἀπροσώπως *miseret* (*me*) οἰκτος ἔχει (*me*), *miserītum est*, *miserēre*, § 100, 2.
- mitto** πέμπω, *mīsi*, *missum*, *mittēre*, § 115, 2, β'.
- molo** μύλλω, ἀλήθω, -lui, -lītum, -lēre.
- moneo** παραινῶ, -nui, -nītum, -nēre, § 87, 1 καὶ § 88, 2.
- mordeo** δάκνω, *momordi*, *morsum*, *mordēre*, § 87, 2, β'.
- morior**, § 84 καὶ § 86, 1. Μτχ. μέλλ. *moriturus*.
- moveo** κινῶ, *mōvi*, *motum*; *movēre*.
- mulceo** ψήγω, θέλω, -lsi, -lsum, -lcēre.
- mulgeo** ἀμέλω, -lsi, -lctum, -lgēre (ῥίζ. *mulg-*, πρβλ. ἀ-μέλ-γω).

nanciscor ἐπιτυγχάνω, *nactus* ἢ *nactus sum*, *nactum*, *nancisci*, § 80.

nascor γεννῶμαι, *nātus sum*, *natum*, *nasci*, § 80 (ῥ. *gna-*, ὅθεν

- a-gnascor ἔκ τοῦ ad-gnascor, cognātus, κλπ. Πρβλ. κασίγνη-
-τος).
- neco**, § 86, 1, α' και § 89, 4. Σύνθετον e-nēco κατακτείνω, enecūi και
enecāvi, enectum, enecare.
- necto** συνδέω, nexi και nexui, nexum, nectere.
- neg-lēgo** και neg-līgo ἀμελῶ, -lexi, -lectum, -legere. § 115, 3,
Σημ. 1.
- neo** νήθω, nēvi, nētum, nēre. Πρβλ. deleo (ἀλλὰ ὀριστ. ἐνεστῶτος γ'
πληθ. neunt, ποιητικῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν).
- nequeo**, § 94.
- ningit** και ninguit νίφει, ninxit, ningere, § 99, 1. Πρβλ. § 24.
- niteo** λάμπω, στίλβω, -tui, -tēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου nitesco σιλ-
πνός γίγνομαι, -tescere, § 110, 2, α'.
- nitor** ἐρείδομαι, nīxus ἢ nīsus sum, nixum ἢ nisum, niti, § 80.
- noceo** βλάπτω, -cui, (-cītum), -cēre.
- nolo**, § 95.
- nosco** γινώσκω, novī, notum, noscere (ῥ. gno —, ὅθεν a-gnosco,
co-gnosco, κλπ., ὦν τὸ σουπῆνον -gnītum. Πρβλ. γι-γνώ-σκω και
nascor).
- nubo** ὑπανδρεύομαι, nupsi, nuptum, nubere, § 87, 2 γ', (ῥ. nub-
πρβλ. νύ-μ-φη).
- nuo** νεύω. Εὐχρηστον μόνον ἐν συνθέσει, ὡς ab-nuo ἀνανεύω, ad-
nuo ἐπινεύω, -nūi, -nuere.
- ob-do** ἐπιτίθημι. Βλ. do.
- ob-dormisco** καταδαρθάνω, -mīvi, -miscere, § 89, 2 και 110, 2, α'.
- ob-icio** (πρόφ. ob-jicio) προβάλλω. Βλ. ab-icio.
- ob-liviscor** ἐπιλανθάνομαι, -lītus sum, -lītum, -livisci, § 80.
- ob-oedio** ὑπακούω, (ob + audio).
- ob-sideo** πολιορκῶ. Βλ. sedeo.
- ob-solesco** παλαιουῖμαι, -levi, (-lētum), -lescere. Βλ. exolesco.
- ob-sto** ἀνθίσταμαι, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. obstāturus.
- oc-eīdo** καταδύομαι, -cīdi, (-cāsūm), -cidere. Βλ. cado.
- oc-eīdo** φανεύω, -cidi, -cisum, -cidere. Βλ. caedo.
- oc-cūlo** ἀποκρύπτω, -cūlui, -cūltum, -culere.
- odi**, § 98, 1.

of-fendo προσκρούω. Βλ. de-fendo.

oleo ὄζω, -lui, -lĕre, § 89, 2.

operio καλύπτω, -perui, -pertum, -perĭre. Βλ. aperio.

oportet, § 99, 2.

opperior ἀναμένω, -peritus ἢ pertus sum, -pertum, -periri, § 80

ordior ἄρχομαι, orsus sum, orsum, ordiri, § 80.

orior ἀνατέλλω, ortus sum, ortum, (μετχ. μελλ. oritūrus), oriri, § 80 (ῥ. or-, ὄρ-νυμι). Εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος, τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παρατατικοῦ καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν κανονικῶς σχηματίζεται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν : orēris, orĭtur, orĭmur, orimini — orērer, orērentur, κλπ.

os -tendo δείκνυμι. Ἄνευ ὑπτίου. Βλ. tendo καὶ § 87, 2, β'. Σημ. καὶ § 115, 2, β', Σημ.

paciscor συντίθεμαι, pactus sum, pactum; pacisci, § 80.

paenitet (me), μεταμέλει μοι, -tuit, -tĕre, § 99, 2.

palleo ὠχρός εἶμι, -llui, -llĕre, § 89, 2. Ἐκ τούτου pallesco ὠχρίῳ, -llui, -llescĕre, § 110, 2, α'.

pando πετάννυμι, ἀπλώνω, pandi, passum (ἢ pansum), pandĕre.

pango, § 89, 4, γ' καὶ § 115, 3, α'.

pareo φείδομαι, peperci ἢ parsi, parcĕre, § 87, 2, β'. Σουπῖνον temperatum, ἐκ τοῦ temperare.

pareo φαίνομαι, ὑπακούω, -rui, -rĕre. Σύνθετον ap-pāreo (ἐπιφαίνομαι). Μτχ. μέλλ. (ap) pariturus.

pario, § 84 καὶ § 87, 2, β'. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος paritūrus.

pāscō, § 86, 2, γ'.

pateo ἀναπέπταμαι, -tui, -tĕre, § 89, 2.

patior, § 84.

paveo, ἐπτόημαι, pavĕre, § 89. 2. Ἐκ τούτου pavesco πτοοῦμαι, pavescĕre, § 110, 2, α'.

pecto κτενίζω, pexum, pectĕre,

pellicio ἐφέλκομαι, -lĕxi, -lĕctum, -licĕre. Βλ. lacio.

pello ὠθῶ, pepŭli, pulsum, pellĕre, § 87, 2, β'.

pendeo κρέμαμαι, rependi, pendĕre, § 89, 2, καὶ 3 καὶ § 87, 2, β'.

pendo ζυγίζω, rependi, pĕnsum, pendĕre, § 87, 2, β'.

per-cello καταράσσω, καταβάλλω, -cŭli, -culsum, -cellĕre.

- per-cutio** πατάσσω. Βλ. *quatio*.
- per-do** ἀπόλλυμι, -dīdi, -dītum, -dēre. Βλ. *do*.
- pergo** χωρῶ, διευθύνομαι πρὸς, *per-rēxi*, *per-rectum*, *pergēre* (*per* + *rego*).
- peto** φέρομαι πρὸς, ζητῶ, -tīvi, -tītum, -tēre, § 83, Σημ., § 89, 3 και § 115, 3, Σημ. 1.
- piget** (*me*) λυπεῖ (*με*), (*pigūit*), *pigēre*, § 99, 2.
- pingo**, § 89, 1, β'.
- pinso**, § 89, 4, γ'.
- placeo** ἀρέσκω, *placui* και *placītus sum*, *placītum*, *placēre*. ('Ως τὸ *habeo*). Σύνθετα : *com-placeo*, *per-placeo*, ἀλλὰ *dis-plīceo*.
- plango** πλήττω, -nxi, -nctum, -ngēre, (β. *plag-*, § 89, 1).
- plaudo** κροτῶ, *plausi*, *plausum*, *plaudēre*.
- plecto**, § 86, 2, β'.
- plīco** πτύσσω, (*plicui*), *plicātum*, *plicāre*, § 89, 3. Εὐχρηστον σύνθετον : *ap-plīco*, *ex-plīco*, *applicāvi* και *applicui* — *explicavi* και *explicui*, κλπ.
- pluit** ὑεῖ, *pluit* και (ἀρχαϊκῶς) *pluivit*, *pluēre*, § 89, 1.
- polleo** ἰσχύω, *pollēre*, § 89, 2.
- polliceor** ὑπισχυοῦμαι, *pollicītus sum*, *pollicītum*, *pollicēri*, § 80.
- polluceo** ἀποθύω, -lūxi, -luctum, -lucēre, § 89, 3.
- polluo** μαιίνω. 'Ως τὸ *tribuo*.
- pōno** ἀποτίθημι, (*posīvi*) και *posui*, *posītum*, *ponēre* (*po* + *sino*)
- porricio** προσφέρω εἰς τὸν βωμόν, (-*reci* και) -*rēxi*, -*rectum*, -*ricēre*, (*por* + *jicio*, ἤτοι *jacio*, § 115, 3, α').
- por-rīgo** και (κατὰ συγκοπήν) *porgo* προτείνω, -*rēxi*, -*rectum*, -*rigēre*, (*pot* + *rego*, § 115, 3, α').
- por-tendo** προλέγω. Βλ. *tendo* και § 87, 2, Σημ.
- posco**, § 89, 2, α' και § 87, 2, β'. Σουπῖνον *postulātum* ἐκ τοῦ *postulare*.
- pos-sīdeo** κέκτημαι, -*sēdi*, -*sessum*, -*sidēre*. Βλ. *sedeo* και § 115, 3, α'.
- pos-sīdo** κτῶμαι, καταλαμβάνω, -*sēdi*, -*sessum*, -*sīdēre*. Βλ. *sido*.
- possum**, § 91.
- potior** κύριος γίγνομαι, -*tītus sum*, -*tītum*, -*tiri*, § 80.
- poto** πίνω, *potāvi*, *potum*, *potāre*, § 81, 2, Σημ.

- praebeco** παρέχω. Ὡς τὸ habeo (prae + habeo), § 115, 3, α'.
- prae-dīco** προλέγω, -dixi, κλπ. Βλ. dīco. (Διακριτέον praedīco, -cāvi -cātum, -cāre διακηρύττω).
- prae-sto** προέχω, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. praestātūrus. Βλ. sto.
- prandeo** ἀριστῶ, prandi, pransum, prandēre, § 81, 2, Σημ. καὶ § 89, 3.
- prehendo** ἢ prendo δράττομαι, -hendi, -hensum, -hendēre.
- prēmo** πιέζω, pressi, pressum, premēre. Ἐν συνθέσει -prīmo, -pressi, κλπ. § 115, 3, α'.
- pro-do** προφέρω, προδίδω. Βλ. do.
- proficiscor** ἀπέρχομαι, -fectus sum, -ficisci, § 80.
- prō-Πίgo** καταβάλλω, -gāvi, -gātum, -gāre. Βλ. καὶ fligo.
- promo** ἐκφέρω, prompsi, promptum, promēre, (pro + ěmo).
- pudet**, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. puditurum.
- pungo**, § 89, 1, β'. Τὰ σύνθετα ἔχουν ἐν τῷ παρακειμένῳ -punxi, π.χ. interpugno, interpunxi, κλπ.
- quaero** ζητῶ, § 89, 4, Σημ. 1. Ἐν συνθέσει -quīro, § 115, 3, β'.
- quaeso**, § 98, 2, γ'.
- quatio**, § 84. Ἐν συνθέσει -cutio, -cussi, -cussum, -cutēre, ὡς concutio διαταράττω, κλπ.
- queo**, § 94.
- queror** μέμφομαι, questus sum, queri (ῥ. ques-. πρβλ. § 23, 2, Σημ.)
- quiesco** ἡσυχάζω, quievi, (quietum), quiescēre.
- rado** ξέω, rāsi, rasum, radēre, § 87, 2, γ'.
- rapio**, § 84 καὶ § 86, 1, γ'. Ἐν συνθέσει -ripio, § 115, 3, α'.
- red-do**. Βλ. do.
- re-fello** ἀνασκευάζω, -felli, -fellēre. Σουπῖνον refutātum, ἐκ τοῦ refutāre.
- rēfert** (meā) = ἐνδιαφέρει (μοι), rētuli, rēferre. Βλ. § 132, Σημ. β'.
- rego** εὐθύνω, rēxi, rectum, regēre. Ἐν συνθέσει -rīgo, -rēxi, κλπ. § 115, 3, α'.
- re-minisecor** ἀναμιμνήσκομαι, -sci, § 80 καὶ § 89, 1. Οἱ ἐλλείποντες τύποι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ recordāri.

- reor** λογίζομαι, *rātus sum, rēri, § 80.*
- re-pello** άπωθώ, *reppūli, repulsum, repellere.* Βλ. *pello.*
- reperio** άνευρίσκω, *reppēri, repertum, reperire.* Πρβλ. *comperio.*
- rēpo** έρω, *-psi (-ptum).* -pēre, § 87, 2, γ'.
- re-poseo** άπαιτώ, - *poscēre.* Βλ. *posco και § 89, 2.*
- resipisco** άναφρονώ, -*sipui, -sipiscēre.* Έκ τοῦ *sapio* πρβλ. § 110, 2, α' και § 115, 3, α'.
- re-spondeo** άποκρίνομαι, -*spondi, -sponsum, -spondēre.* Βλ. *spondeo.*
- resto** ύπολείπομαι, -*stīti, -stāre.* Βλ. *sto.*
- re-ticesco** άποσιωπώ, -*ticui, -ticescēre,* § 89, 2. Έκ τοῦ *taceo,* § 110, 2, α' και § 115, 3, α'.
- re-vertor,** § 81, 2.
- re-vivisco** άναζώ, -*vixi, -viviscēre.* Έκ τοῦ *vivo,* § 110, 2, α'.
- rideo,** § 89, 3 και § 115, 2, β'.
- rigeo,** ριγώ, -*gūi, -gēre.*
- rōdo** τρώγω, *rōsi, rōsum, rodēre,* § 87, 2 γ'.
- rudo,** § 89, 3.
- rumpo** ρήγνυμι, *rūpi, ruptum, rumpēre.*
- ruo** καταρρίπτω, καταφέρομαι, άνασκαλεύω, § 89, 4, Σημ. 1 (μετοχ. μέλλ. *ruitūrus*). Βλ. και *con-gruo, in-gruo.*
- saepio** (ήττον όρθώς *sepio*) περιφράττω, *saepi, saeptum, saepire,* § 89, 3.
- salio** άλλομαι, *salui, (saltum), salire.* Έν συνθέσει - *silio, -silui, (-sultum), -silire,* § 115, 3, α'.
- salvēre,** § 89, 3.
- sancio** κυρώ, *sanxi, sanctum, sancire,* § 89, 3.
- sapio,** § 84, και § 89, 2. Έν συνθέσει - *sipio, (-sipui), -sipēre,* § 89, 2 και § 115, 3, α'. Βλ. και *resipisco.*
- sarcio** έπισκευάζω, *sarsi, sartum, sarcire,* § 89, 3.
- scalpo** σκαλίζω, γλύφω, -*psi, -ptum, -pēre,* § 87, 2, γ'.
- scando,** § 88, 1, β'. Έν συνθέσει -*scendo,* ώς *descendo* καταβαίνω, κλπ. § 115, 3, α'.
- scindo** σχίζω, *scīdi, scissum, scindēre, (ριζ. scid-, § 86, 2, α').*

- scio** οἶδα, (scīvi καὶ scii, scītum), scire. Ἐκ τούτου scīscō πυνθάνομαι, scīvi, scītum, sciscēre, § 110, 2, α'.
- scrībo** γράφω, scripsi, scriptum, scribēre, § 87, 2, γ'.
- sculpo** γλύφω. Ὡς scalpo.
- seco**, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. secatūrus.
- sēdeo** κάθημαι, sēdi, sēssum, sedēre, § 89, 2. Ἐν συνθέσει -sīdeo, -sēdi, -sēssum, -sidēre· ἀλλὰ circum-sedeo, super-sedeo, § 115, 3, α' καὶ Σημ. 2.
- senesco**, § 86, 2, γ'.
- sentio** αἰσθάνομαι, sensi, sensum, sentire, § 89, 3.
- sepelio** θάπτω, -pelīvi, -pultum, -pelire.
- sequor** ἕπομαι, secūtus sum, secūtum, sequi, § 80.
- sero**, § 89, 4, Σημ. 1. Ἐν τοῖς συνθέτοις τὸ σουπῖνον -sītum, § 115, 3, α'.
- sero** εἶρω, (serui), sertum, serēre.
- serpo** ἔρπω, -psi, -pēre, § 89, 2 καὶ 87, 2, γ'.
- sīdo** καθίζω, sēdi, sessum, sīdēre.
- sileo** σιωπῶ, silui, silēre, § 89, 2.
- sino**, § 89, 4, Σημ. 1.
- sisto** ἴστημι, stīti, (ἦ stēti), stātum, sistēre (si-sto, § 86, 3).
Τὰ σύνθετα absisto, desisto, κλπ. ἄνευ ὑπτίου.
- soleo**, § 81, 1.
- solvo** λύω, solvi, solūtum, solvēre.
- sono** ἤχῶ, -nui, -nāre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. sonaturus.
- sorbeo** ῥοφῶ, -bui, -bēre, § 89, 2.
- sordeo** ῥυπῶ, -dui, -dēre, § 89, 2.
- spargo** πάσσω, διασκορπίζω, -rsi, -rsum, -rgēre. Ἐν συνθέσει -spergo, § 115, 3, α'.
- specio**, § 84. Εὐχρηστον ἐν συνθέσει -spicio, -spēxi, spectum, -spicēre, § 115, 3, α'.
- sperno** καταφρονῶ, sprēvi, sprētum, spernēre.
- splendeo** λάμπω, -dūi, -dēre.
- spondeo** ἐγγυῶμαι, sponodi, sponsum, spondēre, § 87, 2, β' καὶ § 89, 3.
- spuo** πτύω. Ὡς τὸ tribuo.
- squaleo** ἀύχμῶ, -lēre, § 89, 1.

statuo ἰδρῶ. Ὡς τὸ tribuo. Ἐν συνθέσει -stituo, § 115, 3, α'.

sterno στορέννυμι, strāvi, strātum, sternĕre.

sternuo πτάρνυμαι, -nui, -nuĕre, § 89, 2.

stinguo. Συνήθως σύνθετον ex-stinguo σβέννυμι, -stinxi, -stinctum, -stinguĕre. Τὰ σύνθετα di-stinguo διαστέλλω, in-stinguo κεντρίζω, inter-stinguo διαστίζω, προέρχονται ἐξ ἑτέρου stinguo = κεντῶ.

sto ἴσταμαι, stĕti, (stātum, ἀλλὰ stāturus), stāre, § 100, 2.

strepo, § 89, 3.

strīdeo τρίζω, -di, -dĕre καὶ strido, -dĕre, § 99, 2, καὶ 3.

stringo σφιγγω, strinxi, strictum, stringĕre.

struo σωρεύω, strūxi, structum, struĕre.

studeo σπουδάζω -dui, -dĕre, § 89, 2.

stupeo ἐκθαμβός εἰμι, -pui, -pĕre, § 89, 2.

suādeo πείθω, suāsi, suāsum, suadĕre, § 89, 3.

suēscō ἐθίζομαι, suēvi, suētum, suescĕre.

sugo μυζῶ, sūxi, suctum, sugĕre.

sum, § 77 καὶ 100, 2.

sūmo λαμβάνω, sumpsī, sumptum, sumĕre. (Ἐκ τοῦ subs + ĕmo).

suo ῥάπτω. Ὡς τὸ tribuo.

surgo ὀρθῶ, ἐγείρομαι, surrĕxi, surrectum, surgĕre. (Ἐκ τοῦ sub + rego). Καὶ subriego.

tabeo τήχομαι, -bĕre, § 89, 2.

taceo σιωπῶ, tacui, tacĕre. Μτχ. μέλλ. tacitūrus. Ἡ παθητ. μετοχὴ tacitus, ἐπίθετον = σιωπηλός, § 81, 2, Σημ. Ἐν ἀντιθέσει -ticeo, -ticui, -ticere, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Βλ. καὶ con-ticesco.

taedet (me) σικχαίνομαι, taedit ἢ (per)taesum est, taedĕre, § 99, 2 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

tango, § 86, 2, α'. Ἐν συνθέσει tingo, ὡς at-tingo ἐφάπτομαι. -tīgi, -tactum, -tingĕre, § 115, 3, α'.

tĕgo στέγω, texi, tectum, tegĕre.

temno καταφρονῶ, temp̄si, temptum, temnĕre.

tendo, § 87, 2, β' καὶ Σημ. Σύνθετον at-tendo προσέχω, -tendi, -tentum, -tendĕre.

teneo κρατῶ, tenui, (tentum), tenĕre. Ἐν συνθέσει -tineo, -tinui,

- tentum, -tinēre, § 115, 2, β', και 3, α'. Τοῦ συνθέτου sustineo ὑπομένω, σουπῖνον sustentatum, ἐκ τοῦ sustentare.
- tepeo** χλιαρός εἰμι, -pēre, § 89, 2. Ἐκ τοῦ tepesco χλιαίνομαι, -pui, -pescēre, § 110, 2, α'.
- tergeo** και σπανίως tergo σμήχω, tersi, tersum, tergēre (και ter-gēre). Πρβλ. § 89, 3.
- tēro** τρίβω, trīvi, trītum, terēre.
- terreo** φοβῶ. Ὡς τὸ habeo.
- texo** ὑφαίνω, -xui, -xtum, -xēre.
- timeo** φοβοῦμαι, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tingo** ἢ tinguo βρέχω, βάπτω, (πρβλ. τέγγω), -nxi, -nctum, -ngēre.
- tollo** αἶρω, (sus-tuli, sub-latum), tollēre. Πρβλ. fero, § 115, 2, β'.
- tondeo** κείρω, totondi, tonsum, tondēre, § 87, 2, β', και § 89, 3.
- tono** βροντῶ, -nui, (nītum), -nāre, § 89, 3.
- torpeo** ναρκῶ, -pēre, § 86, 2. Ἐκ τούτου torpesco (ναρκοῦμαι), -pui, -perscēre, § 110, 2, 2, α'.
- torqueo** στρέφω, torsi, tortum, torquēre, § 89, 3.
- torreo** ξηραίνω, torrui, tostum, torrēre.
- trado** προδίδω, -dīdi, -dītum, -dēre. Βλ. do.
- trāho** ἔλκω, traxi, tractum, trahere.
- tremo** τρέμω, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tribuo** ἀπονέμω, tribui, tribūtum, tribuēre, § 74, 3, γ' και § 89, 4, Σημ. 1.
- trūdo** ὠθῶ, trūsi, trūsum, trudēre, § 87, 2, γ'.
- tueor** τηρῶ, tuēri, § 80. Πρκμ. tutātus sum.
- tumeo** οἰδῶ, (-mui), -mēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου tumesco (ὄγκοῦμαι), -mui, -mescēre, § 110, 2, α'.
- tundo** κρούω, tutūdi, tūsum, tundēre, § 87, 2, β'.
- turgeo** οἰδῶ, -rgēre, § 89, 2.
- ulciscor** τιμωροῦμαι τινα, ultus sum, ultum, ulcisci, § 80.
- unguo** ἢ ungo ἀλείφω, unxi, unctum, unguēre, § 87, 2, γ'.
- urgeo** ἢ urgueo ὠθῶ, -ursi, -gēre, § 89, 2.
- uro** καίω, ussi, ustum, urēre (ρίζ. us-, ἐκ τῆς eus- Ἑλλ. εὔω· πρβλ. § 23, 2, Σημ.).
- utor** χρῶμαι, usus sum, usum, uti, § 80.

- vado** βαίνω (*vāsi, vāsum*), *vadēre*, § 87, 2, γ'.
- valeo** υγιαίνω, *valui, valēre*. Μτχ. μέλλ. *valiturus*.
- vēho** ὀχῶ, *vexi, vectum, vehēre*.
- vello** τίλλω, ἀνασπῶ, *velli, vulsum, vellēre*, § 88, 1.
- vendo** πωλῶ, *-dīdi, -dītum, -dēre*. Ἐκ τοῦ *venum*, αἰτιατικῆς τοῦ ἀχρήστου εἰς ἄλλην πτῶσιν ὀνόματος *venus* (= πώλησις) καὶ *do*. Παθητ. *veneo*.
- veneo** πωλοῦμαι, (*venīvi ἢ venīi, venītum*), *venīre*. (Ἐκ τοῦ *venum* + *eo*. Βλ. προηγούμενον, § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1).
- vēnio**, § 89, 3.
- vereor**, § 80.
- vergo** κλίνω πρὸς τι, *versi, vergēre*, § 89, 2.
- verro** σαρρῶ, (*versum*), *verrēre*.
- verto** στρέφω, *verti, versum, vertēre*.
- vescor** ἐσθίω, *vesci*, § 80 καὶ § 89, 2. Πρkm. *ēdi*, ἐκ τοῦ *edo*.
- veto** ἀπαγορεύω, § 89, 4. Σημ. 1.
- vīdeo** ὀρῶ, *vīdi, vīsum, vidēre*, § 89, 3.
- vieo** δέω, πλέκω, *viētum, -ēre*, § 89, 2.
- vigeo** ἀκμάζω, *-gui, gēre*, § 89, 2. Ἐκ τούτου *vigesco* ἀναθάλλω, *-gui, -gescēre*, § 10, 2, α'.
- vincio** δέω, *vinxi, vincitum, vincire*, § 89, 3.
- vinco** νικῶ, *vīci, victum, vincēre*, § 86, 2.
- vireo** χλωρός εἶμι, *-rēre*, § 89, 2. Ἐκ τούτου *viresco* χλοάζω, *-rui, -rescēre*, § 110, 2, α'.
- viso** ἐπισκέπτομαι, (*visi*), *visēre*, § 89, 2. Βλ. *video*.
- vivo** ζῶ, *vīxi, vivēre*. Μτχ. μέλλ. *victūrus*, § 100, 1.
- volo**, § 95.
- volvo** ἐλίττω, *volvi, volūtum, volvēre*.
- vomo** ἐμῶ, *-mui, -mītum, -mēre*.
- vonoeo** εὐχομαι, τάζω, *vōvi, vōtum, vonēre*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

121. ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

1. Ἐν τῇ χρονολογήσει ἱστορικῶν γεγονότων χρονικὴν ἀφετηρίαν εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης (ab urbe condita=ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ πόλις, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 753 π.Χ.). Κανονικῶς ὁμοῦς ἕκαστον ἔτος καθώριζον διὰ μόνων τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους τούτου (M. Messāla et M. Pisōne consulibus = ὑπατευόντων τοῦ M.M. καὶ τοῦ M.P.), σπανιώτερον δὲ προσέθετον καὶ τὸν ἀριθμὸν, τὸν ὅποιον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ Ῥώμη. (Anno quingentesimo quinquagesimo primo ab urbe condita, P. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus, bellum cum rege Philippo initum est).

2. Ἦρχιζε δὲ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔτος παλαιότερον μὲν ἀπὸ τοῦ Μάρτιου, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, βραδύτερον δὲ (ἦτοι ἀπὸ τῶν μέσων τῆς δευτέρας π.Χ. ἑκατονταετηρίδος) ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου, καθ' ὃν μῆνα ἐγένετο ἕκτοτε καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἐνιαυσίων ἀρχόντων (ὑπάτων, πραιτῶρων κλπ.).

Διηρεῖτο δὲ τὸ ἔτος, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν νῦν, εἰς 12 μῆνας, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀρχῆθεν ἦσαν τὰ ἐξῆς: 1ος Martius, 2ος Aprilis, 3ος Maius, 4ος Junius, 5ος Quintilis, 6ος Sextilis, 7ος September, 8ος October, 9ος November, 10ος December, 11ος Januarius, 12ος Februarius.

Τὰ ὀνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν (κυρίως ἐπίθετα, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων ὑπονοεῖται τὸ ὄνομα mensis= μὴν) παρέμειναν καὶ ἀφοῦ μετετοπίσθη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους, μόνον δὲ δύο ἐξ αὐτῶν τὰ ὀνόματα μετεβλήθησαν κατόπιν κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, ἦτοι τοῦ Quintilis διὰ τοῦ Julius, εἰς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ τοῦ Sextilis διὰ τοῦ Augustus, εἰς τιμὴν τοῦ Ὀκταβίου Αὐγούστου. Σταθερώτερον δὲ καθωρίσθησαν τὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (ἐξ οὗ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον).

3. Τῶν δὲ ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὁ καθορισμὸς κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον δὲν ἐγένετο, ὅπως νῦν παρ' ἡμῶν, δι' ἀπλῆς ἀριθμήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἡμέρας καὶ ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ ἰδιόρρυθμον ὅλως τρόπον, τὸν ἐξῆς :

Τρεῖς ὠρισμέναι τοῦ μηνὸς ἡμέραι, ἔχουσαι ἴδιον ἐκάστη ὄνομα (Calendae Καλάνδαι, Nonae Νῶναι, Idus Εἰδοί, § 31), ἐλογίζοντο κύριαι, καὶ αὗται ἐχρησίμευον ὡς βάσις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ μηνός. Καὶ Calendae μὲν ἦτο ἡ πρώτη τοῦ μηνός, Nonae δὲ ἡ 5ῃ καὶ Idus ἡ 13ῃ, ἐξαιρέσει τῶν μηνῶν Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου, τῶν ὁποίων Nonae ἦσαν ἡ 7ῃ καὶ Idus ἡ 15ῃ τοῦ μηνός. Μετὰ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν συνήπτετο τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μηνός ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῶν κατὰ γένος θηλυκόν, ὡς Calendae Januariarum = ἡ πρώτη Ἰανουαρίου, Calendis Januariis' (ἀφαιρ.) = τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου, κ.ο.κ.

Ὁ δὲ καθορισμὸς μιᾶς ἐκάστης τῶν λοιπῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός ἐγένετο πάντοτε **ὀπισθοχωρητικῶς**. Καὶ ἡ μὲν προηγουμένη μιᾶς τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ἐπιρρήματος pridie (= τῇ προτεραίᾳ) συναπτομένου μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκείας ἐκάστοτε ἐκ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ὡς pridie Calendas Maias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου (ἦτοι τῇ 30ῇ Ἀπριλίου), pridie Nonas Junias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Νῶνῶν τοῦ Ἰουνίου (ἦτοι τῇ 4ῃ Ἰουνίου), pridie Idus Octobres = τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν τοῦ Ὀκτωβρίου (ἦτοι τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου) κ.ο.κ.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἡμερῶν ἐκάστη ἐδηλοῦτο δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως ante (= πρὸ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς πρώτων τοῦ ὀνόματος dies μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ τοῦ δηλοῦντος τὴν τάξιν τῆς ὀριζομένης ἡμέρας πρὸ τῶν ἐπομένων Νῶνῶν ἢ Εἰδῶν τοῦ τρέχοντος μηνός ἢ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου, καὶ δεύτερον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος μιᾶς τῶν κυρίων ἡμερῶν τούτου, ὡς ante diem quartum Nonas Februarias (τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νῶνῶν τοῦ Φεβρουαρίου), ante diem decimum Calendas Maias (= τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου) κ.ο.κ.

Πρόδηλον νῦν, ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τοιοῦτόν τινα χρονικὸν ὄρισμόν, δυνάμεθα νὰ εὐρίσκωμεν **δι' ἀφαιρέσεως**. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀριθμοῦντες κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον συνυπελόγιζον καὶ τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν

Νωνῶν ἢ Εἰδῶν ἢ Καλανδῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὀπισθοχωρητικῶς ὠρίζον τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν, διὰ τοῦτο πρέπει, ἂν μὲν ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Νωνῶν ἢ Εἰδῶν, νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν δεικνύοντα τὴν ἡμερομηνίαν τούτων καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιροῦμεν, ἂν δὲ ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου μηνός, νὰ προσθέτωμεν δύο μονάδας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ καθοριζομένη ἡμέρα, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ κάμνωμεν τὴν ἀφαίρεσιν. Οὕτω ἡ ante diem quartum Nonas Februarias εἶναι ἡ 2α Φεβρουαρίου (Nonae Februariæ ἢ 5, προσθέτοντες λοιπὸν 1 εἰς τὸ 5 καὶ ἀφαιροῦντες 4, ἔχομεν 2), ἡ δὲ ante diem decimum Calendas Maias εἶναι ἡ 22α Ἀπριλίου. (Ὁ Ἀπρίλιος ἔχει 30, προσθέτοντες δὲ εἰς ταύτας 2 καὶ ἀπὸ τὸ ἄθροισμα 32 ἀφαιροῦντες τὸ 10 ἔχομεν 22).

Σημείωσις. Αἱ ἄνω φράσεις ὀρισμοῦ τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός εἶναι συντακτικῶς σόλοικοι. Τὸ συντακτικῶς κανονικὸν εἶναι die quarto ante Nonas Februarias — die decimo ante Calendas Maias, κ. τ. τ. Λαμβάνονται δὲ αἱ φράσεις αἱ δηλοῦσαι ἡμερομηνίαν ὡς μία ἔννοια καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ προτάσσεται αὐτῶν ὀλοκλήρων ἡ πρόθεσις in ἢ ad ἢ ex, ὡς : Caedem optimatum contulerat Catilina in ante diem V Cal. Novembres — Supplicatio indicta est ex ante diem V Idus Octobres. — In Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

122. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

1. Ὀνομάτων προσώπων.

Ἐκάστου Ῥωμαίου τὸ ὄνομα κανονικῶς ἦτο τριπλοῦν, ἤτοι συνίστατο ἐκ τοῦ προωνυμίου (praenōmen), τοῦ ὀνόματος (nomen) καὶ τοῦ ἐπωνύμου (cognōmen), ὡς π.χ. Marcus Tullius Cicero. Τοῦ προωνυμίου ἐγράφετο συνήθως μόνον τὸ πρῶτον γράμμα ἢ τὰ πρῶτα γράμματα. Οὕτω.

A. = Aulus	L. = Lucius	Q. ἢ Qu. = Quintus
App. = Appius	M. = Marcus	S. ἢ Sex. = Sextus
C. ἢ G. = Gaius	M' = Manius	Ser. = Servius
Cn. ἢ Gn. = Gnaeus	Mam. = Mamercus	Sp. = Spurius
D. = Decimus	N. ἢ Num. = Numerius	T. = Titus
K. = Kaeso	P. = Publius	Ti ἢ Tib. = Tiberius

2. Ὀνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν, κ.τ.τ.

aed. = aedilis.

can. = candidātus.

cos. = consul.

coss. = consules.

D. = Divus.

des. = designātus.

E. Q. R. = eques Romanus.

Ictus = iuris consultus.

imp. = imperator.

leg. = legatus.

O. M. = optimus maximus.

p. = populus.

p.c. = patres conscripti.

pl. = plebs.

P. M. ἢ Pont. Max = pontifex maximus.

pr. = praetor.

P. R. = populus Romanus.

praef. = praefectus.

proc. = proconsul.

Q. D. B. V. = quod deus bene vertat.

Q. F. F. Q. S. = quod felix faustumque sit.

Quir. = Quirites.

Resp. = respublica.

S. C. ἢ Sctum = senatus consultum.

S. P. Q. R. = senatus populusque romanus.

tr. = tribūnus.

tr. pl. = tribūnus plebis.

3. Χρονολογιῶν.

(Βλ. περὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου. § 121).

a.d. = ante diem.

a.u.c. = ab urbe condita.

C. ἢ Cal. = Calendae.

Id. = Idus.

N. = Nonae.

4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων.

d.d. (d). = dono dedit (dicavit).

D.M. (S). = Dis Manibus (sacrum).

d.s. = de suo.

d.s.p.p. = de sua pecunia posuit.

f. = filius ἢ filia.

f.c. ἢ fac. cur. = faciendum curavit.

g.p.r.f. = genio populi romani feliciter.

h.s.e. = hic situs (ἢ sita) est.

l. = libertus ἢ liberta.

n. = nepos.

pr. = pronēpos.

(p.) v.a. = (pius) vixit annos.

s.t.t.l. = sit tibi terra lēvis.

5. Ἐν ἐπιστολαῖς.

s.v.b.e.e.v. = si vales bene est ; ego valeo.

s.d. (ἤ s. p. d.) = salutem dicit (ἤ salutem plurimam dicit).

6. Ἐν βιβλίοις.

cf. = confer.

i.e. = id est.

l.c. = loco citato.

l. l. = loco laudato.

l. s. = loco sigilli.

mss. = manuscripti.

scil. = scilicet.

sq. = sequens.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

123. Ἡ σύνταξις τῶν λέξεων (*constructio dictiōnum ἢ structūra*) ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς πολλὰ εἶναι ἢ αὐτῇ ἢ παρομοία πρὸς τὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἐξετάζονται προπάντων τὰ διάφορα καὶ ἰδιάζοντα ἐν τῇ συντάξει τῆς λατινικῆς γλώσσῃς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΩΝ

124. Ὡς ὑποκείμενον (*subiectum*) προτάσεως σπανίως τίθεται ἐν τῇ λατινικῇ ὄνομα ἐπίθετον καὶ ἰδίως μετοχὴ (διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐν αὐτῇ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον νὰ οὐσιαστικοποιῇ ταῦτα): *beati sunt possidentes* μακάριοι (εἰσιν) **οἱ κατέχοντες.**

Ἐντὶ δὲ μετοχῆς τίθεται συνήθως ὡς ὑποκείμενον ἀναφορικῇ πρότασις: *divitissimus est (is), qui paucis contentus est* πλουσιωτάτος ἐστὶν ὁ ὀλίγοις ἀρκούμενος. (Πρβλ. νεοελλην. **ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἢ ἐκεῖνος πού**).

125. Ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς **κατηγορούμενον** (*praedicatum*) τίθεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ **κατὰ γενικὴν** (κτητικὴν κλπ.), ὡς *horti sunt Caesaris* οἱ κῆποι εἰσι τοῦ Καίσαρος. Ἄλλ' ἐν αὐτῇ ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον τίθεται καὶ κατὰ **δοτικὴν** πρὸς δήλωσιν σκοποῦ καὶ κατ' **ἀφαιρετικὴν** πρὸς δήλωσιν καταστάσεως ἢ ιδιότητος: *Themistoclis consilium salutis fuit* τοῦ Θεμιστοκλέους ἡ βουλή (εἰς σωτηρίαν ἐγένετο) σωτηρία ὑπῆρξεν **bono animo** (ἀφαιρ.) *sum* ἔχω θάρρος, θαρρῶ *Britanni sunt capillo promisso* οἱ Βρεταννοὶ καθειμένην τὴν κόμην ἔχουσι

126. Τοῦ ῥήματος τοῦ τε συνδετικοῦ (*copula*) καὶ τοῦ κατηγορηματικοῦ (*verbum finitum*) ἡ συμφωνία πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐν γένει γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. Ἄλλ' εἰς τὴν Λατινικὴν δὲν ὑπάρχει σύνταξις οἷα ἡ λεγομένη **Ἄπτικὴ σύνταξις** τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

Α Ι Π Τ Ω Σ Ε Ι Σ

127. Τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, τῆς γενικῆς, τῆς δοτικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἢ σημασία καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν γένει ὅποια καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

128. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν

1) **πόθεν;** (ἀπὸ ποῦ ; ἀπὸ ποιόν ; κλπ.), ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ πρῶτον **τὴν ἀφρητρίαν** ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου : **venit Romā** ἔρχεται **ἐκ Ῥώμης** · (*ablativus separativus*, ἦτοι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, **κυρίως ἀφαιρετικὴ**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς · πρβλ. Θέτις ἀνέδου **πολιῆς ἀλός**).

2) **μετὰ τίνος;** (με ποιόν ; με τί; πῶς ;) ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ δεύτερον τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον **συνοδεύει** τὸ ὑποκείμενον κατὰ τινὰ ἐνέργειάν του : **decem navibus Romam rediit** με δέκα ναῦς εἰς τὴν Ῥώμην ἐπέστρεψεν · (*ablativus sociativus*, **ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς · πρβλ. κατέπλευσεν εἰς Πάρον **ναυσὶν εἴκοσιν**).

Ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προῆλθεν ἡ *ablativus instrumentalis*, ἦτοι ἡ **ὀργανικὴ ἀφαιρετικὴ**, (ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς: **secūri** (ἀφαιρ.) **hostem percussit** διὰ πελέκως τὸν ἐχθρὸν ἐπληξε· (πρβλ. τὴν θύραν **τῇ βακτηρίᾳ** ἔκρουε).

Σημείωσις. Ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς συνοδείας τίθεται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς *cum* μετ' ἀφαιρετικῆς, ἰδίᾳ ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη δὲν ἔχη ἐπιθετικὸν τινὰ προσδιορισμὸν : **cum exercitu profectus est** ἀπῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Ἀντὶ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς, ὅταν τὸ δι' οὗ ἐνεργεῖ τίς τι εἶναι **πρόσωπον**, τίθεται ἡ *per* μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ (ἀφαιρετικὴ) *operā* ἢ *auxiliō* μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου : **per servum certior factus est** ἐπληροφορήθη **διὰ** τοῦ δούλου. **Ciceronis operā** *respublica conservata est* **διὰ** τοῦ Κικέρωνος διεσώθη ἡ πολιτεία. Οὕτω καὶ **operā meā, nostrā** -- **operā tuā, vestrā**, κ.τ.τ., ἀντὶ *per me, per nos, per te*, κλπ.

3) **ποῦ** ; ἤτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸν **τόπον** ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου : **Babylōne mortuus est** ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι· (*ablativus locatīvus*, **τοπικὴ ἀφαιρετικὴ**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. πατῆρ αὐτόθι μίμνει **ἀγρῶ**).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς . Ὡς τοπικὴ πῶσις λαμβάνεται εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις καὶ ἡ (ἐνικὴ) γενική . (Βλ. κατωτέρω) .

Χρῆσις ἐκάστης τῶν πτώσεων .

1. Ἡ γενική .

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων .

129. 1) Ἡ γενικὴ **κτητικὴ** (*genetivus possessivus*) ἐν τῇ Λατινικῇ μετὰ τινῶν ὀνομάτων, ὡς *nomen, vox, virtus* κ.ἄ., ἔχει τὴν ἐννοίαν παραθέσεως ἢ ἐπεξηγήσεως : *nomen regis in odio fuit Romanis* (τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἤτοι) τὸ ὄνομα **βασιλεὺς** μισητὸν ἐγένετο τοῖς Ῥωμαίοις (*genetivus explicativus* ἢ *epexegeticus*).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς . Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (*mei, tui, nostri*, κλπ., § 56) ὡς κτητικῆς, χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἀντίστοιχοι κτητικαὶ ἀντωνυμίαι . Οὕτω λέγεται π.χ. *nulla epistula tua* (οὐχὶ *tui*) οὐδεμίαν ἐπιστολὴν σου . Ἄν ὅμως ὑπάρχη καὶ κατὰ παράθεσιν ἢ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ προσώπου, τὸ ὅποιον νοεῖται ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οὗτος ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν : *meā consulis operā* δι' ἐμοῦ τοῦ ὑπάτου· (πρβλ. § 128, 2, Σημ.).

2) Ὡς γενικὴ **διαιρετικὴ** (*genetivus partitivus*) λαμβάνεται ὅλως ἰδιορρόθμως ἐν τῇ Λατινικῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ ἐνικὴ γενικὴ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ τοῦ οὐδετέρου **δευτεροκλίτου** ἐπιθέτου οὐσιαστικῶς λαμβανομένου, καίτοι ταῦτα δὲν σημαίνουν διηρημένον τι ὄλον ἢ ποσόν . Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται :

α) τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν ποσοῦ σημαντικῶν, καθὼς καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων ἀντωνυμιῶν, οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον κατὰ πῶσιν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν ἐκφερομένην ἄνευ προθέσεως, ὡς *multum, plus, plurimum, nimium — paulum, minus, minimum — tantum, quantum — hoc, id, idem, quod, quid, aliquid nihil*, κλπ. Π.χ. *multum labōris* πολὺς μόχθος· *virtus nihil expētit praemii* ἡ ἀρετὴ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἀπαιτεῖ· *quid novi? nihil novi?* τί νέον ; οὐδὲν νέον ;

Σημείωσις. Ἐάν ἡ ὄλη ἔκφρασις ἀποτελῆ ἐμπρόθετον ἢ ἂν τὸ μετὰ τὰ ἄνωτέρω ἐπίθετα ἢ ἀντωνυμίας ἐπακολουθοῦν ἐπίθετον εἶναι **τριτόκλιτον**, τότε δὲν γίνεται χρήσις γενικῆς διαιρετικῆς, ἀλλ' ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Οὕτω (*tantum audaciae* τοσαύτη τόλμη, ἀλλὰ) **ad tantam audaciam** εἰς τοσαύτην τόλμην (aliquid **boni** ἀγαθόν τι, ἀλλὰ) aliquid **memorable** ἀξιομνημόνευτον τι (καὶ οὐχὶ aliquid **memorabilis**, γεν.).

β) τὰ ποσοτικά ἐπιρρήματα *satis, nimis, parum*. Π.χ. *ea amicitia non satis habet firmitatis* ἡ φιλία αὕτη δὲν ἔχει ἰκανὴν σταθερότητα.

3) α) Μετὰ γενικῆς **ἀντικειμενικῆς** (*genetivus obiectivus*) συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ πολλὰ ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὡσαύτως μετὰ τοιαύτης γενικῆς. Ἰδιαιτέρας σημειώσεως ἄξιον εἶναι τὸ ἐπίθετον *certior* (συγκριτικὸν τοῦ *certus* βέβαιος, ἀσφαλῆς), συντασσόμενον καὶ αὐτὸ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς εἰς τὰς φράσεις *certior fio alicuius rei* πληροφοροῦμαι **περὶ τινος**, καὶ *certiorem facio aliquem alicuius rei* πληροφοροῦ τινά **περὶ τινος**.

β) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλαὶ μετοχαὶ ἐνεστώτος ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν αὗται λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα καὶ δηλοῦν διαρκῆ τινα ἰδιότητα: (*amo patriam*, ἀλλὰ) *amans patriae* = φιλόπατρις, (*appeto laudem*, ἀλλὰ) *appetens laudis* φιλόδοξος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. οἰωνῶν σάφα **εἰδώς**, κ.τ.τ.).

β') Μετὰ ῥημάτων.

130. Ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν ἐν τῇ Λατινικῇ δέχονται μόνον τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (*memini*, § 98, 1, *reminiscor, obliviscor*, κλπ.) καὶ τὰ ἀναμνηστικά (*admoneo, commoneo*, κλπ.), τὰ ὁποῖα, ὅταν εἶναι ἐνεργητικά μεταβατικά, ἔχουν καὶ ἕτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπενθυμίζει τις: *memini amicorum* μέμνημαι τῶν φίλων *legati foederis Carthaginenses admonuerunt* οἱ πρέσβεις ὑπέμνησαν τοὺς Καρχηδονίους τὴν συνθήκην.

Τίθεται ὁμοίως καὶ κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἄνωτέρω ῥημάτων, ὅταν δὲν δηλοῖ πρόσωπον, κανονικῶς δὲ τίθεται οὕτως, ὅταν εἶναι τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου: *iniurias obliviscitur* λησμονεῖ τὰς ὕβρεις *illud semper memento* ἐκείνου ἀεὶ μέμνησο.

Σημείωσις. Τὰ ἄλλα ῥήματα τῆς Λατινικῆς, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς ῥήματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, συντάσσόμενα μετὰ γενικῆς, συντάσσονται ἐν αὐτῇ εἴτε μετὰ δοτικῆς εἴτε, τὰ πλεῖστα, μετ' ἀφαιρετικῆς. (Βλ. κατωτέρω).

131. Συντάσσονται μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας (genetivus causae) 1) τὰ δικαστικὰ ῥήματα (verba iudicialia), ὡς accusāre, damnāre, absolvēre, κ.τ.π., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουν καὶ ἕτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον κατηγορεῖ τις, καταδικάζει, κλπ. : Miltiades **proditionis** accusatus est ὁ Μιλτιάδης κατηγορήθη διὰ προδοσίαν· **consulem** condemnaverunt **inertiae** τοῦ ὑπάτου ἀμέλειαν κατέγνωσαν.

Κατὰ ταῦτα λέγεται καὶ **accusare aliquem capitis** (ὑπάγειν τινὰ θανάτου) καὶ **damnare aliquem capitis** (καταγιγνώσκειν τινὸς θάνατον).

Σημείωσις. Ἐντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τούτων καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως **de** μετ' ἀφαιρετικῆς : **eum (repetundarum ἢ) de repetundis** damnaverunt κατεδίκασαν αὐτὸν διὰ κλέωσιν ἐπαρχίας. Κανονικῶς δὲ λέγεται **accusare ἢ damnare aliquem de vi** (ἐπὶ βίᾳ). Πρβλ. § 27, 6.

2) τὰ δηλοῦντα συναίσθημα ἀπρόσωπα ῥήματα **piget, pudet, paenitet, taedet, pertaesum est** καὶ **miseret** (§ 99, 2). Τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον δοκιμάζει τὸ συναίσθημα, δηλοῦται **δι' αἰτιατικῆς** : **eum pudet deorum hominumque** αἰσχύνεται θεοὺς καὶ ἀνθρώπους· **paenitebit vos huius consilii** (μεταμελήσει ὑμῖν ταύτης τῆς βουλῆς) θὰ μεταμεληθῆτε διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Σημείωσις. Ἐν τῷ δηλοῦν τὸ αἴτιον τοῦ συναισθήματος ἐκφράζεται διὰ ῥήματος, τοῦτο τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον : **me pudet ea dicere** αἰσχύνομαι ταῦτα λέγων. Ἐν δὲ ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τότε γίνεται χρῆσις προσωπικῆς συντάξεως με ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην : **non te haec pudet?** δὲν αἰσχύνεσαι διὰ ταῦτα ;

132. Μετὰ γενικῆς συντάσσεται καὶ τὸ ἀπρόσωπον ῥῆμα **intērest** (= διαφέρει, ἐνδιαφέρει), δηλοῦ δὲ ἡ γενικὴ μετὰ τούτου **τὸ πρόσωπον**, τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρει τι : **Ciceronis interest** διαφέρει τῷ Κικέρωνι (ἐνδιαφέρει τὸν Κικέρωνα). Προσωπικῆς ὅμως ἀντωνυμίας γενικῆ (**mei, tui, κλπ.**) δὲν τίθεται μετὰ τοῦ **interest**, ἀλλ' ἀντ'

αὐτῆς τίθεται ἡ **ἐνική ἀφαιρετική** τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἀντιστοίχων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (*meā, tuā, suā, nostrā, vestrā*, ὡς *mea (tua) interest* διαφέρει **μοι (σοι), μὲ (σέ)** ἐνδιαφέρει. (Πρβλ. § 128, 2, Σημ. καὶ § 129, 1, Σημ.). 'Ἄλλ' ὅμως λέγεται *omnium nostrum (ἢ vestrum) interest* πᾶσιν **ἡμῖν** (ἢ ὑμῖν) διαφέρει.

Σημείωσις α'. Ἐκεῖνο, τὸ **ὁποῖον ἐνδιαφέρει** τινά, ἐκφράζεται ποιηλοτρόπως, ἥτοι δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως, διὰ βουλητικῆς προτάσεως εἰσαγομένης διὰ τοῦ *ut ἢ τοῦ ne* καὶ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, (οὐδέποτε ὅμως δι' ὀνόματος οὐσιαστικοῦ) : *tua et mea maxime interest te valēre ἢ (ut valeas)* σέ καὶ ἐμὲ τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρει σὺ νὰ ὑγιαίνης. *hoc reipublicae interest* τοῦτο ἐνδιαφέρει τὴν πολιτείαν. Τὸ πόσον δὲ ἐνδιαφέρει τινά τι ἐκφράζεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ γενικῆς (τῆς ἀξίας, *genetivus pretii*) : *illud Ciceronis magni intererat* ἐκεῖνο μεγάλας ἐνδιέφερε τὸν Κικέρωνα.

Σημείωσις β'. Ὅμοίως μὲ τὸ *interest* συντάσσεται καὶ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ *refert* (διάφορον τοῦ *refert*, ἥτοι τοῦ γ' ἐνικοῦ τοῦ *refero* = ἀναφέρω). 'Ἄλλὰ μετὰ τοῦ *refert* συνήθεις εἶναι μόνον αἱ φράσεις *meā (tuā, κλπ.) refert* καὶ *quid refert? nihil refert* τί ἐνδιαφέρει ; οὐδὲλως ἐνδιαφέρει.

2. Ἡ δοτική.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

133. Ἡ σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετὰ δοτικῆς εἶναι πολὺ σπανία (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) : *obtemperatio legibus* ὑπακοή εἰς τοὺς νόμους (ὅπως *obtempero legibus* ὑπακούω τοῖς νόμοις).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι πολλὰ, ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πάντα πρὸς τὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὰ συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς, ὡς *amicus, inimicus, similis* (κλπ.), *alicui*.

Πολλὰ ὅμως ἐκ τούτων **οὐσιαστικῶς** λαμβανόμενα συντάσσονται **καὶ μετὰ γενικῆς** (κτητικῆς), ὡς *amici Ciceronis* οἱ φίλοι τοῦ Κικέρωνος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. φίλος **τινὶ** -φίλος **τινός**, κ.τ.τ.). Πάντοτε δὲ λέγεται *mei* (*tui, nostri*, κλπ.) *similis* ὅμοιος **ἐμοί** (σοί, ἡμῖν, κλπ.), καθὼς καὶ *veri similis* (= πιθανός), οὐχὶ δὲ *mihī* (*tibi*, κλπ.) *similis* οὐδὲ *vero similis*.

3) Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ ἐπιρρήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς ἢ ἔχοντα συγγενῆ πρὸς ταῦτα

σημασίαν : *naturae* (δοτ.) *convenienter* vivere συμφώνως τῇ φύσει ζῆν.

Τὰ ἐπιρρήματα ὅμως *propius* (ἐγγύτερον) καὶ *proxime* (ἐγγύτατα) συντάσσονται πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς (ὅπως ἡ συγγενὴς πρὸς ταῦτα προθέσις *prope*, § 102, 1) : *proxime Pompeium* sedebat ἐγγύτατα τοῦ Πομπηίου ἐκάθητο.

Ὅμοίως δὲ πρὸς ταῦτα συντάσσονται καὶ μετ' αἰτιατικῆς προσέτι τὰ ἐπίθετα *propior* (ἐγγύτερος) καὶ *proximus* (ἐγγύτατος) : *Ubii proximi Rhenum* incoluerunt οἱ Οὔβιοι ἐγγύτατα τοῦ Ῥήνου κατώκησαν.

Σημείωσις. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιφωνήματα *vae* καὶ *hei* : *vae victis* οὐαὶ τοῖς ἠττημένοις· *hei mihi misero* οἴμοι (ἐμοὶ) τῷ δυστήνῳ.

β') Μετὰ ῥημάτων.

134. Ἀντικείμενον κατὰ δοτικὴν δέχονται ἐν γένει ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὁμοίως μετὰ δοτικῆς. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς:

1) ῥήματα σημαίνοντα ἐν γένει φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν πρὸς τινα ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζειν, πρέπειν, κ.τ.τ. ὡς *obtemperare*, *ignoscere*, *placere*, *fidere*, *invidere*, *favere*, *irasci alicui* — *convenire alicui*, κ.ἄ.τ.: *oboediamus legibus* πειθώμεθα τοῖς νόμοις· *vir probus invidet nemini* ὁ χρηστὸς ἀνὴρ οὐδενὶ φθονεῖ· *haec ornamenta tibi* conveniunt ταῦτα τὰ κοσμήματα ἀρμόζουσί σοι·

2) ῥήματα ἔχοντα ἐν γένει τὴν σημασίαν τοῦ λέγειν, δεικνύειν, δίδειν, πέμπειν, κ.τ.τ., ὡς *dicere*, *narrare*, *indicare*, *dare*, *mittere*, κλπ., μετὰ τῶν ὁποίων, ἐκτὸς τῆς δοτικῆς, ἤτις ἐπέχει θέσιν ἐμμέσου ἀντικειμένου: *timor addit alas pedibus* ὁ φόβος προσθέτει πτερὰ τοῖς ποσὶν *suum cuique* tribuere (τὸ ἑαυτοῦ =) τὸ ἴδιον ἐκάστῳ ἀπονέμειν.

3) ῥήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων *ad*, *ante*, *cum*, *in*, *inter*, *ob*, *post*, *prae*, *sub* ἢ μετὰ τοῦ ἀχώριστου μορίου *re* (§ 114, 2, ε'), συγγενεύοντα κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα:

adsun alicui παρίσταμαι (βοηθῶ) τινι· **committo alicui pecuniam** ἐγχειρίζω (ἐμπιστεύομαι) τινι τὰ χρήματα· **succedo alicui** διαδέχομαι τινι· **resisto alicui** ἀνθίσταμαι τινι· **terror incidit exercitui** φόβος (πανικός) ἐνέπεσε τῷ στρατεύματι.

Σημείωσις α'. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ λαμβάνονται ὡς ἀμετάβατα, καὶ πολλὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς (ἢ γενικῆς), ὡς *prodesse, nocere alicui* ὠφελεῖν, βλάπτειν τινά, (ἀλλὰ πρβλ. *luciscelebrare tui*), *suadere, persuadere alicui* πείθειν, καταπειθεῖν τινά, *blandiri alicui* κολακεύειν τινά, κ.ἄ. — *parcere alicui* φειδῆσθαι τινος: Themistocles persuasit Atheniensibus, ut... ὁ Θεμιστοκλῆς κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους νά... *philosophia medetur animis* ἡ φιλοσοφία θεραπεύει τὰς ψυχάς.

Παθητικὸν δὲ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων σχηματίζεται μόνον ἀπροσώπως, ὡς *mihī (tibi, κλπ.) invidetur* φθονοῦμαι (φθονεῖσαι κλπ.): *parcetur victis* (φειδῶ ἔσται τοῖς ἠττημένοις), οἱ ἠττημένοι θὰ τύχῃσι χάριτος.

Σημείωσις β'. Πολλὰ ῥήματα συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς, καθόσον λαμβάνονται μετὰ διάφορον σημασίαν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. ἀγαπᾶν τινι καὶ ἀγαπᾶν τινι). Οὕτω π.χ. *consulo aliquem* (π.χ. *medicum*) συμβουλευομαι τινι — *consulo alicui* (π.χ. *fratri*) ἐπιμελοῦμαι τινος, φροντίζω περὶ τινος· *caveo, timeo aliquem* ἢ *aliquid* φυλάττομαι, φοβοῦμαι τινι ἢ τι — *caveo, timeo alicui (rei)* λαμβάνω πρόνοιαν, φοβοῦμαι ὑπὲρ τινος, περὶ τινος, (διὰ τινι, διὰ τι), *tempero aliquid* κεράννυμι τι — *tempero alicui* (= *parco alicui*) φειδομαι τινος.

Σημείωσις γ'. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται προσέτι ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν ἢ ἔχουσι διάφορον σύνταξιν, ὡς *induere, exuere alicui aliquid* ἐνδύειν, ἐκδύειν τινά τι· *adspergere, circumfundere alicui aliquid* περιβάλλειν, περιχέειν τινά τι· *adspergere, inspergere alicui aliquid* ῥαίνειν τινά τινι: *Hereuli tunīcam induit* τὸν Ἡρακλέα τὸν χιτῶνα ἐνέδουσε· *murum urbi circumdederunt* τείχει τὴν πόλιν περιέβαλον.

Τὰ δὲ ῥήματα *donare, adspergere, circumdare, induere* καὶ *intercludere* συντάσσονται ἔχι μόνον μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, ὡς *victori coronam donant* τῷ νικητῇ στέφανον δωροῦνται καὶ *victorem coronam donant* τὸν νικητὴν στεφάνω τιμῶσι.

Ἐκ τῆς τοιαύτης διττῆς συντάξεως προῆλθε καὶ ἡ φράσις *interdicere alicui aqua et igni* (ἀφαρ.) εἶργειν τινά ὕδατος καὶ πυρός, (κατὰ σύμφυρσιν ἐκ τῶν δύο συντάξεων *interdicere alicui aquam et ignem* καὶ *interdicere aliquem aqua et igni*).

135. Μετά ῥημάτων συνάπτεται ἡ **δοτική** καὶ ὡς προσωπική, ἔχουσα σημασίας ὁποίας καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (δοτικὴ προσωπική **κτητική, χαριστική ἢ ἀντιχαριστική, ἠθική, τῆς ἀναφορᾶς, τοῦ ἐνεργούντος προσώπου**). Ἰδιαιτέρως περὶ ταύτης ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς :

1) Ἐν τῇ φράσει est **alicui nomen ἢ cognōmen** (ἔστι **τινι ὄνομα ἢ ἐπώνυμον**) τὸ ὄνομα (ἢ τὸ ἐπώνυμον) ἐκφέρεται εἴτε κατ' ὀνομαστικὴν, συμφωνοῦν πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως (nomen ἢ cognomen), εἴτε κατὰ δοτικὴν, συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχουσαν **κτητικὴν δοτικὴν**. Οὕτω λέγεται π.χ. est meo **filio nomen Gaius** καὶ est meo **filio nomen Gaius** (= ὁ υἱός μου ὀνομάζεται Γάιος).

2) Δοτικὴ **χαριστικὴ** συνάπτεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μετὰ τοῦ ῥήματος vacare (σχολάζειν, διατρίβειν **περὶ τι**) καὶ τοῦ ῥήματος nubere (ὑπανδρεύεσθαι **τινα**). Οὕτω λέγεται π.χ. Cicero vacabat **philosophiae** (δοτ.) ὁ Κικέρων διέτριβε **περὶ τὴν φιλοσοφίαν**. Venus nupsit **Vulcano** (δοτ.) ἡ Ἀφροδίτη ὑπανδρεύθη **τὸν Ἥφαιστον**.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Τὸ nubere ἀρχῆθεν σημαίνει **καλύπτεσθαι, θέτειν (νυμφικὴν καλύπτραν)**. Ὡστε nubere alicui κυρίως = **καλύπτεσθαι χάριν τινός**. Περὶ δὲ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται aliquam uxorem **in ἢ matrimonium ducere** ἄγεσθαι **τινα, λαμβάνειν τινὰ γυναῖκα, σύζυγον**.

3) Δοτικὴ **τοῦ ἐνεργούντος προσώπου** (dativus auctōris) πρὸς δῆλωσιν τοῦ (προσωπικοῦ) ποιητικοῦ αἰτίου τίθεται κανονικῶς μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (§ 75, 5), πολλάκις ὅμως καὶ μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, σπανίως δὲ μετὰ τῶν ἄλλων χρόνων αὐτοῦ: Sors sua est **cuique ferenda** τὴν ἑαυτοῦ τύχην δεῖ ἕκαστον φέρειν **mihi consilium iam diu captum est** ἀπόφρασις ὑπ' ἔμοῦ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔχει ληφθῆ. (Πρβλ. ὁ ποταμός ἐστίν **ἡμῖν διαβατέος ταῦτα Θεμιστογένει** γέγραπται).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Καὶ μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅπως κανονικῶς μετὰ τῶν παθητικῶν ῥημάτων ἐν γένει, τὸ (προσωπικόν) ποιητικόν αἴτιον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς ab (ἢ a) καὶ ἀφαιρετικῆς, ὅταν ἡ χρῆσις ἀπλῆς δοτικῆς ὡς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς τὸ νόημα τῆς φράσεως, ἰδίᾳ δὲ ὅταν τὸ γερουνδιακὸν ἀνήκῃ εἰς ῥήμα δεχόμενον τὸ ἀντικείμενον του κατὰ δοτικὴν : **a patribus consulendum est libēris** οἱ πατέρες πρέπει νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν τέκνων. (Τὸ **consulo ἐν τῇ** σημασίᾳ τοῦ φροντίζειν συντάσσεται μετὰ

δοτικῆς, § 134, 3, Σημ. β'. "Αν λοιπὸν ἐλέγετο **patribus** consulendum est **liberis** ἢ το δυνατόν νὰ ἐκληφθῆ καὶ = περι τῶν πατέρων πρέπει νὰ φροντίζωσι τὰ τέκνα).

136. Ἰδιορρυθμῶς χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ δοτικὴ μετὰ ῥημάτων καὶ ὡς **κατηγορηματικὴ**, πρὸς δῆλωσιν **σκοποῦ** (**dativus finālis** ἢ **dativus praedicatīvus**). Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἡ δοτικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος (οὐχὶ συγκεκριμένου, **ἐνικοῦ δὲ πάντοτε ἀριθμοῦ**) πρῶτον μετὰ τοῦ ῥήματος **esse** (§ 125), ἔπειτα δὲ μετὰ τῶν ῥημάτων **accipere, arcessere, habēre, dare, relinquere, mittere, tribuere, dicere, ducere, venire, κ.ἄ.δ.**, ἵνα δηλωθῆ ὁ σκοπὸς (ἢ τὸ ἀποτέλεσμα) τῆς ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαينوμένης πράξεως. Συνυπάρχει δὲ σχεδὸν πάντοτε μετὰ τῆς δοτικῆς ταύτης τοῦ σκοποῦ καὶ ἑτέρα δοτικὴ (**χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου**). "Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, συνυπάρχει πρὸς τούτοις καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **hoc mihi curae** (δοτ.) **est** τοῦτό μοι εἰς φροντίδα ἐστὶ, μέλει μοι τούτου. **Aedui equitatum auxilio** (δοτ.) **Caesari miserunt** οἱ Αἰδουοὶ ἰππικὸν τῷ Καίσαρι **πρὸς ἐπικουρίαν** ἔπεμψαν · (πρβλ. νεοελλ. **γιαὶ βοήθεια**).

3. Ἡ αἰτιατικὴ.

α') Μετὰ ὀνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως.

137. 1) Ἡ σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετ' αἰτιατικῆς (**σπανία** καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) δὲν εἶναι εὐχρηστός ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπιθέτου δὲ ἡ ἐπιρρηματος ἢ σύνταξις μετ' αἰτιατικῆς, εἶναι σπανία. (Βλ. § 133, 3).

2) Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις αἰτιατικῆς, εἴτε μόνης εἴτε μετ' ἐπιφωνημάτων (**heu! o!**), εἰς **ἀναφωνήσεις** πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως ἢ πόνου: **me miserum! o me miserum!** οἴμοι ἐγὼ τλήμων.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ τοιαύτη αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθοῦσα ἐκ πληρσετέρων ἀρχῆθεν φράσεων, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐπέιχε θέσιν ἀντικειμένου: **vidēte me miserum!** ὁρᾶτέ με τὸν ἄθλιον. (Πρβλ. νεοελλ. ὦ **τὸν δυστυχῆ!** ἢ **τὸν ἄθλιον!**).

β') Μετὰ ῥημάτων.

138. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον ῥημάτων εἶναι καὶ ἐν τῇ Λα-

τινικῆ ἢ **ἔξωτερικόν ἀντικείμενον**, π.χ. Romulus **Remun** interfecit ὁ Ῥωμύλος τὸν Ῥῶμον ἀπέκτεινε· Deus aedificavit **mundum** ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον· ἢ **ἔσωτερικόν ἀντικείμενον**, π.χ. **sollicitam** (ἢ exsulis) **vitam** vivimus πολυμέριμον (ἢ ἐξορίστου) βίον ζῶμεν· **longam viam** ἴμος μακρὰν ὁδὸν πορευόμεθα. (Figura etymologica ἐτυμολογικὸν σχῆμα).

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ παραλείπεται πολλάκις ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ, ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἐκφέρεται τότε κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ ἢ σπανίως πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: **dulce ridet** ἡδὺ γελᾷ (= **dulcem risum ridet**)· **graviora patimur** βαρύτερα πάσχομεν.

Ὁμοίως δὲ εἷς τινος φράσεις ἢ σύστοιχος σύνταξις γίνεται κατὰ βραχυλογίαν, ὡς **stadium currere** (= **cursum stadii currere**· πρβλ. ἀγωνίζεσθαι στάδιον)· **piscis sapit mare** ὁ ἰχθύς χυμὸν θαλάσσης ἔχει (= **piscis saporem maris sapit**· πρβλ. τὸ νεοελλην. τὸ ψάρι μυρίζει **θάλασσα**), κ.ἄ.τ.

139. Μετ' αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὰ κυρίως μεταβατικὰ ῥήματα. Ἄλλὰ λαμβάνονται ὡς τοιαῦτα καὶ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς καὶ πολλὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται διαφόρως (ἦτοι μετὰ δοτικῆς ἢ μετὰ ἐμπροθέτου), ὡς

1) τὰ ῥήματα **aequare, adaequare** (**aliquem** ἢ **aliquid** = ἰσοῦσθαι τινι), **iuvare, adiuvere** (**aliquem** = βοηθεῖν τινι), **sequi, sectari** (§ 80, **aliquem** = ἔπεσθαι, ἀκολουθεῖν τινι· ἀλλὰ πρβλ. διώκειν τινά), **decere, dedecere** (**aliquem** = πρέπειν, οὐ πρέπειν τινι· πρβλ. ὁμως § 134, 1): **virtus maiorum famam adaequat** ἡ τῶν προγόνων ἀρετὴ ἰσοῦται **τῇ φήμῃ**· **te toga decet σοι** πρέπει ἡ τῆβεννος·

2) ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς **indignari, queri** (§ 80 **aliquid** = ἀγανακτεῖν, μεμφιμοιεῖν ἐπὶ τινι), **ridere** (**aliquid** = γελάειν ἐπὶ τινι), **iniuriam queror** = μεμφιμοιρῶ ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 134, 3, Σημ. β'.

140. Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ

1) ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὁμοίως, ἦτοι:

α) **τὰ παιδευτικά** (**docere, edocere**) καὶ τὸ ῥῆμα **celare** (**aliquem aliquid, τινά τι**): **Cato filium litteras docuit** ὁ Κάτων τὸν

υιόν (του) γράμματα ἐδίδαξε· nemo potest deum celare consilia sua οὐδεις δύναται νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὸν θεὸν τὰς βουλὰς του.

β) τὰ **αἰτητικά**, ὡς *poscere, flagitare (aliquem aliquid, τι-νά τι)* : *pacem te poscimus* εἰρήνην ἀπὸ σέ ζητοῦμεν· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ῥήματος *rogare* (ἑρωτᾶν) ἐν τῇ φράσει τοῦ ἐπισημοῦ λόγου *rogare aliquem sententiam* ἑρωτᾶν τινα τὴν (ἑαυτοῦ) γνώμην (ἐν τῇ συγκλήτῳ).

γ) ῥήματα **κλητικά** (ὡς *appellare, κλπ.*), **δοξαστικά** (ὡς *putare, existimare, κλπ.*), **προχειριστικά** (ὡς *creare, eligere, κλπ.*), **μεταποιητικά** (ὡς *facere, reddere, κλπ.*), κ.ἄ.τ.: *solitudinem pacem appellant* τὴν ἐρημίαν (τὴν ἐρήμωσιν) εἰρήνην καλοῦσι· *cupiditas homines caecos reddit* τὸ πάθος τοὺς ἀνθρώπους τυφλοὺς καθιστᾷ· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ φράσις *aliquem certiozem facere* (aliquis rei ἢ de aliqua re. Βλ. § 129, 3, α').

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 184, Σημ. γ' (induere, κλπ.).

2) ῥήματα μεταβατικά σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως *trans*, ὡς *transducere* ἢ *traducere, transportare, κ.τ.τ.* (= διαβιβάζειν, διακομίζειν, κλπ.), ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἑτέρα αἰτιατική, ἡ δηλοῦσα τόπον τινὰ (ποταμόν, κ.τ.τ.), ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν *trans* : *dux exercitum flumen transportavit* ὁ στρατηγὸς τὸν στρατὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ διεβίβασε· (πρβλ. καὶ *dux exercitum trans flumen traduxit*).

Σημείωσις. Ῥήματα δίπλωτα συντασσόμενα μετ' αἰτιατικῆς μὲν καὶ γενικῆς βλ. ἐν §§ 130 καὶ 131, μετ' αἰτιατικῆς δὲ καὶ δοτικῆς ἐν § 134, 2, 3, καὶ Σημ. γ'. Κατωτέρω καὶ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς.

3. Ἐφαιρετικῆς.

α') Μετὰ ὀνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων.

141. Ἐφαιρετικῆ οὐσιαστικοῦ (συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ ἐπιθετικοῦ τινος προσδιορισμοῦ) χρησιμοποιεῖται ὡς προσδιορισμὸς ἑτέρου οὐσιαστικοῦ, ἵνα δηλωθῇ χαρακτηριστικὴ τις ιδιότης τούτου: *vir summō ingenio* ἀνὴρ μεγίστης εὐφυΐας (εὐφύεστατος) (*ablativus qualitātis, ἀφαιρετικῆ τῆς ιδιότητος*, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν *ablativus sociatīvus*, § 128, 2. Πρβλ. νεοελλ. π.χ. ἄνθρωπος μὲ πολὺ μυαλό).

Χρησιμοποιεῖται ὁμως πρὸς δῆλωσιν ιδιότητος παρομοίως **καὶ ἡ γενική** (*genetivus qualitātis*), ὅπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, κανονικῶς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ διαρκῆς τις ιδιότης, ἰδίᾳ δὲ (μετ' ἀριθμητικῶν), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ **μέτρον ἢ βάρος ἢ ἡλικία** κ.τ.τ.: **vir magnae prudentiae** ἀνὴρ μεγάλης συνέσεως (συνετώτατος)· **fossa pedum quindecim** τάφρος δεκαπέντε ποδῶν· **puer decem annorum** παῖς δέκα ἐτῶν.

142. Ὡς **προσδιορισμὸς ἐπιθέτου** (ἢ ἐπιρρήματος) συνάπτεται ἀφαιρετικῆ οὐσιαστικοῦ (καὶ σπανιώτερον ἐπιθέτου), καὶ

1) καθαρὰ ἀφαιρετικῆ (§ 128, 1) συνάπτεται

α) με ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγὴν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς **liber, nudus, orbis, vacuus**, (*alienus*) κ.ἄ.τ.: **liber metu** ἀπηλλαγμένος φόβου (ἄφοβος)· (πρβλ. νεοελλ. : ἐλεύθερος ἀπὸ φροντίδες)·

β) με συγκριτικὰ ἐπίθετα : **nemo fuit divitior Croeso** οὐδεὶς ὑπῆρξε πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου· (*ablativus comparativus*, **ἀφαιρετικῆ συγκριτικῆ**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν **συγκριτικὴν γενικήν** τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Πρβλ. νεοελλ. : ὁ Πέτρος εἶναι πλουσιώτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο).

Σημείωσις. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, ὅταν οὗτος εἶναι ἀναφορικῆ ἀντωνυμία : **Cato, quo tum nemo fuit doctior** ὁ Κάτων, οὐτινος οὐδεὶς τότε ὑπῆρξεν ἐπιστημονέστερος. Ἄλλως ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ **quam** (= ἡ) καὶ ὁμοιοπτώτως με τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως : **patria mihi carior est quam vita** (= *carior vitā*) ἡ πατρίς ἐμοὶ προσφιλεστέρα ἐστὶ τῆς ζωῆς (ἢ ἡ ζωῆ).

Ἐκφέρεται δὲ κανονικῶς διὰ τοῦ **quam** ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὅρος εἶναι εἰς πτώσιν γενικήν ἢ δοτικήν ἢ ὅταν με τὴν ἀφαιρετικὴν ὡς β' ὅρον τῆς συγκρίσεως εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ σύγχυσις τοῦ νοήματος τῆς προτάσεως : **peius victoribus** (α' ὅρος τῆς συγκρίσεως, δοτικῆ) **quam victis** (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, πάλιν δοτικῆ) **accidit** χεῖρον συνέβη τοῖς νικηταῖς ἢ τοῖς ἡττημένοις. **Brutum non minus amo quam tu** τὸν Βροῦτον ὄχι ὀλιγώτερον ἀγαπῶ ἢ σύ. ("Ἄν ἐτίθετο ἀφαιρετικῆ **te**, ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ αὕτη ὡς = ἡ σέ).

Μετὰ δὲ τὰ συγκριτικὰ **plus, amplius, longius** ἀκολουθεῖ ἐνίοτε ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἄνευ τοῦ **quam** ὁμοιοπτώτως με τὸν α' ὅρον : **plus** (ἢ **amplius**) **mille homines** **convenerunt** πλείονες τῶν χιλίων ἀνθρώπων συνῆλθον.

2) ἀφαιρετικῆ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2).
συνάπτεται

α) με τὰ ἐπίθετα *onustus, praeditus, reffectus*, καθὼς καὶ με τὰ δηλοῦντα ψυχικὸν πάθος ἐπίθετα *contentus, fretus, laetus, superbus, tristis*, κ.ἄ.τ.: *navis frumento onusta* ναῦς πλήρης σίτου· **paucis contentus** ὀλίγοις ἀρκοῦμενος (ὀλιγαρκῆς)· (πρβλ. νεοελλ. : γεμᾶτος **μὲ** χόρτο, κ.τ.τ.)·

β) με τὰ ἐπίθετα *dignus, indignus* καὶ διάφορα ἄλλα, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ **κατὰ τι ἢ ἀναφορὰν** (*ablativus limitationis*) : *dignus laude* ἐπαίνου ἄξιος· *claudus altero pede* χωλὸς (κατὰ) **τὸν ἕτερον πόδα**· *par ingenio* ἴσος κατὰ τὴν εὐφυΐαν· ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ τὰ *maior ἢ minor natu* (πρεσβύτερος ἢ νεώτερος)· *maximus ἢ minimus natu* (πρεσβύτατος ἢ νεώτατος)·

γ) με συγκριτικὰ ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) καὶ ἐν γένει με ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) ἔχοντα παραθετικὴν ἔννοιαν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ **μέτρον ἢ διαφορά** (*ablativus mensurae ἢ discriminis*) : **dimidio minor** κατὰ τὸ ἡμισυ ἐλάσσω· **multis annis ante** πολλοῖς ἔτεσι πρότερον· **paulo post** ὀλίγω ὕστερον.

β') Μετὰ ῥημάτων.

143. α') Μετὰ **καθαρῶς ἀφαιρετικῆς** (§ 128, 1) συντάσσονται τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐν γένει **ἀπομάκρυνσιν ἢ χωρισμόν**, προέλευσιν, ἀπαλλαγὴν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς *expellere, prohibere, abesse, liberare, privare, spoliare*, κλπ. (*ablativus separativus*), *carere, egere, vacare* (*ablativus inopiae*). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ **καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου** : *Tarquinius regno expulsus est* ὁ Ταρκύνιος ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας· *consules cives metu liberaverunt* οἱ ὕπατοι ἀπῆλλαξαν τοὺς πολίτας τοῦ φόβου· *alter alterius auxilio eget* ὁ ἕτερος τῆς τοῦ ἑτέρου ἐπικουρίας χρεῖαν ἔχει. (Πρβλ. καὶ § 142, 1, α').

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσεται πολλακίς καὶ ἡ πρόθεσις *ab* (ἢ *ex ἢ de*). Κανονικῶς δὲ τίθεται ἡ *ab* πρὸ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς, ὅταν αὕτη δηλοῖ πρόσωπον : *patriam a tyrannide liberavit* τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τυράννων ἠλευθέρωσε.

Σημείωσις. Ἐπὶ καταγωγῆς ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (*ablativus originis*) τίθεται καὶ ἡ *ex* μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἀμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ῥήματος *nasci*) ἢ ἡ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἐμμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ῥήματος

oriri) : Achilles **ex Thetide** natus est ὁ Ἀχιλλεύς ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θέτιδος· ple-
rique Belgae a **Germanis** orti sunt οἱ πλείστοι Βέλγοι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατὰ-
γονται. (Πρβλ. οἱ **ἐκ** Διὸς — οἱ **ἀφ'** Ἡρακλέους).

144. β') Μετ' **ἀφαιρετικῆς τῆς κοινωνίας** ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2) συντάσσονται διάφορα ῥήματα, ἥτοι

1) τὰ δηλοῦντα **πλησμονὴν ἢ πλήρωσιν**, ὡς abundare, (com-, ex -) im - plere, cumulare κλπ., καθὼς καὶ τὰ ῥήματα afficere, ornare, imbuere, instruere, κ.ἄ.δ. (ablativus **copiae**). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικά δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **otio** abundat περισσὴν σχολὴν (ἀνεσιν) ἔχει· **aras donis** cumulant τοὺς βωμοὺς δώρων πληροῦσι· cives **victores laudibus** ornant οἱ πολῖται τοὺς νικητὰς ἐπαίνοις κοσμοῦσι· (πρβλ. § 142, 2, α).

2) τὰ σημαίνοντα **πωλεῖν, ἀγοράζειν, μισθοῦν, (ἐκ)τιμᾶν, ἐκτιμᾶσθαι, κ.τ.τ.**, ὡς vendere, venire, (τοῦ veneo), emere, conducere, locare, stare, constare, esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **τιμᾶσθαι, ἀξίζειν**), docere, κ.ἄ.τ., ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἡ **τιμὴ ἢ ἀμοιβὴ ὠρισμένη** (ablativus **pretii**). Τὰ ἐνεργητικά μεταβατικά ἐκ τούτων δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **hortum viginti minis** emit τὸν κῆπον (ἀντὶ) εἴκοσι μινῶν ἡγόρασε· **decem talentis** constat τιμᾶται (**κοστίζει**) δέκα ταλάντων· Socrates non docebat **mercēde** ὁ Σωκράτης δὲν ἐδίδασκεν ἀντὶ μισθοῦ (ἐπ' ἀμοιβῇ).

“Ὅταν ὁμοῦς ἡ τιμὴ ἢ ἡ ἀξία δὲν εἶναι ὠρισμένη, ἀλλ' ἐκφράζεται **ἀορίστως** δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς ἀντωνυμίας (ποσοῦ σημαντικοῦ), τότε χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀφαιρετικῇ, ἀλλὰ γενικῇ (genetivus **pretii**). Οὕτω συνάπτονται μετὰ τῶν ῥημάτων vendere, emere, locare αἱ γενικαὶ **quantī, tantī, tantidem, pluris, minoris**, μετὰ δὲ τῶν ῥημάτων aestimare. ducere, facere, habere, pendere, putare καὶ τοῦ esse (= aestimari) αἱ γενικαὶ **magni, permagni** (οὐχὶ ὁμοῦς καὶ **multi**), **parvi, pluris** (οὐχὶ ὁμοῦς καὶ **maioris**), **minoris, maximi, plurimi, minimi, quanti, tantī, tantidem, nihil**, π.χ. vendit agrum **tanti, quanti eum** emit πωλεῖ τὸν ἀγρὸν **τόσον, ὅσον** ἡγόρασεν αὐτόν· **pluris** decet facere virtutem, quam pecuniam προσήκει περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀρετὴν ἢ τὰ χρήματα.

3) τὰ ἀποθετικά ῥήματα **utor, fungor, fruor, pascor, vescor** καὶ

potior (δεχόμενα κατ' ἀφαιρετικὴν τὸ ἀντικείμενόν των) : quous-
que tantem, Catilina, abutere **patientia nostra**? ἕως πότε, Κατι-
λίνα, θὰ καταχρᾶσαι τὴν ὑπομονὴν μας; fungitur **officiis** ἐπιτελεῖ τὰ
καθήκοντα· **lacte et carne** vescuntur μὲ γάλα καὶ κρέας τρέφονται·
urbe potitus est ἐκυρίευσε τὴν πόλιν. (Ἄλλὰ πάντοτε **rerum potiri**
καὶ οὐχὶ **rebus potiri**=γίγνεσθαι κύριον τῶν πραγμάτων, καταλαμβά-
νειν τὴν ἐξουσίαν)

4) ἡ φράσις **opus est**, συνώνυμος τῆς φράσεως **usus est** (= χρεία
ἐστὶ) : **libris nobis opus est** βιβλίων (ἡμῖν χρεία ἐστὶ) χρεῖαν ἔχο-
μεν. Οὕτω καὶ (μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετο-
χῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἰσοδυναμοῦσης πρὸς ἀπαρέμφατον ἐνε-
στῶτος) : **consulto** (= **consulere**) **opus est** δεῖ βουλευέσθαι·

Σημείωσις. Μὲ τὴν λέξιν **opus** καὶ τὸ ῥῆμα **esse** γίνεται χρῆσις καὶ προ-
σωπικῆς συντάξεως, ὡς **libri nobis opus sunt** βιβλίων χρεῖαν ἔχομεν. Ἡ τοιαύτη
δὲ σύνταξις εἶναι ἡ κανονικὴ, ὅταν ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ὑπάρχει χρεία, ἐκφράζεται
δι' οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας : **Themistocles celeriter, quae opus erant,**
reperiebat ὁ Θεμιστοκλῆς ταχέως τὰ δέοντα ἐπενοεῖ.

5) τὰ παθητικὰ ῥήματα. Κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφέρεται μετὰ τού-
των τὸ ποιητικὸν αἴτιον, ὅταν τοῦτο εἶναι ὄνομα δηλοῦν πρᾶγμα
(**ablativus rei efficientis**) : **discordia maximae res dilabuntur ὑπὸ**
τῆς διχονοίας (μὲ τὴν διχόνοιαν) μέγιστα πράγματα διαλύονται. Ὅταν
ὅμως τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἶναι ὄνομα προσώπου (ἢ καὶ πράγματος ἢ
ζώου **προσωποποιουμένου**), τότε τοῦτο κανονικῶς ἐκφέρεται δι' ἐμ-
προθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς **ab** μετ' ἀφαιρετικῆς (καθαρᾶς, § 128,
1, **ablativus auctoris**) : **Roma a Romulo condita est** ἡ Ῥώμη ἐκ-
τίσθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου· **eo a natura ipsa deducimur** εἰς τοῦτο ὑπ'
αὐτῆς τῆς φύσεως ἀγόμεθα· (βλ. καὶ § 135, 3)·

6) ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς **gaudere, laetari, do-
lere, maerere**, κ.τ.τ (**ablativus causae**, ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας· πρβλ.
§ 131) : **delicto dolere, correctione gaudere oportet** ἐπὶ μὲν τῷ ἀμαρ-
τήματι πρέπει νὰ λυπῆται τις, ἐπὶ δὲ τῇ ἐπανορθώσει νὰ χαίρῃ.

Σημείωσις. Ἄφαιρετικὴ τῆς αἰτίας δύναται νὰ συνάπτεται καὶ μὲ πᾶν
ἄλλο ῥῆμα. Συνήθεις δὲ ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τὸ αἴτιον τὸ κινουῦν τινα εἰς τινα πρᾶ-
ξιν εἶναι **amore, odio, metu, misericordia, spe**, κλπ. : **hostes metu abscesserunt**
οἱ πολέμιοι ἐκ φόβου (ἔνεκα φόβου) ἀπεχώρησαν. Δύνανται ὅμως αἱ ἀφαιρετικαὶ

αὔται νὰ συνεκφέρωνται καὶ μετὰ τινος καταλλήλου μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ὡς ἀφαιρετικαὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (ὡς coactus, ductus, compulsus, incitatus, κλπ., **odio, amore**, κλπ.). Κανονικῶς δὲ ἐκφέρεται οὕτως εἰς ἀρνητικὰς προτάσεις τὸ **κωλύον αἴτιον**, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται καὶ δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως prae καὶ αἰτιατικῆς : **morbo impeditus non adfui ad iudicium** ὑπὸ νόσου κωλυθεὶς (= ἔνεκα νόσου) δὲν παρέστην εἰς τὸ δικαστήριον **prae lacrimis loqui non potest** ἔνεκα τῶν δακρῶν δὲν δύναται νὰ ὁμιλῇ.

7) ῥήματα ἔχοντα ἔννοιαν παραθετικὴν, ὡς antecellere, antevenire, praestare, superare, malle, κ.ἄ.τ., παρὰ τὰ ὅποια ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ **κατὰ τι ἢ μέτρον ἢ διαφοράν** (πρβλ. § 142, 2, β' καὶ γ') : **hostes numero militum superant** οἱ πολέμοιοι ὑπερέχουσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν **multo malo hoc** κατὰ πολὺ προτιμῶ τοῦτο.

145. Μὲ οἷονδῆποτε ῥῆμα δύναται νὰ συνάπτεται ἀφαιρετικὴ (τῆς κοινωνίας) πρὸς δῆλωσιν τοῦ **τρόπου** ἐνεργείας τινός (ablativus **modi**, ἀφαιρετικὴ **τροπικὴ**) : **summa aequitate res constituit** μετὰ μεγίστης δικαιοσύνης τὰ πράγματα διέταξε.

Συνήθεις ἀφαιρετικαὶ τοῦ τρόπου εἶναι silentio, (hoc, eo) modo, (ea, simili) ratione, (hac, ea, illa) conditione, lege, (nostro, maiorum) more, (aequo, forti) animo, κ.ἄ.τ.

Ὡσαύτως ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τρόπον σωματικῆς ἐμφάνισως, ὡς capite nudo ἢ operto, capillo promisso, barba promissa, pedibus nudis, κ.ἄ.τ. : **multi pecudum ritu vivunt** πολλοὶ βοσκημάτων δίκην (ὡσπερ ζῶα) ζῶσι.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἡ τροπικὴ ἀφαιρετικὴ προῆλθεν ἐκ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς, περὶ τῆς ὁποίας βλ. § 128, 2.

5. Αἱ πλάγιαί πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου.

146. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου γίνεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὄχι μόνον δι' ἐπιρρημάτων (§ 101, 1 - 2) ἢ ἐμπροθέτων (§ 102), ἀλλὰ καὶ δι' ἀπλῆς πλαγίας πτώσεως, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. : ἐνίκησεν Ἴσθμοῖ καὶ **Νεμέᾳ** οἱ λαγῶ **τῆς νυκτὸς** νέμονται).

147. α') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου ἐκφέρεται γενικῶς εἰς δὴλωσιν μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi ? ποῦ ;) διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς, εἰς δὴλωσιν δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως (quo ? ποῖ ;) διὰ τῆς in μετ' αἰτιατικῆς, καὶ εἰς δὴλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως (unde ? πόθεν ;) διὰ τῆς ex ἢ (ab) μετ' ἀφαιρετικῆς : in hortosum — eo in hortum — venio ex horto — venio ex Italia — ab urbe ἔρχομαι ἐξ Ἰταλίας, ἀπὸ τῆς πόλεως. (Πρβλ. ὁμοίαν διαφορὰν τῆς ἐκ καὶ τῆς ἀπὸ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

Ὅταν ὅμως τὰ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου λαμβανόμενα ὀνόματα εἶναι ὀνόματα πόλεων ἢ μικρῶν νήσων (ἢ χερσονήσων), τότε

1) εἰς δὴλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ μὲν γενικὴ (τοπικὴ), ἂν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἢ τῆς μικρᾶς νήσου εἶναι τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀπλῆ δὲ ἀφαιρετικὴ (τοπικὴ, § 128, 3), ἂν τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι τῆς γ' κλίσεως ἢ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, οἰασδήποτε κλίσεως : Romae, (Corinthi, Deli) habitat — ἀλλὰ Babylone (Athēnis, Delphis, Sardibus) habitat κατοικεῖ ἐν Ῥώμῃ, κλπ. — ἐν Βαβυλῶνι, κλπ :

2) εἰς δὴλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ αἰτιατικὴ : eo Romam (Athenas, Sardes, κλπ.) πορεύομαι εἰς Ῥώμην, εἰς Ἀθήνας, εἰς Σάρδεϊς, κλπ. :

3) εἰς δὴλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ (§ 128, 1) : venio Romā (Athenis, Corintho, κλπ.) ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, ἐξ Ἀθηνῶν κλπ.

Σημείωσις 1. Καὶ μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων χρησιμοποιεῖται τὸ κατάλληλον ἐμπρόθετον, ἂν ταῦτα ἀκολουθοῦν εὐθὺς μετὰ τὰς λέξεις urbs, oppidum, (municipium) ὡς ἐπεξήγησις αὐτῶν : in oppido Citio ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ (ἐνῶ ἀπλῶς Citii = ἐν Κιτίῳ) : in oppidum Cirtam εἰς τὴν πόλιν Κίρταν (ἐνῶ ἀπλῶς Cirtam = εἰς Κίρταν) : ex urbe Corintho ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου (ἐνῶ ἀπλῶς Corinth = ἐκ Κορίνθου). Ἄλλὰ : Corinthi (in) pulcherrima Graeciae urbe — Tarquinios se contulit, in urbem Etruriae florentissimam — Athenis, ex urbe doctissima ortus est.

Σημείωσις 2. Εἰς δὴλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἐν γένει ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ, ὅταν τὸ δηλοῦν τὸν τόπον ὄνομα ἔχη ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἐπιθετὸν totus ἢ τὴν ἀντωνυμίαν ipse π.χ. totā urbe, totā Italiā, totis castris (ἐν πάσῃ τῇ πόλει, ἐν ὅλῃ τῇ Ἰταλίᾳ ἐν παντὶ τῷ στρατοπέδῳ) — ipsā Romā, ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ. Οὕτω καὶ hoc loco (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ), multis locis, κλπ.

Σημείωσις 3. Ὅμοιως μὲ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων καὶ τῶν μικρῶν νήσων χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ ὀνόματα *domus*, (§ 30, 3), *rus* καὶ *humus* (§ 17), π.χ. *domi est* οἶκος ἐστὶ—*humi sedet* χαμαὶ κάθηται — *domum (rus) rediit* ἐπέστρεψεν οἰκαδε, (εἰς τὴν ἐξοχὴν) — *domo profugit* ἔφυγεν (ἐκ τοῦ οἴκου), ἐκ τῆς πατρίδος — *rure rediit* ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἐξοχῆς — *humo surgit* ἀνίσταται χαμόθεν. Κατὰ δὲ τὸ *domi*, ὅπερ σημαίνει ὄχι μόνον οἶκος ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ (ἐν καιρῷ εἰρήνης), λέγεται καὶ *belli* ἢ *militiae* (= ἐν πολέμῳ, ἐν στρατείᾳ) εἰς τὰς φράσεις *domi bellique* — *domi militiaeque* (= ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ). Ἄλλως, λέγεται *in bello, in militia*.

148. Ἡ διὰ τόπου κίνησις (qua? πῆ;) ἐκφέρεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3) κανονικῶς, ὅταν πρόκειται περὶ ὁδοῦ, γεφύρας, πύλης, κ.τ.τ. Ἄλλως χρησιμοποιεῖται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς *per* καὶ αἰτιατικῆς: *via Appia — per forum proficiscitur* διὰ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ — διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται.

Ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ αἱ (τοπικαὶ) ἀφαιρετικαὶ *terra, mari* (= *per terram, per mare*) — *terra marique* διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

149. β') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου ἐκφέρεται:

1) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς τὸ *πότε* (quando?): *quā nocte natus Alexander est, eādem Dianae Ephesiae templum deflagravit* ἢ νυκτὶ ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος, τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐπυρπολήθη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.

Συνήθεις τοιαῦται ἀφαιρετικαὶ εἶναι: (*eō, quō*) *tempore, anno, diē* — (*eā, quā*) *horā, aestate* — (*primā, secundā, tertiā*) *vigiliā* κ.ἄ.τ.

2) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ὀργανικῆς, § 128, 2), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ἐντὸς πόσου χρόνου ἢ μετὰ πόσον χρόνον: *biduo sciemus* ἐντὸς δύο ἡμερῶν θὰ γνωρίζωμεν. *Agamemnon vix decem annis* ἑνὴν ἐπέτησεν τὴν πόλιν ἐκυρίευσεν.

3) δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πόσον χρόνον διαρκεῖ πρᾶξις τις: *quaedam bestiolae unum diem vivunt* ζῶν φιά τινὰ μίαν ἡμέραν ζῶσι.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 142, 2 γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

α') Προσωπικά, κτητικά (§ 56 και § 57).

150. 1) Αἱ πλάγιοι πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας: *laudo me* ἐπαινώ ἑμαυτὸν — *laudatis vos* ἐπαινεῖτε ὑμᾶς αὐτούς.

2) Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (*sui, sibi, se*), καθὼς καὶ ἡ κτητικὴ τοῦ γ' προσώπου (*suus, sua, suum*) χρησιμοποιοῦνται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας (ἀμέσου ἢ ἐμμέσου): *Ajax gladio se interfecit* ὁ Αἴας ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινε· *sua pauci vitia cernunt* ὀλίγοι τὰς ἰδίας ἑαυτῶν κακίας βλέπουσι· *Athenienses Socratem capitis damnaverunt, quod filios suos corrumperet* οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σωκράτη εἰς θάνατον κατεδίκασαν, διότι (κατὰ τὴν γνώμην των) διέφθειρε τοὺς υἱοὺς αὐτῶν.

3) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (*nos, vos, se*) μετὰ τῆς προθέσεως *inter* πρὸ αὐτῶν χρησιμοποιεῖται καὶ ἐπὶ ἀλληλοπαθείας: *furtim inter se aspiciabant* λάθρᾳ προσέβλεπον ἀλλήλους.

Σημειώσεις. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφράζεται προσέτι ὡς ἐξῆς: λαμβάνεται δις τὸ οἰκτεῖον ὄνομα ἢ ἡ ἀντωνυμία *alter* (ἐπὶ δύο) ἢ ἡ *alius* (ἐπὶ πολλῶν), πρῶτον μὲν κατ' ὀνομαστικὴν (ὡς ὑποκειμενον), δεύτερον δὲ κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ὅποιαν ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις τῆς προτάσεως: *manus manum lavat*· (πρβλ.: χεῖρ χεῖρα νίξει)· *alter alterum adiuvat* βοηθοῦσιν ἀλλήλους· *alius alium increpabant* ἐπέπληττον ἀλλήλους (πρβλ. νεοελλ.: κατηγορεῖ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον).

β') Δεικτικά, ὀριστικά (§ 58 καὶ § 59).

151. 1) Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία *iste* ἀναφέρεται κανονικῶς εἰς τὸ β' πρόσωπον, (διὸ πολλάκις συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας *tuus*): *ista vox αὕτη ἢ φωνὴ (σου)*· *iste furor tuus αὕτη ἡ μανία σου*.

2) Ἡ ἀντωνυμία *is* (*ea, id*) χρησιμοποιεῖται κανονικῶς ἐπὶ νοη-

τῆς δειξέως, ἤτοι δι' αὐτῆς ὁ λέγων δεικνύει τι, τὸ ὁποῖον ἐλέχθη ἤδη (ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ ἢ νὰ διασαφηθῆ διὰ προσδιοριστικῆς ἀναφορικῆς προτάσεως): apud Helvetios longe nobilissimus fuit **Orgetorix**; is coniurationem fecit παρὰ τοῖς Ἑλβετοῖς ὑπερευγενέστατος ἦτο ὁ **Ὀργέτοριξ**. οὗτος συνωμοσίαν ἔκαμε· divitissimus est is, qui paucis contentus est. (Βλ. § 124).

Οὕτως εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις λαμβάνεται ἡ is ὡς **ἐπαληπτικῆ** ἀντωνυμία : **Deum agnoscis ex operibus eius τὸν Θεὸν ἀναγνωρίζεις ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ.**

Σημείωσις. Μετὰ τὴν is δύναται ν' ἀκολουθῆ πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικὴν, ἀναφορικὴ ἀποτελεσματικὴ (εἰσαγομένη διὰ τοῦ qui) ἢ καθαρὰ ἀποτελεσματικὴ (εἰσαγομένη διὰ τοῦ ut), ὅποτε ἡ is ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν talis (τοιοῦτος) : non is sum, qui (= ut) terrear δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι.

γ') Ἀόριστοι (§ 62).

152. Ἐκ τῶν διαφόρων ἀορίστων ἀντωνυμιῶν τῆς Λατινικῆς, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅ,τι σημαίνει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ **τίς**,

1) ἡ **quidam** (§ 62, 5) χρησιμοποιεῖται, ὅταν πρόκειται περὶ προσώπου ἢ πράγματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ κατονομάσῃ : **quaedam** bestiolae unum diem vivunt· (βλ. § 149, 3). Perses **quidam** Πέρσης **τίς**·

2) ἡ **aliquis** (ἐπιθετικῶς aliqui, § 62, 2) καὶ ἡ **quispiam** (§ 62, 3) χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς εἰς καταφατικὰς προτάσεις, ἐνῶ ἡ **quisquam** καὶ ἡ **ullus** (§ 62, 4) μόνον εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ καταφατικὰς ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμοῦσας πρὸς ἀρνητικὰς: **dicat quispiam** (εἴποι τις ἂν) δυνατόν νὰ εἴπῃ τις **sine ulla** spe pacis domum redierunt ἄνευ **τινός** ἐλπίδος εἰρήνης οἴκαδε ἐπέστρεψαν· **an quisquam** Croeso divitior fuit? ἄρά γε ὑπῆρξέ τις πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου ; (= **οὐδεὶς** ὑπῆρξε, κλπ.)·

3) ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **quis** (ἐπιθετικῶς qui, § 62, 1) χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς aliquis μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num καὶ μετὰ ἀναφορικὰς λέξεις ἐν γένει : **ne quid** republica detrimenti capiat μὴ τινα ἢ πολιτείᾳ βλάβην λάβῃ (§ 129, 2, α')· **num quod** (= aliquod) vestigium apparet? μὴ τι ἔχνος φαίνεται· **quo quis**

sapientior est, eo solet esse modestior ὅσω τις σοφώτερος εἶναι, τόσω συνήθως μετριοφρονέστερος εἶναι.

4) Ἡ ἀντωνυμία **quisque** (§ 62, 9) χρησιμοποιεῖται.

α') μετὰ τὰς (αὐτοπαθεῖς) ἀντωνυμίας (sui, sibi, se) καὶ τὴν κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου (suus, -a, -um): **se quisque diligit** ἑαυτὸν (= ἕκαστος) φιλεῖ· **suum cuique tribuendum est**. (Βλ. § 134, 1).

β') μετὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα καὶ ἀριθμητικὰ τακτικά: **optimum quidque rarissimum est** (πᾶν) τὸ ἄριστον εἶναι σπανιώτατον· **vix decimus quisque miles sine vulnere erat** μόλις δέκατος τις (= μετὰ τῶν δέκα εἰς) στρατιώτης ἦτο ἄτρωτος·

γ') μετὰ τὰ ἀναφορικά ἐν γένει: **quam quisque norit** (= noverit) artem, in hac se exercēat· πρβλ. ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον.

153. α') Ἀπαρέμφατον ὑποκείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως ὀνομαστικῆς) ὡς ὑποκείμενον συντάσσονται ἀπρόσωπα ῥήματα (§ 99, 2 καὶ § 100, 2) καὶ ἀπρόσωποι φράσεις : *legem brevem esse oportet* ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος· *patriae irasci nefas est* οὐχ ὄσιόν (ἔστι) ὀργίζεσθαι τῇ πατρίδι.

154. β') Ἀπαρέμφατον ἀντικείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως αἰτιατικῆς) ὡς ἀντικείμενον συντάσσονται πλεῖστα ῥήματα.

1) Μὲ **εἰδικόν** ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ **λεκτικά** καὶ τὰ **δοξαστικά** ῥήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ὡς *dicere, narrare — putare, iudicare, κλπ.*)· ἐκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ **αἰσθητικά**, τὰ **γνωστικά**, τὰ **μνήμης**, **δείξεως** ἢ **δηλώσεως** σημαντικά καὶ τὰ **ψυχικοῦ πάθους** σημαντικά, (ὡς *sentire, videre, audire — scire, ignorare — meminisse, § 98, 1, obvivisci — demonstrare, docere, certiozem facere — gaudere, dolere, adminari, κλπ.*), τὰ ὁποῖα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται **μετὰ μετοχῆς** (κατηγορηματικῆς) : *Democritus dicebat innumerabilis esse mundos* ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι κόσμοι· *sentit animus se suā vi, non alienā moveri* ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται ὅτι ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐαυτῆς δυνάμεως καὶ οὐχὶ ὑπ' ἄλλοτρίας κινεῖται· *memento te hominem esse* ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος· *fortuna gaudet illudēre rebus humanis* ἡ τύχη χαίρει ἐμπαίζουσα τοῖς ἀνθρωπίνους **πράγμασι**.

Σημείωσις. Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ πρότασιν (αἰτιολογικὴν), εἰσαγομένην διὰ τοῦ *quod* : *doleo quod amicis careo* λυπούμαι, ὅτι στεροῦμαι φίλων.

2) Μὲ **τελικόν** ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ **ἐφετικά** καὶ τὰ **δυνητικά** ἐν γένει ῥήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ὡς *velle, nolle, malle, cupere — posse, scire* μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἰκα-**

νόν εἶναι, κλπ.)· ἐκτὸς τούτων ὁμῶς καὶ τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά, (ὡς incipere, coepisse, § 98, 1, desinere, κλπ.), τὰ ὁποῖα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς) : volunt omnes boni videri πάντες θέλουν ἀγαθοὶ νὰ φαίνωνται· mons moveri coepit τὸ ὄρος ἤρχισε νὰ κινῆται (βλ. § 98, 1, Σημ.)· desino loqui παύομαι λέγων.

155. Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (accusativus cum infinitivo).

Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας τίθεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἰς πτώσιν αἰτιατικῆν : Platonem Cicero scribit Tarentum ad Archytam venisse (Cicero scribit - Plato venit) ὁ Κικέρων γράφει ὅτι ὁ Πλάτων εἰς Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν ἦλθεν. Ἄλλ' ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας τίθεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς πτώσιν αἰτιατικῆν.

1) κανονικῶς μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 1), ὅταν τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ ῥήματος ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ : nego me esse mendacem (ego nego — me esse) ἀρνοῦμαι, ὅτι εἶμαι ψεύστης· Socrates nihil se scire profitebatur (Socrates profitebatur - Socrates scire) ὁ Σωκράτης ἰσχυρίζετο, ὅτι οὐδὲν ἐγίνωσκε.

2) συνήθως καὶ μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2), ὅταν τοῦτο εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ esse (ὡς συνδετικὸν) Alexander Jovis filium se appellari voluit ὁ Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Διὸς νὰ καλεῖται ἠθέλησε· cupio me esse clementem (ego cupio - me esse) ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι ἐπιεικής.

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου με ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν, ἀλλὰ διεμορφώθη σὺν τῷ χρόνῳ προελθοῦσα ἐκ προτάσεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος (οἷα τὸ iubeo, sino — video, audio, κ.τ.τ.) ἦτο συγχρόνως καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένου ἀπαρεμφάτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν dominus iussit servos abire (ὁ κύριος διέταξε τοὺς δούλους νὰ ἀπέλθουν) ἦτο δυνατόν νὰ νοηθῇ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ (ἀντικειμένου) servos ὡς στενώτερον συνδεομένη μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀπαρεμφάτου (abire) καὶ ὡς οὕσα μᾶλλον ὑποκείμενον αὐτοῦ (dominus) iussit servos abire (ὁ κύριος διέταξε νὰ ἀπέλθουν οἱ δούλοι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν ἐλέγη π.χ. καὶ legem brevem esse oportet, (καίτοι ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα oportet δὲν εἶναι ἐκ τῶν δεχομένων ἀντικειμένων κατ' αἰτιατικῆν).

156. γ') Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Τὸ ἀπαρέμφατον χρησιμοποιοῦται καὶ ἀπολύτως, (ἤτοι χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τίνος ῥήματος):

1) **ἐπιφωνηματικῶς** (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ), εἰς ἀναφωνήσεις δηλούσας ἀγανάκτησιν, ἐκπληξιν, κ.τ.τ. : ο *spectaculum miserum ! In portu Syracusano de classe populi Romani triumphum agere piratum !* ὦ ἄθλιον θέαμα ! Ἐντὸς τοῦ κόλπου τῶν Συρακουσῶν ἀπὸ τοῦ στόλου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ κατάγη θρίαμβον (εἶς) πειρατῆς ! (Πρβλ. ἐμὲ τάδε παθεῖν φεῦ !).

2) ὅλως ἰδιορρυθμῶς, **ἀντὶ ὀριστικῆς παρατατικοῦ**, εἰς διηγήσεις καὶ περιγραφὰς συναισθημάτων, γινομένας, μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος: *Hoc ubi Verres audivit... munitari absenti Diodoro, vociferari palam, lacrimas interdum vix tenere* ὡς τοῦτο ἤκουσεν ὁ Οὐέρρης... ἡ πείλει τὸν Διόδωρον ἀπόντα, ἐκράυγαζε φανερά, τὰ δάκρυα ἐν τῷ μεταξὺ μόλις συνέκρατει. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ δὲν ὑπάρχει τοιαύτη χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. π.χ. "Ἄμα ἄκουσε αὐτὰ ὁ Πέτρος, νὰ κλαίῃ, νὰ φωνάζῃ... = ἔκλαιε, ἐφώναζε).

157. Χρῆσις ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος. Τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος χρῆσις γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρᾶξις **μέλλουσα νὰ γίνῃ** ἐν γένει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου ῥήματος δηλουμένην πρᾶξιν : *spero* (*sperabam*, κλπ.) *amicum meum venturum esse* ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου, (ἤλπιζον ὅτι θὰ ἔλθῃ ἢ ὅτι θὰ ἦρχετο ὁ φίλος μου, κλπ.).

Ἄλλὰ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος γίνεται ἐκ παραλλήλου χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore ut* ἢ *futurum esse ut* μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ οἰκείου ῥήματος: *spero fore* (ἢ *futurum esse*) *ut amicus meus veniat* ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου· *sperabam fore* (ἢ *futurum esse*) *ut amicus meus veniret*, κλπ. (§ 77, 4).

Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι ἡ κανονικὴ καὶ συνήθης, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι παθητικόν, ἀναπόφευκτος δέ, ὅταν τὸ ῥῆμα στερῆται σουπίνου (καὶ ἐπομένως καὶ μετοχῆς μέλλοντος, § 85, 3 καὶ 89, 2) : *Romani sperabant fore ut Galli vincerentur* οἱ Ῥωμαῖοι ἤλπιζον ὅτι θὰ νικηθῶσι (ἢ ὅτι θὰ ἐνικῶντο) οἱ Γαλάται· *credo fore ut huius*

facti te **paeniteat** πιστεύω ὅτι θὰ μεταμεληθῆς διὰ τὴν πράξιν ταύτην· (§ 131, 2).

2. Ἡ Μετοχή.

158. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Ἐπειδὴ ἐν τῇ Λατινικῇ ἐλλείπει μετοχὴ παρακειμένου μὲν (ἢ ἀορίστου) ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ, ἐνεστῶτος δὲ ἐν τῇ μέσῃ (§ 75, 2), καὶ ἐπειδὴ ἐλλείπει καὶ ἄρθρον, ἡ μετοχικὴ σύνταξις ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη, ὅσον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ. Διὰ τοῦτο εἰς πολλά, ἐκεῖ ὅπου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται μετοχικὴ σύνταξις, ἐν τῇ Λατινικῇ χρησιμοποιεῖται σύνταξις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν ἢ ἄλλη διάφορος σύνταξις, (ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ· πρῶτ. § 124).

159. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ μετοχὴ συντακτικῶς εἶναι

1) **ἐπιθετικὴ** (οὐχὶ λίαν συνήθης διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου) : iucundi sunt **acti** labores (= labores qui acti sunt) εὐάρεστοι εἶναι οἱ εἰς πέρας ἀχθέντες κόποι.

Συνήθης δὲ εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις ἐπιθετικῆς μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου ἐν ἐμπροθέτοις **ἀντι ἀφηρημένου ῥηματικοῦ οὐσιαστικοῦ**, ὡς ab urbe **condita** (ἀπὸ τῆς κτιθείσης πόλεως =) ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως (Ῥώμης)· post Troiam **delētam** (μετὰ τὴν καταστραφεῖσαν Τροίαν =) μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. (Βλ. καὶ § 81, 2, Σημ.).

2) **κατηγορηματικὴ**. Καὶ ταύτης ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιορισμένη. Οὕτω συντάσσονται μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς (ἐνεστῶτος χρόνου) μόνον τὰ αἰσθητικὰ ῥήματα (video, audio, κλπ.) καὶ τὰ ῥήματα facio, fingo, induco, κ.ἄ.τ. (μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ παριστάειν, παρουσιάζειν) : Catonem vidi in bibliotheca **sedentem** εἶδον τὸν Κάτωνα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καθήμενον· Homerus facit **Polyphemum cum ariēte colloquentem** ὁ Ὅμηρος (ποιεῖ =) παριστάνει τὸν Πολύφημον ὁμιλοῦντα μετὰ τὸν κριόν. (Πρβλ. § 140, γ' καὶ § 154).

Σημείωσις. Ὡς πρὸς τὰς συντάξεις, εἶαι π.χ. audio aliquem **legentem** καὶ audio aliquem **legere**, πρβλ. τὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς : ἀκούω τινὸς **λέγοντος** καὶ ἀκούω **τινὰ λέγειν**, κ.τ.τ.

3) **ἐπιρρηματική**, (ἦτοι δηλοῦσα **χρόνον, αἰτίαν, ὑπόθεσιν, παραχώρησιν**, κ.τ.τ.). Αὕτη, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, εἶναι α') **συννημμένη** (participium coniunctum), ἦτοι ἔχει ὑποκειμένον αὐτῆς ὄνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει : omne **malum nascens facile opprimitur** πᾶν κακὸν γεννώμενον (ἐν τῇ γενέσει του) εὐκόλως καταβάλλεται. **mendaci homini ne verum quidem dicenti credere solemus** εἰς τὸν ψεύστην συνήθως οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν λέγοντα πιστεύομεν.

β) **ἀπόλυτος** (participium absolutum), ἦτοι ἔχει ὑποκειμένον ὄνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει. Αὕτη ἐκφέρεται κανονικῶς κατ' ἀφαιρετικὴν, διὸ λέγεται **ablativus absolutus** (ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς) : Solon et Pisistratus **Servio Tullio regnante viguerunt** ὁ Σόλων καὶ ὁ Πεισίστρατος ἤκμασαν βασιλεύοντος τοῦ Σερούτου Τυλλίου.

160. Διαφόρως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν σχηματίζεται ἐν τῇ Λατινικῇ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος προσέτι.

1) **μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου**, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑποκειμένον τῆς ὑπὸ τῆς μετοχῆς ταύτης δηλουμένης πράξεως λογικῶς εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκειμένον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, (ὅποτε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ συννημμένη μετοχὴ **ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου ἀορίστου ἢ παρακειμένου**, ἦτις δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Λατινικῇ) : **Amulius expulsō fratre regnavit** (**Amulius expulit fratrem - Amulius regnavit**) ὁ Ἀμούλιος ἐκβαλὼν τὸν ἀδελφὸν (αὐτοῦ) ἐβασίλευσε.

Σημείωσις. Τῶν ἀποθετικῶν ὅμως ῥημάτων, τῶν μεταβατικῶν, γίνονται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ χρήσις συννημμένης μετοχῆς, (ἡ ὁποία ὄντως ἀντιστοιχεῖ πρὸς μετοχὴν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, ἢ παρακειμένου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς), π.χ. **haec locutus abiit** ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε, (ἐνῶ **his dietis abiit**).

2) **ἀνευ οὐδεμιᾶς μετοχῆς**, μὲ ὄνομά τι ἢ ἀντωνυμίαν (προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν) ὡς ὑποκειμένον καὶ μὲ κατηγορηματικὸν προσδιορισμὸν τούτου.

α') **οὐσιαστικὸν** δηλοῦν ἀξιώμά τι ἰδιαίτερον τινὰ σχέσιν ἢ ἐνέργειαν ἢ ἡλικίαν, ὡς **consul, praetor — arbiter, auctor, dux, praeceptor, socius, testis — puer, adolescentulus, senex**, κ.ἄ.τ. :

β') **ἐπίθετον** δηλοῦν ἰδιαιτέραν τινὰ διάθεσιν ἢ κατάστασιν, ὡς *adversus, conscius, nescius, incertus, invitus, salvus, superstes, vinus*, κ.τ.τ. Δηλοῖ δὲ ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τὸ **πότε** ἢ **ὑπό ποίας συνθήκας** γίνεται τι, ὡς *Augustus natus est Cicerone et Antonio consulibus* ὁ Αὐγουστος ἐγεννήθη ὑπατευόντων (ἐπὶ τῆς ὑπατείας) τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀντωνίου *patre vivo haec domus aedificata est* ὠκοδομήθη οὗτος ὁ οἶκος ζῶντος τοῦ πατρὸς.

Σημείωσις 1. Δὲν δύναται νὰ λέγεται ὅτι εἰς φράσεις, οἷαι αἱ ἀνωτέρω, νοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ἐλλειπούσης μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος *esse* (§ 77, Σημ.), διότι ὅ,τι ἐλλείπει ἐν τινι γλώσσῃ δὲν δύναται βέβαια νὰ νοηταί ὑπὸ τῶν ὁμιλούντων αὐτήν.

Σημείωσις 2. Καὶ ἡ *ablativus absolutus* δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐν τῇ Λατινικῇ (πρβλ. § 155, 2. Σημ.). Διευρύνθη καὶ αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ προελθούσα ἐκ φράσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀφαιρετικὴ ὀνόματός τινος μετὰ μετοχῆς ἐδήλου τρόπον ἢ χρόνον, κ.τ.τ. (§ 145 κ.ε.). Ἐν τῇ φράσει π.χ. *milites gladiis districtis in hostem impetum fecerunt*, ἀρχῆθεν ἡ ἀφαιρετικὴ *gladiis* μετὰ τὸν μετοχικὸν αὐτῆς προσδιορισμὸν *districtis* εἶναι ἀφαιρετικὴ ὀργανικὴ (§ 128, 2) καὶ ἡ ἀρχικὴ ἔνοια τῆς ὅλης φράσεως ταύτης ἦτο ἡ ἐξῆς: «οἱ στρατιῶται **μετὰ τὰ ξίφη ἀνεσπασμένα** (ἦτοι γυμνά) ὤρμησαν ἐπὶ τὸν ἐχθρόν». Ἄλλ' εὐκόλως ἡ φράσις αὕτη ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῆ καὶ ὡς σημαίνουσα τοῦτο: «οἱ στρατιῶται **ἀνασπασθέντων τῶν ξιφῶν** (ἦτοι ἀνασπᾶσαντες τὰ ξίφη) ὤρμησαν, κλπ», ὁπότε πλέον ἔχομεν μετοχικὴν σύνταξιν καὶ ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ τιαυτὰ ἐλέχθη κατόπιν π.χ. καὶ: *venit in Italiam Tarquinio regnante*, κ.τ.τ. (Πρβλ. καὶ τὴν προέλευσιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

3. Τὸ γερούδιον καὶ τὸ γερουνδιακόν.

161. α') Τὸ γερούδιον (βλ. § 75, 4). Μετὰ δοτικῆς τοῦ γερούδιου δηλούσης **σκοπόν** (§ 136) εἰδικῶς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα *utilis, inutilis, aptus, idoneus, par, impar*, τὸ ῥῆμα *esse* (μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ οἶόν τε εἶναι, ἰκανὸν εἶναι), τὰ ῥήματα *creare, deligere, praeficere*, κ.τ.δ., αἱ φράσεις *operam dare, tempus dare, diem dicere* καὶ τέλος ὀνόματα δηλοῦντα ἀξίωμα, ἰδίως σύνθετα, μετὰ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα *vir*, ὡς *decemviri, tresviri*, κ.τ.τ.: *aqua semper utilis est bibendo* (δοτ.) τὸ ὕδωρ εἶναι πάντοτε ὠφέλιμον (εἰς τὸ πίνειν =), ἵνα τὸ πίνη τις.

Ἄλλ' ἐν τῇ συντάξει τοῦ γερουνδίου μετὰ τῶν ἀνωτέρω κανονικῶς γίνεται γερουνδιακὴ ἔλιξις. (Βλ. κατωτέρω § 163).

162. β') Τὸ γερουνδιακόν. Ὅπως πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνεται
1) ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς: homo non ferendus ἄνθρωπος οὐκ ἀνεκτός·

2) ὡς κατηγορούμενον (μετὰ τοῦ esse). Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ γίνεται χρῆσις δύο συντάξεων, ἧτοι

α') **προσωπικῆς συντάξεως**, ὅταν τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι μεταβατικὸν συντασσόμενον **μετ' αἰτιατικῆς**: (delere Carthaginē) delenda est Carthago = καταστρεπτεὰ ἐστὶν ἡ Καρχηδών· (legere libros) libri nobis legendi sunt ἀναγνωστέα ἡμῖν τὰ βιβλία ἐστί. (Βλ. § 135, 3 καὶ πρβλ. ὠ φ ε λ η τ ἔ α σοι ἡ πόλις· ε ὕ ποι η τ ἔ ο ι οἱ συμμαχεῖν βουλόμενοι)·

β') **ἀπροσώπου συντάξεως**, ὅταν τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι ἀμετάβατον, ἢ συντάσσεται οὐχὶ μετ' αἰτιατικῆς: (eo πορεύομαι) domum nobis eundum est πορευτέον ἡμῖν οὐκαδε· (obtempero legibus, δοτ.) obtemperandum nobis est legibus· (πρβλ. π ε ι σ τ ἔ ο ν τῶ νόμῳ)·

3) ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς, κανονικῶς μετὰ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **δίδειν ἢ ἀναδέχεσθαι τι** πρὸς ὀριζόμενον τινὰ σκοπὸν, ὡς do, trado, mitto, relinquo — accipio, suscipio, permitto, loco — curo: urbs militibus diripienda tradita est ἡ πόλις τοῖς στρατιώταις (διαρπαστέα =) π ρ ὸ ς δ ι α ρ π α γ ῆ ν παρεδόθη. Ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει τῶν ῥημάτων τούτων κανονικῶς ὑπάρχει γερουνδιακὴ ἔλιξις. (Βλ. ἐπόμενα).

163. Γερουνδιακὴ ἔλιξις (attractio gerundīva), ἧτοι χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου.

Συνηθέστατα **κατὰ τὰς πλαγίας αὐτοῦ πτώσεις** τὸ γερουνδιακόν δὲν εἶναι ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ ἀντικαθιστᾷ τὸ ἀντίστοιχον γερουνδίων καὶ λαμβάνεται οὕτως, ὅπως ἐκεῖνο, μὲ σημασίαν **ἐνεργητικὴν**. Ὅταν δηλαδὴ τὸ γερουνδίων ἀνήκη εἰς ῥῆμα μεταβατικόν συντασσόμενον **μετ' αἰτιατικῆς**, πολλάκις τὸ μὲν ἀντικείμενον τοῦ γερουνδίου τούτου τίθεται **κατὰ τὴν πτῶσιν** αὐτοῦ, τὸ δὲ γερουνδίων τίθεται **κατὰ τὸ γένος** καὶ τὸν **ἀριθμὸν** τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

Οὕτω π.χ. λέγεται (συνηθέστερον) **consuetudo immōlandorum hominum** ἀντί τοῦ **consuetudo immolandi homines** τὸ ἔθος τοῦ θύειν ἀνθρώπους.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Γερουνδιακὸν καθ' ἑλξιν ἀντί γερουνδίου χρησιμοποιεῖται καὶ μετὰ τῶν μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσομένων ῥημάτων, **utor, fruor, fungor** καὶ **potior** (§ 144, 3), διότι καὶ ταῦτα συνετάσσοντο ἀρχῆθεν μετ' αἰτιατικῆς: **spes urbis potiendae** (= **urbe potiendi** ἢ **urbem potiendi**) ἡ ἐλπίς τοῦ κυριεῦσαι τὴν πόλιν.

164. Χρησιμοποιεῖται **πάντοτε** γερουνδιακὸν (κατὰ γερουνδιακὴν ἑλξιν) ἀντί γερουνδίου (μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιατικὴν), ὁσάκις ἢ σύνταξις τῆς προτάσεως ἀπαιτεῖ

1) νὰ γίνῃ χρῆσις **δοτικῆς** γερουνδίου. Οὕτω π.χ. (οὐχὶ **impar ferendo onus**, § 161, ἀλλὰ) **impar ferendo oneri** ἀνίκανος φέρειν (= νὰ βαστάξῃ) τὸ βᾶρος.

2) νὰ γίνῃ χρῆσις **αἰτιατικῆς** ἢ **ἀφαιρετικῆς** τοῦ γερουνδίου μετὰ προθέσεως πρὸ αὐτοῦ, (τῆς **ad** ἢ **in** μετ' αἰτιατικῆς ἢ τῆς **ad, de, ex, in** μετ' ἀφαιρετικῆς): **multi philosophi scripserunt de contemnenda morte** (ὄχι **de contemnendo mortem**) πολλοὶ φιλόσοφοι ἔγραψαν περὶ τοῦ καταφρονεῖν τοῦ θανάτου.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς α'. Εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἢ χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ (κατὰ γερουνδιακὴν ἑλξιν) ἀντί τοῦ γερουνδίου μετ' αἰτιατικῆς ἀντικείμενου εἶναι προαιρετικὴ. Οὕτω π.χ. δύναται νὰ λεχθῇ **studium evertendi rempublicam** καὶ **studium evertendae reipublicae** ἢ σπουδὴ τοῦ ἀνατρέψαι τὴν πολιτείαν. Δὲν γίνεται ὁμοίως χρῆσις γερουνδιακοῦ ἀντί γερουνδίου, ὅταν τοῦτο ἔχῃ ἀντικείμενον τοῦ ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμίαν **οὐδετέρου γένους**: **ars vera et falsa diiudicandi** (οὐχὶ **verorum et falsorum diiudicandorum**) ἡ ἐπιστήμη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς β'. Περὶ τοῦ σουπίνου βλ. § 75, 3.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

165. Προεισαγωγική παρατήρησις. Τὸ χρονικὸν σύστημα τοῦ ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης διαφέρει **ἐξωτερικῶς** ἀπὸ τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, διότι στερεῖται ἰδιαίτερου χρόνου, ὁ ὁποῖος νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς (§ 74, 4). Ἐξ ἀντιθέτου ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς Λατινικῆς ἔχει ἰδικιτέρους τύπους τοῦ παρατατικού, τοῦ ὑπερσυντελικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος **ἐν τῇ ὑποτακτικῇ**, ὁποῖους δὲν ἔχει ἡ Ἑλληνική. Διὰ τῶν ἐπὶ πλέον δὲ τούτων τύπων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ διὰ τοῦ τρόπου ἐν γένει, κατὰ τὸν ὁποῖον χρησιμοποιοῦνται οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ, **ὀρίζεται ἀκριβέστερον** ἐν αὐτῇ παρά ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ **ἡ χρονικὴ σχέσις** δύο ἢ περισσοτέρων πράξεων πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὁποῖον ὀμιλεῖ ὁ λέγων. (Βλ. τὰ παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὀριστικῇ.

166. 1) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τοῦ **ἐνεστώτος**, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ **ἀπλοῦ μέλλοντος** εἶναι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γενικῶς ὅποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ.

2) **Ὁ παρακείμενος** (§ 74, 5, δ') χρησιμοποιεῖται

α') ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (perfectum historicum): *Catilina coniurationem fecit* ὁ Κατιλίνας συνωμοσίαν ἔκαμε·

β') ὡς ὁ (ἀποτελεσματικὸς) παρακείμενος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (perfectum praesens ἢ logicum): *scripsi epistulam* (γέγραφα =) ἔχω γράψει ἢ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολὴν.

3) **Ὁ ὑπερσυντέλικος** χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: *scripseram epistulam* (ἔγεγράφευ =) εἶχον γρά-

ψει ἢ εἶχον γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἄλλὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ ὑπερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται προσέτι **εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις**, ἀπλῶς ἵνα δι' αὐτοῦ δηλωθῇ ὅτι ἢ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη παρελθοῦσα πράξεις εἶναι χρονικῶς **προτέρα** τῆς ἐν τῇ κυρία προτάσει μνημονευομένης παρελθούσης ἐπίσης πράξεως: *legati, quos miserat, redierunt* οἱ πρέσβεις, οὓς ἔπεμψεν, ἐπανῆλθον. (Πρβλ. Οἱ Κερκυραῖοι Κυλλήνην ἐνέπερσαν, ὅτι ναῦς παρέσχον Κορινθίους. Ὅχι: παρεσχέσαν).

4) Ὁ **τετελεσμένος μέλλων** χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: *scripsero epistulam* (γεγραφὼς ἔσομαι =) θὰ ἔχω γράψει ἢ θὰ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου χρησιμοποιεῖται ὁ τετελεσμένος μέλλων προσέτι **εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις**, ἀπλῶς ἵνα δι' αὐτοῦ δηλωθῇ, ὅτι ἢ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη μέλλουσα πράξεις εἶναι χρονικῶς **προτέρα** τῆς ἐν τῇ κυρία προτάσει μνημονευομένης μελλούσης ἐπίσης πράξεως: *quidquid petieris* (τετελ. μέλλ.), *tibi dabitur* (ἀπλοῦς μέλλ.) ὅ,τι ἂν αἰτήσης, δοθήσεται σοι.

Σημείωσις 1. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ὑπάρχουν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ 1) παρακείμενοι μὲ σημασίαν ἐνεστώτος, ὡς *pōni* = *scio* γινώσκω (πρβλ. οἶδα), *constiti* = *sto* ἵσταμαι (πρβλ. ἔστηκα) κλπ., 2) ὑπερσυντέλικοι μὲ σημασίαν παρατατικοῦ, ὡς *noveram* = *sciebam* ἐγίνωσκον (πρβλ. ἤδειν), *constiteram* = *stabam* ἵστάμην (πρβλ. εἰστήκειν) κ.π., 3) τετελεσμένοι μέλλοντες μὲ σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος, ὡς *novero* = *sciam* θὰ γνωρίσω, *constitero* = *stabo* θὰ σταθῶ (πρβλ. ἐστήξω) κλπ. Βλ. καὶ § 98, 1.

Σημείωσις 2. Ἐν τῇ Λατινικῇ λαμβάνονται ἐν τῇ συντάξει ὡς **ἀρκτικοί** μὲν χρόνοι ὁ ἐνεστώς, οἱ δύο μέλλοντες καὶ ὁ κυρίως παρακείμενος, ὡς **ἱστορικοί** δὲ χρόνοι ὁ παρατατικός, ὁ ἱστορικός παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος.

167. Χρῆσις τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ. Ἰδιόρρυθμος εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς. Διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν διαφόρων πράξεων, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὁ γράφων ἔχει συνήθως ὑπ' ὄψει τοῦ τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ παραλήπτης, θὰ ἔχη πλέον εἰς χεῖράς του καὶ θὰ ἀναγινώσκη τὴν ἐπιστολήν. Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρατατικός ἀντὶ ἐνεστώτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ παρακειμένου, παρακείμενος (ἀόριστος) ἀντὶ μέλλοντος: *Nihil*

habebam (= habeo), **quod scribēram** (= scribam), **neque enim novi quicquam audieram** (= audivi) **et ad tuas omnes rescripseram pridie** (= rescripsi heri) οὐδὲν ἔχω, τὸ ὁποῖον νὰ σοὶ γράψω, διότι οὔτε νέον τι ἔχω ἀκούσει καὶ εἰς πάσας τὰς ἐπιστολάς σου ἀπήντησα χθές. **Commentarium dedi ei, qui has litteras tibi dedit** (= dabit) ὑπόμνημα ἔδωκα εἰς αὐτόν, ὁ ὁποῖος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ σοὶ δώσῃ.

Σημείωσις. Περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, εἰς ἀνεξαρτήτους εἴτε εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις, βλ. κατωτέρω εἰς τὰ οἰκεία κεφάλαια.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

168. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Συντακτικῶς καὶ σημασιολογικῶς αἱ ἐγκλίσεις καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι περισσότεραι ἢ ὅσαι φαίνονται τυπικῶς (§ 75, 4). Ποικίλαι δὲ εἶναι ἰδίαι αἱ σημασίαι καὶ αἱ χρήσεις τῆς ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*), μετὰ τῆς ὁποίας παλαιότερον συνεχωνεύθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ εὐκτικὴ (*optativus*). Οὕτω δὲ λαμβάνεται ἡ *coniunctivus* ὡς ἀντίστοιχος ὄχι μόνον τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς, εἰς ὠρισμένας δὲ περιπτώσεις ὡς ἀντίστοιχος καὶ τῆς ὀριστικῆς αὐτῆς. (βλ. παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

169. α') Indicativus. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ ὀριστικὴ εἶναι ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ, ἥτοι αὕτη δηλοῖ τι τὸ πραγματικόν, ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. (Ἄρνησις *non* οὐ, *dēn*, *neque*, κλπ.) : *Catilina coniurationem fecit*, (βλ. § 166, 2, α) : *hoc fieri non potest* τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνῃ.

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὠρισμέναι λέξεις ἢ τρόποι ἐκφράσεως τροποποιοῦν τὸ νόημα τῆς ὀριστικῆς, οὕτως ὥστε δι' αὐτῆς νὰ δηλοῦται τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ ἢ τι, τὸ ὁποῖον δὲν πραγματοποιεῖται ἢ δὲν ἐπραγματοποιήθη, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος: *paene mei oblitus sum* ὀλίγου ἐπελαθόμην (= ἄλιγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω, ἀλλὰ δὲν ἐλησμονήσα) : *aequum est* (ἢ *aequum erat*) *hoc facere* χρὴ ἢ ἐχρὴν τοῦτο ποιεῖν (= αὐτὸ πρέπει ἢ ἔπρεπε νὰ πράξῃς, ἀλλὰ δὲν τὸ πράττεις ἢ δὲν τὸ ἐπραξες). Πρβλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν.

170. β') Imperativus (§ 47, 4, γ'). Ἡ προστακτικὴ καὶ ἐν τῇ

Λατινικῆ δηλοῦ προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν, προτροπὴν ἢ παραίνεσιν ἢ ἀποτροπὴν, δέησιν, παραχώρησιν, κ.τ.τ. : lege ἀνάγνωθι· *properate* σπεύδετε, σπεύσατε.

Χρησιμοποιεῖται δὲ

1) ἡ προστακτικὴ τοῦ **ἐνεστώτος**, (ἣτις ἔχει μόνον β' πρόσωπον), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ, ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ **ἀμέσως** ἢ νὰ γίνεταί **πάντοτε** : *egredere ex urbe, Catilina, educ tecum omnes tuos ; purga urbem* ἐξελθε ἐκ τῆς πόλεως, Κατιλίνα, ἐξάγαγε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἐταίρους σου· καθάρισον τὸν πόλιν· *iustitiam cole et pietatem* δικαιοσύνην ἄσκει καὶ εὐσέβειαν.

2) ἡ προστακτικὴ τοῦ **μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ, ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι ἐν γένει ἢ ἀφοῦ προηγουμένως γίνῃ ἄλλη τις πράξις : *cras petito* (β' ἐνικ.)· *tibi dabitur* αὐριον ζήτησον· θὰ σοὶ δοθῆ· *respondeto* (β' ἐνικ.) *ad ea, quae rogavero* ἀπάντησον εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια θὰ σὲ ἐρωτήσω (ἐνν. ἀ φ ο ὕ προηγουμένως σὲ ἐρωτήσω· πρβλ. § 166, 4).

Εἶναι δὲ κανονικὴ ἡ χρῆσις τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος **εἰς τὰ ἐπιτάγματα τῶν νόμων**, (ἐπειδὴ ταῦτα γενικῶς ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον) : *regio imperio duo sunt iique consules appellantor ; nemini parento* βασιλικὴν ἀρχὴν δύο (ἄνδρες) ἐχόντων (= νὰ ἔχωσι) καὶ οὗτοι ὕπατοι καλείσθων (= νὰ καλῶνται)· μηδενὶ δὲ ὑπακούοντων (= εἰς κανένα δὲ νὰ μὴ ὑπακούωσι) .

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 98, 2, γ'. Γίνεται δὲ ἠπιωτέρα ἡ προστακτικὴ καὶ διὰ τῆς χρήσεως ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) μετὰ τοῦ *velim* (§ 95) : *dicas mihi velim* εἰπέ μοι, ἂν εὐαρεστήσαι (κυρίως = θὰ ᾔθελον νὰ μοὶ εἴπῃς).

171. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς κανονικῶς χρησιμοποιεῖται

1) τὸ *ne* (= μὴ), ἀλλὰ μεθ' ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου : *hoc ne facias ἢ ne feceris* (ὑποτ. παρακειμένου) μὴ ποίει ἢ μὴ ποιήσης τοῦτο· *puer ne telum habeat* παῖς ὅπλον μὴ ἔχέτω (= νὰ μὴ ἔχη) .

Μετὰ προστακτικῆς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ (ἀπαγορευτικὸν) *ne* μόνον εἰς τοὺς ποιητάς καὶ εἰς κείμενα νόμων : *hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito* (ἄνθρωπον) νεκρὸν ἐντὸς τῆς πό-

λεως νά μή θάπτῃ τις , μηδὲ νά καίῃ. (Πρβλ. § 168, 2).

2) ἐπὶ τοῦ β' προσώπου μόνον

α) περίφρασις ἐκ τοῦ noli ἢ nolite (§ 95) μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου ῥήματος : noli putare μὴ νόμιζε ἢ μὴ νομίσης.

β) περίφρασις ἐκ τοῦ fac ne (§ 84, Σημ.) ἢ τοῦ cave μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου ῥήματος : **fac ne** quid aliud cures μὴ φρόντιζε ἢ μὴ φροντίσης δι' ἄλλο τι· **cave** credas μὴ πίστευε ἢ μὴ πιστεύσης.

172. γ') Coniunctivus (βλ. § 168). 'Ἡ ὑποτακτικὴ χρησιμοποιεῖται

1) εἰς προτάσεις **ἐπιθυμίας** (coniunctivus voluntativus· ἀρνησις **ne**)

α) εἰς δήλωσιν **προτροπῆς** ἢ **ἀποτροπῆς** (coniunctivus hortativus) κανονικῶς κατὰ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος : eāmus **ἴωμεν** (πᾶμε)· ne cunctemur μὴ μέλλωμεν (ἄς μὴ βραδύνωμεν.)

β) εἰς δήλωσιν **προσταγῆς** (coniunctivus iussivus), κανονικῶς κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος, ἢ εἰς δήλωσιν **ἀπαγορεύσεως** (coniunctivus prohibitivus), μὲ τὸ ἀπαγορευτικὸν ne πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἀορίστου (perfecti, ἔχοντος ἐνταῦθα, ἣν καὶ ὁ ἐνεστῶς σημασίαν) ἢ κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ ἀορίστου : **videant** consules, ne quid respublica detrimenti capiat (ὀρώντων =) νά προσέξουν οἱ ὕπατοι, μὴ ἢ πολιτεία πάθῃ βλάβην τινὰ (§ 129, 2, α')· ne feceris μὴ πράξης· ne faciat μὴπραττέτω, μὴ πράξῃ· moratus sit **nemo** μηδεὶς μελλήσάτω ἢ μηδεὶς **μελλήσῃ** (κανεὶς νά μὴ βραδύνη)·

γ) εἰς δήλωσιν **εὐχῆς** (coniunctivus optativus), κατὰ πάντα χρόνον. Συνήθως τῆς εὐχետικῆς ταύτης ὑποτακτικῆς προτάσσεται τὸ μόριον utinam (εἶθε) : **valeant** mei cives υἰγιαίνοιεν οἱ ἐμοὶ πολῖται· ne **vivam**, si scio μὴ ζῶην, εἰ οἶδα· (πρβλ. **νά μὴ ζήσω**, ἄν...)· ne viverem εἶθε (νά) μὴ ἔζων, (ἀλλὰ **ζῶ**)· **utinam viveret** εἶθε (νά) ἔζῃ, (ἀλλὰ **δὲν ζῇ**)· **utinam** diutius vixisset εἶθε νά ἔζῃ, (ἢ νά εἶχε ζήσει) πλειότερον.

δ) εἰς δήλωσιν **παραχωρήσεως** (coniunctivus concessivus).

κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον μόνον. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συνήθως προστακτική): **odērint, dum timeant μισούντων** (ἄς μισοῦν), ἀρκεῖ μόνον νὰ φοβῶνται.

ε) εἰς δῆλωσιν **ἀπορίας**, εἰς εὐθείας ἐρωτηματικὰς προτάσεις (coniunctivus dubitativus ἢ deliberativus· ἄρνησις **non**), κατ' ἐνεστῶτα: **elidquar an sileam?** νὰ εἶπω ἢ νὰ σιγήσω; **quid faciam?** τί ποιήσω; τί νὰ κάμω;

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ λεγομένη **πολεμικὴ coniunctivus** (καὶ κατὰ παρατατικόν), διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἐρωτῶν ἐντόνως ἀποκρούει ἢ ἀποδοκιμάζει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἢ δηλοῦν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλως: **huic cedāmus?** εἰς τοῦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν; **quid facerem?** (τί μ' ἐχρῆν ποιεῖν); τί νὰ ἔκαμνα; (δηλ. ἦτο ἀδύνατον νὰ πράξω ἄλλως).

2) εἰς προτάσεις **κρίσεως** (ἄρνησις κανονικῶς **non**).

α) εἰς δῆλωσιν **τοῦ δυνατοῦ** (coniunctivus potentiālis) ἐν τῷ παρόντι (κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ παρατατικόν): **dicat quispiam ἢ dixerit quispiam** λέγοι τις ἂν — εἴποι τις ἂν, (μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς)· **velim** βουλοίμην ἂν (θὰ ἤθελα)· **qui vidēret urbem, captam (esse) dicēret** ὅστις ἤθελεν ἴδει τὴν πόλιν, (εἴποι ἂν =) ἤθελεν εἶπει ὅτι ἐκυριεύθη (ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν).

β) εἰς δῆλωσιν **τοῦ ἀπραγματοποιήτου** (coniunctivus irrealis) ἐν τῷ παρόντι (κατὰ παρατατικόν) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ ὑπερσυντέλικον): **sine amicis vita tristis esset** ἄνευ φίλων ὁ βίος ἀνιαρὸς (ἦν ἂν =) θὰ ἦτο, (ἀλλὰ **δὲν εἶναι**). **O si tacuisses, philosophus mansisses** ὦ ἂν ἤθελες σιγήσει!! φιλόσοφος (διέμεινας ἂν =) θὰ διέμεινες (ἤθελες διαμείνει — ἀλλὰ **δὲν διέμεινες**).

3. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις.

173. Αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, ἦτοι αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις.

1) ὅταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις **κρίσεως**, ἐκφέρονται

α) **καθ' ὀριστικὴν** παντὸς χρόνου: **quo vadis?** ποῦ ὑπάγεις; **ubi fuisti?** ποῦ ἦσο; ποῦ ἐπῆγες; **quando redibis?** πότε θὰ ἐπαέλθῃς;

β) καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'): quis credat hoc? (τίς ἂν τοῦτο πιστεύσειε;) ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ πιστεύσῃ; quid facerem? (τί μ' ἐχρῆν ποιεῖν;) τί νὰ ἔκαμνα; (Ῥητορικὰ ἔρωτήσεις Βλ. § 106, 10, Σημ.).

2) Ὄταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις ἐπιθυμίας, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορρηματικὴν. (Βλ. παραδείγματα ἐν § 172, 1, ε').

174. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι:

1) ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας. Αὗται ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ (ἰδιαίτερου) τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne, num, nonne (§ 106, 10): Clodius insidias fecit Milioni? κατεσκευάσεν ὁ Κλώδιος ἐνέδραν τῷ Μίλωνι; fuistine in foro? ἦσο ἐν τῇ ἀγορᾷ; (Βλ. καὶ παραδείγματα § 106, 10, Σημ.).

Σημείωσις. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς τιαυτάς ἐρωτήσεις δύναται νὰ εἶναι (παρομοίως ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐν καταφατικῶν ἢ ἀποφατικῶν μορίων (estiam = ναί, non = οὐ) ἢ ἄλλη τις βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ λέξις ἢ φράσις, ὡς ita (est), vero, sane, certe, minime (ἦκιστα), minime vero (οὐδαμῶς), immo, immovero (τοῦναντίον, κάθε ἄλλο), κ.τ.τ.

2) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας. Αὗται εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας (§ 61) ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρημάτος (§ 64): quid scribis? (τί γράφεις;) Epistulam. — quando redibis? (πότε θὰ ἐπανέλθῃς;) Cras (αὔριον).

175. Ὄταν ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, τότε

1) τίθεται εἰς μὲν τὸ α' μέρος αὐτῆς τὸ utrum (= πότερον) ἢ τὸ ἐγκλιτικὸν ne, εἰς δὲ τὸ β' τὸ an (= ἦ): utrum verum an falsum est? verumne an falsum est? πότερον ἀληθὲς ἢ ψευδὲς ἐστὶ;

2) τίθεται μόνον τὸ an εἰς τὸ β' μέρος τῆς ἐρωτήσεως: verum an falsum est? eldquar an sileam? (§ 172, 1, ε').

Σημείωσις. Τὸ ἦ ὄχι; ἐν εὐθείᾳ διπλῇ ἐρωτῆσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ an non? π.χ. fuisti(ne) ibi an non? ἦσο ἐκεῖ ἦ ὄχι;

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΘ' ΥΠΟΤΑΞΙΝ

α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

176. "Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων προῆλθεν ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν ἦτο δυνατόν λέξαι τις τῆς ἐτέρας ἐκ δύο παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης δευτερεύον τι νόημα, (συνήθως ἀντωνυμία τις ἢ ἐπίρρημα), ἰδιαιτέρως πῶς τονιζομένη, νὰ νομίζεται ὅτι αὐτὴ εἶναι τρόπον τινὰ ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο προτάσεων, ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἐτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξὺ των ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν.

Οὕτω π.χ. ὁ αἰτιολογικὸς σύνδεσμος *quod* (ὅτι, διότι) προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *qui* (§ 60), ἥτοι ἐκ τοῦ *quod* = ὁ (ὅ,τι). Λαμβανόμενον δηλαδὴ τὸ *quod* τοῦτο ἐν συντάξει ὡς αἰτιατικὴ τοῦ **κατά τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς**, ἠδύνατο νὰ ἀναφέρεται εἰς οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς *hoc*, *illud*, *id*, κλπ. (π.χ. *in hoc sumus sapientes, quod naturam sequimur εἰς τοῦτο* σοφοὶ ἐσμεν, **ὅ,τι** [= ὡς πρὸς ὅ,τι] τῇ φύσει ἀκολουθοῦμεν).

Ἄλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. *quod me valere putas, (id) erras* (ὡς πρὸς τὸ ὅτι νομίζεις ὅτι ὑγιαίνω, ὡς πρὸς τοῦτο πλανᾶσαι), τὸ *quod* εἰσάγει **πραγματικόν τι γεγονός** (τὴν περὶ τῆς ὑγείας γνώμην τοῦ ἄλλου). Τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο δύναται νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς **αἴτιον** τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς ἐτέρας προτάσεως

(*ergas*), ὥστε τὸ ὄλον νόημα τῆς φράσεως νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ οὕτω : « πλανᾶσαι (νομίζων), **διότι** νομίζεις, (*ποῦ* νομίζεις) ὅτι ἐγὼ ὑγιαίνω ». Ἰ

Οὕτως ἐκ τοῦ πραγματικοῦ *quod* προέκυψε κατόπιν τὸ καθαρῶς **αἰτιολογικὸν** *quod*, ὡς π.χ. *gaudeo, quod vales* χαίρω, (ὅτι =) **διότι** ὑγιαίνεις. (Πρβλ. καὶ § 154, 1, Σημ.).

Ὁμοίως ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος *si* προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος *sic* (= οὕτω) χρησιμοποιουμένου εἰς (εὐχητικὰς) προτάσεις (§ 172, 1, γ'), ὡς π.χ. *sic te amet Venus!* οὕτω σὲ φιλοίη ἢ Ἀφροδίτη ! *si habebimus illos leones!* **εἴθε** (νὰ) εἴχομεν τοὺς λέοντας ἐκείνους ! (Πρβλ. οὕτω νῦν Ζεὺς θεῖη — ἔτσι νὰ δώσῃ ὁ Θεός).

Ἄλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. ο *si tacuisses!* *philosophus mansisses* (= ὡ **εἴθε** νὰ εἶχες σιωπήσει ! θὰ εἶχες μείνει φιλόσοφος), τὸ *si* ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῆ καὶ ὡς ὑποθετικὸν (ὡ **ἂν** εἶχες σιωπήσει, κλπ. κλπ.).

β') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις.

177. Προεισαγωγή. 1) Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (ὅπως βλέπομεν ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτῆς) εἶναι συνήθης ἡ **ἐγκλισις**, ἡ ὁποία παραλλάσσει εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις, καθόσον ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἀρκτικὸς ἢ ἱστορικὸς. (Πρβλ. π.χ. *χαίρω* ὅτι *εὐδοκιμεῖς*. Οἱ στρατηγοὶ **ἐθαύμαζον** ὅτι ὁ Κῦρος οὐ **φαίνοιτο**, κ.τ.τ.). Ὁ δὲ **χρόνος** τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτὸς καὶ μεταβαλλομένου τοῦ χρόνου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Πρβλ. *λέγω* ταῦτα, ἵνα **πεισθῆτε** = *ἔρῳ* ταῦτα, ἵνα **πεισθῆτε** — *ἔλεγον* ἢ *εἶπον* ταῦτα, ἵνα **πεισθῆτε** ἢ ἵνα **πεισθῆτε**).

2) Ἐν τῇ **Λατινικῇ** εἶναι μὲν ἐκάστοτε ὠρισμένη καὶ ἡ ἐγκλισις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκφέρεται δευτερεύουσά τις πρότασις, ἀναλόγως τοῦ νοήματος τῆς ὅλης φράσεως (πρβλ. π.χ. *exspectavimus, dum pater venit* περιεμείναμεν, ἕως ὅτου **ἦλθεν** ὁ πατήρ — *exspectavimus, dum pater veniret* περιεμείναμεν, ἕως ὅτου **νὰ ἔλθῃ** ὁ πατήρ), **χρόνος** ὁμοῦς τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἐκφερομένης καθ' ὑποτακτικὴν δὲν δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτὸς, ὅταν μεταβληθῆ ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Πρβλ. π.χ. *non sum ita hebes, ut istud dicam* δὲν εἶμαι τόσοσ ἀμβλύνους, ὥστε νὰ **εἶπω** αὐτό· ἀλλὰ *non eram ita hebes, ut istud dicērem* δὲν ἤμην τόσοσ ἀμβλύνους,

ὥστε νὰ εἶπω αὐτὸ κλπ.). Ἀ κ ο λ ο υ θ ε ῖ δηλαδή ἐν τῇ δευτερευού-
 σῃ προτάσει, ὅταν αὕτη ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικὴν, **ὠρισμένος ἐκά-
 στοτε χρόνος τῆς ὑποτακτικῆς**, καθόσον ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει
 χρόνος τοῦ ῥήματος εἶναι ἀρκτικὸς ἢ παρωχημένος (§ 166, 4, Σημ. β').

178. Κανὼν τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio tem-
 porum). Ἐν ἐξηρητημένῃ προτάσει ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικὴν,

1) ὅταν τὸ ῥήμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἐξαρτᾶται,
 εἶναι χρόνου **ἀρκτικοῦ** (ἤτοι ἐνεστῶτος ἢ κυρίως παρακειμένου ἢ μέλ-
 λοντος ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου), τίθεται ἐπίσης χρόνος ἀρκτικὸς, (ἐνε-
 στῶς μὲν ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρόντι ἢ διαρ-
 κοῦς, παρακειμενος, δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν
 τῷ παρόντι ἢ παρελθούσης, καὶ μέλλων, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως
 μελλούσης)· π.χ.

quaero	ἔρωτῶ	quid scribas	τί γράφεις
quaesivi	ἔχω ἐρωτήσῃ	quid scripsēris	τί ἔχεις γράψῃ ἢ τί ἔγραψες

quaeram	θὰ ἐρωτήσω	quid scripturus sis	τί μέλλεις
quaesivero	θὰ ἔχω ἐρωτήσῃ νὰ γράψῃς ἢ τί θὰ γράψῃς.		

2) ὅταν δὲ τὸ ῥήμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἐξαρτᾶται
 εἶναι χρόνου παρωχημένου, (ἤτοι παρατατικοῦ, **ιστορικοῦ** παρακει-
 μένου, § 162, 2, α', ἢ ὑπερσυντελικοῦ), τίθεται ἐπίσης παρωχημένος
 χρόνος, (παρατατικὸς μὲν, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν
 τῷ παρελθόντι ἢ διαρκοῦς, ὑπερσυντελικὸς δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πρᾶ-
 ξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρελθόντι ἢ χρονικῶς προτέρας τῆς δηλου-
 μένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως, καὶ παρατατικὸς τῆς περιφρα-
 στικῆς συζυγίας, ἤτοι τύπου εἰς — urus essem, § 82, 1, ἐὰν πρόκειται
 περὶ πράξεως μελλούσης ἐν τῷ παρελθόντι, ἤτοι χρονικῶς ὑστέρας τῆς
 δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως).

quaerēbam	ἠρώτων	quid scribēres	τί ἔγραφες
quaesivi	ἠρώτησα	quid scripsisēs	τί εἶχες γράψῃ ἢ τί ἔγραψες

quaesiveram	εἶχον ἐρωτήσῃ	quid scripturus esses	τί ἐμελλες νὰ γράψῃς ἢ τί θὰ ἔγραφες.
-------------	---------------	-----------------------	--

Σημείωσις 1. Ἐξηρητημένη πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικὴν δυνατὸν νὰ ἐξαρτᾶται καὶ ἐξ ἀπαρεμφάτου ἢ ἐκ μετοχῆς (ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος) ἢ ἐκ σουπίνου ἢ γερονδίου ἢ γερονδιακοῦ. Ταῦτα ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνονται ὡς χρόνοι ἀρκτικοὶ ἢ παρωχημένοι, καθόσον καὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ ἢ παρωχημένου : Athenienses Delphos miserunt consultum, quo modo se defenderent οἱ Ἀθηναῖοι (ἀπεσταλμένους) εἰς Δελφοὺς ἐπεμψαν, ἵνα συμβουλευθῶσι (τὸ μαντεῖον) κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς. (Τὸ σουπῖνον **consultum**, § 75, 3, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ πρότασις quo... defenderent, λαμβάνεται ὡς χρόνου ἱστορικοῦ, διότι τὸ ῥῆμα miserunt εἶναι ἱστορικοῦ παρακειμένου ἢ ἀορίστου, § 162, 2, α').

Σημείωσις 2. Ὁ ἱστορικός ἐνεστώς ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται ἄλλοτε μὲν ὡς ἀρκτικός χρόνος (οἷος εἶναι **γραμματικῶς**), ἄλλοτε δὲ ὡς παρωχημένος (ἦτοι ὡς perfectum historicum, § 166, 2, α', οἷος εἶναι **λογικῶς**).

γ'. Αἱ ἐξηρητημέναί προτάσεις.

1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

179. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (§ 106, 2), ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς καθ' ὀριστικὴν, ἐκτός ἐάν ἡ αἰτιολογία παρουσιάζεται προβαλλομένη ὡς οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ λέγοντος, ἀλλ' ὡς ἐκ μέρους τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, ὅποτε ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (ἄρνησις non) : Themistocles, **quod non** satis tutum se Argis **videbat**, Corcyram demigravit ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς Κέρκυραν μετόκησε, διότι ἐν Ἀργεὶ οὐχὶ λίαν ἀσφαλῆ ἑαυτὸν ἐβλεπε· ἀλλὰ noctu ambulabat in publico Themistocles, **quod somnum capere non posset** τὴν νύκτα ἔξω εἰς τὰς ὁδοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς περιεπάτει, διότι (καθὼς αὐτὸς ἔλεγε) δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμᾶται.

Οὕτω μεθ' ὑποτακτικῆς συντάσσεται συνήθως τὸ αἰτιολογικὸν cum, ὡς : cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare ἀφοῦ (ἐπειδὴ) ὁ βίος ἄνευ φίλων πλήρης ἐνεδρῶν εἶναι, αὐτὸς ὁ λόγος (αὐτὴ ἡ λογικὴ) παραινεῖ φιλίας εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ παρασκευάζωμεν.

Μεθ' ὑποτακτικῆς δὲ συντάσσεται κανονικῶς καὶ τὸ non quo ἢ non quod (§ 106, 2), διότι καὶ αὐτὸ εἰσάγει οὐχὶ ἀληθῆ τινα αἰ-

τίαν : litteras ad te dedi, non quod habērem magnopere, quid scribērem, sed ut loquērer tecum absens ἐπιστολήν δίδω πρὸς σέ, οὐχὶ διότι ἔχω πολλά τινα, τὰ ὅποια νὰ σοὶ γράψω, ἀλλ' ἵνα ἀπὼν ὁμιλήσω μετὰ σοῦ (§ 167).

2. Ὑποθετικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

180. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων (§ 106, 6).

181. Ὑποθετικῶν λόγων ἐν τῇ Λατινικῇ ὑπάρχουν **τρία εἶδη** (καὶ οὐχὶ τέσσαρα, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

1) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται ὡς πραγματικόν**, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὄντως εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται καθ' **ὀριστικὴν** οἰοῦ δ ἡ πο τε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις κατὰ πᾶσαν ἐγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὅποιον ὁ λέγων συναίγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ὁμοίως) : si vales, bene est εἰ ὑγιαίνεις, καλῶς ἔχει· si hoc fecisti, bene fecisti εἰ τοῦτ' ἐποίησας, καλῶς ἐποίησας· si quid forte novi habes, scribe εἴ τι νέον τυχὸν ἔχεις, γράψον αὐτὸ (§ 129, 2, α')· hoc primum videāmus, si placet τοῦτο πρῶτον σκοπῶμεν, εἰ δοκεῖ.

2) Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι **ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ**. Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ' **ὕποτακτικὴν** (coniunctivus) ἱστορικοῦ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, μετὰ τοῦ ἂν). Si hoc negārem, mentīrer εἰ τοῦτο ἠρνούμην, ἐψευδόμην ἂν· plures interfecti essent, nisi nox pugnandi finem fecisset πλείονες ἀπέθανον ἂν, εἰ μὴ ἡ νύξ πέρας τῆ μάχῃ ἐπέθηκε.

3) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται ὡς δυνατόν** (ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι). Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ' **ὕποτακτικὴν** (coniunctivus) ἄρκτικοῦ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν) : si velis, possis εἰ βούλοιο, δύναιο ἂν, (ἂν θὰ ἤθελες, θὰ ἤδύνασο)· si quis id fecerit (coniunctivus perfecti), imprudentem eum dixēris (ὁμοίως coniunctivus perfecti) εἴ τις τοῦτο ποιήσῃ, ἀσύνητον εἴποις ἂν αὐτόν.

Σημείωσις. Τοῦ τετάρτου εἴδους τῶν ὑποθετικῶν λόγων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅταν εἰς αὐτοὺς ἡ ὑπόθεσις δηλοῖ τι τὸ προσδοκώμενον, ἀντίστοιχοι ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν τῇ Λατινικῇ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν οἱ τοῦ πρώτου εἴδους, οἱ ἐκφερόμενοι καθ' ὀριστικὴν μέλλοντος ἐν τε τῇ ὑπόθεσι καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει : si hoc feceris (ὀριστ. τετελ. μέλλ.), paenitebit te ἐὰν τοῦτο ποιήσης, μεταμελήσει σοι (§ 166, 4). Ὑποθετικοὶ ὁμως λόγοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ὑπόθεσις νὰ δηλοῖ τι τὸ ἀόριστως ἐπαναλαμβανόμενον (π.χ. ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδείς βούλεται θανεῖν), δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ Λατινικῇ, ἀντὶ δὲ ὑποθέσεως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ χρονικῆς προτάσεως : poetarum libros, cum est otium, legere soleo ποιητῶν βιβλία, (ἐὰν σχολὴν ἔχω =) ὁσάκις ἔχω καιρὸν, συνηθίζω νὰ ἀναγιγνώσκω.

3. Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

182. Αἱ παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (συγγενεῖς πρὸς τὰς ὑποθετικάς),

1) ὅταν εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων etsi, tametsi, quamquam (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὀριστικὴν (διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικόν) : Datis etsi non aequum locum videbat suis, tamen conflare constituit ὁ Δάτις, εἰ καὶ ἔβλεπε ἀκατάλληλον τὸν τόπον διὰ τοὺς ἰδικούς του, ὁμως ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην·

2) ὅταν εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων licet, quamvis, ut, cum (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς ἐνδεχόμενον ἢ δυνατόν : Phocion fuit perpetuo pauper, cum ditissimus esse posset ὁ Φωκίω διετετέλεσε πένης (ὦν), καίτοι ἠδύνατο νὰ εἶναι πλουσιώτατος·

3) ὅταν εἰσάγονται διὰ τοῦ etiamsi (§ 106, 8), ἐκφέρονται εἴτε καθ' ὀριστικὴν εἴτε καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ἀναλόγως τοῦ νοήματος τοῦ λόγου : quod quis crebro videt, non miratur, etiamsi cur fiat nescit ὅ,τι τις συχνάκις βλέπει, δὲν θαυμάζει, εἰ καὶ ἀγνοεῖ, διατὶ τοῦτο γίνεται — utilitas efflorescit ex amicitia, etiamsi tu eam minus secutus sis ἡ ὠφέλεια ἐξανθεῖ ἐκ τῆς φιλίας, καὶ ἂν τις μηδὲν ἐπιδιώξῃ αὐτήν.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 172, 1, 8'.

4. Παραβολικαὶ ἢ συγκριτικαὶ προτάσεις (βλ. § 178).

183. Αἱ προτάσεις, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ἐκφράζει παραβολὴν καὶ σύγκρισιν πρὸς τὸ περιεχόμενον ἐτέρας προτάσεως,

1) ὅταν εἰσάγωνται δι' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς *qualis, quantus, quot* (§ 60) ἢ δι' ἀναφορικῶν ἐπιρρημάτων (δηλούντων ποιὸν ἢ ποσόν), ὡς *sicut, quam, quanto*, κλπ. (§ 106, 8), ἐκφέρονται καθ' **ὀριστικὴν**, (καθόσον ἡ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ πραγματικόν) : *qualis habēri vult, talis est* ὁλος νομιζέσθαι ἐθέλει, τοιοῦτός ἐστιν *haec sicut exposui, ita gesta sunt* ταῦτα, ὡσπερ ἐξέθηκα, οὕτω ἐπράχθησαν.

2) ὅταν εἰσάγωνται διὰ παραβολικῶν συνδέσμων ἐχόντων ἔννοιαν ὑποθετικὴν, ὡς *quasi, tamquam*, κλπ. (§ 106, 8), ἐκφέρονται πάντοτε καθ' **ὑποτακτικὴν** (καθόσον ἡ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν πρβλ. 172, 2, α') : *Sequāni absentis Ariovisti crudelitatem velut si coram adesset, horrebant* οἱ Σηκουανοὶ τοῦ Ἀριοβίστου τὴν σκληρότητα (καὶ) ἀπόντος, ὡσεὶ οὗτος ἦτο παρῶν ἐνώπιόν των, ἔφρισσον.

5. Τελικαὶ προτάσεις (βλ. § 178).

184. Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων (§ 106, 3), ἐκφέρονται δὲ καθ' **ὑποτακτικὴν** (*coniunctivus*), ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ : *edere oportet, ut vivas, non vivere, ut edas* πρέπει τις νὰ τρώγῃ, ἵνα ζῆ, οὐχὶ δὲ νὰ ζῆ, ἵνα τρώγῃ *angustias Themistocles quaerebat ne multitudinem circumiretur* (§ 93) τὰ στενά ὃ Θემιστοκλῆς ἐπεζήτει, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους (τῶν ἐχθρικῶν νεῶν) κυκλωθῆ.

6. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις (βλ. § 178).

185. Αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων (§ 106, 4), ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ' **ὑποτακτικὴν** (*coniunctivus*) εἴτε ὡς πραγματικὸν γεγονός εἴτε ὡς ἐνδεχόμενόν τι παρίσταται τὸ ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως : *omnes tam perterriti erant, ut nemo resistere auderet* τοσοῦτον εἶχον καταπλαγῆ πάντες, ὥστε οὐδεὶς ν' ἀντισταθῆ ἐτόλ-

μα (πραγματικὸν ἀποτέλεσμα)· **tanta** vis probitātis est, **ut** eam in hoste etiam **diligāmus** τοσαύτη τῆς χρηστότητος ἡ δύναμις εἶναι, ὥστε ταύτην καὶ ἐν τῷ ἐχθρῷ (ἀγαπᾶν =) ν' ἀγαπῶμεν (ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα).

186. Ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν ἐν τῇ Λατινικῇ συνηθέστατα μὲν κατόπιν ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων ἔχόντων ἐπιτατικὴν σημασίαν (ὡς tantus, tot, talis, κλπ. — sic, ita, tam, κλπ. βλ. παραδείγματα § 185), πρὸς δὲ τούτοις,

1) κατόπιν συγκριτικῶν ἐπιθέτων: **maiora deliquerunt, quam ut** iis ignosci **possit** διέπραξαν μεγαλύτερα πλημμελήματα ἢ ὥστε νὰ εἶναι δυνατόν νὰ παρασχεθῇ εἰς αὐτοὺς συγγνώμη, (τόσον μέγала, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατόν νά, κλπ.).

2) κατόπιν τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων accidit, evēnit, mos ἢ consuetudo est, usu venit, fieri potest, factum est, καθὼς καὶ κατόπιν τῶν ῥημάτων facere, efficere, perficere, adsequi, κ.ἄ.δ.: accidit, **ut** abessent = συνέβη (αὐτοῖς ἀπεῖναι =) νὰ εἶναι ἀπόντες.— spes victoriae **efficit, ut** milites fortius **pugnent** ἢ ἐλπίς τῆς νίκης (κατεργάζεται) συντελεῖ, ὥστε οἱ στρατιῶται ἀνδρειότερον νὰ μάχωνται. (Βλ. καὶ § 106, 4, Σημ. quin).

7. Βουλευτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

187. Βουλευτικαὶ λέγονται αἱ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται διὰ τῶν βουλευτικῶν συνδέσμων (§ 106, 5) καὶ αἱ ὁποῖαι **ἐκφράζουν τὸ περιεχόμενον βουλήσεώς τινος** ἐν γένει. (Αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἐκφράζονται κανονικῶς **διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου**, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς. Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

Αἱ βουλευτικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ἀκολουθοῦν δέ:

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ἀντικείμενον) ῥημάτων, τὰ ὁποῖα δηλοῦν **ἐντολήν, παράκλησιν, εὐχήν, ἐπιθυμίαν** ἐν γένει, ὡς dicere, (ad) monere, respondere, scribere, imperare, postulare, rogare, orare, petere, optare, cupere, κ.τ.τ. opto, **ut** salvus **redeas** εὐχομαι (σῶσον ἐπανελθεῖν σε = ἐπανέλθης σῶος cura, **ut** **valeas** (ἐπιμελοῦ τοῦ ὑγιαίνειν =) φρόντιζε νὰ εἶσαι ὑγιής

Pythia respondit, **ut** Athenienses navibus se defendērent ἢ Πυθία (ἀνεῖλε τοῖς Ἀθηναίοις ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι =) ἐχρησιμοδόγησε νὰ ἀμυνθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ στόλου.

2) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ὑποκειμένον) τριτοπροσώπων ῥημάτων, ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς sequitur, restat, reliquum est, proximum est, iustum est, prudentiae est, pietatis est, κ.ἄ.τ.: restat, **ut doceam** (λοιπὸν ἐστὶ διδάξαι με =) ὑπόλειπεται νὰ διδάξω prudentiae est, **ut sociorum saluti consulātis** (φρόνιμόν ἐστὶ ἐπιμεληθῆναι ὑμᾶς =) ἢ φρόνησις ἐπιβάλλει νὰ φροντίσετε περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων.

Σημείωσις. Μετὰ τὰς φράσεις velim, malim, vellem, malle (§ 172, 2, α') ἀκολουθεῖ κανονικῶς βουλευτικὴ πρότασις καθ' ὑποτακτικὴν ἀσυνδέτως, ἦτοι ἄνευ τοῦ **ut**, ὡς **velim** pater mox **redeat** (βουλοίμην ἂν ἐπανελθεῖν τὸν πατέρα =) θὰ ἤθελα νὰ ἐπανελθῆ μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ· **malle** tacuisses θὰ προετίμων νὰ εἶχες σιωπήσει ἢ νὰ ἐσιώπας (§ 176). Ἐνταῦθα ἔχομεν κυρίως ἀπλήν παράθεσιν μιᾶς προτάσεως δυνητικῆς καὶ ἐτέρας εὐγεντικῆς (§ 172, 1, γ').

188. Μετὰ βουλευτικῆς προτάσεως συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἐννοίαν τοῦ κωλύειν ἢ τοῦ ἐναντιοῦσθαι, ὡς deterreo, impedio, prohibeo, obsto, resisto, recuso, interdicto, caveo, κ.τ. Εἰσάγεται δὲ ἡ βουλευτικὴ πρότασις κατόπιν τῶν ῥημάτων τούτων, ὅταν μὲν ταῦτα ἐκφέρωνται ἄνευ ἀρνήσεως, διὰ τοῦ **ne** (καὶ σπανίως διὰ τοῦ **quominus**), ὅταν δὲ ταῦτα ἐκφέρωνται μετ' ἀρνήσεως διὰ τοῦ **quin** ἢ τοῦ **quominus** : **lex impedit ne hoc fiat** ὁ νόμος κωλύει (τοῦτο γίνεσθαι =) νὰ γίνῃ τοῦτο· **Socrates non recusavit quin** (ἢ **quominus**) **poenam subiret** ὁ Σωκράτης (οὐκ ἀνένευσε νὰ ὑποστῆναι =) δὲν ἠρνήθη νὰ ὑποστῆ τὴν ποινὴν (§ 106, 4, Σημ.).

189. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις. Βουλευτικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ αἱ ἐξαρθώμεναι ἐκ ῥημάτων ἢ φράσεων φόβου δηλωτικῶν, ὡς timeo, metuo, vereor, metus est, periculum est, κ.τ.τ. Καὶ αὗται ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (**coniunctivus**), εἰσάγονται δὲ

1) διὰ τοῦ **ne**, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνεται ἢ ἔγινεν ἢ γίνῃ τι τὸ φοβερὸν καὶ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα: **timeo ne sero pater veniat** φοβοῦμαι μὴ ἄργά ἔλθῃ ὁ πατήρ· **timebant ne evenirent**

ea, quae ceciderunt έφοβοῦντο, μὴ γίνουιν ἐκεῖνα, ἅπερ συνέβησαν·

2) διὰ τοῦ **ut ἢ ne non**, όταν ὁ φόβος εἶναι μήπως δὲν γίνεται ἢ δὲν ἔγινεν ἢ δὲν γίνῃ τι, τοῦθ' ὅπερ εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα : **timeo ut (ἢ ne non) sustineant milites impetum hostium** φοβοῦμαι, μὴ δὲν ἀντίσχωσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὴν ἔφοδον τῶν πολεμίων.

Σημείωσις. Πολλὰ ῥήματα ἔχοντα σημασίαν οἶαν τὰ ἀνωτέρω (§ 187 κ.έ.) συντάσσονται, (ὡς εἶδομεν ἐν § 154, 2), καὶ μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, (ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ). Μερικὰ δὲ τούτων συντάσσονται ἄλλοτε μὲν μετὰ βουλητικῆς προτάσεως (§ 187 κ.έ.), ἄλλοτε δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἄνευ διαφορᾶς σημασίας, ὡς **concedo, permitto ut exās ἢ tibi exire** συγχωρῶ, ἐπιτρέπω (σοι ἐξεῖναι =) νὰ ἐξέλθῃς· **prohibeo, impedio ne veniat ἢ eum venire** (κωλύω αὐτὸν ἐλθεῖν =) ἐμποδίζω αὐτὸν νὰ ἔλθῃ. Συνήθως ὁμως ἡ διάφορος σύνταξις ἐνέχει καὶ διαφορὰν σημασίας, ὡς **timeo exire** φοβοῦμαι (**ἐξελεθεῖν** =) νὰ ἐξέλθῃ (ἐκ φόβου **δὲν ἔρχομαι**)· **timeo ne moriar** φοβοῦμαι μὴ ἀποθάνω· **concedo tibi hoc verum esse** (ὁμολογῶ σοι τοῦτο ἀληθὲς εἶναι =) συμφωνῶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς — **concedo tibi ut hic maneat** ἐπιτρέπω (σοι ἐνθάδε **μένειν** =) εἰς σὲ νὰ μὲνης ἐδῶ.

8. Χρονικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

190. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων (§ 106, 9), ἐκφέρονται δὲ

1) καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου, ὁσάκις δηλοῦν πραγματικὸν τι γεγονός, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῖου ἢ πρὸ τοῦ ὁποῖου ἢ μετὰ τὸ ὁποῖον γίνεται ἢ ἔγινεν ἢ θὰ γίνῃ τι : **dum vivo, spero** ἐφόσον ζῶ, ἐλπίζω, **postquam hostes flumen transierunt, proelium commissum est** ἀφοῦ οἱ πολέμοι διέβησαν τὸν ποταμὸν, συνήφθη μάχη· **domi mansimus, dum pater rediit** ἐν τῷ οἴκῳ ἐμείναμεν, ἕως (ὅτου) ἐπανῆλθεν ὁ πατήρ.

Σημείωσις. Τὸ χρονικὸν **dum** εἰς διηγήσεις, λαμβανόμενον μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν ᾧ χρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον, συντάσσεται κανονικῶς μετὰ (ἱστορικοῦ) ἐνεστώτος ἀντὶ παρατατικοῦ (Λατινισμός) : **Mardonius dum apud Plataeas in primis pugnabat** (= pugnabat) **interfectus est ὁ Μαρδόνιος**, ἐν ᾧ μεταξὺ τῶν πρώτων ἐμάχετο ἐν Πλαταιαῖς, ἐφονεύθη.

Τὸ δὲ **postquam**, ὁσάκις ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει ὑπάρχει προσδιορισμὸς δηλῶν χρονικὴν διαφορὰν, ἤτοι ποσὸν χρόνου μεσολαβοῦντος μεταξὺ δύο πράξεων, συντάσσεται μετὰ ὑπερσυντελικοῦ ἀντὶ παρακειμένου (ὀριστοῦ § 166, 2, α') : **De-**

cem annis postquam ille natus erat (= natus est), consul factus sum δέκα ἔτη ἀφότου ἐκεῖνος ἐγεννήθη (μετὰ τὴν γέννησιν ἐκεῖνου), ὑπατος ἐγενόμην. (Πρβλ. § 142, 2, γ' καὶ § 166, 3).

2) καθ' ὑποτακτικὴν (*coniunctivus*), ὁσάκις δηλοῦν καὶ ἐπιθυμίαν ἢ ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν : *domi manebimus, dum pater redeat* ἐν τῷ οἴκῳ θὰ μείνωμεν, ἕως ὅτου (νὰ) ἐπανέλθῃ ὁ πατὴρ· *exspectabamus, dum hostes flumen transirent* περιεμένομεν, ἕως ὅτου οἱ πολέμοι διαβῶσι τὸν ποταμὸν (= διὰ νὰ ἢ νὰ διαβοῦν).

Οὕτω δὲ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτάσεις καὶ κατόπιν γενικῶν καὶ ἀορίστων ἐκφράσεων, οἷαι π.χ. *est* (*erat, fuit*) *dies ἢ tempus*, κ.τ.τ. : *fuit tempus, cum Germanos Galli virtute superarent* ὑπῆρχε χρόνος, ὅτε τοὺς Γερμανοὺς οἱ Γαλάται εἰς τὴν ἀνδρείαν ὑπερέβαλλον.

Σημείωσις. Ὅταν χρονικὴ τις πρότασις δηλοῖ πρᾶξιν ἀπλῶς μέλλουσαν νὰ γίνῃ (καὶ δὲν συνοποδηλοῦται ἐν αὐτῇ ἐπιθυμία ἢ ἐπιδιωκόμενος σκοπός), ἐκφέρεται αὕτη καθ' ὀριστικὴν μέλλοντος, συνήθως τετελεσμένου : *cum Romanam venero, tibi scribam* ὅταν (θὰ) ἔλθω εἰς Ῥώμην, θὰ σοὶ γράψω (§ 166, 4).

191. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐπανάληψιν πρᾶξεως, ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν, καὶ δὴ καὶ

1) ἐπὶ ἀορίστου μὲν ἐπαναλήψεως ἐν γένει καθ' ὀριστικὴν ἀρκτηκοῦ τινος χρόνου : *cum sumus negotiis vacui, tum cupimus aliquid videre, audire, addiscere* ὅταν σχολάζωμεν, τότε ἐπιθυμοῦμέν τι νὰ βλέπωμεν, νὰ ἀκούωμεν νὰ μαθηθῶμεν· *cum rus veni, ad te adeo* ὁσάκις (ἔχω ἔλθει =) ἔλθω εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἔρχομαι πρὸς σὲ (§ 147, 3, Σημ. γ').

2) ἐπὶ ἀορίστου δὲ ἐπαναλήψεως ἐν τῷ παρελθόντι καθ' ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικοῦ : *cum ruri eram, ad te adibam* ὁσάκις ἤμην ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἤρχόμην πρὸς σέ· *ubi rus veneram, venando delectabar* ὁσάκις μετέβαινον εἰς τὴν ἐξοχὴν, (τῷ θηρᾶν =) μὲ τὸ κυνήγιον ἑτερπόμην (§ 75, 4).

192. Περὶ τοῦ *cum* καὶ τοῦ *antēquam* καὶ *priusquam* παρατηρητέον ὅτι :

1) Τὸ μόριον *cum* (ἀρχαϊκῶς *quum*) προῆλθεν ἐκ τοῦ *quom*, ἀρχαίας αἰτιατικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *qui*, ἀρχικῆ

δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι (quo tempore, § 149, 1 =) ἐν ᾧ χρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον. Δύο δὲ χρήσεις τοῦ cum ὡς χρονικοῦ συνδέσμου εἶναι ἄξια ἰδιαίτερας σημειώσεως, ἦτοι

α) πολλάκις, ὅταν πρόκειται περὶ ἀμέσου ἀκολουθίας δύο πράξεων, τὸ cum χρησιμοποιεῖται οὕτως, ὥστε ἡ πρότασις, τὴν ὁποίαν εἰσάγει ὡς χρονικὴν, νὰ εἶναι κατ' οὐσίαν ἢ κυρία πρότασις, ἡ δὲ συντακτικὴ σχέσις κυρίας καὶ δευτερευούσης προτάσεως παρέχεται οὕτω ἀνεστραμμένη (διὸ καὶ τὸ cum τότε λέγεται cum inversivum): vix hostes flumen transiērant, cum proelium commissum est μόλις οἱ πολέμιοι τὸν ποταμὸν διέβησαν, (ὅτε =) καὶ ἀμέσως συνήφθη μάχη (ἀντί: cum vix... transierant, proelium commissum est. πρβλ. § 166. 3)·

β) πολλάκις τὸ cum χρησιμοποιεῖται, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν εἰσάγει, συμπίπτει, ἦτοι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τῆς κυρίας προτάσεως, εἰ καὶ παρουσιάζεται ἀντίθετον (cum coincidens ἢ explicativum): cum tacent, clamant ἐν ᾧ (χρόνῳ) σιωπῶσι, κραυγάζουσι — μὲ τὸ νὰ σιωποῦν, φωνάζουν, (ἢ σιωπὴ των εἶναι κραυγή)·

Σημείωσις. Περί τῶν διαφόρων σημασιῶν καὶ χρήσεων τοῦ cum βλ. καὶ § 179, § 182, 2, § 190 καὶ § 191.

2) Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam προέρχονται ἐξ ἐνώσεως τῶν ἐπιρρημάτων ante καὶ prius μετὰ τοῦ (συγκριτικοῦ συνδέσμου) quam (= πρότερον ἢ, πρὶν ἢ· πρβλ. § 142, 1, β' Σημ.), πολλάκις δὲ τὰ συστατικά των μέρη ταῦτα χωρίζονται διὰ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων, ὡς non ante dimisit eum, quam fidem dedit (= non dimisit eum, antequam κλπ.) δὲν ἀπέπεμψεν αὐτόν, πρὶν (= εἰ μὴ ἀφοῦ) πίστιν ἔδωκε.

Αἱ δὲ διὰ τῶν συνδέσμων τούτων εἰσαγόμεναι προτάσεις ἐξεφέροντο ἀρχῆθεν καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), διότι δι' αὐτῶν κανονικῶς ἐδηλοῦτο ἀρχῆθεν σκοπὸς (πρβλ. § 190, 2): Caesar hostes, priusquam se recipērent, persecutus est ὁ Καῖσαρ τοὺς πολεμίους, πρὶν ἢ ἀναλάβωσι (= ἵνα μὴ προλάβωσι καὶ ἀναλάβωσι), κατεδίωξε.

Ἄλλ' ὡς χρονικοὶ σύνδεσμοι τὸ antequam καὶ τὸ priusquam συντάσσονται κατόπιν καὶ μεθ' ὀριστικῆς, προκειμένου περὶ πραγματικοῦ γεγονότος (§ 190, 1): hostes non prius fugere destite-

runt, **quam ad Rhenum pervenerunt**. οἱ πολέμιοι δὲν ἔπαυσαν φεύγοντες, πρὶν ἢ τὸν Ῥῆνον κατέφθασαν.

Ἐνίοτε ὅμως ἐναλλάσσονται αἱ δύο ἐγκλίσεις.

9. Ἐξηρητημένοι ἢ πλάγια ἐρωτήσεις (Βλ. § 178).

193. Αἱ ἐξηρητημένοι ἢ πλάγια ἐρωτήσεις

1) εἰσάγονται κανονικῶς

α) αἰ μὲν ἀπλᾶ διὰ τινος τῶν μορίων *ne, num, nonne* ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (βλ. § 174, 1 καὶ 2)·

β) αἰ δὲ διμερεῖς διὰ τοῦ *utrum* ἢ τοῦ *ne* εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως καὶ διὰ τοῦ *an* (ἢ *anne*) εἰς τὸ δεύτερον ἢ διὰ τοῦ *an* ἢ τοῦ *ne* εἰς τὸ δεύτερον μόνον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως. (Πρβλ. § 175 Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Σημείωσις. Τὸ « ἢ ὄχι » ἐν διπλῇ ἐξηρητημένῃ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ *neque* (σπανίως δὲ διὰ τοῦ *annon*) : *quaeritur a philosophis, utrum sint dii neque* ζητεῖται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, πότερον ὑπάρχουσι θεοὶ ἢ ὄχι· (Πρβλ. § 175, Σημ.).

2) ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν : *quaesivit, num quid novi eo absente accidērit* ἠρώτησεν, *ἄν τι (ἢ μή τι)* νέον ἐκείνου ἀπόντος συνέβη (Εὐθ. ἐρώτ. *Num quid novi me absente accidit ?*)· *saepe non utile est scire, quid futurum sit* πολλάκις δὲν εἶναι ὠφέλιμον νὰ γινώσκῃ τις, τί θὰ συμβῇ· *nesciebam, quo fugerem* ἠγνόουν, ποῦ νὰ φύγω· *inter praetores magna est contentio, utrum moenibus se defendant an obviam eant* μεταξὺ τῶν στρατηγῶν μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει, πότερον ἀπὸ τῶν τειχῶν νὰ ἀμυνθῶσιν ἢ νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν πολεμίῶν· *neutri sciebant, vicissent victine essent* οὐδέτεροι ἐγίνωσκον, ἂν εἶχον νικήσει ἢ εἶχον νικηθῇ.

194. Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν προσέτι

1) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ *si* (= εἰ, ἂν,) μετὰ ῥήματα ἢ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποπειρας (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) : *circumfunduntur hostes, si quem aditum reperire possent* συνωθοῦνται πέραξ οἱ πολέμιοι, (ἂν ἢ) μήπως θὰ ἠδύναντο νὰ

ἀνακαλύψουν εἰσοδόν τινα. (Πρβλ. ὁ Κῦρος ἔεται, εἴ τι δύναίτο βοηθῆσαι).

2) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **an** (= εἰ, ἄν) μετὰ τὰ ῥήματα *dubito*, *nescio*, *haud scio*, κ.τ.τ., μετὰ τὴν φράσιν *incertum est*, κ.ἄ.δ.: *dubito an hoc verum sit* ἀμφιβάλλω, ἄν τοῦτο εἶναι ἀληθές·

Σημείωσις. Αἱ φράσεις *dubito an*, *nescio an*, *haud scio an*, *incertum est an*, κ.τ.τ. λαμβάνονται συνήθως βραχυλογικῶς ὡς ἰσοδύναμοι πρὸς τὸ ἐπίρρημα **ἴσως**: *tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio an nemini tetricautai tirmai soi ἀπέδθησαν, ἡλίκα ἴσως οὐδενὶ (ἄλλω)*.

3) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **quin** (= ὅτι δὲν, νὰ μὴ, νὰ — ὅστις δὲν) μόνον μετὰ ῥήματα ἢ φράσεις ἀρνητικὰς ἢ μετὰ φράσεις ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικὰς. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἀντὶ πλαγίας ἐρωτήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον) : *nemo dubitat, quin ante Homērum fuerint poetae* οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, ὅτι πρὸ τοῦ Ὀμήρου ὑπῆρξαν ποιηταί· *non recuso, quin tibi oboediam* δὲν ἀρνοῦμαι νὰ ὑπακούω εἰς σέ· *quis est (= nemo est) quin hoc intelligat?* τίς ἐστὶν ὁ μὴ κατανοῶν τοῦτο ; (ὅστις δὲν κατανοεῖ τοῦτο ;) (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. : ὁ δ' ἀνάινετο μηδὲν ἐλέσθαι).

Σημείωσις. Τὸ μόριον *quin* ἐκ τοῦ *qui* (ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας *qui*, § 60, Σημ. 1) καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ *ne* (= οὐ, δὲν πρβλ. *ne - scio* οὐκ οἶδα· *ne - uter* οὐδέτερος), ἀρχικῆ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι **πῶς ὄχι ; πῶς δὲν ;** ὡς *quin respondes ? πῶς (διατὶ) δὲν ἀποκρίνεσαι ;*

Συναπτόμενον ἔπειτα τὸ *quin* μὲ ὑποτακτικὴν (*coniunctivus*), προτροπικὴν ἢ δυνητικὴν, (§ 172, 1, α' καὶ 2, α') προσέλαβεν ἔνοιαν παρακελευσματικὴν (= ἄγε, ἴθι, — ἐμπρὸς ἄς, ἄς). Οὕτω π.χ. ἐκ σειρᾶς φράσεων, οἵα *hoc fieri potest ? Quin ? experiamus* (= δύναται τοῦτο γενέσθαι ; πῶς ; πειραθῶμεν ἢ πειραθῆμεν ἄν), προῆλθε κατόπιν τὸ *quin experiamus* (= ἄγε πειραθῶμεν), ἄς δοκιμάσωμεν.

Εἰσαγωγικὸν δὲ πλαγίας ἐρωτήσεως (ὡς ἀνωτέρω 3) κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ τὸ *quin* ἐξ ἀπλῆς ἀρχῆθεν παραθέσεως δύο ἀνεξαρτήτων προτάσεων (§ 176), μιᾶς ἀρνητικῆς ἢ ἐνεχούσης ἔνοιαν ἀρνητικὴν καὶ ἐτέρας ἐρωτηματικῆς, εἰσαγομένης διὰ τοῦ *quin*, ἄφοι αἱ δύο αὗται προτάσεις συνεδέθησαν στενωτέρων. Οὕτω π.χ. ἐκ τοῦ *quin tibi oboediam ? non recuso* (πῶς νὰ μὴ ὑπακούσω εἰς σέ ; δὲν ἀντιλέγω ἢ non recuso· *quin tibi oboediam ?* προῆλθε κατόπιν τὸ *non recuso, quin tibi oboediam*. (Βλ. καὶ § 188).

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

195. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) διακρίνονται

1) εἰς κυρίως ἀναφορικάς, ἥτοι ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικὰς. Αὗται ἐκφέρονται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) κατὰ **πᾶσαν ἔγκλισιν**, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν : **odi homines, qui mali sunt** μισῶ τοὺς ἀνθρώπους, **οἱ κακοὶ εἰσιν** nemo est, **qui hoc neget** (negaverit) οὐδεὶς ἐστίν, **ὅστις τοῦτ' ἂν ἄρνοῖτο** (ἢ ἂν ἄρνηθῆι § 170, 2, α') : **bonum tibi librum dono, quem legito** ἀγαθὸν σοι βιβλίον δωροῦμαι, **ὃ ἀνάγνωθι**.

Σημείωσις 1. Εἰς ἀναφορικὴν προσδιοριστικὴν πρότασιν δύναται νὰ τεθῆ ὑποτακτικὴ (conjunctivus) ἀντὶ ὀριστικῆς **καθ' ἔλξιν** πρὸς ὑποτακτικὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (attractiō modi ἔλξιν ἐγκλίσεως) : **quis eum diligat, quem metuat** ? (ἀντὶ metuit) τίς ἂν φιλοῖη (τοῦτον), **ὄν μισεῖ** ; Πρβλ. **ἔρδοι τις**, ἦν ἕκαστος **εἰδείη** τέχνην. (Βλ. § 152, 4, γ').

Σημείωσις 2. Ἡ σύνδεσις ἀναφορικῆς προσδιοριστικῆς προτάσεως μετὰ τῆς κυρίᾳ προτάσεως εἶναι πολλάκις λίαν χαλαρὰ οὕτως, ὥστε ἡ ἀναφορικὴ ἀνωνομία ἢ εἰσάγουσα αὐτὴν ἰσοδυναμεῖ πρὸς δεικτικὴν μετὰ τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (et, autem, igitur κλπ.) : **multas ad res perutiles Xenophontis libri sunt ; quos legite, quaeso, studiose** (= **eos igitur legite** κλπ.) εἰς πολλὰ πράγματα λίαν ὠφέλιμα εἶναι τοῦ Ξενοφώντος τὰ συγγράμματα **ταῦτα λοιπὸν ἀναγινώσκετε, παρακαλῶ, ἐπιμελῶς**. (Παρομοίαις συντάξεις τῆς **ὅς** βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

2) εἰς ἐπιρρηματικὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, ἥτοι ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς, ὑποθετικὰς, τελικὰς, ἀποτελεσματικὰς, ἐνδοτικὰς, παραβολικὰς. Ἐκ τούτων.

α) αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί, (αἱ ὑποῖαι κατὰ κανόνα ἀκολουθοῦν μετὰ τινὰ ἐπιφωνηματικὴν ἔκφρασιν),

β) αἱ ἀναφορικαὶ τελικαί,

γ) αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαί, καὶ

δ) αἱ ἀναφορικαὶ ἐνδοτικαί

ἐκφέρονται κανονικῶς **καθ' ὑποτακτικὴν** π.χ. ο fortunate Achilles, **qui** (= cum) Homerum praecōnem factorem invenēris ὃ ἄλβιε Ἀχιλλεῦ, **ὅς** (= διότι) τὸν Ὅμηρον κήρυκα τῶν κατορθωμάτων σου εὔρες (πρβλ. § 179) : **legati Delphos missi sunt, qui** (= ut) deum consulērent πρέσβεις εἰς Δελφοὺς ἐπέμφθησαν (**συμβουλευ-**

σόμενοι =) ἵνα συμβουλευθῶσι τὸν θεὸν (πρβλ. § 184)· **non is sum, qui** (= ut) **terrear** δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι (πρβλ. § 185 καὶ ἰδὲ § 151, 2, Σημ.)· **Athenienses, qui** (= cum) **barbaris numero inferiores essent, tamen victoriam consecuti sunt** οἱ Ἀθηναῖοι, **ἄν καὶ** ἦσαν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατώτεροι τῶν βαρβάρων, ὅμως κατώρθωσαν νὰ νικήσωσι. (Πρβλ. § 182).

Σημείωσις. Μὲ ἀναφορικὴν ἀποτελεσματικὴν πρότασιν συντάσσονται συνήθεστα τὰ ἐπίθετα **aptus, idoneus, dignus, indignus**· π.χ. **vir est dignus, qui** (= ut) **laudetur** ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἄξιος (ὥστε) ἐπαινεῖσθαι. (Βλ. καὶ § 142, 2, β').

ε) αἱ ἀναφορικαὶ παραβολικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν: **tantum scimus, quantum memoria tenemus** τοσαῦτα γινώσκομεν, ὅσα ἐν τῇ μνήμῃ διαφυλάσσομεν·

ς) αἱ ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν ἢ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ὑποθετικαὶ: **qui** (= si quis) **tacet, consentire videtur** ὅστις (= εἴ τις) σιωπᾷ, νομίζεται ὅτι συμφωνεῖ (πρβλ. § 181, 1)· **qui** (= si quis) **hoc credēret, erraret** ὅστις (= εἷς τις) τοῦτο ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 2)· **qui** (= si quis) **hoc credat, erret** ὅστις (= εἴ τις) τοῦτο θὰ ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 3).

Πλάγιος λόγος (Βλ. § 178).

196. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ λόγος παρουσιάζεται (ἐν τοῖς συγγραφεῦσιν) ὄχι μόνον εὐθύς (**oratio recta**), ἀλλὰ καὶ πλάγιος (**oratio obliqua**). Κανονικῶς δὲ πλάγιός τις λόγος ἐξαρτᾶται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐκ τινος ῥήματος λεκτικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ. (Πρβλ. § 154, 1 καὶ βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

197. α') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, ἦτοι
1) αἱ προτάσεις κρίσεως (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὀριστικὴν, § 169), εἰς τὸν πλάγιον λόγον μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (με εἰδικὸν ἀπαρέμφατον καὶ αἰτιατικὴν), π.χ. (εὐθύς λόγος: **innumerabiles sunt mundi**) — **Democritus dicebat innumerabiles esse mundos**. (Βλ. § 154, 1).

Σημείωσις. Ὁμοίως μετατρέπεται καὶ ὁ εὐθύς λόγος ὁ ἐκφερόμενος καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'), διότι καὶ διὰ ταύτης ἐκφράζεται κρίσις· π.χ. (εὐθύς λόγος: *amicum si habeam, felix sim*) — *dicit se, amicum si habeat, felicem futurum esse* λέγει ὅτι, εἰ φίλον ἔχει, εὐτυχῆς ἂν εἴη.

2) αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν § 170 κ.έ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ, σπανίως δὲ καὶ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2) ἢ διὰ βουλευτικῆς προτάσεως (§ 187). π.χ. (εὐθύς λόγος: *cave Acherusiam aquam*) — *Pyrrho a Dodonaeo Jove dictio data erat, cavēret Acherusiam aquam* τῷ Πύρρῳ ὑπὸ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐδόθη χρησμός, νὰ φυλάσσειται (ἀπὸ) τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην. (Εὐθύς λόγος: *milites, rescindite pontem* ἢ *pontem milites rescindant*, § 172, 1, β') — *Caesar iussit milites pontem rescindere* ἢ *dixit ut milites pontem rescindērent* ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ διαλύσουν τὴν γέφυραν — ἢ — εἶπε νὰ διαλύσουν οἱ στρατιῶται τὴν γέφυραν·

3) αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἦτοι αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, § 173 κ.έ.).

α) ἐὰν μὲν περιέχουν πραγματικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (Βλ. παραδείγματα § 193, 2).

Σημείωσις. Ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ μένει φυσικὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ (conjunctivus) τῶν ἀπορηματικῶν ἐρωτήσεων· π.χ. εὐθύς λόγος: *quid faciam?* § 172, 1, ε') — *nescit, quid faciat*, δὲν γνωρίζει, τί νὰ πράξῃ.

β) ἐὰν δὲ περιέχουν ῥητορικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἄλλοτε μὲν μετατρέπονται εἰς πρότασιν ἀπαρεμφατικὴν, (ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν εἶναι προτάσεις κρίσεως), ἄλλοτε δὲ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, συνήθως ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς τοιαύτης εὐθείας ἐρωτήσεως ἦτο β' προσώπου· π.χ. (εὐθύς λόγος: *quis tam est potens, cui nihil sit timendum?* = *nemo tam est potens*, κλπ.)· *quem esse tam potentem dixeris, cui nihil esset timendum?* τίς δύνασαι νὰ εἴπῃς, ὅτι εἶναι τόσον ἰσχυρός, ὥστε τίποτε νὰ μὴ πρέπη νὰ φοβῆται; (πρβλ. § 195, 2, γ'). (Εὐθύς λόγος: *quid tandem veremini, milites?* = *nihil est quod veremini*) — *Ca-*

sar graviter **incusavit** milites, **quid tandem vererentur** ὁ Καῖσαρ σφοδρῶς ἐπετίμησε τοὺς στρατιώτας, (λέγων) τί ἐπὶ τέλους ἐφοβοῦντο.

198. β') Αἱ **ἐξηρητημέναι** προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου (§ 179, κ.έ.) εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς, πᾶσαι καθ' **ὑποτακτικὴν** (Εὐθὺς λόγος: omnes in eo, **quod sciunt**, satis eloquentes sunt) — Socrates **dicere** solebat omnes in eo, **quod scirent**, satis eloquentes esse (§ 178) ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι πάντες εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον γνωρίζουν, ἀρκούντως εὐγλωττοι εἶναι. (Εὐθὺς λόγος: non iam ne deos quidem in nostris urbibus, **ad quos confugiāmus**, habemus, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulit, (§ 179) — Siculi **timebant**, sese iam ne deos quidem in suis urbibus, ad quos **confugerent**, habere, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulisset (§ 178) οἱ Σικελοὶ ἔλεγον ὅτι ἤδη οὐδὲ θεοὺς ἐν ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι, πρὸς τοὺς ὁποίους νὰ καταφύγωσιν, εἶχον, διότι τὰ ἀγιώτατα ἀγάλματα αὐτῶν ὁ Γ. Οὐέρρης ἐκ τῶν σεμνοτάτων ἱερῶν ἀφῆρπασεν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σελ.

Κεφάλαιον Α'	5
--------------------	---

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Β' Γενικοί γραμματικοὶ ὄροι	11
Κεφάλαιον Γ' Κλίσεις τῶν ὀσισστικῶν	13
1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima)	13
2. Δευτέρα κλίσις (" secunda)	14
3. Τρίτη κλίσις (" tertia)	16
4. Τετάρτη κλίσις (" quarta)	24
5. Πέμπτη κλίσις (" quinta)	25
6. Ἄνωμαλα ὀνόματα	26
Κεφάλαιον Δ' Τὰ ἐπίθετα	29
1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα	29
2. Τριτόκλιτα	31
3. Ἄνωμαλα	34
4. Αἱ μετοχαί	34
5. Τὰ πρὸςθετικά	35
Κεφάλαιον Ε' Αἱ ἀντωνυμίαι (Pronomina)	41
Κεφάλαιον ΣΤ' Τὰ ἀριθμητικά (Numeralia)	51
Κεφάλαιον Ζ' Τὸ ῥῆμα (Verbum)	60
Κεφάλαιον Η' Ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου (Particulae)	
1. Ἐπιρρήματα (Adverbia)	97
2. Προθέσεις (Praepositiones)	97
3. Σύνδεσμοι (Coniunctiones)	99
4. Ἐπιφωνήματα (Interiectiones)	102

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

	Σελ.
A' Παραγωγή (Derivatio)	103
B' Σύνθεσις (Compositio)	110

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Κατάλογος άνωμάλων όημάτων	115
----------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

'Ολίγα περί 'Ρωμαϊκού 'Ημερολογίου	136
--	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Συντομογραφίαι: 1. 'Ονόματα προσώπων	139
2. 'Ονόματα άρχόντων, άρχών, έπισήμων εύχών κ.τ.τ.	139
3. Χρονολογιών	140
4. 'Εν έπιγραφαίς μνημείων	140
5. 'Εν έπιστολαίς	141
6. 'Εν βιβλίοις	141

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

Γενική προεισαγωγική παρατήρησις	145
Κεφάλαιον Α' "Οροι τής προτάσεως και συμφωνία αυτών	145
Κεφάλαιον Β' Αί πτώσεις	146

ΧΡΗΣΙΣ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

1. 'Η γενική	α') Μετά ούσιαστικών, επιθέτων και έπιρρημάτων	147
	β') Μετά όημάτων	148
2. 'Η δοτική	α') Μετ' ούσιαστικών, επιθέτων και έπιρρημάτων	150
	β') Μετά όημάτων	151
3. 'Η αιτιατική	α') Μετ' όνομάτων ή έπιρρημάτων ή άπολύτως	154
	β') Μετά όημάτων	154
4. 'Η άφαιρετική	α') Μετ' όνομάτων και έπιρρημάτων	156
	β') Μετά όημάτων	158
5. Αί πλάγαι πτώσεις εις προσδιορισμόν του τόπου και του χρόνου		161
Κεφάλαιον Γ' Παρατηρήσεις τινές εις την χρήσιν των άντωνυμιών		
	α') Προσωπικαί, κτητικαί	164
	β') Δεικτικαί, όριστικαί	164
	γ') 'Αόριστοι	165

Κεφάλαιον Δ'	Οι όνοματικοί τύποι τοῦ ῥήματος	
1.	Τὸ ἀπαρέμφατον	167
2.	Ἡ μετοχή	170
3.	Τὸ γερούδιον καὶ τὸ γερονδιακόν	172

ΜΕΡΟΣ Β'

Κεφάλαιον Ε'	Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις	175
1.	Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὀριστικῇ	175
2.	Λί ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις	177
3.	Λί ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις	180

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

Κεφάλαιον ΣΤ'	Σύνθεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν	
α')	Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις	183
β')	Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἐξηρημένους προτάσεις	184
γ')	Λί ἐξηρημέναι προτάσεις	
1.	Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	186
2.	Ὑποθετικαὶ προτάσεις	187
3.	Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις	188
4.	Παραβολικαὶ ἢ συγκριτικαὶ προτάσεις	189
5.	Τελικαὶ προτάσεις	189
6.	Ἀποτελεσματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις	189
7.	Βουλευτικαὶ προτάσεις	190
8.	Χρονικαὶ προτάσεις	192
9.	Ἐξηρημέναι ἢ πλάγαι ἐρωτήσεις	195
10.	Ἀναφορικαὶ προτάσεις	197
Πλάγιος λόγος		198

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

Κεφάλαιο Α' ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

1. Ο ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ 101

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ 102

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 103

Κεφάλαιο Β' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 104

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 105

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 106

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 107

Κεφάλαιο Γ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 108

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 109

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 110

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 111

Κεφάλαιο Δ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 112

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 113

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 114

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 115

Κεφάλαιο Ε' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 116

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 117

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 118

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 119

Κεφάλαιο ΣΤ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 120

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 121

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 122

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 123

Κεφάλαιο Ζ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 124

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 125

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 126

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 127

Κεφάλαιο Η' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 128

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 129

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 130

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 131

Κεφάλαιο Θ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 132

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 133

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 134

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 135

Κεφάλαιο Ι' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 136

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 137

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 138

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 139

Κεφάλαιο ΙΑ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 140

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 141

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 142

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 143

Κεφάλαιο ΙΒ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 144

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 145

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 146

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 147

Κεφάλαιο ΙΓ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 148

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 149

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 150

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 151

Κεφάλαιο ΙΔ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 152

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 153

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 154

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 155

Κεφάλαιο ΙΕ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 156

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 157

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 158

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 159

Κεφάλαιο ΙΣ' Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 160

2. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 161

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 162

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ 163

Έκδοσις ΙΗ', 1974 (ΙV) - Άντίτυπα 83.000 - Σύμβασις: 2374/16-2-74

Έκτύπωσις - Βιβλιοδεσία : Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΕ)

024000019704

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

